

ครอบครัวที่ยามฆ่าตัวตาย
Families of Attempted Commit Suiciders

นาทพร กตัญญู

ไข้เงาะใบสำเภากริตยบริการเต้าฮั้น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

กันยายน 2549

ISBN 974-7790-82-3

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

สำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

วิทยานิพนธ์

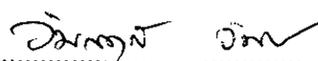
เรื่อง

ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ได้รับการอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

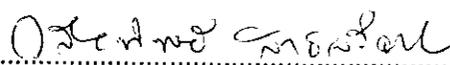
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

วันที่...23...เดือน.....กันยายน.....พ.ศ. 2549.....

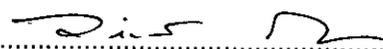
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลฤดี วันสอน)

ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์

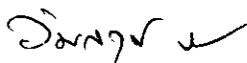
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัยทิพย์ สาขลวิจารณ์)

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

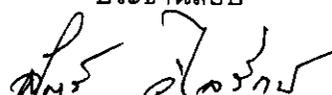
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาภรณ์ ภูวัฒน์กุล)

ประธานสอบ

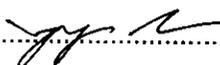
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลฤดี วันสอน)

ประธานสาขา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมาลี วิไลรัตน์)

กรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พูลสุข กิจรัตน์ภร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(นายธีระ ฉกาจนโรดม)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

นาทพร กัตัญญ. (2549). ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลฤดี วันสอน,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลย์ทิพย์ สาขลวิจารณ์

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาถึง ลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตายและผลต่อครอบครัว ของผู้พยายามฆ่าตัวตาย ศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบการสังเกตอย่างมีโครงสร้าง จากผู้พยายามฆ่าตัวตาย จำนวน 10 ราย และบุคคลในครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย จำนวน 12 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2547 - ตุลาคม พ.ศ. 2548

ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นครอบครัวเดี่ยว มีแบบแผนการ อบรมเลี้ยงดูที่เข้มงวดกวดขัน ออกคำสั่งบังคับให้ลูกปฏิบัติตาม บางครอบครัวเลี้ยงดูแบบปล่อย ปล่อยเลย พ่อแม่ไม่สนใจในตัวลูก ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับพ่อแม่ การ สื่อสารระหว่างกันน้อยและไม่เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี กิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกใน ครอบครัวมีน้อย บางครอบครัวไม่มีกิจกรรมร่วมกันเลย ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นบุตรคนเดียว ของครอบครัวและมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับญาติพี่น้อง ด้านเศรษฐกิจของครอบครัว มีรายได้ เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 10,000.-บาท มีเงินหมุนเวียนพอใช้จ่ายแต่ต้องประหยัด

2. สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย ประการแรกมาจากความรู้สึกไม่มีคุณค่า ไม่มี ความหมายต่อคนในครอบครัว บางรายอยากลงโทษตนเองที่ทำให้พ่อแม่ผิดหวัง เกิดปัญหาใน ครอบครัว บางรายเป็นโรคประจำตัวทำให้ไม่อยากมีชีวิต และไม่ต้องการเป็นภาระให้คนใน ครอบครัว ผู้พยายามฆ่าตัวตายบางรายผิดหวังเพราะถูกปฏิเสธความรักและขาดความสัมพันธ์ที่ ดีกับคนในครอบครัว ทำให้รู้สึกขาดที่ยึดเหนี่ยวและคนในครอบครัวไม่สามารถที่จะดูแล ช่วยเหลือ หรือให้คำปรึกษาได้ บางรายยึดตนเองเป็นหลัก ไม่มีความผูกพันที่ต้องคิดถึงใคร เมื่อ เกิดปัญหาจึงเลือกใช้วิธีการฆ่าตัวตายเป็นทางออก

3. ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นไปในทางบวก คือ ได้รับการดูแลเอาใจใส่ จากพ่อแม่และคนในครอบครัวมากขึ้น มีความคิดเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ตั้งใจปรับปรุงตัวเอง เลิกคบเพื่อนไม่ดี เลิกเสพยาเสพติด ตั้งใจที่จะเรียนต่อ หางานทำเพื่อช่วยเหลือครอบครัว บางราย รู้สึกรักพ่อแม่มากขึ้นและจะบวชเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่ สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกใน ครอบครัวดีขึ้น สนใจและใช้เวลาแก่กัน รู้สึกถึงความ เป็นครอบครัวที่อบอุ่นมากขึ้น

4. ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายในด้านลบโดยรวม คือ คนในครอบครัวต้องหยุดงานเพื่อดูแลทำให้เสียเวลา สูญเสียรายได้และเสียค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล บางรายต้องกู้เงินเพื่อมาลงทุนเนื่องจากเงินออมที่เคยเก็บไว้ หมดไปกับค่ารักษาตัวเป็นผลให้เกิดหนี้สิน ในรายที่แม่เป็นโรคหัวใจต้องรักษาตัวเนื่องจากตกใจและได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจอย่างแรง และประการสุดท้ายคนในครอบครัวรู้สึกวิตกกังวลเกรงว่าผู้พยายามฆ่าตัวตายจะมีพฤติกรรมที่จะพยายามฆ่าตัวตายซ้ำ

Nattaporn Katunyoo. (2006). Families of Attempted Commit Suiciders. Master Thesis, M.A. (Social Sciences for Development). Bangkok : Chandrakasem Rajabhat University. Advisor Committee : Asst.Prof.Dr.Wimonruedee Wansorn, Asst.Prof.Dr.Valaithip Sachonvijarn.

The purpose of this research was to identify the characteristics of the suicide-attempted persons, the causal factors of the attempt and the consequences of the attempt to the attempted persons and their family. This research was a qualitative research measured from in-depth interviews with 10 persons who had attempted suicide and 12 of their family members. This research was conducted between October 2004 and October 2005

The results of the research were as follows:-

1. The suicide-attempted persons were typically brought up from strict and rigid nuclear family. Members of the families were often ordered to follow parent's directions without much freedom and the chance of sharing their opinions. Others included the families that did not care much for their children, letting them survive on their own. The suicide-attempted persons were usually not close to their parents. These families had very few activities together. Some suicide-attempted persons were the single child in the family ; yet having a few contacts to other family members. These families earned more than 10,000 baht monthly. With care, this amount was just sufficient for the family expenses.

2. The reasons that brought about the suicide attempts included the feeling of being unwanted and worthlessness. Some felt that their presence was meaningless to members of the family. Some suicide attempted persons felt that they had disappointed their parents or caused family problems. Others attempted suicide due to rejection or incompatibility in romantic relationships. Others had such personal health problems that they felt hopeless and did not want to be burden for their family. However, some felt unwanted, neglected, and lonely. Once feeling discouraged, the suicide-attempted persons thought of committing suicide to be the way out to regain self-control and self-dependence, and to cut all ties from others

3. The consequences on the suicide-attempted persons seemed to be positively analyzed. They felt that the family took better care of them and experienced closer relationship with the parents after the suicide attempt. They felt more mature and wanted to do good things in life. Some said they wanted to be a better person by giving up on drugs and bad friends. Some wanted to continue their study or work to financially support their families. Others felt that they loved their parents more than did they do prior to the attempt. Some wanted to ordain to a monk hood for their parents owing to certain Buddhist belief.

4. However the negative consequences on the family varied from case to case. In some families, the attempts resulted in higher expense from taking a leave without pay from their work and paying to the hospital to care for the suicide attempted persons. Some families had depleted their savings, while some had to take a loan. Frail parents in some families felt that their health deteriorated and they needed to visit a hospital more frequently after being shocked by the attempt. The family members were always in fear that the suicide attempted persons would try to commit suicide again.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความกรุณาของบุคคลหลายฝ่าย ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลฤดี วันสอน ที่รับเป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลย์ทิพย์ สาชลวิจารณ์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ทั้งสองท่านได้ช่วยเหลือให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนงานวิจัยนี้สำเร็จสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณ คุณธีระ ฉกาจนโรดม ท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการสอบผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านทั้งสามเป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ผู้ซึ่งเป็นที่รักยิ่ง ที่ให้การสนับสนุนทุกด้าน โดยเฉพาะคุณปรีชาติ กัตติญญ ภรรยา ที่ช่วยเหลือทุกขั้นตอนในการทำวิจัยและช่วยดูแลบุตรชายซึ่งเป็นการกำลังใจอย่างมาก จนสามารถทำงานวิจัยได้เต็มที่ ขอขอบคุณ คุณประเสริฐ กัตติญญ ผู้บังคับบัญชาที่อนุญาตให้ศึกษาต่อ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานที่ให้การสนับสนุนด้านเวลา ขอขอบคุณเพื่อนๆ สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา รุ่น 4 ทุกคน ที่ให้กำลังใจเสมอมาและขอขอบคุณเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลศรีธัญญา และวชิรพยาบาล รวมทั้งผู้พยายามฆ่าตัวตายและบุคคลในครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้สัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยความเต็มใจ

งานวิจัยฉบับนี้ หากจะมีคุณค่าและเกิดคุณประโยชน์บ้าง ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ผู้พยายามฆ่าตัวตายและครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางการศึกษาในการวางแผนป้องกันการฆ่าตัวตายอันเกิดจากปัญหาครอบครัวต่อไป

(นายนาทพร กัตติญญ)

23 กันยายน 2549

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
สารบัญตาราง	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว	7
ความหมายของการฆ่าตัวตาย	12
ทฤษฎีเกี่ยวกับการพยายามฆ่าตัวตาย	13
ครอบครัวกับการพยายามฆ่าตัวตาย	20
สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย	28
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
การกำหนดประชากรและการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
การจัดทำรายงานและการนำเสนอ	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้พยายามฆ่าตัวตายและบุคคลในครอบครัว	51
ส่วนที่ 2 ลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย	53
1 รูปแบบครอบครัว	62
2 แบบแผนการเลี้ยงดู	63
3 ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	65
4 ลำดับที่ของการเป็นบุตร	66
5 ความสัมพันธ์กับพ่อแม่	67
6 ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง	70
7 การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว	71
8 การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว	73
ส่วนที่ 3 สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย	74
ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย	76
ส่วนที่ 5 ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย	77
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	79
สรุป	79
อภิปรายผล	86
ข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	105
ภาคผนวก ก แนวคำถามการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก	106
ภาคผนวก ข คำให้สัมภาษณ์	115
ประวัติย่อผู้วิจัย	154

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 กลุ่มปัญหาผู้ใช้บริการศูนย์หอเทคโนโลยีที่พยายามฆ่าตัวตายตามช่วงปี	39
2.2 ปัจจัยเสี่ยงของผู้ใช้บริการของศูนย์หอเทคโนโลยีที่พยายามฆ่าตัวตาย	40
4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้พยายามฆ่าตัวตาย	51
4.2 ข้อมูลส่วนบุคคลในครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย	52
4.3 ข้อมูลลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย	53

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การฆ่าตัวตาย (Suicide) เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสลดใจและสะเทือนใจต่อผู้ที่รับรู้เหตุการณ์ และบุคคลที่ได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุดต่อสิ่งที่เกิดขึ้น คือ ผู้เป็นสมาชิกในครอบครัว นักจิตวิทยาสังคมท่านหนึ่งกล่าวว่า การฆ่าตัวตายเป็นการร้องขอความช่วยเหลือ (A Cry for Help) และเป็นความพยายามครั้งสุดท้ายที่จะสื่อสารออกมาจากกันบึงแห่งความทุกข์นั้น (อรอนงค์ อินทรจิตร. 2548 : 5) ปัญหาการฆ่าตัวตายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น หากมองดูอย่างผิวเผินจะเข้าใจว่าเป็นปัญหาเพียงปัญหาเดียว แต่ในความเป็นจริงการฆ่าตัวตายเป็นผลปลายทางของปัญหาที่หลากหลายและมีสาเหตุที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มแต่ละวัย

ปัจจุบันการฆ่าตัวตายเป็นปรากฏการณ์ที่ทวีความรุนแรงขึ้นในสื่อสารมวลชนทุกประเภท โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ของสังคมในปัจจุบันว่ามีปัญหาเกิดขึ้นมากมาย เมื่อสังคมชนบทเริ่มเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจากระบบเกษตรกรรม เป็นระบบอุตสาหกรรมสังคมเมืองยุคโลกาภิวัตน์ กระแสการเปลี่ยนแปลงนี้มีความรุนแรงมากขึ้น ระบบเศรษฐกิจมีการแข่งขันสูง และเมื่อประสบกับสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำจึงส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาสังคมหลายด้าน เช่น ตกงาน ขาดแคลนรายได้เพื่อจุนเจือตนเองและครอบครัว ทำให้เกิดความเครียด และมีอาการป่วยทางจิต บางรายประสบปัญหาที่ซับซ้อนและมีความยุ่งยากใจมากกว่า 1 ปัญหา และไม่สามารถหาทางออกหรือวิธีการแก้ปัญหาได้ จึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย และการฆ่าตัวตายเป็นปัญหาทางสังคมที่กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ เป็นภาวะวิกฤตที่สุดทั้งในประเทศไทยและสังคมโลก องค์การอนามัยโลก (WHO) กำหนดให้ วันที่ 10 กันยายนของทุกปีเป็นวัน "ป้องกันการฆ่าตัวตายโลก" ซึ่งในปี พ.ศ. 2549 ได้ให้คำขวัญว่า 'สื่อความเข้าใจและสร้างความหวังใหม่' (With understanding, new hope) และประเทศเคนยาได้กำหนดให้การฆ่าตัวตายถือเป็นคดีอาชญากรรม หากกระทำแล้วไม่สำเร็จหรือไม่ตายจะต้องขึ้นศาลและมีบทลงโทษ (ไ้ไข้วูบ-ฆ่าตัวตาย'. 2548) โลกปัจจุบันมีคนฆ่าตัวตายประมาณปีละ 1 ล้านคน หรือวันละ 2,739 คน เฉลี่ยชั่วโมงละ 114 คน หรือนาทีละ 2 คน ประเทศที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงที่สุดในโลก คือ ประเทศลิทัวเนีย ส่วนประเทศไทยมีสถิติการฆ่าตัวตายอยู่ในอันดับที่ 71 ของโลก สถิติฆ่าตัวตายในปี พ.ศ. 2547 มีการพยายามฆ่าตัวตายประมาณ 5,000 คน และฆ่าตัวตายสำเร็จ 4,296 คน หรือเฉลี่ยวันละ 12 คน หรือ 1 คนในทุก 2 ชั่วโมง โดยพบว่าสถิติการฆ่าตัวตายที่มี

มากที่สุดคือภาคเหนือ จังหวัดลำพูนมีคนฆ่าตัวตายมากที่สุดในประเทศ คือ 21.7 ต่อแสนประชากร รองลงมาคือจังหวัดเชียงใหม่ 18.9 ต่อแสนประชากร จังหวัดเชียงราย 17.1 ต่อแสนประชากร และกรุงเทพมหานครมีสถิติการฆ่าตัวตายอยู่ในอันดับที่ 55 ของประเทศ วิธีการฆ่าตัวตายที่ใช้มากที่สุด คือ การแขวนคอ รองลงมา คือ ใช้อาวุธปืนและผู้ชายฆ่าตัวตายสำเร็จมากกว่าผู้หญิงถึง 3 เท่าตัว โดยมีสาเหตุครอบคลุมตั้งแต่ ปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม ปัญหาเฉพาะ เช่น ว่างาน เสียเกียรติ เสียศักดิ์ศรี ไม่สมหวังในความรัก ผิดหวังในชีวิตด้านการเรียน ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาเศรษฐกิจ และที่เป็นสาเหตุมากที่สุด คือ ปัญหาครอบครัว ปัญหาความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว (สมชาย จักรพันธ์. 2549 : 2)

ครอบครัว เป็นหน่วยของสังคมที่เล็กที่สุด เป็นสังคมแรกและเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการขัดเกลาอารมณ์ ทศนคติ และความประพฤติของมนุษย์ โครงสร้างของครอบครัวไทยในอดีตเป็นครอบครัวใหญ่ที่อบอุ่นมีวิถีชีวิตเรียบง่าย ลักษณะการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจไม่สลบซับซ้อน ระบบครอบครัวเป็นครอบครัวขยายซึ่งอยู่รวมกันหลายชั่วอายุคน แต่ปัจจุบันการพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรมและความทันสมัย มีการขยายตัวของความเป็นเมืองมากขึ้น เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเมืองเพื่อประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและบริการ ส่งผลให้โครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นครอบครัวเดี่ยว (อนุชา อาภาภิรม. 2547 : 35) ที่มีแต่ พ่อ แม่ ลูก ซึ่งในแต่ละวันไม่มีเวลาให้แก่กัน สภาพสังคมที่เคยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน กลายเป็นสังคมแห่งการแข่งขัน ต่อสู้ดิ้นรนทุกวิถีทางเพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว ชีวิตประจำวันถูกผลักดันให้ต้องเผชิญกับปัญหาความยุ่งยากวุ่นวายที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ปัญหาการทำงานและภาวะการว่างงาน ปัญหาเศรษฐกิจที่บีบคั้น ปัญหาการศึกษา ปัญหาความเจ็บป่วย ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการหย่าร้าง ตลอดจนแบบแผนการเลี้ยงดูที่ทำให้สมาชิกไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ เป็นต้น โดยครอบครัวเหล่านั้นต่างไม่มีญาติผู้ใหญ่ในบ้าน ที่จะคอยเป็นแรงสนับสนุนให้คำปรึกษา ปรโลบโยน หรือให้กำลังใจ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อสภาพจิตใจก่อให้เกิดความตึงเครียด ซึมเศร้า วิตกกังวล เกิดความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว ฯลฯ และเมื่อเกิดภาวะการณดังกล่าวขึ้น มนุษย์ก็พยายามดิ้นรนเพื่อหาทางออกให้กับชีวิตตนเองด้วยวิธีการหลายอย่าง และแม้ว่าแต่ละคนจะพยายามปรับตัวและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา แต่ก็ยังมีบุคคลบางกลุ่มที่ไม่สามารถปรับตัวหรือหาทางออกให้กับปัญหาของตนเองได้จึงใช้วิธีการหนีโลกโดยการพยายามฆ่าตัวตาย (อนันต์ ศรีเกียรติขจร. 2542 : 18)

ความคิดที่จะฆ่าตัวตาย และพยายามฆ่าตัวตาย ถึงแม้จะสำเร็จหรือไม่ก็ตาม เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากผลรวมของสภาพจิตใจ อารมณ์ ร่วมกับสิ่งบีบบังคับภายนอก การเกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว เช่น ผู้นำครอบครัวมีสภาพขาดความมั่นคง การไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ต้องเช่าบ้านอยู่ ต้องต่อสู้ดิ้นรน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเห็นห่าง มีการสื่อสารระหว่างกันน้อย เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันในครอบครัว การควบคุมอารมณ์ไม่ได้ของสมาชิก

ในครอบครัว การมีบุคลิกภาพก้าวร้าวและใช้วิธีการรุนแรงในการแก้ไขปัญหาซึ่งอาจเป็นผลมาจากแบบแผนการเลี้ยงดู ทำให้ชีวิตไม่มีความสุข เกิดความกลัว ความวิตกกังวล ความสับสน และในครอบครัวไม่มีใครช่วยคิดหรือแก้ปัญหาได้ เกิดความเครียดสูงจนไม่สามารถรักษาสมดุลทางความคิด อารมณ์และความรู้สึกเอาไว้ได้ ขาดการไตร่ตรอง ขาดวิจาร์ณญาณ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นผลซึ่งนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้ (สุชาติ พหลภาคย์. 2544 : 6) ตามทฤษฎีของเอมีลี เดอร์ไคม์ (Emily Durkheim. 1998 : 79) พบว่า ปัจจัยทางสังคมที่มีผลให้เกิดการฆ่าตัวตาย ได้แก่ ปัจจัยทางครอบครัว การสมรส ระดับชั้นทางสังคม ศาสนา ภาวะสงครามและความล้มเหลวทางเศรษฐกิจซึ่งผลกระทบของการฆ่าตัวตายทั้งในกรณีที่ฆ่าตัวตายสำเร็จและไม่สำเร็จนี้ ผู้กระทำมักคิดไม่ถึงว่าความตายไม่เพียงแต่จะทำให้สูญเสียชีวิตเท่านั้น ยังเป็นการสูญเสียทรัพย์สินที่มีค่าก่อนวัยอันควร และยังเป็นสาเหตุสำคัญที่เชื่อมโยงกับปัญหาอื่น ๆ ที่ตามมา ในหลากหลายมิติ ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว สังคม ชุมชน และประเทศชาติ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตของคนในครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง แม้ในผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายแต่ไม่สำเร็จ ก็ยังเกิดความสูญเสียจากการที่ต้องเข้ารับการรักษาสมาสภาวะแทรกซ้อนหรืออาจพิการ ทูพผลภาพ ดังนั้นการป้องกันการฆ่าตัวตายจึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งเนื่องจากการลดความสูญเสียดังกล่าว (วันเพ็ญ บุญประกอบ. 2546 : 34) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการหาวิธีส่งเสริมด้านสุขภาพจิตในครอบครัว หามาตรการควบคุมป้องกันเพื่อลดพฤติกรรมกรรมการพยายามฆ่าตัวตาย ให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย
3. เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย
4. เพื่อศึกษาผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ผู้พยายามฆ่าตัวตายซึ่งเข้ารับการรักษารั้งแรกที่โรงพยาบาลศรีธัญญา โรงพยาบาลศิริราช และวชิรพยาบาล ช่วงเวลา ระหว่าง วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2547 - วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2548 โดยเลือกเฉพาะผู้พยายามฆ่าตัวตายที่อยู่ในฐานะเป็นลูก และได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อ แม่ หรือในครอบครัวที่มีพ่อ แม่ พี่ น้อง

ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา และครอบครัวที่พ่อหรือแม่เลี้ยงดูลูกตามลำพัง อายุระหว่าง 18-25 ปี และมีสถานภาพโสด

บุคคลในครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย ได้แก่ พ่อ แม่ พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ที่ใกล้ชิดและยินดีให้ข้อมูลซึ่งทั้งหมดเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยมีประเด็นที่ศึกษาดังนี้

1. ลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย
 - 1.1 รูปแบบของครอบครัว
 - 1.2 แบบแผนการเลี้ยงดู
 - 1.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
 - 1.4 ลำดับที่ของการเป็นบุตร
 - 1.5 ความสัมพันธ์กับพ่อแม่
 - 1.6 ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง
 - 1.7 การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว
 - 1.8 การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว
2. สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย
3. ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย
4. ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

นิยามศัพท์

ครอบครัว หมายถึง กลุ่มของบุคคลที่มีมากกว่า 1 คน ขึ้นไป มีความสัมพันธ์กันทางสายโลหิต หรือทางกฎหมาย โดยจะมีความสัมพันธ์ต่อกันทั้งทางกาย อารมณ์ และจิตใจ มีการดำเนินชีวิตและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ถ่ายทอดและรับแบบวัฒนธรรมความประพฤติและการปฏิบัติต่อกัน สมาชิกจะมีบทบาทและความรับผิดชอบของตนภายในครอบครัวตามที่สังคมให้ความหมาย เช่น พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา

ผู้พยายามฆ่าตัวตาย หมายถึง ผู้ที่พยายามทำลายตนเองและต้องการให้ตนเองถึงแก่ความตายโดยเจตนาหรือด้วยความเต็มใจ แต่ไม่สามารถกระทำได้สำเร็จ เป็นผู้ที่อยู่ในฐานะเป็นลูก ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อ แม่ หรือในครอบครัวที่มีพ่อ แม่ พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา และครอบครัวที่พ่อหรือแม่เลี้ยงดูลูกตามลำพัง อายุระหว่าง 18-25 ปี และมีสถานภาพโสด

ลักษณะครอบครัว หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ของครอบครัว ได้แก่ รูปแบบของครอบครัว แบบแผนการเลี้ยงดู ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ลำดับที่ของการเป็นบุตร ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

รูปแบบของครอบครัว หมายถึง ประเภทของครอบครัวซึ่งมี 3 ลักษณะ ดังนี้

ครอบครัวเดี่ยว คือ ครอบครัวที่สมาชิกมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดที่สุด คือ มีเฉพาะ พ่อ แม่ ลูก เท่านั้น

ครอบครัวขยาย คือ ครอบครัวที่มีครอบครัวเดี่ยวหลาย ๆ ครอบครัวอยู่ด้วยกัน หรือมีสมาชิกมีความสัมพันธ์กันตั้งแต่ 3 ชั่วอายุคนขึ้นไป เช่น พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย หลาน ลุง ป้า น้า อา ลูกสะใภ้ ลูกเขย เป็นต้น

ครอบครัวที่พ่อหรือแม่เลี้ยงลูกเพียงลำพัง คือ ครอบครัวที่สามีหรือภรรยาเสียชีวิตหรือแยกทางกันโดย ภายในครอบครัวจะมีเพียงพ่อหรือแม่เท่านั้นที่เลี้ยงดูลูก

แบบแผนการเลี้ยงดู หมายถึง แนวทางที่พ่อ แม่ ใช้เพื่ออบรม แนะนำและสั่งสอน ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1. แบบอัตตาธิปไตย เป็นการเลี้ยงดูที่เข้มงวดกวดขัน ต้องปฏิบัติตามคำสั่ง
2. แบบตามใจ ปลอ่ยปละละเลย หรือทะนุถนอมมากเกินไป ปลอ่ยให้ทำอะไรก็ได้ตามใจ ไม่มีคนแนะแนวทางที่ถูกต้อง
3. แบบประชาธิปไตย เป็นการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ซึ่งนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว ซึ่งมีทั้งรายได้ประจำและรายได้เสริม สภาพคล่องทางการเงินของครอบครัว การมีภาระหนี้สิน

ลำดับที่ของการเป็นบุตร หมายถึง ลำดับที่ของการเป็นบุตรในครอบครัว

ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

หมายถึง การแสดงออกถึงความรัก ความใกล้ชิดสนิทสนมกับพ่อ แม่

ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง หมายถึง การแสดงออกถึงความรัก ความใกล้ชิดสนิทสนมกับพี่น้อง หรือญาติ

การสื่อสารกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล บอกกล่าวความรู้สึกและความต้องการระหว่างบุคคลในครอบครัว

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การใช้เวลาร่วมกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว เช่น การไปรับประทานอาหาร ไปพักผ่อนตามต่างจังหวัด หรือสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ร่วมกัน รวมถึงการให้ความสำคัญของวันพิเศษของคนในครอบครัว

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งสร้างความเสียใจ และสะเทือนใจอย่างรุนแรง ทำให้เกิดความวิตกกังวล ตึงเครียด ซึมเศร้า และไม่สามารถหาทางออกหรือแก้ปัญหาวิกฤตนั้นได้ และตัดสินใจฆ่าตัวตาย

ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย หมายถึง ผลที่ตามมาหลังจากที่ได้กระทำการพยายามฆ่าตัวตาย ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจรวมทั้งความรู้สึกที่มีต่อคนในครอบครัว

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย หมายถึง พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของคนในครอบครัวภายหลังจากที่มีคนในครอบครัวพยายามฆ่าตัวตาย ซึ่งมีทั้งในเชิงบวก เช่น การพยายามให้ความสนใจกันมากขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัว หาเวลาให้กับครอบครัวมากขึ้น และผลที่เกิดขึ้นในเชิงลบ เช่น ทำให้เสียเวลา เสียเงิน เสียรายได้ เกิดภาวะหนี้สิน เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพจิตในครอบครัว การแก้ไขปัญหาครอบครัว และเพื่อป้องกันการพยายามฆ่าตัวตายที่เกิดจากปัญหาครอบครัว
2. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับการพยายามฆ่าตัวตายในด้านอื่นต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมและเรียบเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว
2. ความหมายของการฆ่าตัวตาย
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการพยายามฆ่าตัวตาย
4. ครอบครัวกับการพยายามฆ่าตัวตาย
5. สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว

ความเป็นครอบครัวก่อเกิดขึ้นเมื่อบุคคลสองคนหรือมากกว่าตกลงใจในการที่จะดำเนินชีวิตร่วมกัน ฟังฟังกัน มาจากรากฐานของความรักและความผูกพันระหว่างบุคคลและชีวิตครอบครัวส่วนใหญ่มักเริ่มต้นด้วยการแต่งงานของชายหญิง

ครอบครัวเป็นระบบหนึ่งของสังคมและจัดเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญที่สุด เพราะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมได้อย่างมาก ครอบครัวประกอบด้วยสมาชิกที่มีบทบาทต่างกัน โดยครอบครัวจะกำหนดสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกในการปฏิบัติต่อกันและต่อสังคม สมาชิกในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันไม่มากก็น้อย นับแต่แรกเกิดจนถึงเสียชีวิต ทั้งทางอารมณ์และจิตใจ มีความเอื้ออาทรต่อกันร่วมมือประสานกันเพื่อคงสภาวะปกติในครอบครัว นอกจากความสัมพันธ์ดังกล่าวแล้ว ครอบครัวยังเป็นสถาบันที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างมากต่อชีวิตมนุษย์ เพราะครอบครัวจะทำหน้าที่สืบทอดเผ่าพันธุ์มนุษย์อีกทั้งยังเป็นแหล่งเลี้ยงดู ปกป้อง ให้ความปลอดภัย ให้ความรัก ความอบอุ่น และเสริมสร้างพัฒนาการของชีวิตในทุกด้านทั้งทางร่างกาย บุคลิกภาพ จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ ค่านิยม และแบบแผนการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลในสังคมอีกด้วย (สุพัตรา สุภาพ. 2542 : 35)

1. ความหมายของครอบครัว

ความหมายของคำว่า “ครอบครัว” (Family) ส่วนใหญ่เน้นถึงการอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุด เพราะมีบทบาทหน้าที่ในการผลิตและพัฒนามนุษย์ให้กับสังคม แต่วิถีชีวิตของสมาชิกในครอบครัวปัจจุบันนี้มีลักษณะแปรผันไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อสถานะครอบครัวเป็นอย่างมาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา จริยธรรมและการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้ในส่วนของนิยามคำว่า ‘ครอบครัว’ นั้น แม้แต่องค์การสหประชาชาติก็ประสบความยากลำบากในการให้คำนิยาม เพราะมีข้อโต้แย้งมากมายและในที่สุดก็ได้เลิกล้มความพยายามที่จะให้คำนิยามไป โดยเฉพาะในสภาพปัจจุบันซึ่งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและรวดเร็วก็ยิ่งทำให้เกิดรูปแบบอันมีนัยสำคัญหลากหลายของครอบครัว (แฉ้ว โสติพันธ์. 2546 : 8) อย่างไรก็ตาม ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่าครอบครัวไว้ดังนี้

แฉ้ว โสติพันธ์ (2546 : 9) ครอบครัว หมายถึง สถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม เป็นหน่วยของสังคมที่มีความสัมพันธ์และความร่วมมืออย่างใกล้ชิด เป็นสถาบันที่มีความคงทนที่สุด และไม่เคยปรากฏว่าสังคมมนุษย์ใดไม่มีสถาบันครอบครัวปรากฏอยู่ เพราะมนุษย์ทุกคนจะต้องอยู่ในสถาบันนี้ เนื่องจากเป็นสังคมกลุ่มแรกที่เราจะต้องเผชิญ ต้องสัมผัสตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตในครอบครัวและครอบครัวจะให้ตำแหน่ง ชื่อและสกุล ซึ่งเป็นเครื่องบอกสถานภาพและบทบาทในสังคมที่เรามีส่วนร่วมด้วยตลอดจนกำหนดสิทธิและหน้าที่ที่สมาชิกมีต่อกันและมีความสัมพันธ์กัน

สุพัตรา สุภาพ (2542 : 18) ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มาอยู่รวมกัน โดยการสมรส โดยทางสายโลหิต โดยทางกฎหมาย ก่อตั้งขึ้นเป็นครอบครัว มีปฏิภพที่ติดต่อซึ่งกันและกันในฐานะที่เป็นสามี ภรรยา เป็นพ่อ แม่ บุตร เป็นพี่น้อง โดยการรักษาวัฒนธรรมเดิมและอาจจะมีการสร้างวัฒนธรรมใหม่เพิ่มเติมก็ได้

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (อ้างถึงใน มณฑิรา เลิศพานิช. 2542 : 11) ให้ความหมายว่า ครอบครัว คือ กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์และจิตใจ มีการดำเนินชีวิตร่วมกัน รวมทั้งมีการพึ่งพิงกันทางเศรษฐกิจและสังคม และเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันทางกฎหมายหรือสายโลหิต แต่บางครอบครัวก็อาจมีข้อยกเว้นบางประการจากที่กล่าวมา

เบอร์เกส (Burgess. 1992 : 17) ได้กล่าวว่า ครอบครัว คือ หน่วยที่เล็กที่สุดของสังคมที่ประกอบด้วยบุคคลที่มาอยู่รวมกันโดยการสมรสหรือความผูกพันทางสายโลหิตหรือการมีบุตรบุญธรรม การสมรสแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยา ส่วนความผูกพันทางสายโลหิต คือความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกรวมทั้งบุตรบุญธรรมด้วย สมาชิกของครอบครัวเหล่านี้อยู่รวมกันภายในครัวเรือนเดียวกัน หรือบางครั้งก็แยกกันไปอยู่ต่างหาก สมัยโบราณ

ครัวเรือนหนึ่งจะมีสมาชิก 3-5 ชั่วอายุคน ปัจจุบันครัวเรือน (โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว) จะมีขนาดเล็ก ประกอบด้วยสามีภรรยาและลูกหนึ่งหรือสองคนขึ้นไปหรือไม่มีเลย และครอบครัวจะกำหนดบทบาทการกระทำระหว่างกัน เช่น สามีภรรยา พ่อแม่ ลูก พี่น้อง โดยประเพณีของสังคมแต่ละแห่งจะกำหนดบทบาทของแต่ละครอบครัวไว้ ซึ่งหมายความว่า ไม่ใช่เพียงต่างคนต่างกิน ต่างคนต่างอยู่ แต่ต่างคนต่างต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เช่น รักกัน เอาใจใส่กัน สั่งสอนกัน จิตใจผูกพันกัน เป็นต้น อีกทั้งครอบครัวยังเป็นหน่วยรักษาวัฒนธรรม สมาชิกจะถ่ายทอดและรับแบบของความประพฤติก่อการปฏิบัติต่อกัน เช่น ระหว่างสามีภรรยาและลูก เมื่อผสมผสานกับวัฒนธรรมที่นอกเหนือไปจากครอบครัว ก็จะได้แบบของความประพฤติก่อการปฏิบัติต่อกันและต่อผู้อื่น

สถาบันวิจัยทางสถิติแห่งสหรัฐอเมริกา (The United States Bureau of the Census. 1988: 15) ได้ให้ความหมายว่า ครอบครัว (Family) หมายถึง กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันโดยการแต่งงาน การเกิด หรือการรับเข้าเป็นลูกบุญธรรม และอาศัยอยู่ร่วมกัน ลักษณะครัวเรือนที่นอกเหนือไปจากนี้ถือว่าเป็นไม่ใช่ครอบครัว

โดยสรุปครอบครัว หมายถึง กลุ่มของบุคคลที่มีมากกว่า 1 คน ขึ้นไป มีความสัมพันธ์กันทางสายโลหิต หรือทางกฎหมาย โดยจะมีความสัมพันธ์ต่อกันทั้งทางกาย อารมณ์ และจิตใจ มีการดำเนินชีวิตและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ถ่ายทอดและรับแบบวัฒนธรรมความประพฤติและการปฏิบัติต่อกัน สมาชิกจะมีบทบาทและความรับผิดชอบของตนภายในครอบครัวตามที่สังคมให้ความหมาย เช่น พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า และอา

2. รูปแบบของครอบครัว

ครอบครัวมีรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม จึงยากจะหาคำนิยามของคำว่า 'ครอบครัว' ได้อย่างชัดเจนและครอบคลุมถึงครอบครัวทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น เป็นเหตุให้รูปแบบของครอบครัวที่เป็นที่ยอมรับในสังคมหนึ่ง อาจจะไม่เป็นที่ยอมรับในอีกสังคมหนึ่งก็ได้ นอกจากนี้ยังมีคำว่า 'ครัวเรือน' ที่มักใช้สับสนและบ่อยครั้งที่นำมาใช้แทนคำว่า 'ครอบครัว' ซึ่งโดยแท้จริงแล้วคำสองคำนี้มีความแตกต่างที่สำคัญหลายประการ คำว่า 'ครัวเรือน' หมายถึง กลุ่มบุคคลที่อาศัยอยู่ได้หลังคาเดียวกันโดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ของบุคคลเหล่านั้น ในขณะที่ 'ครอบครัว' เป็นกระบวนการความคิดที่ค่อนข้างจะเป็นนามธรรม ไม่ได้ผูกติดอยู่กับเวลาหรือสถานที่ สิ่งที่ทำให้ครอบครัวแตกต่างไปจากกลุ่มสังคมอื่น ๆ ก็คือความสัมพันธ์ทางจิตใจ สังคม วัฒนธรรม และทางกฎหมายระหว่างสมาชิกในครอบครัว ถึงแม้การเปลี่ยนแปลงใด ๆ อาทิ สมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่งเสียชีวิตไป คนในครอบครัวเดียวกันก็ยังคงยอมรับว่า ผู้ตายยังคงเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวอยู่ (สุพัตรา สุภาพ. 2542 : 36)

องค์การสหประชาชาติ (อ้างถึงใน อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2546: 9) ได้จำแนกรูปแบบของครอบครัวไว้ ดังนี้

(1) ครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวขนาดเล็ก ประกอบด้วย สามี ภรรยา และบุตรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน (ลูกนี้อาจเป็นลูกบุญธรรมก็ได้) เป็นครอบครัวที่มีความสำคัญอย่างใกล้ชิดที่สุดซึ่งจะพบเห็นได้ทั่วไป และมีแนวโน้มจะมีครอบครัวแบบนี้มากขึ้นในสังคมเมืองเนื่องจากความขาดแคลนที่อยู่อาศัย และเหตุผลทางเศรษฐกิจ เพราะการมีครอบครัวใหญ่เป็นการสิ้นเปลือง โดยเฉพาะสภาพสังคมปัจจุบันที่ค่าครองชีพสูงขึ้น นอกจากนี้ครอบครัวแบบนี้ยังมีความเป็นอิสระ แต่มีข้อเสียคือห่างเหินจากพี่น้อง ซึ่งอาจทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความว้าเหวและขาดความอบอุ่นได้

(2) ครอบครัวขยาย เป็นครอบครัวที่มีคนอย่างน้อยสามรุ่นอาศัยอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ และลูกหลาน วัฒนธรรมที่มีคุณค่าคือการเคารพและดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งในสังคมที่ไม่นิยมการแบ่งแยกที่ดินและสมบัติ จะมีแนวโน้มที่จะใช้ชีวิตแบบครอบครัวขยายมากที่สุด ครอบครัวที่มีคนสามรุ่นอาศัยอยู่ร่วมกันจึงเป็นรูปแบบครอบครัวที่นิยมกันมากในสังคมชนบท

(3) ครอบครัวที่มี พ่อ หรือแม่ เพียงคนเดียว ประกอบด้วย พ่อ หรือแม่ และลูก หรือแม่ต้องทำหน้าที่เลี้ยงลูกตามลำพัง เนื่องจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต หย่าร้าง หรือแยกทางไป

(4) ครอบครัวที่มีการแต่งงานใหม่ ประกอบด้วย ชายหญิงที่มาอยู่ร่วมกันโดยฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายเป็นม่าย หรือมีการหย่าร้างกันมาก่อน

จากลักษณะครอบครัวดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า การเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์จะประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก โดยอาจจะอยู่ด้วยกันแบบครอบครัวเดี่ยว ซึ่งประกอบด้วย สามี ภรรยา และบุตร และมีความสัมพันธ์กันทางสายโลหิตและกฎหมาย หรืออาจอยู่แบบครอบครัวขยาย ซึ่งประกอบด้วย สามี ภรรยา ลูก และญาติพี่น้องอื่น ๆ ภายในบ้านเดียวกัน การที่ครอบครัวจะมีความสุขได้นั้น นอกจากบุคคลในครอบครัวจะต้องประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูกแล้ว สมาชิกในครอบครัวจะต้องมีความรัก ความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน มีความผูกพันกันเป็นอย่างดี มีสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น พ่อแม่จะต้องมีความรักความผูกพันกันดี เพราะความรักความผูกพันที่พ่อแม่มีต่อกันนั้นจะสะท้อนไปสู่ลูก ก่อให้เกิดเป็นสายใยโยงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกให้แน่นแฟ้นต่อไป

3. บทบาทของครอบครัว

บทบาท คือ การกระทำตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ สถานภาพกับบทบาทมักเป็นของคู่กัน คือเมื่อมีสถานภาพก็ต้องมีบทบาทของสถานภาพนั้นด้วย บทบาทเป็น

พฤติกรรมหรือเป็นหน้าที่สำหรับผู้ที่ดำรงอยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร โดยได้รับการคาดหวังจากกลุ่มคนหรือสังคม เพื่อให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้ บทบาทของแต่ละบุคคลนั้นมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของสถานภาพ อุปนิสัย ความคิด ความรู้ ความสามารถ การอบรม มूलเหตุจูงใจ ความพอใจ รวมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจของบุคคลนั้น ส่วนสิทธิ หมายถึง สิ่งที่เขาพึงได้รับตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทนั้น ๆ เช่น ผู้มีสถานภาพเป็นบิดามารดา จะได้รับการคาดหวังจากสังคมให้แสดงบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ หลายประการ ได้แก่ การเลี้ยงดูบุตร อบรมสั่งสอน ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความรักความอบอุ่นและความเข้าใจในตัวลูก ส่งเสียและสนับสนุนในด้านการศึกษา เป็นต้น ดังนั้นจึงมีสิทธิที่จะได้รับการตอบแทนหลายประการ เช่น ความภาคภูมิใจ ความสบายใจ ความเคารพยกย่องและความกตัญญูรู้คุณ และทดแทนพระคุณจากบุตร (แผ้ว โสคติพันธ์. 2546 : 14)

การเรียนรู้บทบาทนั้น เป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูบุตร เช่น บทบาทครอบครัว การเป็นบิดามารดา บุตรก็ได้เรียนรู้จากบิดามารดาและเครือญาติของตน คือมีการแบ่งแยกบทบาทกันเองในครอบครัว จัดระเบียบกันเองในครอบครัว การแบ่งงานกันในครอบครัว และการมีอำนาจในครอบครัว การเรียนรู้บทบาทก็เพื่อจะประพฤติปฏิบัติตามที่สังคมคาดหวัง มีความรู้สึก และมองโลกในแง่บวกเดียวกับบุคคลอื่นในสังคมที่มีบทบาทเช่นเดียวกับตนเอง จากการศึกษาที่บุคคลสำนึกว่าต้องทำตามความคาดหวังของสังคมนี้ จะทำให้เขารู้สึกไม่สบายใจหากทำตนเองเบี่ยงเบนไปจากกลุ่ม และความไม่สบายใจดังกล่าวจะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลพยายามทำตามตามที่สังคมคาดหวังไว้

บทบาทของครอบครัวมีความสำคัญหลายประการ (ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ. 2546 : 19) มีดังนี้

1. ครอบครัวมีบทบาทและหน้าที่ทางธรรมชาติ ได้แก่ การให้กำเนิดบุตร ช่วยเสริมสร้างสมาชิกให้กับสังคม อันเป็นเหตุให้สังคมดำรงอยู่ต่อไปได้
2. ครอบครัวมีบทบาทและหน้าที่ตามธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ ให้การศึกษา อบรมแก่สมาชิกในครอบครัว ให้ความรักความอบอุ่น ให้ความมั่นคงปลอดภัย ให้ความช่วยเหลือด้านทรัพย์สินเงินทอง เสริมสร้างและปลูกฝังบุคลิกภาพที่ดีอีกทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีให้สมาชิกของครอบครัวได้ดำเนินตาม ถ่ายทอดค่านิยมทางวัฒนธรรมที่ได้รับจากบรรพบุรุษให้กับชนรุ่นหลังและระบบสังคมภายนอกมาสู่สมาชิกในครอบครัว และคุ้มครองผู้อยู่ร่วมครอบครัวตามหลักกฎหมาย จารีตประเพณี

ความหมายของการฆ่าตัวตาย

“การฆ่าตัวตาย” (Suicide) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 933) ใช้คำว่า อัตวินิบาตกรรม อัตต (Sui) หมายถึง ตนเอง (Self) วินิบาต (Cide) หมายถึง การทำลาย การฆ่า (Murder) และกรรม หมายถึง การกระทำ ดังนั้นอัตวินิบาตกรรมจึงหมายถึง การกระทำอันเป็นการทำลายหรือการฆ่าตนเอง

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา (2524 : 388) ได้ให้ความหมายของการฆ่าตัวตาย คือ การที่บุคคลฆ่าตัวเองโดยเจตนา

กิมศักดิ์ บุญเจียร (2541 : 24) อธิบายว่า การฆ่าตัวตาย หมายถึง การที่บุคคลทำให้ชีวิตของตนเองสิ้นสุดด้วยตัวของตัวเอง และไม่ใช่อุบัติเหตุ

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2542 : 244) อธิบายว่า การฆ่าตัวตาย หมายถึง ความคิดหรือการกระทำใด ๆ ก็ตามที่หากดำเนินไปจนสำเร็จก็จะทำให้เกิดอันตรายรุนแรงจนถึงแก่ความตาย สมพร บุษราทิจ (2543 : 35) อธิบายว่า การฆ่าตัวตาย หมายถึง การเจตนาทำให้ตนเองถึงแก่ความตาย เช่น ยิงตัวตาย ตีฆ่าพิษ กระโดดหน้า กระโดดจากที่สูง แต่ถ้าผู้ตายไม่มีเจตนาทำให้ตนเองตาย เช่น กินยาผิด ตกน้ำตาย หรือพลัดตกจากที่สูง กรณีเหล่านี้ถือว่าเป็นการตายโดยอุบัติเหตุ ไม่ใช่เป็นการฆ่าตัวตาย

จากความหมายของคำว่า “การฆ่าตัวตาย” ดังกล่าวมา สรุปว่าการฆ่าตัวตาย เป็นการกระทำโดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ เพื่อจุดประสงค์ที่จะทำให้ตนเองจบชีวิตลง หรือหลุดพ้นจากปัญหา อาจเป็นการกระทำตรงไปตรงมาหรือโดยทางอ้อม ซึ่งผลสุดท้ายก็จบลงด้วยความตายของผู้กระทำ

“การพยายามฆ่าตัวตาย” (Attempted suicide) หมายถึง การกระทำของมนุษย์ในการทำลายตนเองและต้องการให้ถึงแก่ความตายโดยเจตนาหรือด้วยความเต็มใจ หรือการกระทำใด ๆ ก็ตามเพื่อให้ตนเองเสียชีวิตและหากดำเนินไปจนสำเร็จก็จะทำให้เกิดอันตรายรุนแรงจนถึงแก่ความตายได้ ซึ่งอาจทำด้วยพฤติกรรมที่รุนแรงหรือไม่รุนแรงแล้วแต่ความต้องการและสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล เช่น การแขวนคอ ยิงตัวตาย การกินสารพิษ การกินยาเกินขนาด ฯลฯ (นිරา พรเดชวงศ์, 2540 : 4) เนื่องจากความบีบคั้นจากสาเหตุต่าง ๆ ทำให้เกิดความคิดในสองลักษณะ คือ ทั้งอยากตายและไม่อยากตายซึ่งถ้ามีทางเลือกหรือได้รับความช่วยเหลือทันท่วงที จะช่วยลดปริมาณการฆ่าตัวตายลงได้มาก ผลของการฆ่าตัวตายไม่จำเป็นต้องได้ผลลัพธ์เป็นความตาย โดยพบว่าประมาณร้อยละ 90 ของผู้พยายามฆ่าตัวตาย ใช้วิธีการที่ไม่รุนแรง เช่น กินยาเกินขนาด ที่พบบ่อยเป็นพวก ยาลดไข้บรรเทาปวด และยาในกลุ่มที่ใช้กล่อมประสาทและยานอนหลับ ซึ่งไม่ถึงขั้นเสียชีวิต นอกจากนี้ยังพบว่า มีการทำร้ายตนเอง

ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การกระโดดจากที่สูง ส่วนการทำร้ายตนเองแบบแปลกๆ มักพบในผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต (นिरा พรเดชวงศ์. 2540 : 5)

ความหมายของการพยายามฆ่าตัวตายมีดังนี้ (วิจารณ์ วิชัยยะ. 2543 : 1-3)

ความคิดหรือแนวคิด หรือคำพูดที่แสดงถึงความตั้งใจจะฆ่าตัวตาย (Suicidal ideation)

ความคิดที่บ่งชี้ว่าผู้ที่มีความคิดที่จะฆ่าตัวตาย เช่น กำลังจะวิ่งขวางรถยนต์ที่วิ่งมาในท้องถนน ชอนมีดไว้ใต้หมอน (Suicidal trends)

การเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย (Suicidal risk)

ความคิดและ/หรือการกระทำซึ่งถ้าปล่อยให้ดำเนินเรื่อยไป อาจทำให้ร่างกายได้รับอันตรายหรือเสียชีวิตได้ (Suicidal behavior)

การมีพฤติกรรมฆ่าตัวตายโดยมีเป้าหมายอื่นที่มิใช่การเสียชีวิตแต่เป็นลักษณะเรียกร้องความสนใจ (Suicidal gesture)

ผู้ที่พยายามฆ่าตัวตาย แต่ไม่สำเร็จ การฆ่าตัวตายสำเร็จ (Completed suicide or Committed suicide)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการพยายามฆ่าตัวตาย

การพยายามฆ่าตัวตายสามารถแบ่งได้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. แบ่งทางด้านสังคมวิทยาตามทฤษฎีของ เดอร์ไคม์ (Durkheim. 1998 : 78-95) ซึ่งมีความเชื่อว่าการฆ่าตัวตายเกิดขึ้นจากการเสียสมดุลในสังคม จนกระทั่งผู้พยายามกระทำการไม่อาจเข้ากับคนอื่น ๆ ในสังคมได้ และได้จำแนกชนิดของการฆ่าตัวตายโดยใช้ความผูกพันกับสังคม ดังนี้คือ (วิจารณ์ วิชัยยะ. 2543 : 7-9)

1.1 การฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดความสัมพันธ์ และไม่สามารถเข้ากันได้ดีกับสังคม (Egoistic suicide) เป็นภาวะที่บุคคลขาดการยึดเหนี่ยวกับกลุ่มและรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว หรือมีการรวมกลุ่มต่ำ ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่ม และกลุ่มเองก็ไม่สามารถที่จะควบคุมสมาชิกในกลุ่มได้ ทำให้บุคคลหันไปยึดตนเองเป็นหลัก ไม่มีความผูกพันที่จะต้องคิดถึงใคร และไม่สามารถจะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายของตนได้จึงใช้วิธีการฆ่าตัวตายเป็นทางออกเมื่อมีปัญหา เช่น การฆ่าตัวตายของคนที่มีความรู้สึกรุนแรงที่เกี่ยวกับการที่ตนเองเป็นที่รังเกียจของสังคม ไม่อาจจะเข้าพบคบหากับใครได้อีกต่อไป ก็เลยหนีสังคมไปโดยการฆ่าตัวตาย ซึ่งในสังคมชาวชนบทจะมีความเข้าใจกันได้ดีมากกว่าสังคมในเมืองโดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ดังนั้นในชนบทจึงมีการฆ่าตัวตายน้อยกว่า

1.2 การฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีความสัมพันธ์กับส่วนรวมมากเกินไป (Altruistic Suicide) เป็นการเสียสละเพื่อส่วนรวม ยึดกลุ่มอย่างเหนียวแน่น บุคคลจะถือว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ยึดสังคมเป็นสรณะ เป็นลักษณะของการทำลายชีวิตเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ไม่ใช่เพื่อตนเอง พลังงานที่ใช้ทำลายตนเองนั้นเกิดจากอารมณ์ที่รุนแรง มีเหตุผลและความตั้งใจจริง การกระทำเป็นไปโดยจิตใต้สำนึกของตนเพื่อหน้าที่การงาน วินัย ศาสนา ประเพณี เช่น นักบินหน่วยกามิกาเซ่ (Kamikase) ของชาวญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือพระสงฆ์ที่เวียดนามเผาตัวเองตายในสมัยสงครามเวียดนาม ชาวเอสกิโมโบราณที่คนแก่ยอมตายเพื่อให้ลูกหลานอยู่รอดปลอดภัย ไม่ต้องเป็นภาระเลี้ยงดู หรือมายในอินเดียที่ทำบัพพีด้วยการฆ่าตัวตายตามสามี หรือพวกระเบิดพลีชีพ เป็นต้น

1.3 การฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นเพราะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร้ระเบียบ (Anomic suicide) เป็นสภาพที่สังคมไม่มีคุณลักษณะและกฎของสังคมล้มเหลว ขาดประสิทธิภาพ บุคคลไม่รู้ว่าสังคมจะเดินไปในทิศทางใด บุคคลเสียผลประโยชน์ และไม่มีความปลอดภัยกับสภาพที่เป็นอยู่ตรงหน้า เนื่องจากการที่ไม่สามารถทนต่อการสูญเสียสถานะภาพในสังคมโดยทันที เกิดความขัดแย้งทางอารมณ์อย่างรุนแรง เช่น ในสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เศรษฐกิจใหญ่มีฐานะ ร่ำรวยมาก กลับต้องล้มละลาย หรือการตกงานอย่างกะทันหัน ถ้าความรู้สึกนั้นรุนแรงมากขึ้นเท่าใด บุคคลนั้นก็เกิดอาการทอดอาลัย และเบื่อหน่ายที่จะต้องอยู่ต่อไป การฆ่าตัวตายจึงเป็นทางออกของบุคคลเหล่านั้น (สุพัตรา สุภาพ. 2544 : 124-125)

2. แบ่งตามผลลัพธ์ของการกระทำตามทฤษฎีของเดอว์เคอิม (Durkheim. 1998 : 96-102) จะแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

2.1 ความคิดที่จะฆ่าตัวตาย (Suicidal ideation) เป็นการฆ่าตัวตายที่บุคคลไม่ได้ทำร้าย หรือแม้แต่พยายามที่จะทำร้ายตัวเองให้สิ้นชีวิต เพียงแต่มีความคิดที่อยากจะทำลายตนเองแต่ขณะเดียวกันก็กลัวการกระทำนั้น ถ้าจะพิจารณาถึงการฆ่าตัวตายสำเร็จกับการพยายามฆ่าตัวตาย ความรู้สึกเศร้าئابเป็นพื้นฐานทางอารมณ์ที่สำคัญของสาเหตุการฆ่าตัวตาย (Potential suicide) จึงขึ้นอยู่กับภาวะทางอารมณ์และความคิด ก่อนจะมีการทำร้ายตนเองเกิดขึ้นจริง ๆ ได้แก่ การมีอารมณ์เศร้าที่รุนแรง ความรู้สึกหมดหวังในชีวิต ซึ่งเป็นความรู้สึกเริ่มต้นตั้งแต่รู้สึกอนาคตว่างเปล่า ปัญหาของตนไม่สามารถแก้ไขได้ ไม่ได้ได้รับความเข้าใจ ไม่ได้รับการยอมรับในคุณค่าของตน ผู้ที่เคยมีประวัติพยายามกระทำการฆ่าตัวตายมาแล้วและมีคำพูดแสดงให้เห็นถึงเจตนาที่จะทำลายชีวิตตนเอง เช่น พูดถึงความตาย ถ้ามถึงวิธีการกระทำ เขียนจดหมายลาตาย หรือมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ดีตามแม้จะได้มีการสังเกตศึกษาและได้เสนอข้อคิดเห็น ว่า ผู้กระทำการฆ่าตัวตายมักมีอาการเตือนให้ทราบล่วงหน้าด้วยลักษณะของความคิดอยากฆ่าตัวตายเป็นส่วนมาก

2.2 การแสวงงกระทำการฆ่าตัวตาย (Suicidal gesture) การแสวงงกระทำ หมายถึง การที่ผู้กระทำการฆ่าตัวตายทำไปโดยมีเจตนาเพียงเพื่อเรียกร้องความสนใจ

หรือมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง บุคคลประเภทดังกล่าวโดยปกติจะพูดออกมาว่าอยากจะฆ่าตัวตายอย่างชัดเจน แต่จริงๆ แล้วเขาไม่อยากจะตายแต่อยากอยู่มากกว่า การขู่จะฆ่าตัวตายจะใช้เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งมากกว่าจะฆ่าตัวตายอย่างจริงจัง

2.3 การพยายามฆ่าตัวตาย (Attempted Suicide) หมายถึง การที่มุ่งจะจบชีวิตตนเองลงด้วยน้ำมือของตนเอง แต่ไม่สามารถกระทำได้สำเร็จ ทำให้บุคคลนั้นยังคงมีชีวิตอยู่ทั้งที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งในใจ โดยตัดสินใจไม่ได้ระหว่างความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่หรือจะตาย ซึ่งการฆ่าตัวตายไม่สำเร็จอาจสืบเนื่องมาจากหลายเหตุผล เช่น การที่ได้มีความคิดมุ่งมั่นในการตายมากพอ บุคคลนั้นมิได้มุ่งหวังจะตายจริง เพียงแต่เป็นการกระทำเพื่อประท้วงเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น และเอมอร์ ซินพัฒนาพงศ์ (2544 : 12) ได้กล่าวไว้ว่า เพื่อเป็นการได้รับรางวัลแห่งชีวิต ตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow)

2.4 การฆ่าตัวตายสำเร็จ (Completed suicide or committed suicide) หมายถึง การฆ่าตัวตายที่ผู้กระทำมีความตั้งใจที่จะฆ่าตนเองให้ตาย และสามารถกระทำได้สำเร็จตามความมุ่งหวัง ทั้งนี้ด้วยความรู้สึกไม่อยากมีชีวิตอยู่อย่างรุนแรง ชีวิตมีปมด้อย ว่างเปล่าไร้ค่า ไร้ความหมาย หมดอาลัยตายอยากในชีวิต มีความคิดว่า การมีชีวิตอยู่นานวันก็จะเป็นการเพิ่มปัญหาให้กับตนเอง และพบว่า การฆ่าตัวตายประเภทนี้ได้มีเพิ่มมากขึ้นและผู้กระทำการนี้มักมีประวัติการพยายามฆ่าตัวตายหรือทำลายชีวิตตนเองมาแล้ว ในปัจจุบันเชื่อว่า ความคิดฆ่าตัวตาย การพยายามฆ่าตัวตาย และการฆ่าตัวตาย เป็นปรากฏการณ์ที่ต่างกัน แต่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างมาก การที่มีพฤติกรรมอันใดอันหนึ่ง เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าบุคคลนั้นมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดการฆ่าตัวตายสำเร็จ จากการศึกษาพบว่า มีอัตราการทำตัวตายสำเร็จสูงสำหรับผู้ป่วยจิตเวชที่มีอารมณ์เศร้า ส่วนพวกที่ป่วยทางกายมีเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่จะกระทำ

สำหรับประเทศไทย จากผลการศึกษาของ สมภพ เรืองตระกูล และคณะ (2546 : 13) ได้ศึกษาลักษณะเฉพาะผู้กระทำการฆ่าตัวตายพบว่า หนึ่งในสามของผู้ป่วยที่มีประวัติเคยพยายามฆ่าตัวตายมาก่อน เกินครึ่งของจำนวนประชากรที่ศึกษาการฆ่าตัวตายภายใน 3 เดือน เป็นพวกที่ออกจากโรงพยาบาลหลังได้เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล

3. แบ่งตามเจตนาตามทฤษฎีของ เคอร์ไคม์ (DurKheim. 1987 : 166-171) ซึ่งประเมินจากเจตนาของผู้กระทำแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

3.1 การฆ่าตัวตายที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า (Premeditated suicide) โดยมีการเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ไว้พร้อมเพื่อกระทำการฆ่าตัวตาย พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป นอกจากนี้ ยังพบในพวกที่มีปัญหาสุขภาพจิต หรือโรคซึมเศร้าเรื้อรัง (Chronic depression) โดยใช้วิธีการรุนแรงที่มั่นใจว่าจะได้ผล เช่น การยิงตัวตาย ใช้ระเบิดก๊าซคาร์บอนโมนอกไซด์ เป็นต้น ซึ่งมักจะประสบความสำเร็จในการฆ่าตัวตายในครั้งแรก เพื่อหนีปัญหาจากโลกนี้ไปสู่โลกใหม่ที่คิดว่าดีกว่า

3.2 การฆ่าตัวตายแบบสองจิตสองใจ (Ambivalent suicide) ความคิดแบบไม่แนใจระหว่างอยากตายกับไม่อยากตาย มักมีสาเหตุมาจากการขัดแย้งกับคนใกล้ชิด ถูกกดดันจากสังคมรอบข้าง จึงทำให้เกิดแรงจูงใจคิดกระทำการฆ่าตัวตาย โดยก็ยังไม่แน่ใจว่าเป็นทางเลือกที่ดี เพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้ใกล้ชิด ซึ่งอาจมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า แต่มักใช้วิธีการที่ไม่รุนแรง เช่น เชือดข้อมือ กินยาเกินขนาด โดยส่วนใหญ่มักเป็นวัยรุ่น สาเหตุใหญ่ คือ ซึมเศร้า สิ้นหวังหรือมีการขัดแย้งกับบุคคลใกล้ชิด เช่น บิดามารดา ถ้าการฆ่าตัวตายนั้นได้รับการช่วยเหลือ ก็แสดงว่าบุคคลนั้นรักและยังต้องการตน แต่อย่างไรก็ตามการฆ่าตัวตายก็เป็นทางหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงการจบชีวิตเพื่อหมดภาระ

3.3 การฆ่าตัวตายเพื่อทำร้ายผู้อื่นด้วยวิธีรุนแรง (Coercive suicide) โดยมีเจตนาให้ผลของการฆ่าตัวตายไปทำร้ายจิตใจผู้อื่น เพื่อให้รับผิดชอบต่อการฆ่าตัวตายของตน เป็นการกระทำเพื่อให้ผู้อื่นเกิดความละอายและเป็นทุกข์ มักพบในเพศหญิงที่มีอายุระหว่าง 20 ถึง 30 ปี โดยอาจจะมีการเขียนจดหมายลาตาย เพื่อบอกให้บุคคลใกล้ชิดรับผิดชอบ และยิงตัวเองหรือทำร้ายตนเองด้วยวิธีการรุนแรงและส่วนมากมักทำสำเร็จในครั้งแรก

3.4 การฆ่าตัวตายแบบไม่ตั้งใจ (Faux suicide) ส่วนใหญ่ไม่ต้องการฆ่าตัวตายจริง เพียงพาตัวเองให้เข้าไปอยู่ในสภาพการณ์ที่เป็นอันตรายจึงต้องควรระวัง เพราะอาจจะกลายเป็นจริงขึ้นมาได้เพราะอุบัติเหตุ มักพบในผู้ที่มีความผิดหวังต่อความสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิด กรณีนี้พบถึงร้อยละ 75 ของการฆ่าตัวตายสำเร็จ ส่วนใหญ่จะเป็นหญิงวัยรุ่นที่รู้สึกตนเองไร้ค่า ไม่มีใครสนใจมานัดหมายหรือขอแต่งงาน วิธีการที่ใช้จะเป็นวิธีธรรมดาไม่รุนแรง เช่น กินยาเกินขนาดจำนวนไม่มาก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นยานอนหลับ เชือดข้อมือ การพยายามฆ่าตัวตายจะกระทำโดยทันทีที่เลือกทางของเธอ หรือพบว่ามีความผิดหวังอย่างมากต่อความใกล้ชิด ซึ่งในความเป็นจริงถ้าพวกเขาตาย ก็จะเป็นการตายเพราะอุบัติเหตุ ไม่ได้อยากตายจริง

4. แบ่งตามแรงจูงใจตามทฤษฎีของ เวสลีย์ เจ โรเบิร์ต (Wesley J Robert. 1997 : 121-133) ดังนี้

4.1 การฆ่าตัวตายเป็นความก้าวร้าวที่ย้อนกลับเข้าหาตนเอง เป็นความปรารถนาที่จะทำลายสิ่งที่ตนรัก ความปรารถนาที่จะถูกฆ่าและความปรารถนาที่จะตาย ความโกรธ ความเกลียด จะย้อนกลับเข้าสู่ตนเอง

4.2 การฆ่าตัวตายเป็นการเกิดใหม่ และการกลับคืนมาใหม่ ทำลายส่วนที่ไม่ดีเพื่อจะกลับมาเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่ดีกว่า การหนีจากชีวิตที่เป็นทุกข์เพื่อจะพบกับความสุข

4.3 การฆ่าตัวตายจากการหมดหวัง ขาดคุณค่าในตัวเอง สูญเสียสิ่งที่รักเนื่องจากผู้กระทำมีระดับความคับข้องใจสูง เมื่อถูกปฏิเสธจะรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถพอที่จะควบคุมสิ่งแวดล้อมรอบตัว หรือทำตามสิ่งที่ตนคาดหวังได้ การฆ่าตัวตายเกิดจากการไม่ยอมรับความจริงร่วมกับการหาทางออกไม่ได้ ผู้กระทำจะเกิดความโศกเศร้า มีอาการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายตามมา สุดท้ายก็เกิดการฆ่าตัวตายขึ้น

สรุปการแบ่งประเภทของการฆ่าตัวตายนั้นมีมากมายเราจะเห็นได้ว่าแต่ละท่านจะมีแนวคิดที่แตกต่างกันแล้วแต่การมองและเหตุผลของแต่ละคน เช่น แบ่งตามเจตนาของผู้กระทำ ตามผลของการกระทำ ตามแรงจูงใจ ตามความคิดทางด้านสังคมวิทยา ซึ่งในทุกประเภทจะมีความต้องการของการกระทำ เพื่อทำลายชีวิตเหมือนกันทั้งสิ้น (มาโนช หล่อตระกูล. 2546 : 6)

ขั้นตอนของการพยายามฆ่าตัวตาย

วันเพ็ญ บุญประกอบ (2546 : 32-34) ได้สรุปขั้นตอนของการพยายามฆ่าตัวตายไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

(1) มีความคิดจะฆ่าตัวตาย เนื่องจากบุคคลไม่สามารถทนอยู่ในสถานการณ์ปัจจุบันได้อีกต่อไปแล้ว หหมดทางออกในทุก ๆ ปัญหา เหลือเพียงทางเดียวที่จะทำให้ปัญหานั้นจบลงได้คือ ความตาย

(2) แสดงพฤติกรรมหรือท่าทางเตือนเป็นสัญญาณ ซึ่งสัญญาณนั้นแสดงออกหลายลักษณะด้วยกัน เช่น พูดสั่งลา สั่งเสีย ผากผิ่งเรื่องราวต่างๆ กล่าวเป็นนัยๆ เชิงอำลา หรือกล่าวถึงความโหดร้ายของสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ ความสิ้นหวังที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป บางคนทำพันธกรรม บริจาคดวงตา บริจาคร่างกายให้แก่โรงพยาบาล เป็นต้น

(3) พยายามฆ่าตัวตายด้วยวิธีต่าง ๆ

(4) บุคคลได้ตายสมความปรารถนา

วิธีการพยายามฆ่าตัวตาย

วิธีการพยายามฆ่าตัวตายย่อมผันแปรไปตามกาลเวลา ซึ่งมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกันหลายประการ โดยทั่วไปการฆ่าตัวตายจะเป็นลักษณะลอกเลียนแบบกันเป็นสำคัญ เพราะผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายนั้นย่อมคิดค้นวิธีการฆ่าตัวตาย เพื่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุด แต่ก็มีส่วนน้อยที่ฆ่าตัวตายด้วยวิธีรุนแรง เช่น การเผาตัวตาย ซึ่งน่าจะเป็นลักษณะชาติสติก (Sadistic) ซึ่งเป็นการกระทำต่อตนเองด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น พิธีฮินดูสุตตี (Hindu suttee) ของหญิงที่สามีตายในประเทศอินเดียในสมัยโบราณการควั่นท้องในประเทศญี่ปุ่น การเผาตัวตายที่ประเทศเวียดนามและเกาหลี ซึ่งการเผาตัวตายนั้นโดยส่วนมากจะเป็นพวกวิกลจริต

วิธีพยายามฆ่าตัวตายมี 2 วิธี คือ (นिरा พรเดชวงศ์. 2540 : 34)

(1) การพยายามฆ่าตัวตายโดยไม่ใช้วิธีรุนแรง ทั่วไปเป็นพวกที่กินสารพิษ ซึ่งสารพิษที่นำมาใช้แล้วแต่ยุคสมัยนั้น ๆ และความสะดวกในการหา ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 นิยมดื่มน้ำมันระกำเพื่อฆ่าตัวตาย เพราะสารพิษในระยะนั้นหายากและเป็นการลอกเลียนแบบด้วย ต่อมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สารพิษหาง่ายมากขึ้น ก็นิยมกินยานอนหลับเพื่อฆ่าตัวตาย ต่อมายาที่นิยมใช้กันมากคือยาฆ่าแมลงชนิดต่าง ๆ ตั้งแต่

ดีดีที เรื่อยไปจนถึงยาฆ่าแมลงที่มีฤทธิ์ก่อให้เกิดอันตรายสูงอย่างที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนั้นยังนิยมใช้ยาฆ่าหญ้าและยาฆ่าหนูซึ่งจะได้รับความทุกข์ทรมารมาก แต่ปัจจุบันการใช้ยาทางจิตเวชเพื่อฆ่าตัวตายได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นยานอนหลับ ยาคลายกังวล ยาต้านโรคจิต หรือยาต้านอารมณ์เศร้า ส่วนยาต้านโรคจิตมักไม่ทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิต อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติผู้ป่วยมักนำยาหลาย ๆ ชนิดที่มีอยู่กินเข้าไปพร้อม ๆ กัน

(2) การฆ่าตัวตายโดยใช้วิธีรุนแรง ได้แก่ การยิงตัวตาย แขนงคอตาย กระโดดจากที่สูง กระโดดน้ำตาย เผาตัวตาย วิธีการฆ่าตัวตายที่ใช้วิธีรุนแรงมักพบได้เสมอในหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น ยิงตัวตาย กระโดดตึกตาย ฯลฯ

ความสูญเสียที่เกิดจากการฆ่าตัวตาย

สุวัทนา อารีพรพรค (2543 : 26-29) ได้สรุปถึงความสูญเสียที่เกิดจากการพยายามฆ่าตัวตาย ไปจนถึงการพยายามฆ่าตัวตายนั้นประสบความสำเร็จ ดังนี้

(1) ความสูญเสียต่อครอบครัว ถ้าผู้ฆ่าตัวตายเป็นหัวหน้าครอบครัว ย่อมทำให้สภาพภาพของครอบครัวตกต่ำลงอย่างแน่นอน อย่างน้อยที่สุดก็เป็นชั่วระยะเวลาหนึ่ง หรือแม้ว่าจะเป็นเพียงแค่สมาชิกคนหนึ่งในครอบครัว การฆ่าตัวตายก็ย่อมจะมีผลอย่างยิ่งต่อสุขภาพจิตของสมาชิกอื่น ๆ เพราะการฆ่าตัวตายบางครั้งก็เป็นพฤติกรรมเลียนแบบ

(2) ความสูญเสียต่อส่วนรวม เพราะการฆ่าตัวตายเป็นการตายก่อนวัยอันสมควรของบุคคล ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้ในอนาคต ผู้พยายามฆ่าตัวตายแต่กระทำการไม่สำเร็จก็ต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ทำให้โรงพยาบาลต้องเสียทั้งเวลาบุคลากร และงบประมาณ มาทุ่มเทให้เรื่องที่ไม่สมควรที่จะเกิดขึ้นเช่นนี้

ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสมาชิกในครอบครัว

แสงอุษา สุทธิชนกุล (2545 : 23-26) กล่าวว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นในชีวิตครอบครัวเมื่อมีคนในครอบครัวพยายามฆ่าตัวตาย จะมีทั้งในแง่บวก เช่น การพยายามให้ความสนใจกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวมากขึ้น หาเวลาให้กับครอบครัวมากขึ้น เป็นต้น แต่ผลที่เกิดขึ้นในแง่ลบ เช่น เกิดความรู้สึกโกรธแค้นหรือผิดอย่างรุนแรงที่ตัวเขาอาจเป็นสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ทำให้คนในครอบครัวพยายามฆ่าตัวตาย ความพยายามในการฆ่าตัวตายสามารถสร้างความสะท้อนใจต่อครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง ครอบครัวอาจรู้สึกผิดอย่างรุนแรงเมื่อคนในครอบครัวพยายามที่จะทำความเข้าใจว่า ทำไมคนที่เขารักพยายามที่จะทำลายชีวิตตนเอง และอาจสงสัยว่ามีอะไรที่เขาควรจะช่วยได้หรือได้ทำ ในเวลาเดียวกันเขาอาจโกรธผู้พยายามฆ่าตัวตายที่ทำให้เขาเกิดความเศร้าใจ แม้ว่าพวกเขาอาจจะกลัวที่จะยอมรับหรือแสดงออกซึ่งความรู้สึกนี้โดยเปิดเผยในความรู้สึกด้านหนึ่ง ครอบครัวอาจมีความคลายใจและยินดีที่ญาติของ

เขายังคงมีชีวิตอยู่และยังมีโอกาสอีกครั้งสำหรับชีวิตที่ดีกว่าของวันพรุ่งนี้ แต่ครอบครัวก็ยังคงเผชิญหน้า และมีชีวิตอยู่พร้อมความหวาดกังวลว่าเขาอาจจะเกิดความพยายามฆ่าตัวตายอีกครั้งและอาจถึงแก่ชีวิต

การฆ่าตัวตายสำเร็จนั้นเป็นการยุติชีวิตส่วนหนึ่งลงแต่กลับสร้างความสะเทือนใจให้กับคนอื่นหลาย ๆ คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งผลกระทบนั้นก่อความเสียหายอย่างใหญ่หลวงสำหรับผู้คนในครอบครัวและเพื่อนๆ ในระหว่างที่พ่อแม่ พี่น้อง คู่ครอง เพื่อนฝูง และผู้ร่วมงานตราโศกอาลัย พวกเขา มักเกิดคำถามและความคิดว่า “ถ้าเพียงแต่...เขาได้ทำเช่นนั้นเช่นนี้ ก็จะช่วยได้” (มาโนช หล่อตระกูล. 2546 : 24) ผู้ที่ยังอยู่มักจะโกรธตัวเขาเองที่ไม่ได้ช่วยเหลือผู้ที่เขารัก ความรู้สึกผิดต่อเรื่องที่ว่าไม่ได้ช่วยเหลือผู้นั้นและให้ความรักอย่างเพียงพอนี้สามารถจะอยู่ในใจยาวนานภายหลังการฆ่าตัวตายนั้น ยิ่งกว่าความตายจากการเจ็บป่วย ส่วนสำคัญในกระบวนการกลับสู่ปกติคือ การสามารถผ่านพ้นความรู้สึกผิดไปได้

แม้ว่าผู้ที่ยังอยู่อาจต้องการที่จะรู้ให้แน่ชัดลงไปว่า ทำไมคนที่ตนรักถึงพยายามฆ่าตัวตาย แต่ก็มักเป็นไปได้ที่จะรู้เหตุผลที่แน่นอน แม้มีการเขียนบันทึกสิ่งเสียซึ่งมีเพียง 1 ใน 3 ของคนทั้งหมดที่ฆ่าตัวตายได้เขียนทิ้งเอาไว้ แต่บันทึกก็จะให้คำตอบเพียงส่วนเดียว ความรู้สึกที่ว่าตนเองไม่รู้อะไรเลยนี้ก็เป็นปัญหาหนึ่งสำหรับผู้ที่มีชีวิตอยู่ที่จะต้องเผชิญและจัดการกับมัน

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสุขภาพจิตได้อธิบายถึงความทุกข์ทรมานที่ได้สูญเสียคนที่ตนรักด้วยเหตุของการฆ่าตัวตาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าไม่เคยมีสัญญาณเตือนมาก่อนและอาจรุนแรงที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาล้ำกับความคิดปกติหลังเหตุการณ์สะเทือนขวัญเช่นเดียวกับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ร้ายแรง ผู้ที่มีชีวิตอยู่ข้างหลังอาจมีความรู้สึกทุกข์ทรมาน อาจหลีกเลี่ยงประสบการณ์ที่อาจเตือนให้รู้สึกได้ถึง การสูญเสียนั้นอาจสูญเสียความสนใจในกิจกรรมที่เขาเคยสนุกสนานหรือรู้สึกไม่สามารถแสดงออกซึ่งอารมณ์อันละเอียดอ่อนได้อีก

ความเศร้าโศกภายหลังการฆ่าตัวตายอาจจะรุนแรงหรือยาวนานเป็นพิเศษ และสมาชิกในครอบครัวที่อาลัยรักอาจจะเสี่ยงต่อความซึมเศร้าและแม้แต่อาจฆ่าตัวตายไปด้วย ความโกรธที่เป็นปฏิกิริยาโดยปกติของความตายอาจจะยังคงอยู่มากกว่าอย่างอื่น และผู้ที่มีชีวิตอยู่มักจะโกรธตัวเองมากที่สุดที่ไม่เอะใจถึงสิ่งที่ผู้ตายได้วางแผนไว้

ความรู้สึกอีกประการหนึ่งที่สมาชิกในครอบครัวจะต้องแบกรับคือ ความหวาดกังวลว่าการฆ่าตัวตายนั้นถ่ายทอดในครอบครัวผู้ที่มีอายุน้อยจะกลัวว่าเขาด้วยเช่นกันที่จะต้านทานความต้องการที่จะปลิดชีพตัวเองไม่ได้ เช่น โจนห์ ริเวอร์ (Joan rivers) ได้บันทึกไว้ว่าการฆ่าตัวตายเหมือนกับ “ทางเลือกที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้” สำหรับเด็กที่มีผู้ปกครองที่ฆ่าตัวตาย ‘ภายหลังมันกลายมาเป็นความจริงในครอบครัวของคุณและเป็นทางออกที่แน่นอน’ แนนซี (Nancy. 1991 : 15)

การทำจิตบำบัด เป็นทางที่ช่วยครอบครัวที่เป็นเหยื่อของการฆ่าตัวตายในการที่จะเข้าใจและช่วยเกี่ยวกับภาวะอารมณ์ที่เคร่งเครียดและวิกฤตในเรื่องราวต่าง ๆ ที่เขาประสบ

กลุ่มช่วยเหลือต่าง ๆ ที่ประกอบไปด้วยผู้ผ่านการสูญเสียที่คล้ายคลึงกันนั้นก็มีความสำคัญยิ่งด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าครอบครัวไม่ได้รับความสนับสนุนทางสังคมอื่นใด เนื่องจากมีข้อห้ามทางศาสนาและวัฒนธรรมที่ต่อต้านการฆ่าตัวตาย

ครอบครัวกับการพยายามฆ่าตัวตาย

ปัจจัยที่ทำให้บุคคลพยายามฆ่าตัวตายที่สำคัญที่สุด คือ ครอบครัว ซึ่งมักมีปัญหาที่ทำให้ความสัมพันธ์ไม่อาจดำเนินไปด้วยดี ดังนี้ (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2546 : 246-248)

(1) การปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่เหมาะสม ที่พบบ่อย ๆ คือ

1) การสื่อสารผิดปกติ การสื่อสารในครอบครัวไม่ชัดเจน หรือบางทีไม่มีการสื่อสารระหว่างกัน เช่น ไม่มีการพูดคุยกัน หรือเมื่อพูดคุยกันแล้วเกิดความขัดแย้งกันอยู่เสมอๆ เป็นต้น

2) การแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม บางครอบครัวไม่แสดงความรู้สึกทางบวกอย่างเหมาะสม เช่น ไม่แสดงความรักใคร่เอ็นดูกันระหว่างพ่อ แม่ ลูก หรือ พี่ ๆ น้อง ๆ ด้วยกัน ทำให้บุคคลไม่รู้สึกว่าเป็นที่รักและความต้องการของใคร การแสดงความรู้สึกทางลบเป็นการไม่สุภาพหรือเป็นความผิด เช่น ถ้าแสดงความรู้สึกโกรธออกมาจะทำให้พ่อแม่ไม่สบายใจ

3) ความผูกพันทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะระหว่างลูกที่เป็นวัยรุ่นกับพ่อแม่ อาจเป็นแบบใกล้ชิดผูกพันมากเกินไป จนลูกไม่สามารถพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองได้ กลายเป็นคนเปราะบางและไม่สามารถดูแลตนเองได้ ในทางกลับกันความสัมพันธ์แบบเห็นห่างต่างคนต่างอยู่ ทำให้บุคคลไม่ได้รับการประทับประคองจากครอบครัวเท่าที่ควร ถ้ามีความเครียดเพิ่มขึ้นในครอบครัว การประทับประคองที่เคยมีอยู่น้อย ก็ยิ่งจะน้อยลงไปอีก อดัม และ คณะ (Adam K., et.al. 1999)

4) การปฏิบัติตามบทบาทบกพร่อง การปฏิบัติตามบทบาทของสมาชิกแต่ละคนมีความบกพร่อง โดยเฉพาะพ่อแม่ไม่สามารถทำหน้าที่ดูแลลูกได้

(2) ความขัดแย้งไม่ลงรอยกันอย่างยืดเยื้อเนิ่นนานระหว่างสามีกับภรรยา ทำให้ครอบครัวขาดความสุข และเป็นผลให้การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพ่อแม่มีปัญหาตามไปด้วย พ่อแม่อาจจะมัวสนใจแต่ปัญหาของตนเอง หรือจมอยู่กับความโศกเศร้าเสียใจ จนไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของลูกได้อย่างเพียงพอ เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างพ่อ กับแม่ขึ้น แต่ละฝ่ายจะดึงลูกมาเป็นฝ่ายตน ลูกก็จะเกิดความสับสนเกิดความเครียดและขาดความรู้สึกมั่นคงในชีวิต ผลที่ตามมาคือลูกจะไม่สามารถพัฒนาไปได้อย่างปกติเหมือนเด็กอื่น ๆ ความขัดแย้งระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการพยายามฆ่าตัวตายได้บ่อย

โดยเฉพาะในวัยรุ่น พ่อแม่ไม่ยึดหยุ่นกฎระเบียบให้เหมาะสมกับพัฒนาการและความต้องการตามวัยของลูกและครอบครัวมักขาดทักษะในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างกัน

(3) การถูกผลักรอกจากระบบครอบครัวเร็วเกินไป วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่กลางระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ บางครั้งครอบครัวเข้าใจผิดคิดว่าลูกวัยรุ่นเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวแล้วสามารถรับผิดชอบตนเองได้ดีและไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือประคับประคองอีกต่อไป ถ้าครอบครัวเข้าใจผิดคิดว่าลูกเป็นผู้ใหญ่แล้วและเร่งให้ออกไปจากระบบครอบครัวเร็วเกินไปวัยรุ่นจะไม่ได้รับการประคับประคองที่จำเป็นเท่าที่ควร เมื่อเกิดปัญหาที่ไม่อาจแก้ไขได้ด้วยตนเอง จะเกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว เศร้า และอยากตาย บางครั้งวัยรุ่นต้องการออกไปจากระบบครอบครัวเพราะครอบครัวมีแต่ความสับสน วุ่นวาย มีการใช้ความรุนแรง หรือมีปฏิสัมพันธ์ที่ทำให้เขารู้สึกถูกปฏิเสธและไม่เป็นที่ยอมรับ จึงไม่สามารถดูแลตนเองได้ดีและอาจตกเป็นเหยื่อของระบบอื่นทำให้เกิดการพยายามฆ่าตัวตายได้ในที่สุด

(4) ระบบครอบครัวที่ไม่ยึดหยุ่น ครอบครัวมีลักษณะไม่ยึดหยุ่น ไม่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบความสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับความต้องการทางพัฒนาการของสมาชิกที่พบได้บ่อยๆ คือ พ่อ แม่ ไม่สามารถยึดหยุ่นกฎระเบียบในครอบครัวให้มากพอที่จะให้ลูกวัยรุ่นมีโอกาสพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง เมื่ออารมณ์ความคิดอ่านและพฤติกรรมของลูกเปลี่ยนไป พ่อ แม่ ก็ยังคงปฏิบัติต่อลูกเหมือนลูกยังเป็นเด็ก บังคับลูกมากเกินไป จนกลายเป็นความขัดแย้งเรื้อรังระหว่าง พ่อ แม่ ลูก

นอกจากนี้ การที่บุคคลจะมีความสามารถในการเลือกแนวทางการดำรงชีวิตหรือแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญอยู่ในชีวิตประจำวันได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ อันประกอบด้วยลักษณะทางกายภาพของบุคคลที่มีขึ้นตั้งแต่กำเนิดและอาจเปลี่ยนแปลงไปตามจิตใจและสังคม ได้แก่ ลักษณะทางเพศ สีมิว สติปัญญา ความเจ็บป่วยทางกาย โรคทางระบบประสาท ภาวะด้านโภชนาการ ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ ลูก การอบรมเลี้ยงดู การกระตุ้นพัฒนาการด้านจิตใจและสังคม ทศนคติของพ่อแม่ การปรับตัวต่อปัญหาและอุปสรรคที่เผชิญในชีวิต สภาพแวดล้อมภายในบ้าน และสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล การมีสัมพันธภาพที่ต่อเนื่อง แบบฉบับการเลี้ยงดูเด็กในสังคม ระบบการศึกษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ค่านิยมและความเชื่อ

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2546 : 246-248) ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมามีจุดกำเนิดจากครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น การศึกษาลักษณะครอบครัวเกี่ยวกับภูมิหลัง แบบแผนการเลี้ยงดู โครงสร้างของครอบครัว รวมทั้งสัมพันธภาพของคนในครอบครัวและการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว จึงมีความสำคัญอย่างมาก

1. สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงและเป็นพื้นฐานของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของครอบครัว ปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องกันกับเศรษฐกิจในครอบครัวมีหลายประการ เช่น เมื่อเศรษฐกิจในครอบครัวไม่ดี เนื่องจากค่าใช้จ่ายในครอบครัวมีหลายด้าน ทั้งค่าอาหาร ค่าขนม ค่าเครื่องดื่ม เครื่องแต่งกาย ค่ายานพาหนะ ค่าเล่าเรียนลูก ค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในบ้าน ค่าเครื่องใช้ส่วนตัว ค่าเช่าบ้าน ค่าซ่อมแซม เป็นต้น ซึ่งปัญหาก็จะไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัวได้ ก่อให้เกิดปัญหาการเป็นหนี้สินที่เป็นภาระหนักของครอบครัว บิดา มารดา จึงใช้เวลาในการทำมาหากินมากเกินไปจนไม่มีเวลาให้กับสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัวห่างเหิน เกิดความตึงเครียดและการทะเลาะเบาะแว้งตามมา เกิดปมด้อยกับลูก ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวนี้ เป็นสาเหตุทางอ้อมที่ทำให้ครอบครัวแตกแยก ถ้าเป็นเรื่องวิกฤติที่บุคคลไม่สามารถแก้ไขหรือปรับตัวหาทางออกได้ ก็อาจนำไปสู่ปัญหาการฆ่าตัวตาย จากการศึกษาในระดับวิทยาของผู้พยายามฆ่าตัวตายที่มารับบริการในโรงพยาบาลของรัฐที่จังหวัดระยอง โดย ประยุกต์ เสรีเสถียร และคณะ (2541 : 11) พบว่าผู้มีรายได้ของครอบครัวน้อยกว่า 10,000.-บาท/เดือน มีอัตราเสี่ยงต่อการพยายามฆ่าตัวตายเป็น 2.79 เท่า ของผู้มีรายได้ของครอบครัวมากกว่า 10,000.-บาท/เดือน ซึ่งพบว่ามีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายสูงมาก

การประกอบอาชีพก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะการดำรงชีวิตในสังคมที่มีความบีบคั้นแก่งแย่งแข่งขันสูง ก่อให้เกิดความเครียดแก่ผู้ที่อยู่ในวัยเริ่มสร้างฐานะ โดยเฉพาะครอบครัวใหม่ที่เพิ่งแยกจากครอบครัวเดิมและอยู่ระหว่างการปรับตัวในด้านต่าง ๆ ต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น หากไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ก็อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง เกิดความเครียด หรืออาจมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ดิตยาเสพติด หรือเกิดการฆ่าตัวตายได้โดยเฉพาะเพศชายที่ต้องรับผิดชอบครอบครัว ซึ่งจากการศึกษาพบว่า เพศชายมีการฆ่าตัวตายสูงสุดในช่วงวัย 20-24 ปี (มาโนช หล่อตระกูล. 2546: 8) หากมองในแง่ของการมีคู่ครองแล้ว ถือว่าอยู่ในช่วงวัยของการเริ่มมีคู่ครอง ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มมีการรับผิดชอบด้วยตนเองทั้งในด้านการงาน การเงิน และชีวิตคู่

2. แบบแผนการเลี้ยงดู

แบบแผนการเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้เลี้ยงดูกับเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกัน อันเป็นแนวทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถอบรมแนะนำ สั่งสอน หรือให้รางวัลและลงโทษต่อการกระทำต่าง ๆ ของเด็กได้ และตัวเด็กเองก็ได้มีโอกาสที่จะเฝ้าสังเกตและเลียนแบบลักษณะพฤติกรรม และการกระทำต่าง ๆ ของผู้เลี้ยงดูอีกด้วย (แฉ่ว โสทธิพันธ์. 2546 : 26)

ฟลอซ (Froch. 1985 : 67) ได้แบ่งลักษณะของแบบแผนการเลี้ยงดูไว้ ดังนี้

(1) แบบอัตตาธิปไตย (Authoritarian) เป็นการเลี้ยงดูที่เข้มงวดกวดขัน บิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดูออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม การเลี้ยงดูแบบนี้ทำให้เด็กรู้สึกว่าจะตนเองไม่ได้ รับอิสระ ต้องอยู่ในระเบียบวินัย เด็กมักขาดความสัมพันธอันใกล้ชิดกับบิดามารดา ขาด ความรู้สึกอบอุ่น ขาดความมั่นคงปลอดภัย ขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มี ลักษณะพึ่งพาผู้อื่น ไม่กล้าแสดงออก แต่ก็ยังมีข้อดีอยู่บ้าง คือ มักจะเป็นคนที่ไม่ฝ่าฝืน กฎเกณฑ์ อ่อนน้อม และเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่

(2) แบบตามใจ (Laissez Faire) แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1) เลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยหรือขั้นทอดทิ้ง การเลี้ยงดูแบบนี้ บิดา มารดา ผู้ปกครองไม่สนใจอบรมเลี้ยงดูเด็ก ปล่อยให้ทำอะไรก็ได้ตามใจ ไม่มีคนแนะนำแนวทาง ที่ถูกต้องและเหมาะสม เด็กที่โตขึ้นมาในบรรยากาศเช่นนี้จะรู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่น มอง ไม่เห็นความผิดของตน มีความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น นอกจากตนเอง รักแต่ตัวเอง ขาดความเป็นระเบียบ ชอบทะเลาะเบาะแว้ง ไม่เชื่อฟังใคร มีอารมณ์ ไม่มั่นคง เป็นคนก้าวร้าวและมักก่ออาชญากรรมได้ง่าย

2) เลี้ยงดูแบบทะนุถนอมมากเกินไป การเลี้ยงดูชนิดนี้ บิดา มารดา จะ คอยปกป้องดูแล และเหมือนว่าเป็นเด็กตลอดเวลา คอยให้ความช่วยเหลือจนเด็กไม่สามารถ แก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ เด็กจะมีลักษณะเอาแต่ใจตนเอง โมโหร้าย ไม่มีความคิดริเริ่ม ต้อง พึ่งพาผู้อื่นตลอด

(3) แบบประชาธิปไตย (Democratic) การอบรมเลี้ยงดูประเภทนี้ บิดา มารดา จะเลี้ยงดูเด็กด้วยการใช้เหตุผล เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมรับผิดชอบใน ภารกิจต่าง ๆ ของครอบครัว แสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ในทางที่เหมาะสม ทำให้เด็กมี ความคิดริเริ่ม มีความรับผิดชอบ เชื่อมั่นในตนเอง และมีลักษณะพึ่งตนเองได้

3. ลำดับที่เกิดของบุตร

ลำดับที่เกิดของบุตร ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและต่อ บุคลิกภาพ ซึ่ง แฝว โสติพันธ์ (2546 : 3) อธิบายว่า ลูกคนแรกจะเป็นผู้ที่ได้รับความสนใจ อย่างเต็มที่ทั้งจากบิดา มารดา หรือแม้แต่ผู้ที่อยู่ร่วมในครอบครัว แต่เมื่อมีบุตรคนต่อไปความสนใจ ของบิดา มารดา จะถูกแบ่งปันไปให้น้องที่เกิดใหม่ ทำให้เกิดความไม่พอใจและเกิดการต่อสู้ แข่งขัน ซึ่งลูกคนแรกมักมีความสนใจในเรื่องของอดีตและเจ้าระเบียบ เป็นผู้ใหญ่ที่ชอบช่วยเหลือ ผู้อื่น ชอบการค้นคว้าและใช้อำนาจ ถ้ามีการพัฒนาความรู้ที่ดี จะเป็นผู้ที่จริงจังต่อชีวิต รอบคอบ รับผิดชอบ แต่ถ้าไม่พัฒนาความรู้ จะเป็นผู้ที่ขาดความสนใจในสังคม มีความรู้สึกไม่มั่นคงและ เป็นปฏิปักษ์ต่อบุคคลอื่น สำหรับลูกคนที่ 2 หากได้กำลังใจจากพี่คนโต ก็จะพยายามเรียนรู้และ ทำในสิ่งที่ดีกว่าพี่และเติบโตเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีต่อไป แต่ถ้าได้รับประสบการณ์ที่ขุ่นเคืองใจ หรือถูกปองร้ายจากพี่ ก็จะกลายเป็นคนไม่มีเหตุผล และเกิดความผิดพลาดในการดำรงชีวิต

ส่วนลูกคนกลางมักคิดว่า ตนเองไม่ได้รับความยุติธรรม อาจรู้สึกว่ามันเหนื่อยแพ้พี่น้องคนอื่น หรือคิดว่ามีอะไรที่เหนือกว่าพี่น้องคนอื่นก็ได้และอาจมีบุคลิกที่แตกต่างจากพี่น้องคนอื่น ๆ มักมีการแข่งขันในทิศทางที่ตรงข้ามกับลูกคนโตโดยเฉพาะครอบครัวที่พี่น้องมีอายุใกล้เคียงกันและเป็นเพศเดียวกัน ลูกคนเล็กมักจะเป็นผู้ที่ได้รับความสนใจจากคนในครอบครัวมากที่สุด โดยจะมีพี่เป็นต้นแบบและทำให้กล้าที่จะแสดงสถานภาพของตนเองดีกว่าคนอื่น ถ้าพัฒนาไปในทางที่ดี จะเป็นผู้ที่มีลักษณะชอบการแข่งขัน และทำสิ่งต่าง ๆ ได้เร็ว แต่ถ้าถูกตามใจมากจะมีลักษณะพึ่งพาผู้อื่น และเห็นว่าการจัดการกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตเป็นเรื่องยุ่งยาก สำหรับลูกคนเดียวจะซึมซับลักษณะท่าทางและพฤติกรรมของผู้ใหญ่ได้เร็ว มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการสูง แต่ขณะเดียวกันอาจไม่มีโอกาสเรียนรู้อารมณ์ขัน และถ้าไม่ได้รับความสนใจจากบิดามารดาเท่าที่ควร หรือเกิดจากแบบแผนการเลี้ยงดูที่ผิดพลาด อาจกลายเป็นคนที่เก็บกดว่าห่วย ชอบเรียกร้องความสนใจ ห้อยข้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้นได้ง่าย และขาดความสนใจทางสังคม จากการศึกษาของ เสียงม สารบัณฑิตกุล ที่ทำการศึกษาค้นคว้าตัวตาย 7 จังหวัด ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 202 คน โดยศึกษาลำดับที่ของการเป็นบุตร ของผู้พยายามฆ่าตัวตายและฆ่าตัวตายสำเร็จ พบว่า ผู้พยายามฆ่าตัวตายและฆ่าตัวตายสำเร็จเป็นบุตรคนที่ 1 มากที่สุด 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.21 รองลงมาเป็นบุตรคนที่ 2 จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.75 (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2546 : 6)

สาเหตุที่ลำดับที่เกิดของบุตร มีอิทธิพลต่อการพยายามฆ่าตัวตาย ส่วนหนึ่งมาจากการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาทางจิตและออกมาในรูปแบบของการแยกตัว ซึมเศร้าเมื่อเกิดปัญหาซ้ำ ๆ ก็จะพัฒนาความรุนแรงขึ้นจนเป็นการทำร้ายตนเอง (แฉ้ว โสทธิพันธ์. 2546 : 6)

นอกจากนี้การตอบสนองทางอารมณ์ (Affective responsiveness) หรือการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีการแสดงอารมณ์ในปริมาณและสถานการณ์ที่เหมาะสม การที่สมาชิกเติบโตมาในครอบครัวที่มีการแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างจำกัด จะทำให้สมาชิกมีปัญหาบุคลิกภาพหรืออาการป่วยทางกายที่มีสาเหตุจากจิตใจ และสิ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการกระทำผิดนั้นอยู่ที่การอบรมเลี้ยงดู โดยพื้นฐานที่ทำให้เด็กมีลักษณะต่างกันคือ การได้รับการเลี้ยงดู เอาใจใส่จากบิดา มารดา ในลักษณะที่ต่างกัน ดังนั้นจึงพบว่าครอบครัวนั้นมีบทบาทสำคัญในการที่จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้มีความเหมาะสมในแต่ละวัยและสามารถเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ เพราะสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการพยายามฆ่าตัวตายส่วนหนึ่งมาจากการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมในวัยเด็ก ทำให้ไม่สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ก่อให้เกิดปัญหาทางจิตและออกมาในรูปแบบของการแยกตัว ซึมเศร้าเมื่อเกิดปัญหาซ้ำ ๆ ก็จะพัฒนาความรุนแรงขึ้นจนถึงขั้นพยายามฆ่าตัวตายได้

4. สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว

สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว หมายถึง ความผูกพัน ความเกี่ยวข้อง และการปฏิบัติต่อกันระหว่างคนในครอบครัว อันได้แก่ ความสนิทสนมใกล้ชิดกันในครอบครัว การมีกิจกรรมร่วมกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การสื่อสารของคนในครอบครัว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ความรักความผูกพัน การเข้าใจความรู้สึกระหว่างสมาชิกในครอบครัวซึ่ง เบรน (Brent. 1995 : 58) ได้อธิบายถึง ลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัวว่า ประกอบด้วย ความรักความผูกพัน ความเห็นอกเห็นใจ ความสามัคคีของคนในครอบครัว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การสนับสนุนด้านอารมณ์ การพักผ่อนร่วมกันของคนในครอบครัว บรรยากาศในครอบครัว นอกจากนี้การเข้าใจความรู้สึกระหว่างสมาชิกในครอบครัว ถือเป็นสิ่งสำคัญของสัมพันธภาพของคนในครอบครัวอีกประการหนึ่ง

การที่บุคคลในครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีความใกล้ชิดและผูกพันกัน ย่อมมีความอาทรซึ่งกันและกัน โดยมีการแสดงความสนใจและเห็นคุณค่าของกันและกัน การแสดงออกซึ่งความผูกพันทางอารมณ์ของแต่ละบุคคลหรือครอบครัวมีหลายระดับ ตั้งแต่การไม่สนใจใยดีกันเลย หรือสนใจกันเพียงเล็กน้อย โดยขาดความห่วงใยด้วยน้ำใสใจจริง หรือสนใจเพื่อเสริมสร้างคุณค่าให้กับตนเอง ความผูกพันที่มีความเข้าใจในความต้องการของอีกฝ่าย ความผูกพันที่เป็นไปอย่างปกป้องมากเกินไปจนขาดความเป็นตัวของตัวเอง และความผูกพันที่แน่นแฟ้นจนเหมือนเป็นบุคคลเดียวกัน โดยไม่มีความเป็นส่วนตัวของแต่ละคน

ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวนี้ มีผลต่อการพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ และสุขภาพจิต เช่น คนที่บิดา มารดา รักมาก เลี้ยงดูอย่างปกป้องมากเกินไป คอยควบคุมดูแลทุกสิ่งทุกอย่างจนมีผลให้เด็กขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีความมั่นใจและต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา เมื่อเผชิญปัญหาโดยลำพังอาจทำให้เกิดความเครียดสูง ซึ่งอาจนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้ หรือแม้แต่การจากครอบครัวเป็นเวลานาน การขาดการติดต่อกับครอบครัว ทำให้บุคคลรู้สึกโดดเดี่ยว ขาดที่พึ่ง เมื่อต้องเผชิญความเครียดโดยลำพังทำให้เกิดความวิตกกังวล เศร้า ท้อแท้ หมดหวัง และอยากตายในที่สุด

สถาบันครอบครัว จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการฆ่าตัวตายได้ โดยจากการศึกษาพบว่า บุคคลที่พยายามฆ่าตัวตายมักมีประวัติครอบครัวแตกแยก (Broken home) ก่อนอายุ 15 ปี โดยขาดหรือสูญเสียบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่บิดาหรือมารดาอันอาจเกิดจากการหย่าร้าง การตายจากหรือการไม่ลงรอยกันระหว่างบิดา มารดา ทำให้เกิดบาดแผลทางใจ (Traumatic experience) และมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมให้เด็กมีพื้นอารมณ์และสังคมที่ไม่มั่นคง (Emotional and social instability) โดยจะมีแนวโน้มให้ฆ่าตัวตายได้ง่าย เมื่อประสบภาวะวิกฤติในชีวิต (Zilboorg อ้างถึงใน นีรา พรเดชวงศ์. 2540 : 26)

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว (มณีรัตน์ เพ็ญรุจิราญ. 2546 : 12) ประกอบด้วย

(1) ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา สามีและภรรยาเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าคู่สามีภรรยา มีความเข้าใจรักใคร่ซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พยายามปรับตัวเข้าหากัน ร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตลอดจนรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาต่างๆ ภายในครอบครัวร่วมกัน ย่อมทำให้ครอบครัวมีความราบรื่น มั่นคง สมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัวก็พลอยมีความสุขไปด้วยโดยเฉพาะบุตร แต่ในทางตรงข้าม ถ้าสามีภรรยา มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน ไม่มีความรักใคร่ปรองดองกัน ขาดความเข้าใจเห็นอกเห็นใจกัน และขาดความรับผิดชอบร่วมกัน ย่อมเกิดความขัดแย้งกันอยู่เสมอ ย่อมทำให้ครอบครัวขาดความสุข

(2) ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร สืบเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยา เพราะเมื่อมีการให้กำเนิดบุตร ความสัมพันธ์ในครอบครัวก็เพิ่มขึ้น ถ้าบิดามารดาได้ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรก็จะดีตามไปด้วย

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง เมื่อบิดามารดาให้กำเนิดบุตรคนที่ 2 และต่อมาความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องย่อมเกิดขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ในครอบครัว อันประกอบไปด้วยความสัมพันธ์พื้นฐาน และลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา เพราะถ้าบิดามารดา มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยความรักความเข้าใจ ให้ความยุติธรรม ตลอดจนเสริมสร้างความรักใคร่ระหว่างพี่น้อง ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องย่อมดำเนินไปด้วยดี มีความรักใคร่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

(4) ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ในลักษณะของครอบครัวเดี่ยว ที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน ความสัมพันธ์ของสมาชิกทุกคนในครอบครัว ก็หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสามี ภรรยา บิดา มารดา กับบุตร พี่กับน้อง หรือเป็นการรวมความสัมพันธ์ใน 3 ข้อแรกเข้าด้วยกัน

สัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นการแสดงออกถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในครอบครัว เป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องผูกพันกัน เป็นความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ความสัมพันธ์นี้เป็นเรื่องที่สามารถก่อให้เกิดผลดี สมาชิกในครอบครัวมีความสุขทั้งทางกายและทางใจ เกิดความราบรื่นในการดำรงชีวิตในครอบครัว แต่หากสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่ดี ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้ง ซึ่งเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาารุนแรงต่าง ๆ ขึ้นภายในครอบครัวได้

5. การสื่อสารในครอบครัว

การสื่อสาร (Communication) เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบุคคลในครอบครัว ซึ่งอาจเป็นการสื่อสารโดยใช้คำพูด (Verbal communication) และการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด

กับผู้อื่นได้ดี ส่วนบุคคลที่มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นไม่ดี ก็จะทำให้เกิดความตึงเครียด วิตกกังวล เมื่อมีเหตุการณ์ที่รุนแรง ทำให้ไม่สามารถเผชิญกับปัญหาหรือปรับตัวได้ ซึ่งอาจนำไปสู่การพยายามฆ่าตัวตายได้

7. การปรับตัวของครอบครัว

การปรับตัวของครอบครัว หมายถึง ความสามารถของครอบครัวที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนและผู้อื่นในสถานการณ์ที่จำเป็น เพื่อให้ครอบครัวคงอยู่ในภาวะสมดุลได้ ครอบครัวที่สมบูรณ์จะมีลักษณะยืดหยุ่น ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองต่อสิ่งเร้าใหม่ๆ ไม่ชอบอยู่หนึ่ง ไม่ชอบคงสภาพเดิมตลอดไปครอบครัวอาจประสบความล้มเหลวในการปรับตัวได้ เนื่องจากภาวะเครียดในครอบครัว ทำให้สมาชิกเกิดภาวะเครียด ขาดสมดุลจนไม่สามารถแก้ปัญหาได้ โดยทั่วไปเมื่อสมาชิกในระบบย่อยใดเกิดภาวะเครียดหรือประสบปัญหา สมาชิกอื่นก็จะเข้ามาช่วยเหลือ เช่น ถ้าสามีประสบปัญหาบางอย่าง ภรรยาอาจยื่นมือเข้าไปช่วย ซึ่งจะทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นถูกแก้ไขไปในระบบย่อยสามีภรรยา แต่ถ้าปัญหายังคงรุนแรงจนไม่สามารถแก้ไขได้ ปัญหาจะค่อย ๆ ลุกลามไปสู่ระบบย่อยอื่น ๆ และในที่สุดจะมีผลต่อครอบครัวทั้งระบบ ทำให้ครอบครัวขาดสมดุลและอยู่ในภาวะวิกฤตได้ อาจต้องหาแหล่งช่วยเหลือนอกครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวสามารถดำรงความสมดุลไว้ได้อีกครั้งหนึ่ง โรเบิร์ต (Robert. 1997: 112)

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

นักสังคมศาสตร์หลายสาขาได้ทำการศึกษาหลายรูปแบบถึงสาเหตุของการฆ่าตัวตาย เป็นระยะเวลาหลายทศวรรษ จนสามารถให้แนวคิดที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์การฆ่าตัวตายในแง่มุมต่าง ๆ หลายด้าน ดังต่อไปนี้

1. คนที่ฆ่าตัวตายมักเป็นคนที่สูญเสียบุคคลที่ตนเองรัก และเกิดความรู้สึกแค้นมากในเวลาเดียวกัน เป็นความรู้สึกแบบสองฝักสองฝ่าย ความแค้นแค้นก่อให้เกิดความคิดก้าวร้าวที่จะทำร้าย แต่ขณะเดียวกันความรักที่มีอยู่จะบิดเบนความก้าวร้าวให้มุ่งเข้าหาตนเอง (Introjection) กลับกลายเป็นการลงโทษตนเอง คิดว่าตนเองไม่ดีสมควรได้รับการลงโทษ ถ้าความคิดดังกล่าวนี้รุนแรงถึงที่สุด ก็อาจทำให้บุคคลนั้นฆ่าตัวตายได้

2. คนที่ฆ่าตัวตายนั้น เกิดจากสัญชาตญาณการทำลาย (Death instinct) ซึ่งเกิดพลิกผันกลับมาทำลายชีวิตตนเอง

การฆ่าตัวตายนั้นเกิดจากแรงกระตุ้นอันเป็นสัญชาตญาณเดิมของมนุษย์ เป็นสัญชาตญาณที่มุ่งตาย ซึ่งมีอยู่คู่กันกับสัญชาตญาณตรงข้าม คือ มุ่งชีวิต (Eros) การฆาตกรรมก็คือการก้าวร้าวต่อชีวิตคนอื่น แต่การฆ่าตัวตายเป็นการก้าวร้าวต่อชีวิตตนเอง บุคลิกภาพเดิม

มักจะเป็นคนจริงจังเอาแต่อารมณ์ ก้าวร้าว กระด้าง และชอบมีความสำนึกผิดในสิ่งที่ตนได้ทำลงไป อยู่เสมอ (นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. 2546 : 21-22)

เพค (Peck. 1985 : 151) เห็นด้วยที่ว่า สัญชาตญาณความขัดแย้ง 2 ประการในตัวบุคคล คือ การฆ่าตัวตายนั้นเกิดจากสัญชาตญาณในการทำลาย (Self-destruction) เหนือสัญชาตญาณการดำรงชีวิต (Self-preservation) ให้ข้อสมมติฐานของการฆ่าตัวตายไว้ 3 ประการดังต่อไปนี้

(1) พวกที่มีความปรารถนาที่จะเป็นผู้ฆ่า (Wish to kill) คือ มีความอยากทำลายผู้อื่นซ่อนไว้ในใจ มีความคิดว่าถ้าเขาจะตายก็ต้องมีคนอื่นตายตามไปด้วย แต่แล้วทางออกก็มุ่งที่ตัวเองก่อน พฤติกรรมเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นในตัวเด็กเล็ก

(2) พวกที่ปรารถนาเป็นเหยื่อ (Wish to be killed) คือ ผู้ที่พอใจจะยอมรับความเจ็บปวด (Masochism) การพยายามฆ่าคนอื่นเป็นลักษณะสุดขีดของความก้าวร้าว แต่การยอมรับการถูกฆ่า ก็คือ รูปแบบอีกขั้วหนึ่งของการยอมจำนน (Form of submission) ความรู้สึกที่ตนเองควรจะต้องได้รับการลงโทษ ยอมได้รับความเจ็บปวดทรมานไปจนถึงที่สุดคือความตาย ทั้งนี้เพราะความเจ็บปวดที่ได้รับเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความสุข เกิดจากสัญชาตญาณความก้าวร้าวที่ทำงานในระดับจิตไร้สำนึกและความสำนึกผิด การที่ตนได้รับความเจ็บปวดไปจนถึงความตาย ทำให้จิตไร้สำนึกได้รับความพอใจ

(3) พวกที่ต้องการจะตาย (Wish to be die) คือ ต้องการหนีโลกซึ่งเต็มไปด้วยความหลอกลวง ความสับสน วุ่นวาย ตามความคิดของเขา การเข้าไปสู่อีกโลกหนึ่งซึ่งเขาเชื่อว่าจะเป็นสุขกว่า ลักษณะพฤติกรรมของกลุ่มดังกล่าวจะพบได้จากคนในกลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพจิต

ชาร์ล (Charles. 1991 : 86) กล่าวว่า "ความเป็นมนุษย์ หมายถึง ความรู้สึกเป็นปมด้อย" ความคิดเช่นนี้อธิบายว่าการต่อสู้ของมนุษย์ต่อปัญหาต่าง ๆ นั้น เป็นความพยายามเอาชนะปมด้อยของตนเอง แต่หากไม่สามารถเอาชนะปัญหาได้ ก็จะมุ่งทำลายสิ่งรอบตัวเขาเป็นการประชดตัวเอง การฆ่าตัวตายจึงเป็นการปกปิดความผิดของตัวเองที่ไปทำร้ายผู้อื่น

เวสท์แมน (Weissman. 1994 : 74) ได้วางหลักทฤษฎีจิตวิทยา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลว่า บุคคลจะถูกชักจูงและตอบสนองต่อบุคคลที่มีความสำคัญกว่าตน จุดสำคัญจึงอยู่ที่ความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่น เขาได้แบ่งลักษณะของบุคคลเป็น 3 ประการ คือ

(1) ในสภาวะมั่นคงปลอดภัย เขาจะเป็นสิ่งที่ดี (Good me)

(2) ในสภาวะกังวล เขาจะเป็นสิ่งไม่ดี (Bad me)

(3) ในสภาวะจิตที่เลวร้าย เขาจะอยู่ในสภาพไม่มีตัวเอง (Not me)

ถ้าหากเมื่อใดที่ความมั่นคงและความปลอดภัยไม่สามารถแก้ไขได้ เขาอาจเปลี่ยนสภาพจากสิ่งไม่ดีไปสู่สภาพที่ไม่มีตัวเอง การคิดทำลายตัวเองเป็นหนทางหนึ่งในการที่จะหลุดพ้นจากความเศร้าเสียใจ

สุวัทนา อารีพรรค (2542 : 126) กล่าวว่าคนที่กระทำการฆ่าตัวตาย เกิดจากแรงขับ (Drive) ที่ซับซ้อนซึ่งแยกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ

(1) ฆ่าตัวตายเพราะความเชื่อที่ว่าจะได้ไปเริ่มชีวิตใหม่ที่ดีกว่า เช่น เชื่อว่าชาติหน้ามีจริง ถ้าตายไปแล้วคงจะได้พบคนรักที่จากไป หรือถ้าตายไปแล้วจะได้เป็นผู้ที่มีเกียรติ เช่น การทำฮาราคิริ (Hara-kiri) ของชาวญี่ปุ่น

(2) ฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมาน ความเจ็บปวด ได้แก่ผู้ป่วยที่ไม่มีทางรักษาให้หายได้ หรือคนชราที่มองไม่เห็นคุณค่าของชีวิต และไม่ต้องการเป็นภาระแก่สังคมและครอบครัว

(3) ฆ่าตัวตายเพราะอาการกำเริบทางโรคจิต ซึ่งเกิดอาการทางประสาทหลอนหรือหลงผิดได้ยื่นเสียงชักชวนให้ฆ่าตัวตาย

(4) ฆ่าตัวตายประชดแก่แค้นคนที่ตนรัก เป็นความต้องการที่จะให้คนที่ตนทั้งรักทั้งแค้นได้สำนึกผิด และคร่ำครวญคิดถึงตนที่ต้องตายจากไป

นอกจากแรงขับที่ซับซ้อน 4 ลักษณะดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้ฆ่าตัวตายมักมีประวัติเกี่ยวกับการสูญเสีย (Losses) ซึ่งได้แก่

(1) การสูญเสียคนรักหรือของรัก อวัยวะบางส่วนถูกตัดออกไป สุขภาพเสื่อมโทรมเป็นโรคเรื้อรังและไม่มีทางรักษาให้หาย พวกถูก ๆ แยกออกไปอยู่ต่างหากเมื่อใดแล้ว

(2) การสูญเสียสถานะภาพทางสังคม เป็นการเสียชื่อเสียงหรือเกียรติยศ ก่อให้เกิดความอับอายขายหน้า

(3) การสูญเสียทรัพย์สินเงินทอง

สตัก (Stack, 1982 : 50) กล่าวว่า พฤติกรรมการฆ่าตัวตายมีลักษณะคล้ายพฤติกรรมรูปแบบอื่น คือ สามารถเรียนรู้ได้ นักพฤติกรรมบำบัดมีความเห็นสอดคล้องกับนักสังคมวิทยา คือเชื่อว่าการฆ่าตัวตายมีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์เศร้า การเรียนรู้เรื่องการฆ่าตัวตายมีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์เศร้า และการเรียนรู้เรื่องการฆ่าตัวตายก็เริ่มต้นได้ตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งเมื่อแสดงความรุนแรงและอารมณ์โกรธออกมา มักจะได้รับการลงโทษ แต่ถ้าเก็บความรู้สึกเอาไว้ จะได้รับการชมเชย ดังนั้น เด็กจึงจำเป็นต้องเก็บความรุนแรงเอาไว้จนกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่ก็ยังคงใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบเดิม เมื่อเก็บอารมณ์รุนแรงไว้มากขึ้นก็จะทำให้เกิดอารมณ์เศร้า จนกระทำการฆ่าตัวตายได้ในที่สุด

การฆ่าตัวตายในบางครั้ง ทำไปเพื่อต้องการสิ่งตอบแทนบางอย่างจากครอบครัว ผู้ที่กระทำการดังกล่าวด้วยสาเหตุนี้ ไม่มีความต้องการที่จะตายจริงแต่กระทำไปเพื่อลดความเครียดและทำให้ได้รับความเห็นอกเห็นใจจากครอบครัว มีผู้เชื่อว่าการลงโทษอย่างรุนแรงในวัยเด็ก ก็อาจเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดการฆ่าตัวตายได้ในระยะต่อมาโดยจิตสำนึกที่ควบคุมความเป็นตัวของตัวเอง (Superego) ทำหน้าที่เหมือนผู้ปกครองในวัยเด็ก และเมื่อเกิดความขัดข้องใจ Superego ก็จะตัดสินใจลงโทษตนเองอย่างรุนแรงจนถึงแก่ความตาย (สุพัตรา สุภาพ, 2542 : 51)

นอกจากนี้การพัฒนาของมนุษย์เบี่ยงเบนไปเพราะถูกกำหนดด้วยวัฒนธรรม ศาสนา การเมือง และอื่น ๆ คนหนุ่มสาวที่ขาดหลักประกันจะมีความคิดต่อโลกว่าไม่น่าอยู่ ซึ่งสิ่งนี้จะมีผลต่อความวิตกกังวลและการฆ่าตัวตายซึ่งเป็นผลมาจากที่เด็กช่วยตัวเองไม่ได้และความรู้สึกที่เป็นปมด้อย ความรู้สึกที่ล้มเหลวตามการคาดคะเนของสังคม ซึ่งสรุปได้ว่า การฆ่าตัวตายเป็นผลมาจากบุคลิกภาพและความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (ประเวศ ดันติพิพัฒนสกุล. 2541 : 22)

การที่บุคคลแต่ละคนจะมีความสามารถในการเลือกแนวทางการดำเนินชีวิต หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการคือ (สุพัตรา สุภาพ. 2542 : 18-20)

(1) องค์ประกอบทางด้านร่างกาย (Biological factor) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของคนแต่ละคน ซึ่งมีขึ้นแต่กำเนิดและอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ องค์ประกอบทางด้านร่างกายประกอบไปด้วย

1) พันธุกรรม (Heredity) เช่น ลักษณะโครงของกระดูก กลุ่มเลือด ลักษณะทางเพศ หน้าตา สีผิว สติปัญญา เป็นต้น

2) ความเจ็บป่วยของร่างกาย

3) โรคติดเชื้อของระบบประสาท เช่น ลมชัก ลมบ้าหมู เยื่อหุ้มสมองอักเสบ เป็นต้น

4) อันตรายจากการคลอด (Birth trauma) เช่น คลอดยาก และการใช้เครื่องมือช่วยคลอด

5) ความผิดปกติของต่อมไร้ท่อและเมตาบอลิซึม (Metabolism)

6) ภาวะโภชนาการ

(2) องค์ประกอบทางด้านจิตใจ (Psychological factor) หมายถึงความรู้สึกนึกคิด อารมณ์สุขภาพจิต ซึ่งเกิดมีขึ้นตามพัฒนาการทางร่างกายและสังคมของบุคคลนั้น ๆ ประกอบไปด้วย

1) ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ ลูก

2) การอบรมเลี้ยงดูการกระตุ้นพัฒนาการทางด้านจิตใจและสังคม

3) ทักษะคติของพ่อแม่แบบฉบับของการปรับตัวต่อปัญหาอุปสรรคที่เผชิญในชีวิต

4) สภาพแวดล้อมภายในบ้าน สัมพันธภาพระหว่างบุคคลในครอบครัว

5) เหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของครอบครัว หรือบาดแผลทางจิตใจ

6) การรู้จักตนเองและรู้จักค่าของคน

(3) องค์ประกอบทางด้านสังคม (Social factor) หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของคนแต่ละคนในการที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีระเบียบ ซึ่งมีผลต่อทางด้านร่างกายและจิตใจ ประกอบด้วย

1) การปฏิสัมพันธ์กับครอบครัว

2) แบบฉบับการเลี้ยงดูเด็กในสังคม

- 3) ระบบการศึกษา
- 4) ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ค่านิยม ความเชื่อ
- 5) ระบบการเมือง การปกครอง
- 6) สภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศ สภาพทางกายภาพของที่อยู่อาศัย
- 7) ระบบสวัสดิการสังคม เป็นต้น

มาโนช หล่อตระกูล (2546 : 6) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายว่า เกิดจากอิทธิพลต่าง ๆ ได้แก่ ความผิดปกติทางจิตเวช ชนิดบุคลิกภาพ ความอ่อนไหวทางชีวภาพ และทางพันธุกรรม ความเจ็บป่วย และความตึงเครียดทางจิตสังคม ซึ่งอาจส่งผลร่วมกันแล้วไปทำให้ขีดความสามารถในการรับมือต่อสิ่งที่มากระทบของผู้นั้นลดต่ำลง ซึ่งไม่มีสาเหตุใดเพียงสาเหตุเดียวที่จะอธิบายได้โดยสมบูรณ์ว่าเหตุใดบุคคลนั้นๆ เลือกที่จะจบชีวิตตนเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งสร้างความเสียใจและสะเทือนใจอย่างรุนแรง ทำให้เกิดความวิตกกังวล ตึงเครียด ซึมเศร้า และไม่สามารถหาทางออกหรือแก้ปัญหาที่สาเหตุต่างๆ อาจได้แก่

(1) สาเหตุเนื่องจากสภาพสังคม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับ การดำเนินชีวิตของคนแต่ละคน ในการที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีระเบียบ ซึ่งมีผลกระทบมาจากองค์ประกอบทางด้านร่างกายและจิตใจของกลุ่มคนต่าง ๆ สิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตมนุษย์ก็คือ การเกี่ยวข้องกับสังคม สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ต้องพบอยู่ทุกวันย่อมมีผลกระทบกระทั่่งกันอยู่ตลอดเวลา การติดต่อเกี่ยวข้องกับกันในสังคมทำให้บุคคลเกิดความพอใจ เกิดความสุข เกิดความไม่พอใจ หงุดหงิดใจหรือเกิดความทุกข์ได้ ซึ่งในชีวิตประจำวันของมนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับบิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อน ครู ผู้ร่วมงาน ลูกน้อง เจ้านาย ตลอดจนบุคคลทั่ว ๆ ไป บุคคลดังกล่าวมีทั้งบุคคลที่เจตนาและไม่เจตนาจะสร้างความสุขและสร้างความทุกข์ให้ แต่อาจเป็นเหตุที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ การกระทบกระทั่่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดอารมณ์ อันก่อให้เกิดความสุขและความทุกข์ได้ สภาพแวดล้อมถือเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การฆ่าตัวตาย เช่น การถูกหลอกลวงจนหมดเนื้อหมดตัว การถูกเจ้านายดูว่า พ่อแม่ว่ากล่าวตักเตือน เกิดอารมณ์ชั่ววูบเกิดความน้อยใจก็เลยคิดสั้นและฆ่าตัวตาย

นอกจากนั้นการฆ่าตัวตายอาจจะไม่ได้เกิดจากสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบโดยตรงแต่เป็นผลกระทบทางอ้อม เช่น บิดา มารดา ทะเลาะกันอย่างรุนแรง หย่าร้างกันทำให้เกิดความกลัดกลุ้มใจและฆ่าตัวตายในที่สุด สภาพครอบครัวมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้มีปัญหาเกิดความคิดทำลายตนเอง จากการสำรวจการพยายามฆ่าตัวตาย พบว่าองค์ประกอบหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพยายามฆ่าตัวตาย คือ สถาบันทางสังคม ในสังคมที่สับสน มีการแก่งแย่งแข่งขันชิงดีชิงเด่นกัน ผู้คนในสังคมต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของตนเองในสังคม ผู้ที่อ่อนแอจะอยู่ในสังคมไม่ได้ เพราะจะประสบกับความพ่ายแพ้กับตนเองและผู้อื่น ผลที่ตามมา คือ ความอับยศอดสู คับแค้นใจในโชควาสนา ในที่สุดก็ฆ่าตัวตาย เช่น การสอบเข้ามหาวิทยาลัย

ไม่ได้ก็ร้องไห้เป็นการใหญ่ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยบิดามารดาก็ตั้งสติรับไม่ทัน ผลการสอบก็ทำให้บิดามารดาพลอยเศร้าไปด้วย ยิ่งพอทราบว่าบุตรได้ดีมีมาฆ่าปลวกทำลายชีวิตอีก บิดามารดาแทบจะไม่สามารถรับต่อสภาพนั้นได้และในสังคมที่มีความวุ่นวายมาก ๆ หรือมีความไม่เป็นระเบียบในสังคม ย่อมมีผลกระทบ กระเทือนต่อบุคคลที่อยู่ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจิตใจและอารมณ์ของคนในสังคม ย่อมมีการผันแปรจากแรงกดดันรอบด้านพบว่า ความเจริญของบ้านเมืองมีมากขึ้นเท่าใด คนในสังคมก็จะมีโอกาสป่วยด้วยโรคจิตและโรคประสาทมากขึ้นเท่านั้น ภาวะความตึงเครียด ความวิตกกังวลและวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิต หากส่งผลกระทบต่อชีวิตเพียงเล็กน้อย ก็สามารถจะอดทนและแก้ไขได้ แต่ถ้าเป็นเรื่องใหญ่หรือภาวะวิกฤตเกินกว่าบุคคลนั้นจะสามารถแก้ไขหรือปรับตัวได้ ก็อาจนำไปสู่การฆ่าตัวตาย ซึ่งเดอริโคมี ได้ให้แนวคิดในเรื่องความสัมพันธ์ของการปรับตัวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญและเป็นสาเหตุของการฆ่าตัวตาย

นอกจากนั้น เดอริโคมียังพบว่าปัจจัยทางสังคมที่มีผลทำให้เกิดการฆ่าตัวตายได้แก่ ปัจจัยทางศาสนา รายได้ การสมรส ระดับชั้นทางสังคม ภาวะสงครามและความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ ในสหรัฐอเมริกาผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายแคทอลิกมีอัตราการฆ่าตัวตายต่ำที่สุด เดอริโคมีอธิบายว่าที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะผู้ที่นับถือแคทอลิกมีความยึดมั่นและเคร่งครัดอยู่กับศาสนามาก กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้ที่นับถือแคทอลิกเป็นกลุ่มทางศาสนาที่เข้มแข็ง และสมาชิกส่วนใหญ่มีความผูกพันกับศาสนาอย่างแรงกล้า เมื่อเป็นเช่นนี้ แรงสนับสนุนที่ดี กำลังใจที่ดี เมื่อสมาชิกของแคทอลิกประสบกับวิกฤตการณ์ที่ทำให้เขาคิดถึงการฆ่าตัวตายขึ้นมาเมื่อใด แรงยับยั้งจากศาสนาจะช่วยคุ้มครองและป้องกันมิให้เขาต้องทำเช่นนั้น ส่วนศาสนาอื่น ๆ ในสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนาโปรเตสแตนต์ ซึ่งเป็นศาสนาที่ส่งเสริมให้บุคคลเป็นตัวของตัวเองสูง หรือไม่ค่อยส่งเสริมให้สมาชิกติดพันอยู่กับกลุ่มอย่างแน่นแฟ้น ปรากฏว่าอัตราการฆ่าตัวตายสูงกว่าศาสนาอื่น ๆ เดอริโคมีอธิบายว่า การที่สมาชิกของศาสนาโปรเตสแตนต์มุ่งส่งเสริมทางโลกมากเกินไปและส่งเสริมให้บุคคลเป็นตัวของตัวเองมากเกินไป จนถึงกับละเลยเพิกเฉยต่อกลุ่มมากนัก ทำให้สมาชิกของศาสนานั้นมีแนวโน้มที่จะดำเนินชีวิตอย่างโดดเดี่ยวและขาดความอบอุ่นทางใจ เมื่อประสบกับวิกฤตการณ์ในชีวิตขึ้นมา นอกจากตัวเขาเองจะไม่มีกำลังใจพอที่จะเผชิญปัญหาได้แล้ว แรงสนับสนุนหรือเครื่องยับยั้งที่จะมาจากกลุ่มก็ไม่มี เมื่อเป็นเช่นนั้นโอกาสที่เขาจะฆ่าตัวตายจึงมีสูง (สุวิทนา อารีพรค. 2543 : 26)

(2) สาเหตุเนื่องจากสภาพครอบครัว สถาบันครอบครัวถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการฆ่าตัวตายได้ (นิรา พรเดชวงศ์. 2540 : 25) ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ ลูก นับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพของบุคคล ถ้าครอบครัวมีสภาพไม่ปกติสุข ครอบครัวไม่เป็นระเบียบ เช่น ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่แยกกันอยู่ ครอบครัวอยู่กันอย่างไม่มีความผูกพันรักใคร่กัน สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย อารมณ์รุนแรง ก้าวร้าว เศร้าหมอง หรือแม้แต่การที่แม่

รักลูกมากเกินไป ปกป้องลูกมากเกินไป ห่วงแทนลูกคอยดูแลช่วยเหลือควบคุมทุกสิ่งทุกอย่าง จะมีผลทำให้เด็กขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง หวาดกลัวต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวง่ายอาจทำให้มีบุคลิกภาพแบบต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา (Dependent) เมื่อเกิดความสูญเสียหรือผิดหวังอย่างรุนแรง ก็จะโศกเศร้าเสียใจมากและนานกว่าคนธรรมดา (เป็นลักษณะของผู้ป่วยด้วยโรคประสาทซึมเศร้า) ซึ่งอาจเป็นกลไกป้องกันตนเองชนิดมุ่งเข้าหาตนเอง (Introjection) โดยรับเอาความรู้สึกที่ไม่ดีเข้ามาไว้ในตนเอง ความรู้สึกไร้ค่าและอารมณ์เศร้าจะเพิ่มมากขึ้น เป็นเหตุให้คิดฆ่าตัวตายดังที่ เพค (Peck, 1985 : 154) ได้กล่าวไว้ว่า สัมพันธภาพที่บุคคลมีกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง เพื่อน สามเณร ภรรยา ฯลฯ และข้อขัดแย้งทางสังคมจิตวิทยาที่เกิดจากความสัมพันธ์นั้น ๆ เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมและบุคลิกภาพในรูปแบบต่าง ๆ

(3) สาเหตุเนื่องจากสภาพร่างกาย ผู้ที่มีโอกาสเสี่ยงหรือมีแนวโน้มที่จะทำการฆ่าตัวตายนั้น ส่วนใหญ่มักจะเป็นบุคคลที่มีสภาพร่างกายไม่สมบูรณ์หรือมีความพิการ บุคคลประเภทนี้มักเกิดความรู้สึกท้อแท้ใจ หดอาลัยในชีวิต มองไม่เห็นคุณค่าของชีวิต มีความรู้สึกที่ตนเองนั้นไร้ค่าและเป็นภาระของบุคคลรอบข้าง นอกจากเรื่องความพิการแล้ว การที่เป็นโรคร้ายแรงไม่มีทางรักษาให้หายได้หรือยากแก่การรักษา เช่น ติดเชื้อเอชไอวี โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน โรคลมชัก หรือโรคที่ทำให้เกิดความพิการ เสียโฉม หรือสูญเสียสมรรถภาพทางเพศ สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ป่วยอ่อนแอลง เกิดความรู้สึกท้อแท้ไม่ยอมมีชีวิตอยู่ต่อไป

งานวิจัยของ ฮอกก์ (Hock, 1980 : 725) สนับสนุนเหตุผลดังกล่าว เขาศึกษาเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายในประเทศสิงคโปร์ และพบว่า การฆ่าตัวตายของผู้ชายที่สูงอายุมีสาเหตุมาจากโรคทางกายที่รุนแรงและรักษาไม่หาย

(4) สาเหตุเนื่องจากจิตใจหรือสุขภาพจิตเสื่อมโทรม ส่วนใหญ่แล้วสาเหตุที่ทำให้เกิดการฆ่าตัวตายได้แก่ ความผิดปกติทางด้านจิตใจ ซึ่งเป็นผลมาจากความล้มเหลวในการเผชิญภาวะวิกฤตในชีวิต โดยทั่วไปเมื่อบุคคลประสบกับความสูญเสียในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียของรัก สูญเสียคนรัก สูญเสียฐานะทางสังคม สูญเสียเกียรติยศชื่อเสียง และไม่สามารถจัดการกับความตึงเครียดได้ ทำให้บุคคลเหล่านั้นตกอยู่ในสภาพเศร้าโศกเสียใจ หดหู่เศร้าหมอง ท้อแท้ หดกำลังใจ สิ้นหวัง รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้กับบุคคลทั่วไปในสังคม และเมื่อภาวะวิกฤตนั้นผ่านพ้นไป ความรู้สึกจะกลับคืนสู่ภาวะปกติโดยไม่คิดจะทำร้ายตนเอง ตามทฤษฎีจิตพลวัต (เอมอร์ ซินพัฒนาะพงศา, 2544 : 9) นอกเสียจากคนที่มีความผิดปกติทางด้านจิตใจและอารมณ์ โดยเฉพาะในคนที่เคยมีประสบการณ์ที่เป็นบาดแผลทางความรู้สึกทางจิตใจมาก่อน (Traumatic experience) จึงจะเลือกวิธีการทำลายตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา งานวิจัยของ คุณนิตยา พิริยะพงษ์พันธ์ (2546 : 32) สนับสนุนเหตุผลดังกล่าว ซึ่งได้ทำการศึกษาก่อนการฆ่าตัวตายของคนไทยในช่วง พ.ศ. 2544 - 2545 พบว่าสาเหตุของการฆ่าตัวตายเนื่องมาจากเรื่องของความรักและความสูญเสียในชีวิต รวมถึงประสบกับวิกฤตที่ไม่สามารถแก้ไขได้

นอกจากนี้ อนันต์ ศรีเกียรติขจร (2542 : 18) ได้กล่าวไว้ในบทความ "การฆ่าตัวตาย" ไว้ว่า ปัญหาเกี่ยวกับการกระทำอัตวินิบาตกรรม เป็นปัญหาจิตเวชที่มีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากการกระทำอัตวินิบาตกรรมนั้น เป็นสาเหตุของคนวัยแข็งแรงเป็นจำนวนมาก จากสถิติของประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า การตายด้วยสาเหตุนี้คิดเป็นอัตรา 11 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคน และจัดเป็นสาเหตุการตายอันดับที่ 9 ซึ่งนำมาคำนวณเป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจแล้ว คิดเป็นจำนวนเงินถึง 16 พันล้านเหรียญต่อปี และปัญหานี้ยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย นอกจากนี้จะเป็นปัญหาที่พบบ่อยแล้ว การฆ่าตัวตายยังเป็นปัญหาที่มีความยากลำบากในการดูแลและการบำบัดรักษา ซึ่งต้องการความร่วมมือจากบุคลากรในสาขาวิชาต่าง ๆ มิใช่เฉพาะจิตแพทย์เท่านั้น หากรวมไปถึงอายุรแพทย์ ศัลยแพทย์ หรือแพทย์ทางฝ่ายอื่น ๆ ที่เป็นผู้ให้การดูแลรักษาช่วยชีวิตผู้ป่วยในขั้นต้น ตลอดจนเจ้าหน้าที่พยาบาล ซึ่งเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยบนหอผู้ป่วย (อนันต์ ศรีเกียรติขจร. 2542 : 68) จากผลการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ผู้ป่วยที่พยายามฆ่าตัวตายประมาณ 1 ใน 3 จะมีปัญหาด้านสุขภาพจิต เช่น โรคประสาท โรคจิต หรือบุคลิกภาพแปรปรวน แต่ไม่ได้หมายความว่าอีก 2 ใน 3 จะเป็นคนที่มีความผิดปกติสมบูรณ์ ในทางกลับกัน จากการรื้อฟื้นประวัติย้อนหลังพบว่า บุคคลเหล่านั้นจะมีอารมณ์ที่ไม่มั่นคง หวั่นไหวง่าย ซึ่งต้องอยู่ในการดูแลของจิตแพทย์และโรคทางจิตเวชที่มีแนวโน้มจะนำไปสู่การพยายามฆ่าตัวตาย (เสงี่ยม สารบัณฑิตกุล. 2543 : 6) ได้แก่

1) พวกซึมเศร้า (Depressive neurosis) ผู้ป่วยชนิดนี้จะจบชีวิตลงด้วยการฆ่าตัวตายค่อนข้างมาก โรคประสาทชนิดซึมเศร้าเป็นภาวะเรื้อรังของความเศร้า ผู้ป่วยจะตีค่าตนเองต่ำกว่าความเป็นจริงและดูถูกตนเอง รู้สึกว่าตนเองเป็นคนต่ำต้อย ชีวีว โง่เขลา เสื่อมสมรรถภาพ ไร้เกียรติหรือเป็นคนชั่วช้า เป็นภรรยาหรือเป็นสามีที่ไม่ดี เป็นพ่อเป็นแม่ที่ใช้ไม่ได้ ฯลฯ สาเหตุที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดอาการของโรคประสาทชนิดนี้ ได้แก่ ความล้มเหลวในชีวิต ไฟไหม้บ้าน เป็นต้น ซึ่งอาการทั่วไปของโรคประสาทชนิดซึมเศร้า ได้แก่ อารมณ์เศร้า รู้สึกสิ้นหวังหมดอาลัยตายอยาก มองโลกในแง่ร้าย หวาดกลัว ดูถูกตนเองถึงขีดสุด ใจน้อย หงุดหงิด และมีความอดทนต่อสิ่งที่มารบกวนน้อยมาก เช่น ทูตตีลูกโดยไม่สมควรแก่สาเหตุ บางคนเคยเป็นคนอารมณ์เย็นก็กลับกลายเป็นคนอารมณ์ร้อน ชีโมโห ชวนวิวาท และขาดความเชื่อถือจากคนรอบข้าง แสดงท่าทีเบื่อหน่าย โศกเศร้าและสิ้นหวัง ความตั้งใจ สมาธิและความจำเสื่อมลงเพราะมัวแต่หมกมุ่นโศกเศร้า บางรายวิตกกังวล มีเหงา และมักมองผู้อื่นในแง่ร้าย คิดว่าผู้อื่นไม่หวังดี และคอยจับผิดหรือคอยเอาเรื่องเอาเปรียบ ไม่เชื่อในไมตรีจิตของใคร พฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ เช่น ผู้ป่วยจะพูดน้อย สีหน้าเศร้าหมอง บางคราวแสดงสีหน้าหวาดกลัว ปฏิกริยาโต้ตอบช้า ไม่แสดงความสนใจในบุคคลและสิ่งแวดล้อม และจะมีอาการทางกายร่วมด้วยคือ ปวดศีรษะ แน่นท้อง มีเหงา อ่อนเพลีย อาการทางกายเหล่านี้จะแสดงออกมาก่อนที่ตนเองจะรู้สึกหรือก่อนที่ญาติจะสังเกตเห็นว่าเขามีอาการเศร้า ผู้ป่วยประเภทนี้มีความคิดที่จะฆ่าตัวตายบ่อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีวิกฤตการณ์ของชีวิต เป็นเหตุให้ผู้ป่วยต้องสูญเสียทรัพย์สิน ญาติสนิท

คนรักและสิ่งอื่น ๆ ที่ตนห่วงหาพันไป ยิ่งทำให้เกิดอารมณ์เศร้ามากขึ้น แม้จะเป็นเรื่องเพียงเล็กน้อยก็เก็บมาคิดมากมาย รู้สึกว่าตนเป็นคนไม่ดี ไร้ค่า ในที่สุดก็ตัดสินใจหนีปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย เด็กวัยรุ่นที่มีความเศร้าอาจแสดงความประพฤติแบบอันธพาล โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจ และสังคมต่ำ นักวิชาการผู้หนึ่งได้ศึกษาวัยรุ่น 121 คนที่มาจากครอบครัวยากจน พบว่าเกือบครึ่งหนึ่งของเด็กทั้งหมดมีอาการเศร้าที่แสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ กัน ส่วนความเศร้าในผู้ใหญ่อาจแสดงออกมาในรูปแบบของอาการร่างกาย เช่น ท้องอืด ท้องผูก เบื่ออาหาร คลื่นไส้ อ่อนเพลีย อาเจียน เหนื่อยง่ายใจสั่น จิตแพทย์รายงานไว้ว่าในบรรดาผู้ป่วยพวกที่ไม่แสดงความเศร้าออกมาโดยตรงนี้มีร้อยละ 42 ที่คิดฆ่าตัวตายบ่อยครั้ง ฉะนั้นกว่าจะมาพบแพทย์ ความคิดที่จะฆ่าตัวตายจึงรุนแรงมากหรืออาจจะมีพฤติกรรมพยายามฆ่าตัวตายไปแล้ว เดอร์ไคม์ (Durkheim. 1966 : 52)

2) พวกบุคลิกภาพแปรปรวน (Personality disorder) โดยเฉพาะพวกบุคลิกภาพฮิสทีเรีย (Hysterical personality) ซึ่งมีบุคลิกภาพดั้งเดิมเป็นคนหลงตัวเองมาก และเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่นสูง แนวโน้มของการปรับตัวต่อความคับข้องใจต่าง ๆ ก็มันจะแสดงออกในรูปแบบของกายและสภาพจิตที่ผิดปกติ เช่น การเป็นลมหมดสติ การสูญเสียความจำอย่างกะทันหัน พวกนี้เมื่อประสบกับปัญหาการขาดความรัก ขาดความสนใจจากบุคคลรอบข้าง หรือเมื่อทำอะไรแล้วไม่สมความปรารถนา ก็จะหาทางออกโดยการฆ่าตัวตาย อีกพวกหนึ่งคือพวกต่อต้านสังคม พวกนี้มักจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวเกินกว่าเหตุ และขาดความรับผิดชอบ อารมณ์รุนแรง ไม่เคยรู้สึกสำนึกผิด ไม่มีความอดทนหรืออดกลั้น เมื่ออารมณ์ก้าวร้าวเกิดขึ้นรุนแรงในขณะที่บุคคลนั้นปรับตัวไม่ทัน ก็จะหันเหความก้าวร้าวนั้นเข้าหาตัวเอง ส่วนพวกบุคลิกภาพแปรปรวนกลุ่มอื่นที่มีแนวโน้มการฆ่าตัวตายสูงคือ พวกจิตสสุรา เออวิน สเตนเจล (Erwin Stengel. 1977 : 53-54)

3) พวกจิตเภท (Schizophrenia) พวกนี้จะฆ่าตัวตายเพราะประสาทหลอน โดยเฉพาะเมื่อมีอาการหูแว่วและหลงผิด เช่น หลงผิดคิดว่าตนเองอยู่ยงคงกระพันเลยลองยิงตัวเองเพื่อทดสอบ บางคนได้ยินเสียงคนสั่งให้กระโดดน้ำตาย ผูกคอตาย ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ป่วยกลัวเสียงที่มารบกวนอย่างสุดขีด เลยหาวิธีหนีเสียงนั้นด้วยวิธีการฆ่าตัวตาย ซึ่งมักจะใช้วิธีที่รุนแรงและแปลกประหลาด เช่น จุ่มศีรษะลงในโอ่งน้ำ เออวิน สเตนเจล (Erwin Stengel. 1977 : 54)

4) สาเหตุจากการเลียนแบบ การเลียนแบบก็เป็นสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งในการฆ่าตัวตาย อาจจะเป็นการเลียนแบบจากข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และการฆ่าตัวตายของญาติพี่น้อง หรือบิดามารดา เออวิน สเตนเจล (Erwin Stengel. 1977 : 56) กล่าวว่าการเลียนแบบเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจสำคัญทำให้เกิดการฆ่าตัวตายได้ โดยเฉพาะในผู้ที่มีความสนิทสนมกับญาติพี่น้องที่เคยกระทำการฆ่าตัวตาย บุคคลผู้นั้นมักจะเลียนแบบวิธีการและพฤติกรรมกรรมการฆ่าตัวตายนั้น ๆ บุคคลพวกนี้เมื่อมีความเครียดหรือมี

ปัญหาชีวิตขึ้น จะปรับตัวโดยใช้กลไกป้องกันทางจิตชนิด Identification คือ การลอกเลียนแบบ พฤติกรรมการฆ่าตัวตายนั่นเอง

5) สาเหตุทางเศรษฐกิจ จากทฤษฎีของเดอร์ไคม์ (Durkheim) ที่ว่า การฆ่าตัวตายมีสาเหตุมาจากสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร้ระเบียบไม่มีคุณลักษณะและกฎเกณฑ์ สังคมล้มเหลว ขาดประสิทธิภาพ ควบคุมสมาชิกของสังคมไม่ได้ รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงในสังคม บุคคลไม่รู้ว่าสังคมจะเดินไปในทิศทางใด บุคคลเสียผลประโยชน์ ไม่ยอมรับสภาพที่ตนเองเป็นอยู่

เศรษฐกิจจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลทำให้เกิดภาวะวิกฤตในการดำรงชีวิตของคนในสังคม ซึ่งได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การว่างงาน ภาวะเงินเฟ้อ เงินเฟ้อ ฉะนั้นในสังคมยากจนหรือมีคนตกงานมากจึงมีผลกระทบต่อการศึกษาของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีปัญหาสุขภาพจิตในอัตราสูง และเป็นสาเหตุทางอ้อมที่ทำให้ครอบครัวความสัมพันธ์ในครอบครัวห่างเหิน แยกแยก มีปัญหาการแบ่งชนชั้น การต่อรองในการหางานทำน้อย ทำให้รายได้ต่ำความเป็นอยู่ขาดแคลน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการฆ่าตัวตาย (นिरा พรเดชวงศ์. 2540 : 9) ซึ่งปิยะฉัตร เนนเลิศ (2544 : 7) ได้กล่าวไว้ว่าผู้ที่มียาได้ก่อนข้างต่ำมีอัตราการพยายามฆ่าตัวตายสูง ซึ่งสอดคล้องกับ เรณู ปทุมมณี (2543 : 5) ได้กล่าวว่า ปัญหาเศรษฐกิจเป็นส่วนหนึ่งของการพยายามฆ่าตัวตาย

6) สาเหตุจากระดับการศึกษาต่ำ ผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายพบมากในผู้ที่มีการศึกษาก่อนข้างต่ำ ในประเทศไทยจะพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ที่ฆ่าตัวตายจะมีการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งการการศึกษาของ (เอมอร ชินพัฒนพงษ์. 2544 : 28 ; วีรพล กุลบุตร. 2544 : 11) พบว่าผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายมีการศึกษาระดับประถมศึกษา ผลจากการวิจัยที่มีผู้พยายามฆ่าตัวตายในกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำเพราะมาจากปัญหาฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ทำให้มีโอกาสทางการศึกษาน้อย และสภาพครอบครัวขาดความอบอุ่นเพราะต้องอยู่ในภาวะที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ เมื่อมีการศึกษาน้อยโอกาสทางการต่อรองในการหางานทำก็ย่อมมีน้อย เพราะฉะนั้นปัญหาทางเศรษฐกิจจึงไม่ได้รับการแก้ไข

จากสาเหตุที่กล่าวมานี้จะพบว่า ผู้ที่พยายามฆ่าตัวตายหรือผู้ที่ฆ่าตัวตายได้สำเร็จ มักมีเหตุผลและที่มาซับซ้อนเกินกว่าที่บุคคลภายนอกจะเข้าใจ และจะพบว่าแต่ละคนมักมีปัญหาความยุ่งยากใจมากกว่าหนึ่งปัญหาเสมอ มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์ซึ่งเป็นศูนย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางโทรศัพท์ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของช่วงเวลาการให้บริการนับตั้งแต่เริ่มต้นในปี พ.ศ.2528 (มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์. 2532-2547 ; ศูนย์ฮอทไลน์. 2528-2531 ; Hotline Center. 1985-1988 ; Hotline Center Foundation. 1989-2004) เป็นต้นมา โดยการจำแนกที่มาของปัญหาออกเป็นกลุ่ม ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็นห้ากลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มแรก เป็นปัญหาส่วนบุคคลและครอบครัว ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันตามปกติ กลุ่มที่สอง ปัญหาสภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน ไม่ได้คาดคิดมาก่อน ซึ่งยังคงเกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน

กลุ่มที่สาม ก็คือ ปัญหาสุขภาพกาย เริ่มมากขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2530-2531 คือ มีปัญหาโรคเอดส์เกิดขึ้นในช่วงดังกล่าวต่อมากลุ่มปัญหาที่เพิ่มเข้ามาอีกเป็น กลุ่มที่สี่ ในช่วงปี พ.ศ. 2539-2542 ก็คือปัญหาผลกระทบของบุคคลจากสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาการพยายามฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นจากปัญหาการตกงาน การว่างงาน การขาดแคลนรายได้มาจุนเจือตนเองและครอบครัว หรือการล้มละลายหรือการขาดทุนมีการปิดกิจการธุรกิจของพ่อแม่ผู้ปกครองหรือครอบครัว ย่อมส่งมีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชน การว่างงานของบัณฑิตก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งของการพยายามฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นบ่อยมาก เป็นต้น และใน กลุ่มที่ห้า ช่วงปี พ.ศ. 2543-2546 ซึ่งสาเหตุของปัญหาจะพบว่าหลากหลายโดยเฉพาะปัญหาการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว เหยื่อความรุนแรงในชุมชน เช่น โรงเรียนและสถาบันการศึกษา ปัญหาความเครียดจากหลายสาเหตุมารวมทั้งความรัก เศรษฐกิจ โรคเอดส์ การตั้งครภภไม่พึงประสงค์ ในขณะที่มีปัญหาการงานการเงินเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว รวมทั้งกรณีวัยรุ่นติดสารเสพติด ติดการพนัน มีหนี้สินเกินความสามารถจะแก้ไข ทำให้ความตายเป็นทางออกของปัญหา (ดังตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 กลุ่มปัญหาผู้ใช้บริการศูนย์ขอทไอน์ที่พยายามฆ่าตัวตายตามช่วงปี
(ช่วงละ 4 ปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 - 2546)

ช่วง กลุ่ม	2528-2530 (3ปี)	2531-2534 (4ปี)	2535-2538 (4ปี)	2539-2542 (4ปี)	2543-2546 (4ปี)
1	บุคคล&ครอบครัว ครอบครัว&คู่สมรส อารมณ์ ความรัก บุคลิกภาพ&ปรับตัว การติดต่อสื่อสาร เพื่อน&ความสัมพันธ์ การศึกษาพฤติกรรม ทางเพศ รักร่วมเพศ/สองเพศ ความเบี่ยงเบนทาง เพศ ความผิดปกติทาง จิตใจ	บุคคล&ครอบครัว บุคลิกภาพ&ปรับตัว การติดต่อสื่อสาร เพื่อน&ความสัมพันธ์ อารมณ์ ครอบครัว&คู่สมรส ความรัก การศึกษา พฤติกรรมทางเพศ รักร่วมเพศ/สองเพศ ความเบี่ยงเบนทาง เพศ ความผิดปกติทาง จิตใจ	บุคคล&ครอบครัว บุคลิกภาพ&ปรับตัว การติดต่อสื่อสาร เพื่อน&ความสัมพันธ์ อารมณ์ ครอบครัว&คู่สมรส ความรัก การศึกษา ความเบี่ยงเบนทาง เพศ รักร่วมเพศ/สองเพศ ความผิดปกติทาง จิตใจ	บุคคล&ครอบครัว อารมณ์ บุคลิกภาพ&ปรับตัว การติดต่อสื่อสาร ความสัมพันธ์ทาง สังคม ครอบครัว&คู่สมรส ความรัก การศึกษา พฤติกรรมทางเพศ รักร่วมเพศ/สองเพศ ความผิดปกติทาง จิตใจ	บุคคล&ครอบครัว อารมณ์ บุคลิกภาพ&ปรับตัว การติดต่อสื่อสาร ความสัมพันธ์ทาง สังคม ครอบครัว&คู่สมรส ความรัก การศึกษา พฤติกรรมทางเพศ รักร่วมเพศ/สองเพศ ความผิดปกติทาง จิตใจ

ตารางที่ 2.1 กลุ่มปัญหาผู้ใช้บริการศูนย์หอโหล่นที่พยายามฆ่าตัวตายตามช่วงปี
(ช่วงละ 4 ปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2528-2546) (ต่อ)

ช่วง กลุ่ม	2528-2530 (3ปี)	2531-2534 (4ปี)	2535-2538 (4ปี)	2539-2542 (4ปี)	2543-2546 (4ปี)
2	สภาวะวิกฤตทางจิตใจ ทารุณ/รุนแรงใน ครอบครัว(ทุบตีกาย/ วาทา/ใจ) ถูกกระทำทางเพศ/ คุกคาม/ข่มขืน ถูกทอดทิ้ง/ไม่มีที่ไป	สภาวะวิกฤตทางจิตใจ ทารุณ/รุนแรงใน ครอบครัว(ทุบตีกาย/ วาทา/ใจ) ถูกกระทำทางเพศ/ คุกคาม/ข่มขืน ถูกทอดทิ้ง/ไม่มีที่ไป	สภาวะวิกฤตทางจิตใจ ทารุณ/รุนแรงใน ครอบครัว(ทุบตีกาย/ วาทา/ใจ) ถูกกระทำทางเพศ/ คุกคาม/ข่มขืน ถูกทอดทิ้ง/ไม่มีที่ไป	สภาวะวิกฤตทางจิตใจ ทารุณ/รุนแรงใน ครอบครัว(ทุบตีกาย/ วาทา/ใจ) ถูกกระทำทางเพศ/ คุกคาม/ข่มขืน ถูกทอดทิ้ง/ไม่มีที่ไป	กลุ่มปัญหาสุขภาพ กาย ป่วยเอดส์ ติดสารเสพติด โรคทางกาย/เรื้อรัง ตั้งครรภ์ไม่ประสงค์
3	ปัญหาอื่น ๆ ความพิการ	กลุ่มปัญหาสุขภาพ กาย ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ โรคทางกาย/เรื้อรัง ตั้งครรภ์ไม่ประสงค์ สารเสพติด	กลุ่มปัญหาสุขภาพ กาย โรคทางกาย/เรื้อรัง ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ตั้งครรภ์ไม่ประสงค์ สารเสพติด	กลุ่มปัญหาสุขภาพ กาย ป่วยเอดส์ ติดสารเสพติด โรคทางกาย/เรื้อรัง ตั้งครรภ์ไม่ประสงค์	สภาวะวิกฤตทางจิตใจ ทารุณ/รุนแรงใน ครอบครัว(ทุบตีกาย/ วาทา/ใจ) ถูกกระทำทางเพศ/ คุกคาม/ข่มขืน ถูกทอดทิ้ง/ไม่มีที่ไป
4-5	ปัญหาวิกฤตการณ์ทาง เศรษฐกิจและปัญหา ความรุนแรงในสังคม	การทำงาน&การเงิน การทำงาน(ขัดแย้ง/ ต่อสู้/แข่งขัน) การเงิน,หนี้สิน ยากจน/ขาดแคลน	การทำงาน&การเงิน การทำงาน(ขัดแย้ง/ ต่อสู้/แข่งขัน) การเงิน,หนี้สิน ยากจน/ขาดแคลน	ผลกระทบจากวิกฤต เศรษฐกิจ ว่างงาน/ตกงาน ไม่มีเงิน/ขาดแคลน ธุรกิจล้ม/ล้มละลาย/ หนี้สินล้นพ้น	ผลกระทบจากวิกฤต เศรษฐกิจ ว่างงาน/ตกงาน ไม่มีเงิน/ขาดแคลน ธุรกิจล้ม/ล้มละลาย/ หนี้สินล้นพ้น

ที่มา : มูลนิธิศูนย์หอโหล่น (2532-2547), ศูนย์หอโหล่น (2528-2531) : 32-33

นอกจากนี้ เราอาจแบ่งสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายออกเป็นปัจจัยทางด้านสังคมและทางด้านจิตใจ ดังนี้

ปัจจัยทางด้านสังคม (Social factor) หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของคนแต่ละคนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีระบบระเบียบ ซึ่งมีผลกระทบจากองค์ประกอบทางด้านร่างกายและจิตใจของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม อันประกอบด้วย การมีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวการมีสัมพันธ์ภาพที่ต่อเนื่อง แบบฉบับการเลี้ยงดูเด็กในสังคม ระบบการศึกษา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ค่านิยม ความเชื่อ ระบบการเมือง สภาวะทางกายภาพของที่อยู่อาศัย รวมทั้งระบบสวัสดิการทางสังคมบุคคลที่มีพฤติกรรมฆ่าตัวตาย มักเป็นผู้ที่ขาดการประคับประคองจากผู้อื่นในสังคม เช่น มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับบิดามารดา และเพื่อน ไม่มีเพื่อนสนิท ไม่มีความเข้าใจและไม่มีความผูกพันกับผู้อื่นอย่างแท้จริง

แม้การฆ่าตัวตายของแต่ละคนจะมีสาเหตุและความเป็นมาที่แตกต่างกัน แต่มักมีปัจจัยทางสังคมร่วมกัน เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาความรักความสัมพันธ์ สังคมที่มีความสับสนวุ่นวาย เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน สมาชิกในสังคมจะเกิดความรู้สึกแปลกแยกไม่รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ขาดความหมายของการมีชีวิตอยู่ การฆ่าตัวตายในสังคมเช่นนี้จะเพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกันกับสังคมที่เน้นความเป็นตัวของตัวเอง เน้นการแก่งแย่งแข่งขันในหมู่เยาวชน ค่านิยมต่าง ๆ จะสั่นคลอน ซึ่งพบปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ภาวะซึมเศร้า การฆ่าตัวตายในกลุ่มวัยรุ่น การหย่าร้าง ความรุนแรงรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ความรู้สึกโดดเดี่ยวและแปลกแยกถือเป็นสาเหตุสำคัญทางสังคมของการฆ่าตัวตาย การทำร้ายตนเองและการฆ่าตัวตายยังอาจเพิ่มสูงขึ้นภายหลังการนำเสนอข่าวหรือรายการโทรทัศน์ที่แสดงเรื่องราวและภาพของการฆ่าตัวตายโดยการฆ่าตัวตายที่เกิดตามมามากใช้วิธีการเดียวกัน

ปัจจัยทางด้านจิตใจ (Psychological factor) เป็นความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ สุขภาพจิต และบุคลิกภาพของแต่ละคน ซึ่งเกิดขึ้นตามพัฒนาการทางด้านร่างกายและสังคมของบุคคลนั้น อันประกอบด้วย ความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ ลูก การอบรมเลี้ยงดู การกระตุ้นพัฒนาการทางด้านสังคมและจิตใจ ทักษะคิดของพ่อแม่ การปรับตัวต่อปัญหาและอุปสรรคที่เผชิญในชีวิต สภาพแวดล้อมภายในบ้านและสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในครอบครัวและที่ทำงาน รวมทั้งเหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของครอบครัวหรือบาดแผลทางจิตใจ การรู้จักตนเองและรู้จักคุณค่าของคน

ผู้คิดฆ่าตัวตายมักมองตนเองว่า เป็นคนไร้ค่า ไม่มีความสามารถ ไม่มีใครรักและสนใจ มองสังคมนรอบตัวว่าขาดความเป็นธรรมและไม่ให้อภัยต่อความผิดพลาดของตน เกิดความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง เบื่อหน่ายและเศร้าใจ ผู้คิดฆ่าตัวตายมักเป็นผู้ขาดทักษะในการแก้ปัญหาชีวิต จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่ใช้ทักษะการแก้ปัญหาจะเครียดน้อยกว่าผู้เสี่ยงปัญหาหรือเน้นแต่การบรรเทาด้านอารมณ์ การตัดสินใจฆ่าตัวตายจึงเป็นเหมือนทางออกเพื่อหนีจากปัญหาที่เขามองไม่เห็นทางแก้ไข

จากปัจจัยดังกล่าวยังสามารถสรุปภาพกว้าง ๆ ของปัจจัยเสี่ยงที่พบบ่อยที่สุดของผู้ใช้บริการที่มีความคิดหรือพยายามฆ่าตัวตายและมาปรึกษามูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์ ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ปัจจัยเสี่ยงของผู้ใช้บริการของศูนย์ขอทไ้ที่พยายามฆ่าตัวตาย

ปัจจัยเสี่ยง	ข้อมูลที่พบบ่อย
เพศ	ผู้หญิงจะพูดและคิดถึงเรื่องการฆ่าตัวตายมากกว่าชาย แต่ผู้ชายมีการแสดงออกที่จริงจังมากกว่า
วัย	ผู้หญิงแสวงหาที่ปรึกษามากกว่าผู้ชาย
สภาพการสมรส	ช่วงอายุที่พบบ่อยอยู่ระหว่าง 30-55 ปี บางรายอายุสูงกว่า 60 ปี
การศึกษา	ส่วนใหญ่ มีครอบครัว มีภาระต้องเลี้ยงดูบุตร หรือแบกรับหนี้สินทางการค้าธุรกิจ และ มักมีปัญหาชีวิตอยู่ทุกระดับ พบมากในระดับมัธยมต้น (ม.3), มัธยมปลาย (ม.4-ม.6) และระดับอุดมศึกษาทั้งปริญญาตรีและปริญญาโท
แบบแผนครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> - มักมีประวัติชีวิตครอบครัวตั้งแต่เด็ก ๆ ที่ไม่มีความสุข ยังติดอยู่กับอดีต ผิดหวังกับคู่สมรส ผิดหวังเกี่ยวกับบุตร ชัดแย้งเรื่องการเลี้ยงดูบุตร มีความทะเลาะทแยกัน คาดหวังสูง เป็นพ่อ/แม่เพียงคนเดียวในครอบครัว - เป็นพ่อแม่ที่ขาดแบบแผนที่ชัดเจนในการเลี้ยงดูบุตร - เป็นครอบครัวที่เคยมีสมาชิกฆ่าตัวตายมาก่อนแล้ว - เป็นครอบครัวที่มีการกดขี่ทางเพศต่อสมาชิกในครอบครัวฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด รู้สึกกดดัน และขาดความมั่นคงในชีวิตและจิตใจ โดยเฉพาะฝ่ายหญิงไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคหรือเท่าเทียมสามมี - ครอบครัวที่สนใจแต่จะแสวงหากำไรและผลประโยชน์ตลอดเวลา - ครอบครัวที่ขาดความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกอย่างทั่วถึง - ครอบครัวมีความคาดหวังในตัวบุตรสูงมาก
จำนวนพี่น้อง	<ul style="list-style-type: none"> - ครอบครัวที่มีพี่น้องจำนวนมาก และไม่มีการปรองดองกัน มีการแข่งขันกันสูงในกลุ่มพี่น้อง หรือมีการแข่งขันระหว่างเพศ - เป็นบุตรคนเดียวหรือได้รับการเลี้ยงดูมาเพียงคนเดียว ไม่มีที่พึ่งที่ปรึกษา
สถานภาพทางสังคม	ทุกระดับ ไม่ว่าจะยากจนไปจนถึงร่ำรวย
ฐานะทางเศรษฐกิจ	มักขาดแคลนทางเศรษฐกิจ มีแต่วัตถุ ขาดความสมดุลระหว่างวัตถุและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจอย่างกะทันหันและแตกต่างกันข้าม ทำให้ปรับตัวไม่ทัน มีหนี้สินยากแก่การจัดการแก้ไข หรือคนที่มีทุกอย่างสมบูรณ์แบบ แต่ไม่พอใจในตัวเอง
สุขภาพกาย	<ul style="list-style-type: none"> - อาจมีปัญหาด้านพัฒนาทางร่างกาย เช่น สมอ เป็นต้น - มีความพิการตั้งแต่กำเนิดหรืออาจเกิดขึ้นภายหลัง - อาจมีโรคประจำตัวบางอย่างเป็นพื้นฐาน มักเป็นโรคเรื้อรัง (รักษาหายยาก/ไม่หาย)
สุขภาพจิต	<ul style="list-style-type: none"> - มีปัญหาความขัดแย้งในบุคลิกภาพ เช่น มองโลกในแง่ร้าย, ต่อต้านสังคม, มีความคาดหวังสูง (ทั้งในตนเอง/ผู้อื่น) หรือได้รับความคาดหวังสูงมาก เป็นต้น - อารมณ์อ่อนไหวง่าย, ขาดความมั่นคงทางจิตใจ-มีระดับความเครียดขึ้นลงง่าย - อาจมีความผิดปกติทางจิตประสาทเป็นพื้นฐาน
ความสามารถในการสื่อสาร	ความสามารถในการสื่อสารถึงความรู้สึกของตนเองต่ำมาก และไม่สามารถแสดงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองได้
การใช้สารเสพติด	มักมีประวัติการใช้สารเสพติด เช่น บุหรี่ แอลกอฮอล์ เฮโรอีน ยาบ้า เป็นต้น
ประสบการณ์ด้าน การฆ่าตัวตาย	อาจพบเห็นการฆ่าตัวตายมาก่อน เคยคิดเรื่องการฆ่าตัวตาย หรือเคยพยายามฆ่าตัวตายมาก่อน แต่ไม่สำเร็จ <ul style="list-style-type: none"> - ชอบเก็บตัวอยู่ตามลำพัง
พฤติกรรมทางสังคม	<ul style="list-style-type: none"> - มักไม่ค่อยร่วมกิจกรรมทางสังคมกับผู้อื่น - ชอบแสดงพฤติกรรมในทางลบ เช่น ประชดประชัน - เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับบุคคลที่มีปัญหาอยู่แล้ว

ตารางที่ 2.2 ปัจจัยเสี่ยงของผู้ใช้บริการของศูนย์หอทไธน์ที่พยายามฆ่าตัวตาย (ต่อ)

ปัจจัยเสี่ยง	ข้อมูลที่พบบ่อย
พฤติกรรมทางเพศ	อาจมีความสับสนทางเพศ มีความขัดแย้ง หรือคิดว่าตนเองผิดปกติทางเพศ - ครอบครัวที่คาดหวังบุตรชายคนโตสูง และไม่ใส่ใจบุตรอื่นๆ
ปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรม	- ครอบครัวที่เคร่งครัดในศาสนา ห้ามละเมิดกฎเกณฑ์ - ตกเป็นเหยื่อของลัทธิที่เชื่อเรื่องการฆ่าตัวตาย - อิทธิพลของหมอดู/เชื่อการทำนายทายทัก
ปัจจัยทางสังคม และสิ่งแวดล้อม	อยู่ในชุมชนแออัด หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีผู้คนไม่สนใจความเป็นไปซึ่งกันและกัน ได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชนบ่อยครั้ง ต้องการเลียนแบบคนดัง เกิดภาวะวิกฤตที่ไม่คาดคิดมาก่อน เช่น สอบตก ถูกไล่ออกจากโรงเรียน ถูกทำร้ายร่างกายจิตใจ/
ปัญหาภาวะวิกฤต	ศักดิ์ศรี ถูกข่มขืน ถูกทุบตี พ่อแม่แยกทาง ครอบครัวล้มละลาย เกิดการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคม มีสมาชิกในครอบครัวตาย/ฆ่าตัวตาย เกิดการสูญเสีย

ที่มา : ศูนย์หอทไธน์ (2528-2531), มุลนิธิศูนย์หอทไธน์ (2532-2547) : 33-36

จากการศึกษาจิตพยาธิสภาพของวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมฆ่าตัวตาย พบว่าครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมฆ่าตัวตาย ในนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 1-3 พบว่า วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมฆ่าตัวตายมีความเครียดทางจิตสังคมสูงกว่าวัยรุ่นที่ไม่มีพฤติกรรมฆ่าตัวตาย โดยปัจจัยเครียดที่สำคัญคือ พฤติกรรมฆ่าตัวตายที่เคยเกิดขึ้นในครอบครัว การเจ็บป่วยเรื้อรัง การเจ็บป่วยทางจิตเวชของครอบครัว การถูกบิดามารดาทอดทิ้ง การใช้กำลังรุนแรงในครอบครัว โดยเฉพาะภาวะครอบครัวแตกแยก การสูญเสียบิดา มารดา ซึ่งการขาดการประคับประคอง (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2546 : 23)

คนที่กระทำการฆ่าตัวตายเกิดจากแรงขับที่ซับซ้อน (Adam and others, 1998 : 60) ซึ่งแบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ ประการแรก เชื่อว่าจะได้ไปเริ่มชีวิตใหม่ที่ดีกว่า ประเภทที่สอง เพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมาน ความเจ็บปวด ได้แก่ ผู้ป่วยที่ไม่มีทางรักษาให้หายได้ หรือคนชรา ประเภทที่สาม ฆ่าตัวตายเพราะอาการกำเริบทางโรคจิตซึ่งเกิดอาการทางประสาทหลอน หรือหลงผิดได้ยินเสียงชักชวนให้ฆ่าตัวตาย ประการสุดท้าย ฆ่าตัวตายเพื่อประชด แก้ก้นคนที่ตนรัก

การฆ่าตัวตายเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม เนื่องจากบุคคลไม่สามารถผสมผสานตนเองเข้ากับสังคมได้ เช่น เรื่องของศาสนา ครอบครัว การเมือง สังคมที่ไม่สามารถควบคุมสมาชิกทำให้สมาชิกไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ โดยพบเห็นในรูปของการติดยาเสพติด พิษสุราเรื้อรัง อันธพาล หรือเป็นโรคจิตชนิดหวาดระแวง เหล่านี้เกิดจากความคับข้องใจ อันเนื่องมาจากพัฒนาการด้านจิตใจที่เบี่ยงเบน ซึ่งเป็นผลจากปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในระยะเริ่มต้น

ของชีวิตนั่นเอง ดังนั้น ครอบครัวจึงเป็นรากฐานสำคัญในการที่จะส่งเสริมให้บุคคลสามารถเลือกแนวทางการดำรงชีวิตหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เผชิญอยู่ในชีวิตประจำวันได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

นिरา พรเดชวงศ์ (2540) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพยายามฆ่าตัวตายของผู้ป่วยในโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าการมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ ทำให้ปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม สามารถเผชิญกับปัญหาได้

มาโนช หล่อตระกูล (2540) ศึกษาแนวโน้มการฆ่าตัวตายในประเทศไทย : แง่มุมทางเพศและช่วงวัยโดยรวบรวมจากกรณีบัตรทั่วประเทศ พ.ศ. 2535 - 2539 พบว่า เพศชายมีอัตราการฆ่าตัวตายเพิ่มสูงขึ้นกว่าเพศหญิง โดยเฉพาะเพศชายอายุ 20-24 ปี วิธีการฆ่าตัวตายที่พบบ่อยในชายได้แก่ การแขวนคอ ในเพศหญิงนิยมการใช้วิธีกินสารต่าง ๆ

พรรณพิมล หล่อตระกูล และคณะ (2541) ศึกษาปัจจัยทางจิตในเด็กและวัยรุ่นที่มารับบริการที่ศูนย์สุขภาพจิต พบว่า เด็กทั้งหมดมีความผิดปกติของภาวะจิตสังคมซึ่งเกิดจากการเลี้ยงดูที่ผิดปกติ คือ การเลี้ยงดูที่เอาใจใส่เด็กมากเกินไป ขาดการควบคุมดูแลที่ถูกต้อง เด็กถูกละเลยทอดทิ้ง การเลี้ยงดูที่มีความคาดหวังมากเกินไป ความผิดปกติของปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับอายุในเด็กวัยรุ่น จะมีปัญหาจากความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ผิดปกติ ขาดความรักความอบอุ่น ผู้ใหญ่มีความขัดแย้งกัน การทารุณด้านร่างกาย การสื่อสารภายในครอบครัวไม่เพียงพอ ขาดการสื่อสาร ไม่สามารถสื่อสารให้เข้าใจกันได้

อัมพร โอตระกูล (2541) พบว่า ปฏิกริยาของครอบครัวต่อการพยายามฆ่าตัวตาย ครอบครัวจะเกิดความรู้สึกหลายอย่างปนกันเมื่อพบว่าสมาชิกพยายามฆ่าตัวตาย เช่น โกรธและอาย เพราะการที่สมาชิกพยายามฆ่าตัวตายนั้น เป็นการบอกว่าการครอบครัวไม่ได้ทำหน้าที่ดูแลเขาอย่างดีพอ และความตายเป็นสิ่งที่ดีกว่าการใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว

สุวิทนา อารีพรรค (2543) ได้ศึกษาการพยายามฆ่าตัวตายของคนไทย 40 คน ในปี พ.ศ. 2517 พบว่า ปัจจัยที่มีต่อการเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายคือ เพศหญิง อายุน้อย การศึกษาสูง ระดับเศรษฐกิจสูง คนโสด หม้ายแยกหรือหย่าร้าง คนที่มีภรรยามากกว่า 1 คน ผู้ที่มีเพศสัมพันธ์นอกสมรสมีอัตราเสี่ยงสูงกว่าคนที่ใช้ชีวิตสมรสที่ราบรื่น วิธีการพยายามฆ่าตัวตายพบว่า การกินยานอนหลับ หรือสารพิษ เป็นที่นิยมที่สุด ซึ่งการฆ่าตัวตายนี้ กว่าครึ่งหนึ่ง ไม่มีการเตือนให้ทราบล่วงหน้า จากการศึกษานี้พบว่า มากกว่าร้อยละ 80 ปัญหาที่เป็นปัจจัยกระตุ้นให้

พยายามกระทำการฆ่าตัวตายเป็นปัญหาทั่ว ๆ ไป ของสังคมที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของ คนไข้ ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว กรรมพันธุ์ การเจ็บป่วยทางจิต

ปิยะฉัตร เนนเลิศ (2544) ศึกษาปัญหาสังคมของผู้พยายามฆ่าตัวตายศึกษา เฉพาะกรณีผู้มารับการรักษาในภาคจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 50 ราย ผลการศึกษาพบว่า ผู้พยายามฆ่าตัวตายส่วนใหญ่เป็นโสด มีอาชีพนักเรียน นักศึกษา รายได้ต่ำ เป็นบุตรคนกลาง ครอบครัวมีลักษณะแตกแยก วิธีการที่ใช้ก็คือ กินยาตาย สาเหตุกระตุ้นส่วนใหญ่ เป็นปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสเป็นไปในทาง ไม่ราบรื่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่น ๆ เป็นบิดา มารดา ญาติ เพื่อนบ้าน เป็นไปในทางที่ไม่ดี

ภัสสร ลิมานนท์ (2544) ศึกษาปัญหาครอบครัวในกลุ่มผู้พยายามฆ่าตัวตาย ที่ เข้ารับการบำบัดที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 50 ราย พบว่า เพศชายมีส่วนสำคัญที่ทำให้ เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก คือ การทุพตติ การทำร้ายร่างกายสมาชิกในครอบครัว ซึ่งผู้ถูกทำ ร้ายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาและลูก ทั้งนี้เพราะสังคมไทยมีค่านิยมยกให้ผู้ชายเป็นใหญ่ ทำให้คน ส่วนหนึ่งยอมรับว่า ผู้ชายยังมีสิทธิ์ที่จะควบคุมสมาชิกในครอบครัว โดยการใช้อำนาจหรือการใช้ กำลังได้และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวที่อาจบกพร่องไปในด้านใดด้านหนึ่ง สมาชิก บางคนอาจต้องรับภาระหน้าที่แทนที่มากเกินไป ปัญหานี้ทำให้เกิดความเครียดสะสม ก่อให้เกิด ภาวะบกพร่องทางจิตและเป็นส่วนผลักดันให้เกิดพฤติกรรมการพยายามฆ่าตัวตายให้แก่ ผู้ถูกกระทำได้

เอมอร ชินพัฒนพงษ์ (2544) ศึกษาผู้พยายามฆ่าตัวตายในกลุ่มอายุ 15-30 ปี ที่มารับการรักษาในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์จำนวน 100 ราย พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โสด การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา การกินยาเป็นวิธีการที่ใช้มากที่สุด สาเหตุที่เป็นปัจจัย กระตุ้นคือปัญหาชีวิตสมรส ครอบครัวและความรักตามลำดับ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการ พยายามฆ่าตัวตายอย่างมีนัยสำคัญคือ ประวัติการใช้ยาเสพติด ประวัติการพยายามฆ่าตัวตาย ในอดีต ความอบอุ่นของครอบครัวที่ไม่ดีในวัยเด็ก การมีปัญหาชีวิตสมรส อุปนิสัยเงียบเฉย เก็บตัว เจ้าอารมณ์ รื่นเริง ชอบสนุก น้อยใจและคิดมาก

นิตยา พิริยะพงษ์พันธ์ (2546) ได้กล่าวถึงปรากฏการณ์การฆ่าตัวตายของคนไทย ซึ่งสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลได้ทำการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลของ ผู้ที่ฆ่าตัวตายระหว่างปี พ.ศ. 2500 - 2530 และสำรวจภาวะการตายของคนไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544 - 2545 พบว่า กลุ่มวัยรุ่นช่วงอายุ 10-15 ปี จะมีการฆ่าตัวตายสูงขึ้นเรื่อย ๆ และพบว่า การฆ่าตัวตายจะสูงขึ้นอีกในช่วงอายุ 60 ปี ขึ้นไป โดยผู้สูงอายุชายจะฆ่าตัวตายสูงกว่าผู้สูงอายุ หญิง แต่เพศหญิงที่มีอายุเกินกว่า 30 ปี จะมีอัตราการพยายามฆ่าตัวตายมากกว่าเพศชายวัย เดียวกันถึง 2 เท่า โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากเรื่องความรักและความสูญเสียในชีวิต รวมทั้ง ประสบวิฤตการณ์ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มคนที่มีการศึกษาจะมีการฆ่า

ตัวตายสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีการศึกษา ส่วนอัตราการฆ่าตัวตายของคนไทยจะเพิ่มจากปีละ 3,500 คนเป็น 4,500 คน ในปี พ.ศ. 2544 และ 5,000 คน ในปี พ.ศ. 2545 โดยกลุ่มวัยรุ่นจะมีแนวโน้มฆ่าตัวตายสูงที่สุด

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2546) ศึกษาย้อนหลังในผู้ป่วยเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่เข้ารับการรักษาทางจิตเวช ในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2528 - 2538 พบว่ามีผู้ป่วยที่ถูกส่งมาด้วยพฤติกรรมการฆ่าตัวตาย 43 ราย เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นบุตรคนกลางหรือคนสุดท้าย มาจากฐานะที่ต่ำครอบครัวมีบุตร 3 คน หรือน้อยกว่า พฤติกรรมการฆ่าตัวตายที่พบคือ กินยาเกินขนาด เหตุการณ์ที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการฆ่าตัวตายคือการถูกลบหลู่และลงโทษ ซึ่งทำให้ผู้ป่วยเสียหน้า หรือไม่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น จากกรณีวิจัยที่พบมากที่สุดคือ ความผิดปกติในการปรับตัว ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีนิสัยเป็นเด็กกว่าวัย ขาดความยับยั้งคิด และมีอาการเก็บกด จากการเปรียบเทียบผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมการฆ่าตัวตายมาก่อน กับผู้ป่วยที่ไม่เคยมีพฤติกรรม พบว่ากลุ่มแรกมีอัตราการป่วยเป็นโรคซึมเศร้า และความผิดปกติทางจิตในบิดามารดาสูงกว่ากลุ่มหลังอย่างมีนัยสำคัญ

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2546) ศึกษาผู้ป่วยทางจิตที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย จากจำนวนผู้ป่วย 141 ราย พบว่า บทบาทของสมาชิกในครอบครัวที่บกพร่องมีผลกระทบอย่างมากต่อสุขภาพจิตของสมาชิกอื่นในครอบครัว และพบว่าครอบครัวจะทำหน้าที่เหมาะสมได้ก็ต่อเมื่อครอบครัวสามารถสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างเพียงพอทั้งทางด้านวัตถุ จิตใจ และจิตวิญญาณ สมาชิกแต่ละคนและครอบครัวโดยรวมจึงจะสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและเติบโตไปด้วยกันอย่างมีความสุขและเป็นตัวของตัวเอง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพสังคมและปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกที่มากกระทบครอบครัว

งานวิจัยต่างประเทศ

อดัม (Adam and others. 1978) ศึกษาองค์ประกอบระหว่างบุคคลที่พยายามฆ่าตัวตาย จำนวน 159 ราย พบว่าเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายในอัตราส่วน 2.5 : 1.0 สถานภาพทางการสมรสเป็นโสด มีการสูญเสียบิดามารดา มีการหย่าร้างกัน วิธีการที่นิยมมากที่สุดคือการกินยาฆ่าอมประสาท

ฮอกก์ (Hock. 1981) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายในประเทศสิงคโปร์ พบว่าสถิติเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายใน 2 ศตวรรษที่ผ่านมา เพศชายฆ่าตัวตายมากกว่าเพศหญิง ผู้ที่แต่งงานแล้วมีอัตราการฆ่าตัวตายต่ำกว่าหม้ายและหย่า วิธีการฆ่าตัวตายขึ้นกับเพศและจิต ในขณะที่จะฆ่าตัวตาย ส่วนผู้หญิงสูงอายุที่ฆ่าตัวตายจะมีสาเหตุความขัดแย้งระหว่างบุคคล ผู้ชายเลือกวิธีการฆ่าตัวตายที่รุนแรงและรวดเร็วมากกว่าผู้หญิง

โรเบิร์ต (Robert J. 1987) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยครอบครัวที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดการฆ่าตัวตาย พบว่า บุคคลที่กระทำการฆ่าตัวตายมักมีครอบครัวที่แตกแยกก่อนอายุ 15 ปี

ซึ่งคำว่าครอบครัวแตกแยกในที่นี้ หมายถึง ลักษณะครอบครัวที่ขาดหรือสูญเสียบุคคลที่สำคัญ ที่ทำหน้าที่บิดาหรือมารดา ซึ่งการขาดหรือสูญเสียนี้อาจเกิดจากการหย่าร้าง การตายจาก หรือ การไม่ลงรอยกันระหว่างบิดากับมารดา สภาพบรรยากาศของครอบครัวแบบนี้ล้วนแต่จะสร้าง ประสบการณ์ที่เป็นบาดแผลทางใจ และมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมให้เด็กมีพื้นอารมณ์และสังคมที่ไม่มั่นคง (Emotional and Social Instability) บุคลิกภาพที่อ่อนแอจะเป็นสาเหตุจูงใจให้บุคคลมี แนวโน้มกระทำการฆ่าตัวตายได้ง่าย เมื่อประสบกับภาวะวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต

ลิเบอร์แมน (Lieberman. 1989) สนับสนุนเหตุผลดังกล่าว โดยศึกษาเกี่ยวกับการ ฆ่าตัวตายของเด็ก เขาพบว่า การที่แม่ทอดทิ้งลูก ละเลยอารมณ์และความรู้สึกของลูก ประกอบ กับมีความเกลียดชังในตัวลูกโดยไม่รู้ตัว ส่วนลูกนั้นรับรู้ถึงการถูกทอดทิ้งจะมีความรู้สึกเสียใจ มากและตัดสินใจฆ่าตัวตายในที่สุด จึงสรุปได้ว่า การที่เด็กฆ่าตัวตายนั้นเป็นไปเพราะถูกพ่อแม่ ทอดทิ้ง หรือตกอยู่ในสภาพที่ขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ประมวลมา พบว่า ผู้ชาย มีอัตราการพยายามฆ่าตัวตายและกระทำสำเร็จสูงกว่าผู้หญิง โดยเฉพาะช่วงอายุ 20-24 ปี และ ผู้พยายามฆ่าตัวตายส่วนใหญ่ในวัยเด็กจะถูกเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มากเกินไป ให้ความคาดหวังสูง มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างตนกับบิดา มารดา ไม่ดี ครอบครัวแตกแยก ชัดแย้ง ปรับตัวต่อปัญหาด้วยตนเอง ตัดสินใจรวดเร็ว มีทัศนคติในด้านบวกต่อการพยายามฆ่าตัวตาย โดยทั่วไปพอใจกับชีวิตสมรส แต่มีผู้หญิงร้อยละ 12 ตอบว่า รู้สึกเฉย ๆ กับชีวิตสมรสและให้ความเห็นว่าผู้ชายเป็นสาเหตุที่ทำให้ครอบครัว แตกแยก โดยมักชอบทุบตีและทำร้ายคนในครอบครัวผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาครั้งนี้จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ข้างต้น และได้นำมาเป็นประเด็นแนวทางในการศึกษา ลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายและผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาเป็น แนวทางเพื่อหากวิธีส่งเสริมด้านสุขภาพจิตในครอบครัว การแก้ไขปัญหาครอบครัว ป้องกัน และควบคุมปัญหาการพยายามฆ่าตัวตายต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย และการวิจัยเรื่องนี้เป็นเรื่องที่จะกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล ดังนั้นในการวิจัยจึงต้องคำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัยเป็นเรื่องสำคัญ

การกำหนดประชากรและการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้พยายามฆ่าตัวตาย และบุคคลในครอบครัว (ที่ยินดีให้ข้อมูล) ที่เข้ารับการรักษารักษาครั้งแรกที่โรงพยาบาลศรีธัญญา โรงพยาบาลศิริราช วชิรพยาบาล และอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร

สำหรับการวิจัยนี้ในครั้งนี้มีหลักการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก จาก

1. ผู้พยายามฆ่าตัวตายที่เข้ารับการรักษายาที่โรงพยาบาลศรีธัญญา โรงพยาบาลศิริราช และวชิรพยาบาล ๕ อายุระหว่าง 18-25 ปี และมีสถานภาพโสด
2. เลือกเฉพาะผู้พยายามฆ่าตัวตายที่อยู่ในฐานะเป็นลูก อยู่อาศัยและได้รับการเลี้ยงดูจากครอบครัวที่มีพ่อ แม่ หรือในครอบครัวที่มีทั้งพ่อ แม่ พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย ลุงป้า น้า อา และครอบครัวที่พ่อหรือแม่เลี้ยงดูลูกตามลำพัง จำนวน 10 ราย
3. บุคคลในครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย ได้แก่ พ่อ แม่ และบุคคลอื่นๆ ในครอบครัวที่ใกล้ชิดยินดีให้ข้อมูล และเป็นผู้ที่ภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ อาชีพ สถานภาพสมรส การศึกษา รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว บทบาทภายในครอบครัว และวิธีการฆ่าตัวตาย
2. แนวคำถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย และเป็นคำถามแบบปลายเปิด ซึ่งจะประกอบด้วยแนวคำถาม 2 ชุด
ชุดที่ 1 ใช้สัมภาษณ์ผู้พยายามฆ่าตัวตาย
ชุดที่ 2 ใช้สัมภาษณ์สมาชิกในครอบครัว ได้แก่ พ่อ แม่ และบุคคลที่ใกล้ชิดในครอบครัว

3. สมุดจดบันทึกข้อมูล ซึ่งใช้จดบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และข้อมูลจากการสังเกตขณะสัมภาษณ์ การบันทึกการสัมภาษณ์จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลก่อนการบันทึกทุกครั้ง ประกอบด้วย

- ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
- ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกให้เห็นในขณะสัมภาษณ์
- ข้อมูลจากการวิเคราะห์ และข้อมูลที่ขาดหายไป ซึ่งจะกลับไปสัมภาษณ์

เพิ่มเติมในคราวต่อไป

4. หากต้องมีการบันทึกเสียง ผู้วิจัยจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลทุกครั้ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากทางบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อแนะนำตนเองกับโรงพยาบาล

2. ติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจาก โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลศรีธัญญา และ วชิรพยาบาล โดยขอทราบรายชื่อผู้พยาบาลฆ่าตัวตาย ที่มารับบริการบำบัดรักษาในโรงพยาบาล ดังกล่าวข้างต้น เฉพาะช่วงเวลาระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2547 - วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2548

3. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง โดยศึกษาจากแฟ้มทะเบียนผู้ป่วย เพื่อผู้วิจัยจะได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกเฉพาะที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นเกณฑ์

4. การแนะนำตัวผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมายได้รู้จักในขั้นแรก โดยผ่านกระบวนการติดตามผลการบำบัดและฟื้นฟูสภาพจิตใจ จากเจ้าหน้าที่หน่วยติดตามผลของโรงพยาบาล โดยบอกถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิธีการศึกษา ขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย และชี้แจงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

4.1 การยินยอมให้ข้อมูล จะเป็นการยินยอมหลังจากผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบถึง วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขั้นตอน การนำข้อมูลไปใช้และจะให้เวลาผู้ยินยอมให้ข้อมูลตัดสินใจ ก่อนจะตกลงให้ความร่วมมือในการวิจัยทุกครั้ง

4.2 ในการเขียนรายงานการวิจัย จะไม่เปิดเผยนามที่แท้จริงของผู้ให้ข้อมูลและ หากจะต้องมีการบันทึกเสียงด้วยเทป จะต้องได้รับการอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลทุกครั้ง

5. เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยจึงนัดหมาย เพื่อขออนุญาตเยี่ยมบ้าน ทำความรู้จักและแนะนำตัวเองสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูล โดยจะคำนึงถึงความสมัครใจและความสะดวกของกลุ่มตัวอย่างเป็นหลัก

6. เนื่องจากเรื่องที่ต้องขอทราบข้อมูลนั้น เป็นเรื่องที่กระทบต่อความรู้สึกได้ง่าย ผู้วิจัยจึงต้องพยายามสร้างความคุ้นเคย และเป็นกันเองในการพูดคุยให้มากที่สุด ผู้วิจัยมีต้องการให้ผู้ถูกวิจัยรู้สึกว่าคุณเองกำลังถูกซักถาม สอบสวน หรือการสัมภาษณ์โดยตรง

7. ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อเก็บข้อมูลด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยพยายามให้การสัมภาษณ์นั้นกลมกลืนกับการพูดคุยปกติให้มากที่สุด บางครั้งได้มีการนัดไปชมภาพยนตร์ หรือรับประทานอาหารร่วมกัน และในระหว่างการสนทนา ผู้วิจัยพยายามแทรกบทสัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในชุดที่ 1 และชุดที่ 2 สำหรับบุคคลใกล้ชิดในครอบครัว ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียงเพื่อเก็บรายละเอียดให้ได้ครบถ้วนเพื่อไว้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

8. ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เช่น สังเกตการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกในครอบครัว การดำเนินชีวิตประจำวันในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยไปทำการวิจัยและเข้าร่วมการทำกิจกรรมนั้น ๆ สังเกตปฏิภิกิริยาโต้ตอบของสมาชิกแต่ละคน การสื่อสารกันระหว่างคนในครอบครัว บันทึกการสังเกตและจัดทำประวัติของแต่ละคนในส่วนของข้อมูลพื้นฐานและประเมินความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ในครอบครัว

9. ผู้วิจัยใช้เวลาในการพบปะพูดคุย และเยี่ยมบ้านกับกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม สัปดาห์ละ 2 วัน และจะใช้เวลากับแต่ละกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 2 สัปดาห์ (ซึ่งบางกรณีอาจใช้เวลามากหรือน้อยกว่านั้น)

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ตรวจสอบสามเส้าจากวิธีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ ระดับลึก และศึกษาจากเอกสารแล้วได้ข้อมูลตรงกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ระดับลึก การสังเกต และการเข้าไปมีส่วนร่วม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และตีความตามคำพูด โดยใช้องค์ประกอบของครอบครัวเป็นประเด็นหลักในการวิเคราะห์

1. ในแต่ละวันที่มีการสัมภาษณ์ จะนำบันทึกข้อมูลสนามมาแยกแยะแฟ้มข้อมูลหลัก เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้ หากไม่สมบูรณ์จะหาข้อมูลเพิ่มเติม

2. จัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตในแต่ละครอบครัว เป็นหัวข้อย่อย ๆ ซึ่งข้อมูลในหัวข้อย่อยนี้ได้จากประโยคที่มีความสอดคล้องกันในด้านความหมาย หลังจากนั้น จึงรวบรวมหัวข้อย่อย เพื่อนำไปสู่หัวข้อใหญ่ของประเด็นการศึกษา

3. นำสิ่งที่ค้นพบได้มาสรุปโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลในองค์รวม ให้เห็นภาพรวมว่า ครอบครัวมีบทบาทในการสร้างความกดดันหรือยับยั้งต่อเหตุการณ์พยายามฆ่าตัวตายของ

สมาชิกในครอบครัวอย่างไรบ้าง ทั้งก่อนเกิดเหตุการณ์ ขณะเกิดเหตุการณ์และภายหลังจากเกิดเหตุการณ์

การจัดทำรายงานและการนำเสนอ

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัย จึงนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการพรรณนา ให้เห็นถึงองค์ประกอบแต่ละด้านของครอบครัว เช่น รูปแบบของครอบครัว แบบแผนการเลี้ยงดู ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ลำดับที่ของการเป็นบุตร ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย และผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายรวมทั้งผลกระทบของการพยายามฆ่าตัวตายทั้งต่อตัวและต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มผู้พยายามฆ่าตัวตาย จำนวน 10 ราย และบุคคลในครอบครัว จำนวน 12 ราย และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มผู้พยายามฆ่าตัวตายและบุคคลในครอบครัว

ส่วนที่ 2 ลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบของครอบครัว แบบแผนการเลี้ยงดู ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ลำดับที่ของการเป็นบุตร ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว และการมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

ส่วนที่ 3 สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ส่วนที่ 5 ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้พยายามฆ่าตัวตายและบุคคลในครอบครัว

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

รายที่	ชื่อ (นามสมมุติ)	เพศ	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	วิธีการพยายามฆ่าตัวตาย
1	เอม	หญิง	19	ปวส. ปี 2	กำลังศึกษา	กินยาแก้ปวด
2	ปิม	หญิง	23	มัธยมศึกษาปีที่ 3	กำลังศึกษา	กินยาแก้ปวด
3	แซน	ชาย	21	ปวช.	รับจ้างทั่วไป	กินยาเบื่อหนู
4	โดม	ชาย	24	ปริญญาตรี	รับราชการ	กรีดข้อมือ
5	ไธด์	ชาย	25	มัธยมศึกษาปีที่ 3	ไม่มี	กินยาฆ่าหญ้า
6	แอน	หญิง	24	ปริญญาตรี	รับจ้างเขียนตำรา	กินยานอนหลับ
7	เจม	ชาย	20	มัธยมศึกษาปีที่ 6	ไม่มี	กินยาฆ่าแมลง

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้พยายามฆ่าตัวตาย (ต่อ)

ราย ที่	ชื่อ (นามสมมุติ)	เพศ	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	วิธีการพยายาม ฆ่าตัวตาย
8	เฮเรน	หญิง	18	มัธยมศึกษาปีที่ 3	รับจ้างทั่วไป	กินยาแก้ไอ
9	ไอ	ชาย	20	ปวช. ปี 2	กำลังศึกษา	ผูกคอตาย
10	เจ	ชาย	19	ประถมศึกษาปีที่ 6	รับจ้างทั่วไป	ใช้ไฟฟ้าช็อต

จากการศึกษาข้อมูลของผู้พยายามฆ่าตัวตายจำนวน 10 ราย เป็นเพศหญิง จำนวน 4 ราย และเพศชาย จำนวน 6 ราย มีอายุระหว่าง 18-25 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 7 ราย ระดับปริญญาตรี 2 ราย ระดับประถมศึกษา จำนวน 1 ราย ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 4 ราย รับราชการ จำนวน 1 รายและกำลังกำลังศึกษาต่อ จำนวน 3 ราย และมีจำนวน 2 ราย ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ส่วนวิธีการพยายามฆ่าตัวตายพบว่ากินยาแก้ปวด จำนวน 2 ราย กินยาแก้ไอ จำนวน 1 ราย กินยานอนหลับ จำนวน 1 ราย กินยาฆ่าแมลง จำนวน 1 ราย กินยาฆ่าหญ้า จำนวน 1 ราย กินยาเบื่อหนู จำนวน 1 ราย กรีดข้อมือ จำนวน 1 ราย ผูกคอตาย จำนวน 1 ราย และใช้ไฟฟ้าช็อต จำนวน 1 ราย

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลส่วนบุคคลในครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

รายที่ / ชื่อ	ความเกี่ยวข้องกับผู้พยายามฆ่าตัวตาย	อายุ	อาชีพ
1 เอม	พ่อ	41	ค้าขาย
2 บีม	แม่	53	ค้าขาย
3 แชน	แม่	55	รับจ้าง
4 โดม	แม่	59	รับราชการ
5 ไร่ด	แม่	48	แม่บ้าน
6 แอน	พ่อ	61	ข้าราชการบำนาญ
	แม่	54	รับจ้าง
	พี่สาว	26	รับจ้าง
7 เจม	แม่	44	ค้าขาย
8 เฮเรน	แม่	39	รับจ้าง
9 ไอ	พี่ชาย	28	รับจ้าง
10 เจ	แม่	37	ค้าขาย

ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นบุคคลในครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย จำนวน 12 ราย โดยมีความเกี่ยวข้องกับผู้พยายามฆ่าตัวตายดังนี้คือ เป็นแม่ 8 ราย พ่อ 2 ราย พี่ชาย 1 ราย และเป็นพี่สาว 1 ราย มีอาชีพค้าขาย 4 ราย รับจ้าง 5 ราย เป็นแม่บ้าน 1 ราย รับราชการ 1 ราย และเป็นข้าราชการบำนาญ 1 ราย

ส่วนที่ 2 ลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ชื่อ	รูปแบบของครอบครัว	แบบแผนการเลี้ยงดู	ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	ลำดับที่ของการเป็นบุตร	ความสัมพันธ์กับพ่อแม่	ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง
เอม	เดี่ยว	- อิตตาธิปไตย - บิดาเป็นผู้นำครอบครัว	มีรายได้น้อยกว่า 10,000.-บาท/เดือน	คนที่ 1	ไม่ดี	ไม่ดี
บีม	เดี่ยว	- ปล่อยปลละเลย - มารดาเป็นผู้นำครอบครัว	มีรายได้น้อยกว่า 10,000.-บาท/เดือน	คนที่ 2 (ลูกคนกลาง)	ไม่ดี	ไม่ดี
แซน	แม่เลี้ยงดูเพียงลำพัง	- ปล่อยปลละเลย - มารดาเป็นผู้นำครอบครัว	มีรายได้มากกว่า 10,000.-บาท/เดือน	ลูกคนเดียว	ไม่ดี	ห่างเหิน
โดม	เดี่ยว	- อิตตาธิปไตย - บิดาเป็นผู้นำครอบครัว	มีรายได้มากกว่า 10,000.-บาท/เดือน	คนที่ 1	ไม่ดี	ไม่ดี
ไอ้ด	เดี่ยว	- ทะนุถนอม - บิดาเป็นผู้นำครอบครัว	มีรายได้มากกว่า 10,000.-บาท/เดือน	ลูกคนเดียว	ดี	ห่างเหิน
แอน	เดี่ยว	- ประชาธิปไตย - มารดาเป็นผู้นำครอบครัว	มีรายได้มากกว่า 10,000.-บาท/เดือน	ลูกคนสุดท้อง	ดีมาก	ดีมาก
เจม	ขยาย	- ปล่อยปลละเลย - บิดาเป็นผู้นำครอบครัว	มีรายได้มากกว่า 10,000.-บาท/เดือน	ลูกคนสุดท้อง	ไม่ดี	ดี
เฮเรน	แม่เลี้ยงดูเพียงลำพัง	- ประชาธิปไตย - มารดาเป็นผู้นำครอบครัว	มีรายได้น้อยกว่า 10,000.-บาท/เดือน	ลูกคนเดียว	ดี	ห่างเหิน
ไอ	ขยาย	- อิตตาธิปไตย - บิดาเป็นผู้นำครอบครัว	มีรายได้มากกว่า 10,000.-บาท/เดือน	ลูกคนสุดท้อง	ดี	ดี
เจ	เดี่ยว	- อิตตาธิปไตย - บิดาเป็นผู้นำครอบครัว	มีรายได้น้อยกว่า 10,000.-บาท/เดือน	ลูกคนเดียว	ไม่ดี	ห่างเหิน

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย (ต่อ)

ชื่อ	การสื่อสาร กันระหว่าง สมาชิกใน ครอบครัว	การมีกิจกรรม ร่วมกันระหว่าง สมาชิกใน ครอบครัว	สาเหตุของการ พยายามฆ่าตัวตาย	ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้ พยายามฆ่าตัวตาย	ผลต่อครอบครัวของผู้ พยายามฆ่าตัวตาย
เอม	มีน้อย	มีกิจกรรมใน การประกอบ อาชีพร่วมกัน	รู้สึกตนเองไม่มี คุณค่าและไม่มี ความหมายกับคนใน ครอบครัว	- ได้รับการดูแลเอาใจใส่ จากพ่อแม่และคนใน ครอบครัวดีขึ้น - รู้สึกเสียใจต่อการ กระทำของตน	- สัมพันธภาพระหว่าง สมาชิกในครอบครัวดีขึ้น - ทุกคนเกรงว่าจะพยายาม ฆ่าตัวตายซ้ำอีก
บีม	มีน้อย	ไม่มีกิจกรรม ร่วมกันเลย	ผิดหวังจากความรัก	- ได้รับการดูแลเอาใจใส่ จากพ่อแม่และคนใน ครอบครัวดีขึ้น - เสียลูกในท้องไป	- มารดาต้องเหนื่อยมากขึ้น เพราะต้องทำงานแทน - สูญเสียรายได้เพราะต้องลด ปริมาณของที่ขายลง - ทุกคนเกรงว่าจะพยายาม ฆ่าตัวตายซ้ำอีก
แซน	มีน้อย	ไม่มีกิจกรรม ร่วมกันเลย	รู้สึกตนเองไม่มี คุณค่าและไม่มี ความหมายกับคนใน ครอบครัว	- ไม่ได้ได้รับความสนใจ จากมารดาเหมือนเคย - เกิดความเครียดและ ความกดดันทาง อารมณ์สูงขึ้น	- ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้น ทุกอย่าง เหมือนเดิม
โดม	มีน้อย	สม่ำเสมอ	รู้สึกตนเองไม่มี คุณค่าและไม่มี ความหมายกับคนใน ครอบครัว	- มารดาดูแล สนใจ ใกล้ชิดมากขึ้น - รู้สึกเสียใจต่อการ กระทำของตนเอง - ทำให้รู้ว่าคนที่รัก ตนเองมากที่สุดก็คือ มารดา	- ครอบครัวดีขึ้น - บิดายังคงเหมือนเดิมไม่มี อะไรเปลี่ยนแปลง - ทุกคนเกรงว่าจะพยายาม ฆ่าตัวตายซ้ำอีก
ไธด์	สม่ำเสมอ	ทำกิจกรรม ร่วมกันบ้างแต่ น้อย	อยากลงโทษตนเอง เพราะทำให้พ่อแม่ ผิดหวังและเกิด ปัญหาในครอบครัว	- รู้สึกเสียใจต่อการ กระทำของตนเอง - รักบิดามารดามากขึ้น และเลิกทำตัวไม่ดี - เลิกทำตัวไม่ดี	- สัมพันธภาพระหว่าง สมาชิกในครอบครัวดีขึ้น - มารดาต้องพบแพทย์บ่อย ขึ้นเนื่องจากได้รับควากระ ทบกระเทือนจิตใจ - ทุกคนเกรงว่าจะพยายาม ฆ่าตัวตายซ้ำอีก
แอน	ดี	สม่ำเสมอ	ลงโทษตนเองเพราะ เสียใจที่ตนเป็นภาระ ให้กับทุกคนใน ครอบครัว	- รู้สึกเสียใจต่อการ กระทำของตนเอง - ตั้งใจที่จะมีชีวิตอยู่ต่อ และช่วยเหลือ ครอบครัวให้สมกับ ความรักที่ทุกคนใน ครอบครัวมีให้	- สัมพันธภาพระหว่าง สมาชิกในครอบครัวดีขึ้น - ทุกคนเกรงว่าจะพยายาม ฆ่าตัวตายซ้ำอีก

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย (ต่อ)

ชื่อ	การสื่อสาร กันระหว่าง สมาชิกใน ครอบครัว	การมีกิจกรรม ร่วมกันระหว่าง สมาชิกใน ครอบครัว	สาเหตุของการ พยายามฆ่าตัวตาย	ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้ พยายามฆ่าตัวตาย	ผลต่อครอบครัวของผู้ พยายามฆ่าตัวตาย
เจม	น้อย	ทำกิจกรรม ร่วมกันบ้างแต่ น้อย	ผิดหวังจากความรัก	- รู้สึกเสียใจต่อการ กระทำของตนเอง - เข้าใจความรักที่คนใน ครอบครัวมีให้ตน - ทำให้เกิดความคิด อยากทำงาน ต้องการ เงินมาช่วยครอบครัว	- ทุกคนในครอบครัวรู้สึก ตกใจ - ทุกคนแสดงออกกับตน อย่างไม่เป็นธรรมชาติ เพราะเกรงว่าจะ กระหกระเทือนใจและจะ กระทำซ้ำอีก
เอเรน	ดี	ทำกิจกรรม ร่วมกันบ้างแต่ น้อย	รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า และไม่มีความหมาย กับคนในครอบครัว	- ได้รับการดูแลเอาใจใส่ จากพ่อแม่และคนใน ครอบครัวดีขึ้น - รู้สึกเสียใจต่อการ กระทำของตนเอง	- มารดาเสียใจมาก - ต้องหยุดงานหลายวันทำให้ สูญเสียรายได้ - ต้องไปกู้เงินเพื่อมาต่อทุน ทำให้เกิดภาวะหนี้สิน
ไอ	ดี	ทำกิจกรรม ร่วมกันบ้างแต่ น้อย	ลงโทษตนเองเพราะ เสียใจที่ทำความ เดือดร้อนให้บิดา มารดา	- ได้รับการดูแลเอาใจใส่ จากพ่อแม่และคนใน ครอบครัวดีขึ้น - รู้สึกเสียใจต่อการ กระทำของตนเอง - รู้สึกดีขึ้นตั้งใจ ปรับปรุงตนเองและ เลิกยาเสพติด	- ทุกคนตกใจและเสียใจกับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น - มารดาไม่สบายอยู่หลายวัน - ทุกคนเกรงว่าจะพยายาม ฆ่าตัวตายซ้ำอีก
เจ	น้อย	มีแต่กิจกรรมใน การประกอบ อาชีพร่วมกัน	ผิดหวังจากความรัก	- รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า มากขึ้น - รู้สึกเป็นทุกข์มาก กว่าเดิม 2 เท่า	- ไม่มีผลกระทบใดๆทั้งสิ้น ทุกอย่างเหมือนเดิม

สรุปจากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นถึงลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายในแต่ละด้าน ซึ่งเป็นมูลเหตุที่ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีสภาพจิตใจที่ไม่สามารถทนกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้และตัดสินใจฆ่าตัวตาย ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

รายที่ 1 เอม

ครอบครัวของเอมเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มี พ่อ แม่ เอม และน้องสาว พ่อและแม่เป็นผู้เลี้ยงเอมมาตั้งแต่เกิด ในครอบครัวมีพ่อเป็นผู้นำที่เลี้ยงดูลูกแบบเข้มงวดกวดขัน ออกคำสั่งให้ปฏิบัติตาม เอมจึงต้องทำตามคำสั่งโดยไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็นหรือความต้องการใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อทำผิดก็จะถูกดุตำหนิและทำโทษอย่างรุนแรง ในครอบครัวมีการสื่อสารกันน้อยและ

เป็นไปในทางลบ ไม่เคยทำกิจกรรมใดๆ ที่เป็นการสานสัมพันธ์ภาพระหว่างครอบครัวร่วมกัน นอกจากกิจกรรมงานขายของที่จำเป็นต้องทำเพราะต้องช่วยกันเพราะเป็นอาชีพ และจากการที่ต้องช่วยกันทำงานนี้เองที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาขึ้น เอมรู้สึกน้อยใจพ่อแม่ รู้สึกว่าพ่อแม่ลำเอียง รักน้องสาวมากกว่าตน ใช้งานตนเพียงคนเดียว โดยให้ช่วยขายของจนเป็นสาเหตุให้ไปโรงเรียนสาย ขาดเรียนบ่อย ผลการเรียนต่ำลงถูกตัดสิทธิ์ในการสอบและการกู้เงินเพื่อการศึกษา ถูกทวงค่าเทอมทำให้เอมอายครูและเพื่อนจนไม่อยากไปโรงเรียน อีกทั้งครอบครัวมีปัญหาหนี้สินมากมายที่เกิดจากการกระทำของพ่อ เอมคิดว่าพ่อเป็นผู้ทำลายอนาคต และรู้สึกว่าตนเองมีอนาคตที่ว่างเปล่า น้อยใจพ่อแม่ที่ไม่เห็นแก่อนาคตของลูกและทั้งที่เธอเป็นผู้ช่วยเหลืองานในครอบครัวเกือบทุกอย่าง เอมรู้สึกหมดหวังในชีวิตและไม่มีใครที่เป็นที่ปรึกษาหรือพูดคุยด้วยได้ เกิดความรู้สึกท้อแท้และเศร้าอย่างรุนแรงและคิดว่าถึงมีชีวิตอยู่ไปก็ไม่ดีขึ้นเพราะไม่มีใครเข้าใจและยอมรับหรือเห็นคุณค่าของอนาคตเธอแม้แต่พ่อกับแม่ จึงตัดสินใจกินยาแก้ปวด จำนวน 70 เม็ด เพื่อฆ่าตัวตาย

รายที่ 2 บีม

ครอบครัวของบีมเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มี พ่อ แม่ พี่ชาย บีม และน้องสาว พ่อแม่เลี้ยงดูบีมมาตั้งแต่เกิดโดยแม่จะเป็นผู้นำและตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในครอบครัวเนื่องจากพ่อเป็นพนักงานขับรถลีสบล้อขนสินค้าระหว่างกรุงเทพฯ กับเชียงใหม่จึงไม่ค่อยได้อยู่บ้าน และถึงแม้จะอยู่บ้านก็ไม่สนิทกับลูก เพราะพ่อเป็นคนดูมาก ชอบดื่มสุราและเสพยาบ้าจนเกิดอาการประสาทหลอนชอบทำร้ายร่างกายคนในบ้านเสมอ ๆ แม่ก็ต้องประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว จึงไม่ได้สนใจหรือใส่ใจกับชีวิตของลูกมากนัก ลูกจึงต้องช่วยเหลือตนเองคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง ในครอบครัวไม่มีกฎเกณฑ์อะไรให้ถือปฏิบัติ ต่างคนต่างใช้ชีวิตของตนเอง ไม่มีใครสนใจใคร ในครอบครัวมีการสื่อสารกันน้อย ไม่เคยทำกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัวร่วมกัน ยกเว้นส่วนที่เป็นอาชีพซึ่งต้องช่วยกันเพื่อทำมาหากิน บีมรู้สึกว่าแม่รักพี่ชายคนโตมากกว่าลูกคนอื่นโดยเฉพาะบีม ทำให้บีมมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีทั้งกับพ่อแม่ พี่ และน้องจึงรู้สึกเหมือนอยู่คนเดียวเพราะไม่มีญาติพี่น้องที่อยู่ใกล้ชิด เมื่อบีมมีแฟนซึ่งเรียนอยู่ด้วยกันบีมจึงทุ่มเทความรักให้กับคนรักเต็มที่ โดยหวังว่าจะเป็นคนที่เข้าใจและรักเธอ เมื่อบีมตั้งท้องได้ 4 เดือน คนรักเริ่มตีตัวออกห่างไปมีผู้หญิงอื่นและบายเบียงที่จะรับผิดชอบลูกในท้อง บีมเสียใจอย่างมาก เกิดความรู้สึกกดดันและสับสน รู้สึกอนาคตมืดมน โดดเดี่ยวและไม่มีใครอยู่เคียงข้างเธอ นอกจากนี้ยังเกิดความกังวลเรื่องลูกในท้อง ไม่สามารถจะพูดคุยหรือปรึกษาใครได้แม้แต่พ่อแม่ อับอายที่ชาวบ้านว่าเธอว่าท้องไม่มีพ่อ เกิดความเครียดสูงและไม่สามารถหาทางออกได้ในที่สุดจึงตัดสินใจกินยาแก้ปวด จำนวนประมาณ 50 เม็ด เพื่อฆ่าตัวตาย

รายที่ 3 แชน

ครอบครัวของแชนเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีแม่เลี้ยงดูลูกเพียงลำพังเพราะพ่อทิ้งไปตั้งแต่แชนอายุได้ 5 ขวบ และไม่เคยกลับมาดูแลส่งเสียอีกเลย แม่เป็นผู้เลี้ยงดูมาตลอดแต่ก็

ไม่ได้สนใจหรือใส่ใจมากนักเพราะเห็นว่าเป็นเด็กผู้ชาย ไม่จำเป็นต้องดูแลใกล้ชิด อีกทั้งแม่มีความรู้สึกแค้นที่พ่อทิ้งไปเลยใช้ความรู้สึกนั้นมาลงที่แซน ตั้งแต่เล็กจนโต แม่แทบจะไม่ได้ดูแล แซนเลยอยากเรียนก็เรียนไม่อยากเรียนก็ไม่ต้องเรียนถ้าอยากเรียนก็ทำงานส่งตัวเอง ในแต่ละวันแม่ก็ประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีเวลาแม่แต่จะพูดคุยกัน ถึงแม้ว่าบางวันจะอยู่บ้านแต่ก็จะพูดคุยกันเฉพาะในเรื่องที่จำเป็นเท่านั้น จากสภาพความห่างเหินในครอบครัวเช่นนี้ ทำให้แซนเป็นคนเงียบขรึม พูดน้อย ชอบเก็บตัวอยู่คนเดียวในห้อง มีเพื่อนน้อยและชอบดื่มสุรา เมื่อเมามาจะกลับเป็นคนพูดมาก ระบายความเก็บกดต่าง ๆ ก้าวร้าวมุกทะลุดันและทำลายข้าวของ เมื่อเกิดปัญหาทะเลาะกับแม่อย่างรุนแรง แซนเสียใจกับคำพูดของแม่ที่ว่าแซนไม่มีความรับผิดชอบเหมือนพ่อ แสดงว่าแม่ต้องโกรธแค้นพ่อมากแล้วนำความโกรธเกลียดนั้นมาลงที่แซน จึงรู้สึกเสียใจน้อยใจว่าชีวิตเขาไม่เป็นที่ต้องการทั้งกับพ่อและแม่ รู้สึกตนเองเป็นส่วนเกินของพ่อ และแม่ ด้วยความเครียด ความเสียใจประกอบกับความเมาเขามีความคิดว่าถ้าหากเขาตายไป แม่ก็คงจะไม่เสียใจในที่สุดเขาจึงตัดสินใจกินยาเบื่อหนูเพื่อฆ่าตัวตาย

รายที่ 4 โดม

ครอบครัวของโดมเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มี พ่อ แม่ โอมและน้องสาว พ่อและแม่เป็นผู้เลี้ยงดูโดมตั้งแต่เกิด โดยครอบครัวมีพ่อเป็นใหญ่เพียงผู้เดียวในบ้าน พ่อดูแลเข้มงวดกวดขันมาก เจ้าระเบียบออกคำสั่งให้ทุกคนในบ้านปฏิบัติตาม โดยไม่เคยถามความสมัครใจหรือความต้องการของทุกคนในบ้าน พ่อยึดถือความคิดและการตัดสินใจของพ่อเป็นใหญ่ ทุกอย่างที่ตั้งนั้นดีแล้วเหมาะสมแล้ว ทุกคนในบ้านไม่มีสิทธิ์โต้แย้งหรือให้เหตุผลใด ๆ ทั้งสิ้น พ่อเป็นคนเจ้าอารมณ์ โกรธง่าย หายยาก ถ้าอารมณ์ไม่ดีจะทำเสียงดังปังปังและทำลายข้าวของ เวลาโดมทำผิดจะถูกดุตำหนิอย่างหนักและเวลาเข็ญติก็ห้ามร้องไห้ ซึ่งเป็นการสะสมการเก็บกดทางด้านอารมณ์อย่างรุนแรง ในบ้านมีการพูดคุยสื่อสารกันน้อยมาก กับพ่อนั้นโดมบอกว่ารู้สึกไม่ดีเมื่ออยู่ใกล้พ่อ กับแม่นั้นพอจะพูดคุยกันได้บ้างแต่เป็นครั้งคราวเท่านั้นเพราะแม่ขี้บ่น และมักคล้อยตามความเห็นของพ่อเสมอ ส่วนน้องสาวนั้นอยู่ต่างจังหวัดซึ่งก็มีการโทรศัพท์ติดต่อกันบ้างแต่ก็ไม่มากนัก ในแต่ละปีพ่อจะพาครอบครัวไปเที่ยวพักผ่อนต่างจังหวัด แต่จากความรู้สึกที่มีกับพ่อ ทำให้ทุกครั้งของการไปเที่ยวพักผ่อนทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว โดมไม่เคยมีความสุขหรือมีความรู้สึกอยากไปกับพ่อ โดมบอกว่าถ้าให้เลือกไปกับพ่อขออยู่บ้านคนเดียวดีกว่า มูลเหตุที่ทำให้ตัดสินใจฆ่าตัวตายเกิดจากขณะนั้นโดมกำลังมีปัญหากับคนรักถึงขั้นบอกแยกทางกัน และนัดที่จะไปพูดตกลงกันแต่พอกับแม่ไม่ให้ไปบอกว่าเป็นเรื่องไร้สาระ และยึดโทรศัพท์มือถือไปจนไม่สามารถติดต่อกับคนรักซึ่งกำลังรอโดมอยู่ได้ โดมเครียดมาก เสียใจน้อยใจและโกรธแค้นตนเองที่เกิดมาในครอบครัวแบบนี้ ความรู้สึกสับสน อยากร้องไห้ อยากตะโกน โกรธเกลียดทุกอย่างในครอบครัวและไม่สามารถคิดหาทางออกให้กับปัญหาได้และคิดอยากตายสุดท้ายระบายอารมณ์ด้วยการต่อยกระจกเงาจนแตกและนำเศษแก้วมารีดที่ข้อมือตนเองเพื่อฆ่าตัวตาย

รายชื่อ 5 โอด

ครอบครัวของโอดเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มี พ่อ แม่ และโอด ซึ่งเป็นลูกเพียงคนเดียว ที่ได้รับการเลี้ยงดูที่ดีจากพ่อแม่ ได้รับการตามใจทุกอย่าง ไม่ว่าจะเรียกร้องหรือต้องการสิ่งใดก็ตาม พ่อ แม่จะพยายามตอบสนองความต้องการและข้อเรียกร้องทุกประการ ชีวิตในวัยเด็กได้รับการทะนุถนอมเป็นอย่างดี ซึ่งโอดก็รู้ว่าทั้งพ่อและแม่เป็นคนดีมาก ให้ความรัก ความอบอุ่น และสนใจมาตลอด ในครอบครัวมีการพูดคุยสื่อสารกันด้วยดีตลอดเวลาแต่เวลาที่มึปัญหาจะไม่เล่าให้ใครฟังเพราะเกรงใจพ่อและไม่อยากให้แม่ได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจเพราะแม่เป็นโรคหัวใจ จากการที่เป็นลูกคนเดียวและได้รับการเลี้ยงดูมาอย่างดีทำให้โอดมีลักษณะอ่อนโยน หัวอ่อน พูดจาไพเราะ ไม่กล้าตัดสินใจอะไรด้วยตนเอง และด้วยความที่เป็นลูกเพียงคนเดียวเมื่อมีเพื่อนจึงติดเพื่อนมาก ตามใจเพื่อนไม่กล้าขัดใจเพื่อนเพราะคิดว่าถ้าขัดใจเพื่อนแล้วเพื่อนจะไม่คบด้วย เพื่อนจึงชักชวนเข้าบ่อนการพนัน บังคับให้ลองสูบบุหรี่ ดื่มสุรา ในที่สุดโอดติดยาเสพติด ถูกสั่งพักการเรียน เพื่อนในโรงเรียนมองว่าเป็นกลุ่มเด็กเกเร ชีวิตผิดพลาดมากขึ้นถึงขั้นถูกตำรวจจับ พ่อกับแม่ต้องไปขอร้องให้นายชายซึ่งเป็นข้าราชการไปประกันตัวออกจากโรงพัก เมื่อกลับถึงบ้านพ่อกับแม่ก็ไม่รู้ว่าอะไรให้โอดต้องเสียใจเลย และรู้ว่าเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้พ่อแม่เสียใจมาก และโอดเองก็รู้สึกเสียใจมากที่สุดกับผลของการกระทำครั้งนี้ จึงขังตัวเองอยู่แต่ในห้องละอายใจไม่กล้าสู้หน้าพ่อแม่ รู้สึกแค้นใจตัวเองที่โกงเพื่อนไม่ดีและตนเองไม่คิดให้ดีเสียก่อนที่จะทำเรื่องต่าง ๆ ลงไปจนเกิดเหตุการณ์บ้านปลายนเช่นนี้ เกิดความกลัวความสับสนและวิตกกังวลไปต่าง ๆ นานา และรู้สึกว่าตนเองเป็นลูกที่เลวทั้ง ๆ ที่พ่อแม่ดีกับตนทุกอย่าง และคิดว่าความตายเท่านั้นที่จะเป็นการลงโทษตนเองจึงตัดสินใจกินยาฆ่าหญ้าเพื่อฆ่าตัวตาย

รายชื่อ 6 แอน

ครอบครัวของแอนเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มี พ่อ แม่ พี่สาว พี่ชายและแอนเป็นลูกคนสุดท้อง พ่อและแม่เป็นผู้เลี้ยงดูแอนมาตั้งแต่เกิด ครอบครัวของแอนมีแม่เป็นผู้นำและคอยจัดการเรื่องต่าง ๆ ภายในครอบครัว พ่อเป็นคนเงียบเฉย ๆ ไม่ค่อยพูด ไฉน ยิ้มง่าย ดูแลดู ๆ ด้วยดี ให้เกียรติและเกรงใจแม่มาก ทั้งพ่อและแม่ดูแลลูก ๆ ทุกคนเป็นอย่างดีรวมทั้งพี่ชายและพี่สาวต่างก็รัก เป็นห่วง และดูแลแอนเป็นอย่างดีเช่นกัน ภายในครอบครัวมีการสื่อสารพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ การดำเนินชีวิตหรือการตัดสินใจกระทำอะไรต่าง ๆ เกิดจากความเห็นพ้องต้องกัน ทุกคนมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นและแสดงความต้องการได้ สมาชิกในครอบครัวทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ เช่น ไปกินข้าวนอกบ้าน หรือกินข้าวเย็นด้วยกันทุกมื้อ ไปห้างสรรพสินค้า หรือไปพักผ่อนต่างจังหวัดด้วยกันเป็นประจำ ก่อนที่แอนจะพยายามฆ่าตัวตายนั้น แอนมีอาชีพรับราชการเป็นครูแต่เนื่องจากปัญหาด้านสุขภาพและต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเป็นประจำ ทำให้ขาดงานบ่อยและมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงานมากจึงตัดสินใจลาออกจากงาน แอนเครียดและคิดมากประกอบกับการเข้าโรงพยาบาลสองครั้งหลังนี้ ต้องใช้เงินรักษาเป็นจำนวนมาก แอนบังเอิญได้ยินพ่อแม่และพี่ทั้งสองปรึกษากันเรื่องการจะกู้เงินมาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายใน

การเข้าโรงพยาบาลครั้งต่อไปของแอน ทำให้แอนเกิดความรู้สึกเสียใจที่เป็นภาระให้ทุกคนในครอบครัว เกิดความวิตกกังวลเรื่องโรคประจำตัว เครียดเรื่องการลาออกจากงานจึงตัดสินใจกินยานอนหลับ จำนวน 80 เม็ด เพื่อฆ่าตัวตาย

รายที่ 7 เจม

ครอบครัวของเจมเป็นครอบครัวขยายที่มี พ่อ แม่ พี่ชาย พี่สะใภ้และเจมเป็นลูกคนสุดท้อง พ่อและแม่เป็นผู้เลี้ยงดูเจมมาตั้งแต่เกิด โดยมีพ่อเป็นผู้นำและตัดสินใจเรื่องต่างๆ ในครอบครัว พ่อไม่ค่อยได้อยู่บ้านเพราะต้องออกไปทำงานเกือบทุกวัน แม่มีอาชีพค้าขาย พี่ชายรับราชการทหาร พี่สะใภ้เป็นครู เจมได้รับเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เพราะพ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาและเห็นว่าเจมเป็นเด็กผู้ชายคงไม่ต้องสนใจมากก็ได้ ให้ตัดสินใจทำอะไรต่าง ๆ ด้วยตนเอง เวลาทำผิดพ่อจะตีหรือเตะ ส่วนแม่ก็จะดูตัวอย่างรุนแรง ในบ้านจึงไม่ค่อยได้มีใครพูดคุยกับใคร ต่างคนต่างออกไปทำงานกลับบ้านไม่ตรงกันต่างคนต่างเข้าห้องของตน ไม่เคยมีเวลาหรือโอกาสที่จะพูดคุยกัน กินข้าวร่วมกันหรือไปเที่ยวต่างจังหวัดด้วยกัน เวลามีปัญหาพี่ชายเพียงคนเดียวที่เจมพอพูดคุยหรือปรึกษาได้บ้าง แต่หลังจากที่พี่ชายแต่งงาน เจมรู้สึกว่าพี่ชายเริ่มห่างเหินไป เจมจึงรู้สึกเหมือนอยู่คนเดียวในครอบครัว ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเจมคือไม่สมหวังในความรัก เจมคบกับคนรักนี้มาตั้งแต่อยู่ ม.6 ซึ่งเจมบอกว่ารักมากเพราะเป็นผู้ที่เจมสามารถพูดคุยหรือปรับทุกข์ได้ทุกเรื่อง วันหนึ่งเจมทะเลาะกับคนรักและคนรักขอแยกทาง เจมตามว้อหลายครั้งแต่ไม่สำเร็จ เพราะคนรักไปคบผู้ชายคนใหม่ ทำให้เจมเสียใจมากรู้สึกสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่าง คนในบ้านก็ห่างเหิน คนรักก็ขอแยกทาง จึงขับมอเตอร์ไซด์ด้วยความเร็วสูงมาก ทำให้เกิดอุบัติเหตุทำให้ใบหน้าเป็นแผลขนาดใหญ่ ระหว่างรักษาตัวเจมคิดมากและเครียดมาก รู้สึกอ้างว้างเหมือนอยู่ตัวคนเดียวในโลก ไม่เป็นที่ต้องการของใครทั้งกับครอบครัวและคนรัก สุดท้ายคิดว่าตนเองมีชีวิตอยู่ไปก็ไร้ค่า จึงกินยาฆ่าแมลงเพื่อฆ่าตัวตาย

รายที่ 8 เฮเรน

ครอบครัวของเฮเรนมี 2 คน คือ แม่ กับเฮเรน พ่อแยกทางกับแม่ตั้งแต่เธอยังอยู่ในครรภ์ซึ่งเป็นการตัดสินใจของแม่เอง เพราะพ่อเจ้าชู้มาก มีภรรยาหลายคน แม่จึงตัดสินใจที่จะดูแลและเลี้ยงเฮเรนโดยลำพัง แม่เปิดโอกาสให้ตัดสินใจเองแทบทุกเรื่อง ถ้าทำผิดจะถูกลงโทษโดยการใช้ไม้ตีและจะบอกเหตุผลของการลงโทษนั้นทุกครั้ง ซึ่งเฮเรนเองก็ยอมรับในเหตุผลนั้นและก็สามารถให้เหตุผลหรือแสดงความคิดเห็นต่อการกระทำต่าง ๆ ได้และแม่เองก็รับฟัง ในแต่ละวันก็มีการพูดคุยสื่อสารกันเสมอ ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างเฮเรนกับแม่ถือว่าดี เมื่อถึงวันคล้ายวันเกิดก็จะมอบของขวัญแก่กัน ทุกวันนี้แม่มีอาชีพรับจ้างตัดเสื้อผ้าโหล ซึ่งเฮเรนก็ช่วยและถือเป็นอาชีพของเฮเรนด้วย ปัญหาที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากก่อนหน้าที่จะเกิดเหตุการณ์ประมาณ 2 สัปดาห์ แม่ได้รับใบสั่งสินค้าให้ผลิตชุดนอนสตรีจำนวน 6 โหล และได้มอบงานนี้ให้เฮเรนรับผิดชอบเพราะเป็นแบบที่ไม่ยากและมั่นใจว่าเฮเรนสามารถทำได้ แม่จึงรับงานอื่นต่อ เฮเรนจึงมีหน้าที่ผลิตโดยที่แม่วางใจและไม่ได้ตรวจสอบเพราะเห็นว่าไม่ใช่งานยาก แต่เมื่อลูกค้ามา

ตรวจสอบหลังจากที่ผลิตเสร็จแล้ว 4 โหล ปรากฏว่าเฮเรนผลิตผิดแบบที่ลูกค้ากำหนด และสั่งให้ผลิตใหม่ตามแบบที่สัญญากันไว้ จากเหตุนี้ทำให้ขาดทุนเป็นจำนวนมาก เพราะต้องลงทุนซื้อผ้ามาตัดใหม่เอง แม่โกรธมากบอกว่า "ผิดในสิ่งที่ไม่ควรผิด ไม่รอบคอบ เสียในสิ่งที่ไม่ควรเสีย เงินก็ไม่ค่อยพอใช้อยู่แล้ว" และไม่ยอมพูดกับเฮเรนเกือบ 1 สัปดาห์

เฮเรนคิดมากเสียใจในความผิดของตนเอง เสียใจที่ตนเองไม่รอบคอบทำให้เกิดความเสียหายและขาดทุน เฮเรนขอโทษแม่และบอกว่าจะพยายามทำงานที่ทำผิดไปฝากเพื่อนชาย ซึ่งก็มั่นใจว่าต้องขายได้แต่อาจต้องใช้เวลาสักกระยะ แต่แม่กลับทำเย็นชาใส่ และไม่ยอมพูดด้วย ทำให้เฮเรนคิดมากเสียใจมาก วิดกกังวล นึกน้อยใจว่าทำผิดแค่นี้และเป็นความผิดครั้งแรกทำไมแม่ถึงไม่ยอมให้อภัย จึงประชดด้วยการกินยาฆ่าตัวตาย

รายชื่อ 9 ไอ

ครอบครัวของไออยู่ด้วยกันหลายคน คือ ยาย พ่อ แม่ พี่ชายคนที่ 1 และพี่สะใภ้ พี่ชายคนที่ 2 และบุตรชาย พี่ชายคนที่ 3 และไอ พ่อและแม่เป็นผู้เลี้ยงดูไอมาดังแต่เกิด พ่อเป็นผู้นำและผู้ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในครอบครัว พ่อเข้มงวดกวดขันมาก แต่พ่อจะคอยดูแลลูก ๆ ด้วยความเอาใจใส่ คอยสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของลูก คอยดักเตือนสั่งสอนในทุกสิ่งทุกอย่าง แม่เป็นแม่ครัวในห้องอาหารแห่งหนึ่งและต้องกลับบ้านตึกทุกวันจนบางครั้งไอยากให้แม่พักนอนอยู่บ้านบ้างและมีเวลาใกล้ชิดพูดคุยกันบ้าง พี่ ๆ ทุกคนมีงานทำยกเว้นไอที่อยู่บ้านเฉย ๆ และไอรู้สึกว่าพ่อแม่รักพี่ ๆ มากกว่าตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างไอกับพ่อแม่ถือว่าดีถึงแม้ว่าพ่อจะปกครองลูกแบบอัตตาธิปไตยก็ตามแต่ก็พอพูดคุยหรือให้เหตุผลได้บ้าง ส่วนพี่ ๆ ก็ให้ความสนใจถามไถ่มาตลอด ภายในครอบครัวมีการพูดคุยสื่อสารกันบ้างพอสมควรและทำกิจกรรมร่วมกันตามแต่เทศกาล ปัญหาเกิดขึ้นในช่วงที่ไอเรียนระดับ ปวช. ใจคอเพื่อนไม่ดี เกิดเหตุการณ์ตีกันระหว่างโรงเรียน ทำให้ผลการเรียนตกลงเรื่อย ๆ ในที่สุดไอทดลองเสพยาบ้างจนติดมีอาการประสาทหลอน จนกระทั่งทางบ้านจับได้ได้พามารับการรักษาที่โรงพยาบาลศรีธัญญา เนื่องจากจิตหลอนเกิดการระแวงว่าจะมีคนมาทำร้ายจนต้องออกจากโรงเรียน พออาการดีขึ้นและออกจากโรงพยาบาลได้แล้วจึงกลับมาพักฟื้นที่บ้าน ระหว่างนั้นไอมีอาการซึมเศร้า เก็บตัวอยู่แต่ในห้องคนเดียวไม่ค่อยออกมาข้างนอก เมื่อมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปเช่นนี้ทำให้พ่อต้องคอยเอาใจใส่ ช่วยเหลือ ตามสารทุกข์สุกดิบ คอยสังเกตและดูแลอย่างใกล้ชิด ยิ่งพ่อดูแลไอดีเท่าไร ไอยิ่งรู้สึกเสียใจกับการกระทำของตนเองมากคิดว่าตนเองไร้ค่าไม่มีอนาคต เป็นตัวปัญหาสร้างความเดือดร้อนและผิดหวังให้กับทุกคนในครอบครัวไม่มีทางแก้ไขปัญหานี้ได้นอกจากความตายจึงเข้าห้องผูกคอตาย

รายชื่อ 10 เจ

ครอบครัวของเจเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มี พ่อ แม่ และเจ พ่อเป็นผู้นำและเป็นผู้จัดการทุกอย่างในครอบครัว บทบาทของครอบครัวที่มีต่อการพัฒนาของเจมีน้อยมาก เพราะพ่อให้ความสนใจเจเป็นบางช่วง พ่อชอบดื่มสุราเวลาเมาจะอาละวาดทะเลาะและทำร้ายร่างกาย

แม่กับเจเป็นประจำและยังชอบเล่นการพนันอีกด้วย แม่เป็นคนพูดน้อย เรียบร้อย และเป็นที่
 รongรับอารมณ์ของพ่อเสมอ ซึ่งเจมักจะพูดถึงแม่อยู่เสมอว่าแม่เป็นผู้หญิงที่อ่อนแอ ไม่ยอมสู้
 ยอมให้พ่อทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่กล้าตัดสินใจทำอะไรในบ้าน ทุกอย่างต้องแล้วแต่พ่อจะ
 สั่ง เมื่อเป็นเด็กเจรู้สึกสงสารแม่มาก แต่ช่วยอะไรไม่ได้นอกจากช่วยแม่ทำขนมตอนเช้าและหิ้ว
 ไปวางที่หน้าโรงเรียนให้เท่านั้น เจมีความรู้สึกว้าเมื่ออยู่บ้านและได้อยู่ในห้องนอนของตนเองคือ
 โลกส่วนตัวที่ปลอดภัยจากพ่อ ไม่อยากออกไปไหน ไม่อยากรับรู้หรือเห็นเรื่องต่าง ๆ ของพ่อแม่
 เมื่ออยู่คนเดียวเจจะพูดโทรศัพท์กับเพื่อนที่สนิทซึ่งมีเพียงไม่กี่คน หรือโทรศัพท์ไปตาม
 หน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้บริการปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวและสุขภาพจิต เพราะทั้งพ่อและ
 แม่ไม่สามารถเป็นที่พึ่งได้ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว ไม่มีใครแก้ปัญหาให้ ในวัยเด็กพ่อแม่
 สอนให้เคารพผู้ใหญ่ สอนการวางตัวในสังคม และมารยาทสังคม ส่วนเรื่องการเรียนนั้นจะไม่ได้
 ได้รับความสนใจจากพ่อแม่ทำให้ผลการเรียนค่อนข้างอ่อน ตอนเป็นเด็กพ่อจะเข้มงวดกวดขัน มัก
 บังคับให้ทำตามคำสั่งมาตลอด ต้องทำตามความต้องการของพ่อ เช่น ต้องกลับบ้านตรงตาม
 เวลาและห้ามคบเพื่อน ถ้าทำผิดหรือทำในสิ่งที่พ่อไม่พอใจก็จะถูกลงโทษทุบตีอย่างรุนแรง ซึ่งใน
 บ้างครั้งเจมีเหตุผลในการกระทำนั้น ๆ แต่ไม่สามารถอธิบายได้และรู้สึกต่อต้านในใจมาตลอด เจ
 มีอิสระและสามารถตัดสินใจด้วยตนเองเมื่อจบชั้น ม.6 ใช้ชีวิตแบบตามสบาย ไม่มีระเบียบ
 กฎเกณฑ์ พ่อที่เคยเข้มงวดกวดขันก็ไม่สนใจหันไปดื่มเหล้าหนักมากขึ้น ไครอยากทำอะไรก็ทำ
 เจจึงรู้สึกว่าบ้านไม่น่าอยู่ ไม่มีความสุขเมื่ออยู่บ้าน เจมีรูปร่างสูงใหญ่ ค่อนข้างอ้วน ผิวคล้ำ และ
 มีบุคลิกภาพที่แสดงออกเป็นแบบผู้หญิง ในวัยเรียนไม่ค่อยมีเพื่อน ชอบเก็บตัว ไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร
 เจเคยชอบเพื่อนผู้ชายด้วยกันแต่ได้รับการปฏิเสธบ่อยครั้ง จึงทำให้ตนเองรู้สึกมีปมด้อย ปัญหา
 ที่เกิดขึ้นก็สืบเนื่องจากสภาพครอบครัวที่ไม่มีความสุขไม่สามารถพูดคุยหรือปรึกษาอะไรกันได้
 ดังนั้นเมื่อเจมีปัญหา ก็จะโทรศัพท์ไปขอรับการปรึกษาจากหน่วยงานให้บริการปรึกษา
 โดยเฉพาะหน่วยงานที่ให้การปรึกษาเกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย และจากการโทรศัพท์ไปขอรับ
 บริการทำให้เจพบคนที่ถูกใจซึ่งเป็นเพศชาย ก็จะโทรศัพท์ไปหาผู้ให้การปรึกษาคอนนี้บ่อยครั้งทั้ง
 ที่ไม่เคยเห็นหน้า เจรู้สึกหลงรักผู้ให้การปรึกษาคอนนี้มาก ทุกครั้งที่โทรศัพท์ไปก็จะได้รับ
 คำปรึกษาที่ดี น้ำเสียงที่สุภาพนุ่มนวล เจบอกว่ารู้สึกอบอุ่นกับน้ำเสียงนี้มากและไม่เคยปฏิเสธที่
 จะให้คำปรึกษาแก่เจเลยแม้แต่ครั้งเดียว ทำให้เจคิดว่าผู้ให้การปรึกษาคอนนี้ก็มีความรู้สึก
 เช่นเดียวกับตน จนกระทั่งวันหนึ่งผู้ให้การปรึกษาได้ปฏิเสธความรู้สึกนี้ที่เจมีต่อผู้ให้บริการ
 ปรึกษา เจได้ตอบว่าจะฆ่าตัวตาย ผู้ให้การปรึกษาบอกว่าการฆ่าตัวตายเป็นสิทธิของเขาแต่
 ไม่ใช่วิธีการที่ดีในการแก้ปัญหา ทำให้เจเสียใจมากและหมดกำลังใจ รู้สึกตนเองไร้ค่า ในชีวิตที่
 ผ่านมาไม่มีใครรักและต้องการแม้กระทั่งพ่อแม่ คนรอบข้างทุกคนต่างปฏิเสธ คิดโทษว่าตนเองมี
 ปมด้อย สู้คนอื่นเขาไม่ได้ทุกอย่างทั้งด้านครอบครัวรูปร่างหน้าตา ฐานะ เจเริ่มซึมลง บางวันคิด
 มาก รับประทานยานอนหลับไปหลายเม็ด และเก็บตัวอยู่ในห้องหลาย ๆ วัน พ่อแม่ก็ไม่เคยเข้า
 มาดูหรือถามไถ่ทั้งที่ตอนเช้าปกติจะต้องช่วยแม่ทำขนม แต่พ่อไม่ไปช่วยแม่ก็ไม่สงสัยและไม่มา

ปลุก ไม่ถามใดๆ ทั้งสิ้น ทำให้เรารู้สึกเหงา ว่าแห้ว สุดท้ายตัดสินใจฆ่าตัวตายโดยใช้ไฟฟ้าช็อตตัวเอง

จากกรณีศึกษาทั้ง 10 ราย แสดงให้เห็นว่าความคิดที่จะฆ่าตัวตาย เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากผลรวมของสภาพจิตใจ อารมณ์ สิ่งบีบบังคับภายนอก การเกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว เช่น มีแบบแผนการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ทำให้มีความสัมพันธ์ที่เห็นห่างและเกิดความรู้สึกไม่ดีกับพ่อแม่ ขาดความรักความอบอุ่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเองหรือมีความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป มองโลกในแง่ร้าย ต้องพึ่งพาผู้อื่น เกือบกต มีสภาพจิตใจอ่อนไหวมีอารมณ์ไม่มั่นคง เมื่อเกิดปัญหาไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ ไม่มีการพูดคุยปรึกษากันระหว่างคนในครอบครัวเนื่องจากมีสื่อสารระหว่างกันน้อยและเป็นไปในทางลบ ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวที่ไม่มีญาติพี่น้องไว้คอยพูดคุยปรึกษาหรือเป็นกำลังใจให้ ไม่เคยทำกิจกรรมเพื่อสารสัมพันธ์กันระหว่างคนในครอบครัว นอกจากคนในครอบครัวจะไม่ประทับประคองจิตใจแล้วยังขาดญาติพี่น้องที่อยู่ใกล้ชิดที่จะคอยเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นกำลังใจให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายได้ยึดเหนี่ยวอีกด้วย เมื่อเกิดปัญหาขึ้นจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายในแต่ละด้าน ดังนี้

1. รูปแบบของครอบครัว

ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว คือ เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ พี่ หรือ/และน้อง และตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย ครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ และตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย และครอบครัวที่มีแม่เลี้ยงดูโดยลำพัง เนื่องจากพ่อแยกทางไปตั้งแต่ผู้พยายามฆ่าตัวตายยังอยู่ในครรภ์โดยไม่เคยกลับมาส่งเสียเลี้ยงดูอีกเลย อีกทั้งไม่มีญาติพี่น้องที่จะคอยให้ความช่วยเหลือ และแม่ต้องประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัว ดังที่ แม่ของแซนกล่าวไว้ว่า “จะให้ดูแลใกล้ชิดก็ไม่ไหว ไม่มีเวลาขนาดนั้น ต้องทำมาหากินนะคุณ เราอยู่กันแค่สองคนและฉันหาเลี้ยงมันอยู่คนเดียว พ่อมันไม่เคยย้อนกลับมาดูเราแม่ลูกสักครั้ง ไม่มีญาติพี่น้องที่ไหนมาคอยช่วยเหลือ มีป้ามันก็อยู่ไกล ก็ต้องให้มันช่วยเหลือตัวเองเป็นลูกผู้ชายก็ต้องสู้เอง”

ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีลักษณะเป็นครอบครัวที่ต่างคนต่างต้องประกอบอาชีพ จึงทำให้ในแต่ละวันไม่ค่อยมีเวลาให้แกกัน และมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับญาติพี่น้องอื่น ๆ เนื่องจากญาติพี่น้องอยู่ต่างจังหวัดนาน ๆ หรือช่วงเทศกาลจึงมาพบกัน ครอบครัวเหล่านี้จึงไม่มีญาติผู้ใหญ่ในบ้านคอยเป็นแรงสนับสนุนให้คำปรึกษา ปลอดภัย หรือให้กำลังใจหรือเป็นเพื่อนคอยเติมเต็มในส่วนที่ขาดหายไป เช่น เมื่อผู้พยายามฆ่าตัวตายประสบปัญหาหรือขาดความรักความอบอุ่นหรือห่างเหินจากบิดามารดา ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อสภาพจิตใจก่อให้เกิดความตึงเครียด ซึมเศร้า วิตกกังวล เกิดความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว ฯลฯ ไม่มีใครเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและไม่สามารถปรับตัวหรือหาทางออกให้กับปัญหาของตนเองได้จึงใช้

วิธีการหนีโลกโดยการพยายามฆ่าตัวตาย ดังคำกล่าวของไอ้ต “บ้านเราก็มีกันแค่สามคนพ่อแม่ ลูกนี่แหละพี่ ญาติ ๆ ก็อยู่ไกลกัน นาน ๆ เจอกันที ก็นั่น ๆ แหะไม่คุ้นกันเท่าไร ความจริงถ้า มีญาติอยู่ใกล้ ก็น่าจะดีนะ มีเพื่อนคุย”

2. แบบแผนการเลี้ยงดู

ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่หรือแม่แต่เพียงผู้เดียว ตั้งแต่เกิด

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตายมีแบบแผนการเลี้ยงดู ดังนี้

(1) ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตายมีแบบแผนการเลี้ยงดู แบบอัตตาธิปไตย

ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีพ่อแม่ที่เข้มงวดกวดขันออกคำสั่ง บังคับให้ลูกปฏิบัติตาม ลูกไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและทำในสิ่งที่ต้องการ เมื่อทำผิดก็จะ ถูกดุด่าเขียนตีอย่างรุนแรงซึ่งทำให้รู้สึกต่อต้านหรือเกิดความขัดแย้งขึ้นในใจของตัวผู้พยายาม ฆ่าตัวตายทุกครั้ง และความรู้สึกไม่ดีกับการถูกเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตยนี้เป็นผลให้ลูกได้รับความบิบบั่นจิตใจ กัดดันและเก็บกดสะสมความรู้สึกนี้ตลอดมา ดังเอมกล่าววว่า “หนูอึดอัดกับพ่อ มากเลยพี่ อึดอัดมานานแล้ว ตั้งแต่จำได้ถูกพ่อบังคับให้ทำอย่างนั้น ต้องทำอย่างนี้มาตลอด ขนาดแม่ยังพูดอะไรขอร้องอะไรไม่ได้เลย”

พ่อแม่เลี้ยงลูกแบบให้อยู่ในกรอบเถียงไม่ได้ ทุกคนต้องทำตามคำสั่ง ถ้าใครฝ่าฝืนต้องถูกลงโทษ โดยการดุด่า เขียนตี โดยไม่ฟังเหตุผลใด ๆ เพราะถ้าให้เหตุผลก็หาว่าเถียง มีกฎเกณฑ์เข้มงวด ทุกเรื่องและต้องทำตาม พ่อเคยพูดว่า พ่อปกครองลูกแบบประชาธิปไตย แต่ไอ้ประชาธิปไตยใบ นั้นนะพ่อเขาเป็นคนเขียนเอง และเขียนตามความต้องการของเขาทั้งนั้นแหละ (โดม. สัมภาษณ์. 2547)

ไม่เคยได้พูดหรือให้เหตุผลอะไรเลยพี่ พ่อต้องการอย่างไรก็ต้องทำตามคำสั่ง พ่อไม่เคยถามผม ว่าไอ้ที่พ่อขอร้องนะผมชอบด้วยหรือเปล่า (เจม. สัมภาษณ์. 2547)

ตอนเด็ก ๆ ผมจำได้ไม่ลืมเลยพี่ ไม่เคยได้พูดอะไรกับพ่อนักหรอก ถูกตีอยู่บ่อย ๆ เถียงก็ไม่ได้ ขนาดดีแล้วยังห้ามร้องไห้ บอกว่าเป็นลูกผู้ชายต้องไม่ร้องไห้ โถพี่คนถูกตีมันเจ็บมันก็ต้องร้องสิ บังคับตลอด ไม่ชอบเลย ถึงเดี๋ยวนี้พ่อก็ไม่เป็นแบบนั้นแล้วแต่ผมก็ยังจำได้อยู่ (ไอ. สัมภาษณ์. 2547)

ครอบครัวที่มีแบบแผนการเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตยมีพ่อเป็นผู้นำครอบครัว เป็นผู้ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ บทบาทของพ่อที่มีต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย ส่วนมากทางเห็นไม่ ใกล้เคียงและให้ความสนใจกับลูกน้อยมาก ถ้าต้องการให้ลูกทำอะไรจะใช้วิธีการออกคำสั่งบังคับ

รวมทั้งการกำหนดแบบแผนการดำเนินชีวิตให้แก่คนในครอบครัว โดยถือความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ไม่ถามความต้องการของผู้อื่น ไม่มีเหตุผล และมีความคิดว่าเลี้ยงลูกผู้ชายไม่จำเป็นต้องใกล้ชิดดูแลอยู่ห่าง ๆ ก็ได้ และไม่จำเป็นต้องโอบกอดแสดงความรัก ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเกิดความรู้สึกห่างเหินไม่อยากสัมผัสหรือเข้าใกล้พ่อ ดังคำกล่าวของเอม “ในบ้านนี้จะมีพ่อคนเดียวที่คิดถูกทำถูก พ่อเคยฟังใครหรือเข้าใจใครบ้าง ไม่รักหนู ไม่รักอนาคตลูกแล้วทำให้เกิดมาทำไม”

พ่อเขาสร้างกำแพงไว้ทั้งสูงทั้งหนาทั้งไกลกว่ากำแพงเมืองจีนอีก สร้างไว้กั้นระหว่างเขากับลูก และไม่มียวันที่จะปีนข้ามไปถึงกันได้ ตั้งแต่จำความได้ไม่เคยกอดพ่อ แล้วพ่อก็ไม่เคยกอดผม ไม่เคยอยู่ใกล้ ๆ พ่อมาตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว มีอยู่ที่เขาไม่สบายเข้าโรงพยาบาล พี่เชอมี๊ยมจะเซ็ดตัวให้พ่อนะ ผมถือผ้าอยู่ตั้งนาน มีความรู้สึกที่ไม่อยากเข้าใกล้เขา ไม่อยากถูกตัวเขาเลยหละ ไม่รู้เป็นไง (โตม. สัมภาษณ์. 2547)

แบบแผนการเลี้ยงดูแบบอิตาเลียนโดยนี้ ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกว่าคุณเองไม่มีอิสระ ต้องอยู่ในระเบียบวินัย ต้องทำตามคำสั่ง ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่ ขาดความอบอุ่น ขาดความมั่นคงปลอดภัย ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะต้องพึ่งพาผู้อื่น ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ เก็บกด เมื่อเกิดปัญหาขึ้นไม่สามารถหาทางออกได้ และไม่กล้าที่จะปรึกษาใคร ประกอบกับในครอบครัวไม่มีใครให้ปรึกษา เกิดความตึงเครียดสูง และหาทางออกด้วยการพยายามฆ่าตัวตาย

(2) แบบปล่อยปละละเลย การเลี้ยงดูของครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีลักษณะคือ พ่อแม่ไม่สนใจในตัวลูก ต้องให้ลูกช่วยเหลือตนเอง ตัดสินใจด้วยตนเอง เพราะต้องประกอบอาชีพและเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวแต่เพียงผู้เดียว และมีความคิดว่าการที่ลูกเป็นลูกผู้ชายต้องให้ดูแลตนเอง จึงไม่ได้สนใจและทะนุถนอม ดังแม่เจมกล่าว “ไม่ค่อยได้ดูแลอะไรลูก ๆ มากนัก เห็นมันเป็นผู้ชายทั้งคู่ พ่อมันบอกว่าทะนุถนอมมากไปไม่ดี” และแม่แซนกล่าวว่า ‘ฉันผิดเองแหละคุณ ก็คิดว่ามันเป็นเด็กผู้ชาย ไม่ต้องอะไรกับมันมากก็ได้ ยอมรับว่าไม่ได้ใส่ใจอะไรมันเลย อีกอย่างก็แค่นพ่อมันด้วย ไม่เคยมาดูแลดูดี ไม่เคยช่วยส่งเสียอะไรเลย’

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตายบางครอบครัวมีพ่อที่ดูมากและไม่รับผิดชอบ ครอบครัว ชอบดื่มสุรา เล่นการพนัน เสพยาบ้าและชอบใช้ความรุนแรงกับลูก ๆ ทำให้ลูก ๆ กลัวมาก ส่วนแม่ก็ต้องทำงานจึงไม่มีเวลาดูแลลูกและครอบครัว ดังนั้นลูกจึงไม่ได้รับความอบอุ่นทั้งจากพ่อและแม่ ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ไม่มีคนแนะนำแนวทางที่เหมาะสม แต่เวลาทำผิดก็จะถูกทำโทษและถูกตำหนิอย่างรุนแรง ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตาย ขาดความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ก้าวร้าว ครุ่นคิดอยู่คนเดียว ไม่มีโอกาสระบายกับคนในครอบครัว จึงหัน

ไปแก้ปัญหาและความเครียดโดยการคบเพื่อนเกร ฟิงพาสูราและสารเสพติด เมื่อได้รับความกดดันหรือบีบคั้นทางอารมณ์อย่างรุนแรงจึงพยายามฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์นั้น

หนูไม่หวังให้พ่อมาสนใจหนู พ่อเอาเวลาไปดูแลตัวพ่อเองดีกว่า ดูสภาพพ่อแต่ละวันซิเหมือนพ่อคนอื่นเขามั้ย ตัวเหม็นเหล้าตลอดเวลาเนี่ยขนาดนาน ๆ เห็นกันทีนะ ไม่เห็นเลยดีกว่ากลับมาที่ไปนอนอยู่ในปอนนั้นแหละดี แม่ก็ขายของแล้วก็คุยเรื่องชาวบ้าน สนใจเรื่องชาวบ้าน ส่วนหนูก็คิดเองทำเอง ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนไงพี่ ครอบครัวหนูตัวใครตัวมันอยู่แล้ว (บี.ม. สัมภาษณ์. 2547)

3. ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย เป็นครอบครัวที่สมาชิกทุกคนช่วยกันหารายได้ อาชีพหลักของครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย คือ รับจ้างทั่วไป และค้าขาย ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวมีงานทำ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 10,000.-บาท มีบ้านเป็นของตนเอง ส่วนใหญ่มีสิ่งของเครื่องใช้อำนวยความสะดวกพอสมควร ในแต่ละเดือนมีเงินหมุนเวียนพอใช้จ่าย แต่ก็ต้องประหยัดไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

ส่วนครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายที่มีหนี้สินเป็นครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000.-บาท หนี้สินที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการกู้ยืมจากธนาคารบ้าง กู้เงินนอกระบบบ้างจุดประสงค์เพื่อซ่อมแซมที่พักอาศัยและลงทุนค้าขาย แต่พ่อได้นำเงินก้อนนั้นไปเล่นการพนันจึงทำให้เหลือเงินลงทุนในการค้าขายน้อย เป็นเหตุให้ทุกคนในบ้านต้องช่วยกันทำมาหากินเพื่อใช้หนี้ธนาคารดังกล่าวของเจ “เมื่อก่อนมีชุดสตรีโอ แต่ต้องยกไปให้คนอื่นเขาแทนเงินใช้หนี้พินันพ่อ ตอนนี้อยู่บ้านถ้าจะฟังข่าว ฟังเพลง ก็เหลือแต่วิทยุเครื่องเล็กนี่เครื่องเดียว”

นี่ถ้าพ่อไม่เอาเงินที่กูมาไปเล่นหวยหมด เราก็ไม่ต้องเดือดร้อนขนาดนี้ เมื่อก่อนก็ไม่ต้องขายน้ำเต้าหู้ตอนเช้า ขายแค่กับข้าวช่วงบ่ายก็อยู่ได้ ก็ตั้งแต่เกิดเรื่องก็เลยต้องขายน้ำเต้าหู้กันด้วยเหนื่อยมากขึ้นไปอีก ทำน้ำเต้าหู้นี่เรื่องยุ่งนะพี่ไม่ได้ทำง่าย เสร็จแล้วก็มาลงที่หนูบังคับให้หนูขายให้หมดแล้วค่อยไปเรียน ค่าเทอมก็ไม่ให้หนูจนอาจารย์ทวง แต่ที่ห่วยเล่นได้จนเกือบหมดตัว ถ้ามบ้านก็ไม่ได้ซ่อมมาเบือมัยละ (เจ.ม. สัมภาษณ์. 2548)

4. ลำดับที่ของการเป็นบุตร

(1) ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นบุตรคนเดียวของครอบครัว ประกอบกับมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับญาติ เพราะญาติพี่น้องอยู่ต่างจังหวัด บางรายพ่อหรือแม่เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวเพียงคนเดียวจึงไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูกเท่าที่ควร ทำให้ลูกเกิดความห่างเหิน และรู้สึกเดียวดาย เหงา เพราะไม่มีเพื่อนคุยที่สามารถปรับทุกข์ได้ ดังเช่นกล่าวไว้ว่า “ถ้ามีพี่หรือน้องบ้างก็น่าจะดี จะได้มีเพื่อนคุยกันได้บ้างไม่เหงา” และเจกล่าวไว้ว่า “ไม่ต้องมีพี่ ไม่ต้องมีน้องแหละดี”

แล้ว ขึ้นมาก็ยิ่งจนกว่านี้ สงสัยต้องตื่นทำขนมตั้งแต่ตีสาม เพราะถ้าทำน้อยก็ไม่มีเหลือพอกิน นี่ขนาดมีผมคนเดียวนะยังเป็นอย่างนี้เลย'

ในบางกรณีผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนเดียว พ่อแม่จึงให้ความใกล้ชิดและดูแลดีมาก จนผู้พยายามฆ่าตัวตายไม่กล้าที่จะเล่าหรือปรึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นให้ฟังเพราะไม่ต้องการทำให้พ่อแม่จะเสียใจ จึงทำให้ไม่มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาขึ้น เกิดความรู้สึกเก็บกด และกดดันทางอารมณ์สูงเมื่อแก้ปัญหาไม่ได้จึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย

ถ้าขอได้ก็อยากมีพี่ ไม่อยากมีน้อง เพราะถ้ามีน้องเดี่ยวพ่อกับแม่ไปรักน้องไม่รักผม ถ้ามีพี่ชายสักคนก็คงจะได้พูดคุยกับผมได้ทุกเรื่อง นี่บางเรื่องผมก็ไม่กล้าเล่าให้พ่อกับแม่ฟัง พ่อแม่มาดตีซะจนผมกลัวเขาจะเสียใจที่ผมทำอะไรเง่า ๆ ไว้ ผมอึดอัดนะที่พูดกับใครก็ได้ทั้งนั้นก็ต้องโทษตัวเองนี่แหละตัวเอง (ไอ้ต. สัมภาษณ์. 2548)

(2) ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นบุตรคนสุดท้าย ได้รับการดูแลเอาใจใส่ทั้งจากพ่อแม่และพี่ ๆ เป็นอย่างดี พี่ ๆ ไม่เคยแสดงอาการอิจฉาหรือรังแก ให้ความรักและสนใจดูแลแทนพ่อแม่มาตลอด จนกระทั่งเมื่อพี่มีครอบครัว ผู้พยายามฆ่าตัวตายจึงรู้สึกว่าพี่ ๆ สนใจตนเองน้อยลง จึงเกิดความน้อยใจและเมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็ไม่ปรึกษาเพราะคิดว่าพี่ ๆ คงไม่สนใจตนเองแล้ว และเมื่อมีความรักก็ไม่สมหวัง ถูกคนรักบอกลูก ทำให้เกิดความรู้อาตรอนเองสูญเสียทุกอย่าง การถูกทอดทิ้งจากคนรอบข้าง จึงคิดว่าชีวิตนี้ไม่เหลือใครให้เป็นที่ปรึกษาอีกแล้ว ทำให้เกิดความเสียใจ น้อยใจและมีความเครียดสูง ดังคำกล่าวของเจม “พอเขา (พี่ชาย) แต่งงาน ผมก็รู้สึกว่าเขาห่างผมไปเลย วัน ๆ ก็สนใจดูแลแต่กับเมีย เมื่อก่อนเคยพูดคุยกันเดี๋ยวนี้ไม่เลย น้อยมาก ผมก็เสียใจก็คิดว่า เออ ไม่ต้องยุ่งหรือสนใจกันอีกเลยก็ได้ ไม่รบกวนก็ได้ต่างคนต่างอยู่ ไม่ต้องมาพูดคุยกันเลย”

ผู้พยายามฆ่าตัวตายที่เป็นลูกคนสุดท้าย ซึ่งมีทั้งพี่สาวและพี่ชาย และพี่ ๆ ก็ให้ความรักความสนใจ เป็นอย่างดี ไม่เคยแสดงอาการอิจฉาหรือรังแก จนผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกว่าตนเองโชคดีแล้วที่เกิดมาเป็นลูกคนสุดท้าย จนเมื่อเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพขึ้นและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่องและต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมาก จึงเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นภาระทำให้ทุกคนต้องเดือดร้อนจึงไม่อยากมีชีวิตอยู่ให้เป็นภาระแก่ทุกคนต่อไป ดังคำกล่าวของแอน “หนูท้อมากเลย ไม่รู้เวรกรรมอะไร เบื่อและเกลียดตัวเองมาก พี่ ๆ ก็ต้องหยุดงานพาหนูไปหาหมอ หนูจะไปเองก็ไม่ยอม เสียเงินก็เยอะเป็นภาระให้กับทุกคน พี่ ๆ หนูก็ตีกับหนูมาก จนหนูเกรงใจ แต่หนูโชคดีนะที่เกิดมาเป็นน้องพี่ ๆ เขานะ ถ้าเป็นน้องคนอื่นเขาปล่อยตายนานแล้ว”

ผู้พยายามฆ่าตัวตายที่เป็นลูกคนสุดท้าย มีความรู้สึกที่พ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน รักพี่มากกว่าตนเอง ทั้งที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่า ๆ กันกับพี่ ๆ ดังคำกล่าวของไอ

ไม่รู้ดีพี่ ผมรู้สึกว่าแม่รักพี่มากกว่าดูแลเป็นห่วงเป็นใยมาก อย่างเวลาที่พี่จะกลับจากชลบุรีก็จะต้องหาของกินหาอะไรเตรียมไว้ให้ กับผมไม่เห็นเคยถามเลยแต่ก็ไม่ได้ใจฉาพี่เขานะรู้ว่าเขาก็ไปทำงานไกลและก็เหนื่อย บางทีผมอาจคิดไปเองก็ได้ เพราะจริง ๆ แล้วพี่ ๆ ก็ดีกับผมก็สนิทกันพอสมควร

การที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกที่พ่อแม่รักลูกไม่เท่ากันนั้น ทำให้เกิดความอิจฉาและแก่งแย่งชิงดีระหว่างพี่น้อง ทำให้เป็นคนดี เจ้าอารมณ์ มีความวิตกกังวลสูง อารมณ์อ่อนไหว นอกจากมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับพี่น้องแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับพ่อแม่อีกด้วย ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นจึงไม่สามารถปรึกษาหรือพูดคุยกับใครในบ้านได้ เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว น้อยใจในโชคชะตา รู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่ไร้ค่าสำหรับครอบครัว มีชีวิตอยู่ก็ไม่มีประโยชน์อะไร เป็นคนทำให้ครอบครัวเดือดร้อนจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย

5. ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พยายามฆ่าตัวตายกับพ่อแม่ มีลักษณะดังนี้ คือ

(1) ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับพ่อแม่

ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความรู้สึกไม่ดีและห่างเหินกับพ่อ เพราะพ่อไม่ค่อยอยู่บ้าน พ่อเป็นคนดี เจ้าอารมณ์ เป็นคนพูดน้อย เผด็จการ ไม่มีเหตุผล ไม่รับฟังความคิดเห็นหรือเหตุผลใดๆ จากคนในบ้าน ถือเอาความคิดตนเองเป็นใหญ่ ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว เล่นการพนัน ดื่มสุรา ทำลายข้าวของและใช้กำลังข่มขู่ลูกเมีย ทุกคนในบ้านจะรู้สึกมีความสุขถ้าพ่อไม่อยู่ในรายที่พ่อแม่แยกทางกันนั้นผู้พยายามฆ่าตัวตายไม่เคยเห็นหน้าพ่อเลยแม้แต่ครั้งเดียว เพราะพ่อไม่เคยกลับมาดูแลหรือส่งเสียอีกเลย ดังเอมกล่าวว่ “ปกติหนูกับพ่อก็ไม่ค่อยได้พูดคุยกัน แล้วหนูก็ไม่อยากคุยด้วยเพราะเขาไม่รักหนูไม่รักอนาคตของหนู” ส่วนบีมีกล่าวว่า ‘ต่างคนต่างอยู่แหละดีแล้ว ถึงพูดกันก็พูดไม่รู้เรื่อง คนเมาพูดรู้เรื่องได้ไง ไม่อยากอยู่ใกล้ ๆ เผลอ ๆ เจ็บตัวอีกต่างหาก’ แชนกล่าวว่า ‘สำหรับผม มันไม่ใช่ผมรู้สึกห่างเหินจากพ่อนะ แต่ผมรู้สึกว่าผมไม่มีพ่อ’ และเจมกล่าวว่า ‘พ่อเขาไม่ค่อยพูด ผมเองก็ไม่ค่อยมีเรื่องอะไรจะพูดกับพ่อก็พูดด้วยแหละ แล้วพ่อก็ไม่ค่อยอยู่บ้าน เราไม่ค่อยสนิทกัน’

ผมกับพ่ออยู่กันคนละโลกครับ เราเป็นเส้นขนานกันเหมือนรางรถไฟแหละพี่ ผมเกลียดทุกอย่างที่พ่อทำ เช่น การทำลายข้าวของ กระแทกหรือปิดประตูแรง ๆ เวลาไม่พอใจใคร ชอบด่าและใช้กำลังข่มขู่ลูกเมียเกลียดมาก เวลาเขาต้องไปทำงานต่างจังหวัดนะทุกคนในบ้านจะมีความสุขมากเลย (โดม. สัมภาษณ์. 2547)

ก็แค่อยากถามว่า ทำไมต้องทิ้งแม่กับหนูไป ไม่คิดถึงลูกบ้างเลยหรือ ไม่คิดอยากจะมาให้ลูกรู้จักหน้าเลยหรือ แต่ก็ช่างเถอะพี่ ก็อย่างที่บอกนั่นแหละ ชีวิตหนูก็มีแต่แม่เท่านั้นแหละ (เฮเรน. สัมภาษณ์. 2547)

ไม่รู้จะเกิดมาเป็นพ่อลูกกันทำไม ความรู้สึกกับพ่อนะหรือ จะว่าบาปก็บาปเหอะชวยจริง ๆ ทั้งไม่มีเหตุผล เจ้าอารมณ์ ต่ำหยาบคาย กินเหล้าดูบุหรี เล่นไฟเอาหมดทำร้ายลูกเมียเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับเขา เห็นดีอยู่อย่างเดียวคือไม่เจ้าชู้ แต่ก็อย่างว่ามีแม่ผมคนเดียวแหละที่ตาบอดเอามาเป็นผัว ผู้หญิงอื่นเขาฉลาดกว่าแม่ผม คงเป็นเวรกรรมแหละต้องเกิดมาชดใช้กัน (เจ. สัมภาษณ์. 2548)

ผู้พยายามฆ่าตัวตายรายหนึ่งพ่อชอบดื่มสุรา เวลาเมาจะอาละวาดทะเลาะและทำร้ายร่างกายคนในบ้านและเล่นการพนันอยู่เสมอ จึงมีความรู้สึกเกลียดชังพ่อ รู้สึกว่าชีวิตเขาจะไม่ได้รับความปลอดภัยถ้าอยู่ใกล้พ่อ พ่อเป็นตัวอันตรายสำหรับเขา อีกทั้งแม่ก็อ่อนแอยอมให้พ่อทำร้ายร่างกายอยู่เสมอ ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและเปรียบเทียบกับพ่อของผู้อื่นดังคำกล่าวของเขา

มีพ่อขี้เมา น่าเบื่อ ไม่อยากให้มีผู้ชายอย่างนี้อยู่ในบ้าน อยากให้พ่อเป็นพ่อเหมือนพ่อชาวบ้านเขา เวลาผมอยู่บ้านโดยมากก็จะอยู่แต่ในห้อง และก็尽量不要ออกนอกห้อง มันเป็นโลกส่วนตัวของผม โลกส่วนตัวที่ปลอดภัยจากพ่อ อยากให้แม่มีความเข้มแข็งขึ้นมาบ้าง อะไร ๆ แม่ก็ติดอยู่หรือ เสียแต่ว่าแม่อ่อนแอเหลือเกินอย่าว่าแต่จะมาช่วยผมเลย ช่วยตัวเองยังไม่รอดแล้วผมก็ช่วยแม่ไม่ได้ด้วยเวลาโดนพ่อตบตี แต่ไ้บ่ทบาทที่ว่ามันเป็นความฝันนะพี่ ต้องแยกย้ายกันตายแล้วไปเกิดใหม่แต่มีข้อแม้ว่าอย่าเกิดมาเจอกันก็พอ

ผู้พยายามฆ่าตัวตายรายหนึ่งมีความรู้สึกไม่ดีและห่างเหินกับแม่ เนื่องจากแม่ต้องทำงานนอกบ้านกว่าจะกลับก็ดึก ตอนเช้าก็ออกจากบ้านไปแต่เช้า มีวันหยุดก็ไม่ตรงกันจึงไม่มีเวลาที่จะพูดคุยใกล้ชิด ดังคำกล่าวของไอ "แม่ไม่ค่อยได้อยู่บ้าน ทำงานตลอด บางวันเป็นวันหยุดก็ยังไปทำงานพิเศษ ผมอยากให้แม่พักผ่อนบ้าง กลับบ้านเร็ว ๆ บ้างจะได้มีเวลาให้ผมบ้าง ถึงเป็นลูกผู้ชาย แต่ผมก็ยังอยากใกล้ชิดแม่นะพี่"

ผู้พยายามฆ่าตัวตายบางรายรู้สึกเบื่อแม่เพราะแม่ขี้บ่น พูดซ้ำซาก ไม่มีเหตุผล ปากจัดชอบด่าเสียงดัง สนใจแต่เรื่องของชาวบ้านไม่สนใจลูก และบางรายเห็นว่าเป็นลูกผู้ชายไม่ต้องสนใจมากก็ได้ ดังเช่นกล่าววว่า "แม่เขาเคยพูดว่า มึงเป็นผู้ชายก็ต้องดูแลตัวเองจะให้ใครเขามาดูแล แล้วก็พูด ว่า ต่า บ่น ไวยวายครบสูตร สรุปแล้วคุยกันไม่ค่อยรู้เรื่อง"

ก็บอกแล้วว่าเรื่องของหนูนะ แม่รู้หน่อย แต่เรื่องของชาวบ้านแม่รู้หมด ชายของเสร็จว่างเมื่อไหร่ แกก็ไปนั่งคุยพูดถึงแต่เรื่องชาวบ้านแต่พอถึงเรื่องหนูบ้างแกบอกว่า หนูจะไปรู้หรือ หนูไม่ใช่ตัวมึงนี่ แล้วก็บ่นด่า ไม่มีเหตุผลอะไรเลย (บีม. สัมภาษณ์. 2547)

(2) ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความผูกพันกับแม่มากกว่าพ่อ บางรายสนิทและใกล้ชิดกับแม่ค่อนข้างมากเพราะแม่เป็นคนดูแลทุกเรื่อง และไม่เคยดูตำรากล่าวให้เสียใจ

แม่ใจดีครับดูแลผมทุกเรื่อง ผมขออะไรก็ให้หมดไม่เคยดู หรือว่าอะไรให้ผมเสียใจเลย ทั้งที่ผมรู้ว่าที่ผมทำไปแกต้องโกรธแน่ แต่แม่ก็ไม่เคยว่าอะไรเลย แม่เรื่องที่ทำให้ผิดที่สุดแม่ก็ไม่เคยว่าอะไรอีก ผมถึงได้เสียใจมาก ๆ เลยที่ทำให้แม่เสียใจแถมแม่ยังเป็นโรคหัวใจด้วย (ไธม. สัมภาษณ์. 2547)

กับแม่ก็ยังพอโอเค ยังได้ใกล้ชิดพูดคุยกันบ้างแต่ก็บางอารมณ์นะ ถึงใจแกก็เป็นคนดูแลผมเรื่องความเป็นอยู่ต่าง ๆ อาหารการกิน เรื่องเรียน เรื่องทำงาน ก็ยังพอทนได้ (โตม. สัมภาษณ์. 2547)

ถ้าพูดถึงกับแม่นี้ถึงแกจะโวยวายไปหน่อย แต่ก็ยังอยู่ให้เห็นได้คุยกันบ้างถึงแม่จะคุยกันไม่ได้ นาน แต่ก็ยังดีกว่าพ่อที่ไม่ได้คุยอะไรเลย อยู่บ้านเดียวกันแต่ไม่ค่อยได้พบเจอกัน (เจม. สัมภาษณ์. 2547)

ผู้พยายามฆ่าตัวตายบางรายสงสารแม่ รู้สึกว่าแม่เป็นคนอ่อนแอที่ยอมให้พ่อทำร้ายร่างกาย และไม่กล้าตัดสินใจใด ๆ ทั้งสิ้น ทุกอย่างต้องแล้วแต่พ่อ ยอมยกให้พ่อเป็นใหญ่ทั้งที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกว่าพ่อไม่ใช่ผู้นำครอบครัวที่ดี ดังเจกล่าววว่า “พูดถึงแล้วแม่ก็ดูแลผมมากกว่าพ่อ ดูแลบ้างนะพี่ไม่ใช่ดูแลทุกอย่างหรือทั้งหมด ผมสงสารแม่นะ เพราะแม่อ่อนแอยอมให้พ่อทำร้าย อะไร ๆ ก็ต้องถามพ่อ พ่อพ่อเมาก็พูดกันไม่รู้เรื่องพาลจะถูกตีเอาซะอีก ไม่รู้ทนอยู่ได้ไงเป็นผมนะหนีไปนานแล้ว”

ผู้พยายามฆ่าตัวตายบางรายถ้าเปรียบเทียบกันระหว่างพ่อกับแม่จะสนิทและผูกพันกับแม่มากกว่า และรู้สึกว่าแม่เป็นคนเก่งสามารถช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้แทบทุกเรื่อง แม้กระทั่งพ่อก็ยังยอมรับในความสามารถของแม่ “หนูสนิทกับแม่มาหลายปี กับพ่อก็นิทินะ แต่ว่าบางเรื่องมันเป็นเรื่องของผุ้หญิงใจคุยกับพ่อไม่ได้ก็เลยค่อนข้างจะสนิทกับแม่มากกว่า แม่หนูเก่งนะพี่เวลามีปัญหาอะไรนี่นะแกหาทางแก้ไขได้หมด ขนาดพ่อยังยอมให้เลยพ่อยกนิ้วให้บอกว่าแม่เองเก่ง” (แอน. สัมภาษณ์. 2547)

ผู้พยายามฆ่าตัวตายบางรายที่พ่อแยกทางไปและพ่อไม่เคยกลับมาดูแลอีก จึงทำให้มีความผูกพันกับแม่มาก ถึงแม้ว่าแม่จะไม่ค่อยสนใจก็ตาม แต่ก็รู้สึกว่าชีวิตนี้ก็มี

เพียงแต่แม่เท่านั้นที่ทำให้มีชีวิตรอดมาจนทุกวันนี้ ดังแซนกล่าวว่ “จริง ๆ แล้วถึงแม่เขาจะไม่ค่อยสนใจผม แต่ก็ยังดีกว่าพ่อที่ไม่เคยมาดูแลผมเลย หน้าก็จำไม่ได้” และเฮเรนกล่าวว่า “ชีวิตนี้หนูก็มีแต่แม่นี้แหละ ไม่มีแม่ก็ไม่มีหนู แต่ไม่มีพ่อหนูอยู่ได้ เพราะก็ไม่เคยมีมาตั้งแต่เกิด แต่ถ้าไม่มีแม่หนูก็ไม่รอดมาจนถึงทุกวันนี้”

ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับทั้งพ่อและแม่ ทำให้เกิดความรู้สึกขาดความอบอุ่น ลักษณะความสัมพันธ์เป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ไม่ราบรื่น มีการทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ บางครอบครัวมีประวัติแตกแยก พ่อแยกทางไปตั้งแต่วัยเด็กโดยไม่เคยกลับมาดูแลหรือส่งเสียอะไรอีกเลย ทำให้แม่ต้องเลี้ยงดูโดยลำพัง ซึ่งแม่ก็ต้องประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวทำให้ไม่มีเวลาดูแลใกล้ชิด ปล่อยปละละเลย ประกอบกับไม่มีญาติพี่น้องที่คอยช่วยระดับประคองจิตใจเมื่อเกิดปัญหา ผู้พยายามฆ่าตัวตายมักเก็บปัญหาไปคิดแต่เพียงลำพัง เกิดความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว เป็นส่วนเกินของครอบครัว ไม่เป็นที่ต้องการของพ่อแม่ มีชีวิตอยู่หรือไม่ก็ไม่มีความสำคัญกับครอบครัว เมื่อประสบปัญหาไม่สมหวังหรือสูญเสีย ไม่สามารถระบายความทุกข์กับใครได้ จึงหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย

6. ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง

ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ และทุกรายไม่สนิทกับญาติ เนื่องจากญาติอาศัยอยู่ต่างจังหวัด จึงมีโอกาสพบกันเฉพาะในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ทำให้ไม่สนิทกัน เมื่อเวลาเกิดปัญหาขาดผู้ที่ช่วยเหลือปรึกษา ทำให้ต้องใช้ความคิดอยู่กับปัญหานั้น ๆ แต่เพียงผู้เดียว ดังคำกล่าวของแซน “มีผมแค่คนเดียวยังขนาดนี้ถ้ามีพี่ หรือน้องคงไปกันคนละทาง และปกติแล้วผมมีเพื่อนไม่กี่คนหรอกพี่ ญาตินะหรือน้อยมากถ้าจะนับญาติแล้วน้อยกว่าเพื่อนอีก แต่ถ้าถูกห่วยเป็นสิบล้านผมว่าเดี๋ยวก็มีญาติมาเองแหละ เผลอ ๆ พ่อจะโผล่มาด้วย”

ผู้พยายามฆ่าตัวตายที่มีพี่น้อง แต่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน มีอคติต่อกัน เช่น รู้สึกอิจฉาว่าพ่อแม่ยุติธรรมลำเอียงรักน้องหรือพี่มากกว่า ใช้งานตนเพียงคนเดียว บางรายน้องสาวใช้วาจาไม่สุภาพไม่มีความเคารพพี่ พ่อแม่ไม่เคยว่ากล่าวตักเตือน บางรายทั้งพี่ชายและน้องสาวจะพูดส่อเสียดอยู่เสมอ ๆ เนื่องจากผู้พยายามฆ่าตัวตายยังไม่มียานทำงานแต่พี่ชายและน้องสาวทำงานทุกคน บางรายมีสองคนพี่น้องแต่น้องสาวเรียนอยู่ต่างจังหวัดจึงห่างเหินกับผู้พยายามฆ่าตัวตาย

มันดาหนูแต่ละทีนะพี่ พี่ก็เคยไต่ยีนกับหนูแล้วนี่ ไอ้ที่พี่ไต่ยีนนะ มันยังเกรงใจนะว่ามีคนอื่นอยู่ พ่อกับแม่ก็ไม่เคยว่ามันเลย เป็นน้องแต่ตาพี่ได้ บางทียังพูดทำนองสนับสนุนมันอีกด้วยซ้ำ (เอม. สัมภาษณ์. 2547)

ไม่ยากคุยกับพวกมัน (พี่ชายกับน้องสาว) รำคาญ มันชอบว่าแตกหนู หาวว่าหนูเกาะแม่มกิน ไม่ยอมทำงาน เรียนก็ต้องให้แม่ส่ง บางทีมันแก้งเรียกว่า อีกะทิ พี่เข้าใจมัย มันหมายถึงกะทิ ขาวเกาะใจ (บี.ม. สัมภาษณ์. 2547)

กับน้องก็ห่างกัน ตั้งแต่มันไปเรียน คุยกันบ้างทางโทรศัพท์ แต่ตอนเล็ก ๆ มันก็ได้รับอภิสิทธิ์ลูกคนเล็กอยู่แล้ว ไม่ค่อยโดนอะไรนักหรอก (โตม. สัมภาษณ์. 2547)

7. การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีน้อยเนื่องจากไม่มีเวลาให้แกกัน พ่อแม่ต้องทำงานหนักเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวกลับบ้านดึก การพูดคุยเป็นลักษณะสั่งให้ทำงานเหมือนนายจ้างกับลูกจ้าง จึงทำให้ห่างเหิน ไม่ใกล้ชิดกับลูก ประกอบกับมีแบบแผนการเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย ไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้พูดคุยแสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึกหรือความต้องการของแต่ละฝ่าย ทำให้ลูกกลัวไม่กล้าพูดคุย ปรึกษาอะไรด้วย เมื่อประสบกับปัญหาจึงต้องเก็บไปคิดเพียงผู้เดียวและรู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียวในโลก ดังเอมกล่าว ว่า “พูดกันเหมือนเจ้านายกับลูกน้อง อย่าว่าคุยเลย เป็นการสั่งให้ทำงานมากกว่า ก็แค่ช่วงทำกับข้าวขายนั่นแหละ นอกนั้นก็ต่างคนต่างอยู่” และเจกล่าว ว่า ‘อยู่บ้านก็เหมือนอยู่คนเดียว อยู่แล้ว ไม่เคยมีใครถามถึงใคร ผมอยู่คนเดียวในโลกมานานแล้ว’

กับพ่อก็ไม่ค่อยได้คุยกัน และกว่าแม่จะกลับก็ดึก พี่ ๆ ก็แยกกันไปทำงานต่างคนต่างไป เย็นก็กลับไม่พร้อมกันต่างคนต่างกินข้าวเย็นกันมา ไม่ได้กินข้าวพร้อมกัน มีเวลาพูดคุยกันน้อยมาก เวลามีปัญหาผมก็จะคิดคนเดียวไม่มีใครที่มีเวลามาดูแลหรือพูดคุยกัน (เจม. สัมภาษณ์. 2547)

นอกจากการสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีน้อยแล้ว ยังไม่เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวด้วย เพราะพูดด้วยภาษาที่ก้าวร้าวรุนแรง การตำหนิ การพูดจา ส่อเสียดจากสมาชิกในครอบครัว เกิดความขัดแย้ง เมื่อมีปัญหาจึงไม่ปรึกษาใคร เพราะถ้าปรึกษาคาดว่าจะไม่ได้รับคำแนะนำที่ทำให้สบายใจขึ้น และไม่มีครอบครัวใดเลยที่สื่อสารกันด้วยภาษากาย เช่น การสัมผัสโอบกอดกัน ผู้พยายามฆ่าตัวตายบางครอบครัวแม่เป็นผู้ทำความรำคาญ เพราะพูดมาก พูดซ้ำซาก พูดเรื่องหนึ่งไปอีกรื่องหนึ่ง ชอบโววายวายเป็นเสียงดัง จึงหาทางออกด้วยการไม่สื่อสารกัน

ตอนเด็ก ๆ เคยโดนพ่อเขี่ยเพราะหนีเที่ยว แต่กับพ่อยังพอพูดเหตุผลกันได้ในบางที่ ส่วนแม่จะใช้การตำ แม่จะตำแบบไม่มีเหตุผลและไม่ยอมฟังเหตุผล ชอบใช้อารมณ์ ตำเรื่องนี้แล้วเอาเรื่องโน้นมาพูด เอาเรื่องเก่า ๆ มาพูดซ้ำซากไม่เลิก..เปื้อ..มีอะไรจะไม่บอกแม่ ไม่เคยคุยกับแม่ได้

เกินห้า ประโยคเลย เวลามีปัญหาก็ไม่เคยได้ปรึกษาทั้งกับพ่อและแม่ ตั้งแต่จำความได้พ่อกับแม่ไม่เคยมาโอบกอดผมเลย

อยู่เงียบ ๆ แผลงดีที่สุดในยุคนี้ คอยกันมากก็มีเรื่องมาก พูดกันคนละภาษาแม่ก็ชอบตำไม่งฟังเหตุฟังผล เสียงดังไปถึงหน้าซอย ตำไปเรื่อยไม่เคยพูดดี ๆ พี่กับน้องก็พูดแตกตั้น หนูรำคาญใจมาก (บี.ม. สัมภาษณ์. 2547)

กับพ่อผมไม่ค่อยอยู่แล้ว กับแม่ก็พูดเรื่องไปอีกเรื่อง บ่นอะไรก็ไม่รู้รำคาญใจ เมื่อก่อนเหมือนกับจะพูดกับแม่รู้เรื่อง แต่เดี๋ยวนี้ชักรู้เรื่องกันน้อยลง เลยคิดว่าถ้าพูดกันมากขึ้นก็จะยังไม่รู้เรื่องกันมากขึ้น ก็เลยไม่พูดดีกว่า ต่างคนต่างอยู่ (โตม. สัมภาษณ์. 2547)

เมื่อผู้พยายามฆ่าตัวตายมีปัญหา มักไม่พูดคุยหรือปรึกษาใครและต้องพึ่งตนเอง ไม่มีการปรึกษาหารือกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เนื่องจากมีความคิดเห็นไม่ตรงกันจึงพูดคุยกันไม่รู้เรื่อง

ปรึกษาใครหรือ..ปรึกษาตัวเองไป กับพ่อนี่วันหนึ่งพูดกันเกินสิบคำนี้ก็เก่งแล้ว ถ้าปรึกษาพ่อก็คือต้องทำตามความคิดพ่อ แล้วโดยมากความคิดเราก็มองไม่เห็นแล้วเราก็จะโดนตำ บางทีถ้าให้เหตุผลมากอาจโดนเตะ..กับพ่อ..เลิกคิด กับแม่ก็พูดเรื่องไปเรื่อง ฟุ้งตัวเองแผลงดีสุด (โตม. สัมภาษณ์. 2547)

เวลามีปัญหาปรึกษาตัวเองไป กับพ่อนี่เลิกคิดไปเลยเหมือนคนแปลกหน้า กับแม่ก็งั้น ๆ พูดไปก็ไม่เกิดอะไรขึ้นช่วยอะไรได้ ได้แต่ตำ (บี.ม. สัมภาษณ์. 2547)

พ่อไม่มีให้ปรึกษา ส่วนแม่ก็ไม่มีเวลาให้ปรึกษา แต่คุยกันยังไม่ค่อยได้คุยแล้วจะปรึกษา..ตลก..คิดเองทำเองทั้งนั้น (แซน. สัมภาษณ์. 2547)

ผู้พยายามฆ่าตัวตายบางรายไม่ปรึกษาเพราะเกรงใจไม่อยากให้พ่อแม่ไม่สบายใจ และกระทบกระเทือนใจ ดังโอดกกล่าวว่า "ผมไม่อยากปรึกษาหรือปรึกษาใคร เพราะถ้าลองปรึกษาก็หมายความว่าเรามีปัญหาใช่ไหม ผมไม่อยากให้พ่อแม่ไม่สบายใจเพราะผม โดยเฉพาะแม่เป็นโรคหัวใจด้วย" และโอดกกล่าวว่า "ผมก็ไม่ค่อยได้ปรึกษาพ่อเพราะเกรงใจแม่ แม่เลี้ยงดูมาเหนื่อยๆแล้วก็ไม่อยากให้แม่เหนื่อยใจ กับแม่ก็ไม่ค่อยได้พูดคุยเพราะแม่เอาแต่ไปทำงาน แล้วผมก็คิดว่าผมน่าจะตัดสินใจเองได้"

8. การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย พบว่า มีกิจกรรมในการประกอบอาชีพร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกันบ้างแต่น้อย และไม่เคยมีกิจกรรมร่วมกันเลย

(1) มีกิจกรรมในการประกอบอาชีพร่วมกัน

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย มีความจำเป็นต้องช่วยกันประกอบอาชีพค้าขาย คือช่วยแม่ทำขนมขาย ซึ่งทำมากกว่า 10 ปี ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกเบื่อมาก กับชีวิตที่จำเจ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ดังเอมกล่าวว่า “กิจกรรมร่วมกันนะหรือพี่ ก็ขายของด้วยกันนี่ไงทำร่วมกันทุกวัน แต่ถ้าหมายถึงกิจกรรมอื่นที่ทำร่วมกัน หนูตอบไม่ได้หรอกว่ารู้สึกไง เพราะไม่เคยมี ไอ้ที่เคยกินนานมาแล้ว นานจนจำไม่ได้”

ไปกินข้าวนอกบ้านเนี่ยนะ กินในบ้านยังไม่เคยเลย ไอ้ที่ทำร่วมกันก็ทำขนมขายไง ทำจำเจมาสิบกว่าปีแล้ว ทำเหมือนเดิมทุกอย่าง มีวงจรชีวิตแบบเดิม ๆ ไม่มีการพัฒนา ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่เปลี่ยนขนม หลับตาทำก็ได้ เรียกว่าตัดทิวกันได้เลย ส่วนไอ้กิจกรรมอะไรที่พี่ว่านั่นนะนิทาน พี่ มันเป็นนิทาน ไม่ใช่ตำนานด้วยนะเพราะตำนานมันยังมีเค้าโครงของความจริง แต่พี่มันเป็นนิทาน เป็นนิทานที่มีคติสอนใจว่า ถ้าอยากมีอย่างพี่ว่าก็ต้องตายแล้วไปเกิดใหม่ เลือกที่เกิดให้มันดีกว่านี้ละกันนี่ก็พยายามทำบุญอยู่ถ้ามีโอกาส (เจ. สัมภาษณ์. 2548)

(2) ทำกิจกรรมร่วมกันบ้างแต่น้อย

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตายทำกิจกรรมที่เป็นการสานสัมพันธ์กันในครอบครัวร่วมกันบ้างแต่น้อย โดยมากจะทำกิจกรรมร่วมกันในเทศกาลต่าง ๆ เช่น มีการกินเลี้ยงกันในวันขึ้นปีใหม่ สงกรานต์ เมื่อถึงวันคล้ายวันเกิดของพ่อแม่ ลูก ๆ จะรวมเงินกันซื้อของขวัญให้ แต่พอถึงวันคล้ายวันเกิดของลูกพ่อแม่ไม่เคยซื้ออะไรให้ จะมีก็แต่เพียงซื้ออาหารมารับประทานร่วมกัน และนาน ๆ จะได้ไปพักผ่อนต่างจังหวัดร่วมกันสักที ดังไอ้ดกล่าวว่า “กินาน ๆ จะไปสักที เทียวต่างจังหวัดไม่ค่อยได้ไปหรอกพี่ พ่อต้องทำงานถ้าหยุดก็ เสียรายได้ อันนี้ผมเข้าใจ แต่เราก็จะกินเลี้ยงกันในครอบครัวถ้าถึงวันเกิด ไม่ว่าจะของพ่อ แม่ หรือของผม” เจมกล่าวว่า ‘ก็จะกินเลี้ยงกัน..โดยมากก็จะเป็นพวกวันปีใหม่ สงกรานต์ อะไรอย่างนี้แหละพี่ พวกครอบครัวลุง กับอาจะมากินมาเมากันที่บ้านผมนี่แหละ ปีละสักครั้งสองครั้งแต่ก็สนุกดีนะ’ เฮเรนกล่าวว่า ‘ทุกปีหนูจะซื้อของขวัญวันเกิดให้แม่ แต่แม่ไม่เคยซื้อให้หนูนะ แต่เมื่อถึงวันทั้งวันเกิดแม่หรือวันเกิดหนู แม่ก็จะพาไปกินข้าวนอกบ้านกันทุกทีหนูชอบที่สุดเลย และไอ้กล่าวว่า ‘เราช่วยกันทำอาหารกินกันจะว่าไปก็บ่อยนะ ทั้งวันเกิดของทุกคนก็หารดั่งคึกกันซื้อ ของให้พ่อแม่ พ่อกับแม่ผมเกิดห่างกัน 2 วัน เลยเลี้ยงใหญ่ทีเดียวเลย และก็พวกวันสงกรานต์ ปีใหม่ ไปทำบุญที่วัดด้วยกันทุกปี ครอบครัวผมมีอะไรทำร่วมกันบ่อย ๆ’

บางรายที่แม้ว่าจะมีกิจกรรมร่วมกันเช่นไปพักผ่อนต่างจังหวัดด้วยกัน แต่ก็ไม่มีความสุขหรือสนุกเพราะมีพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ไม่สนิทกันทั้งกับพ่อและแม่ จึงกลายเป็นความรู้สึกอึดอัดและไม่อยากร่วมกิจกรรมด้วยโดยเฉพาะถ้ามีพ่อร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ

ไม่เคยรู้สึกอยากจะไปด้วยเลย อึดอัดจะตาย ไปถึงก็กิน ๆ นอน ๆ ก็แค่เปลี่ยนที่กินที่นอนเท่านั้น ไม่เคยมีครั้งไหนสนุกสักที ไปแบบนี้ยังจะต้องไปตลาดกลับมาทำกับข้าวเหนียวเก็บเหนียวล้างอีก ไปพักผ่อนก็น่าจะเข้าร้านกินให้สบายไม่ต้องเหนียวทำจริงมั๊ยพี่ พอช่วงกลางวันน่าจะไปที่อื่นไกล ๆ บ้าง ก็ไม่ไป แล้วมันจะสนุกอะไร บอกแม่ แม่ก็ไม่กล้าพูด ทุกอย่างแล้วแต่พ่อหมด แต่ถ้าไปเที่ยวแบบที่ไม่มีพ่อไปด้วยก็โอเคค่อยอยากไปหน่อย (โดม, สัมภาษณ์. 2547)

(3) ไม่เคยมีกิจกรรมร่วมกันเลย

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตายไม่เคยทำกิจกรรมที่เป็นการสานสัมพันธ์ในครอบครัวร่วมกันเลย เช่น ไม่เคยรับประทานอาหารร่วมกันทั้งในบ้านและนอกบ้าน ไม่เคยมอบของขวัญหรือจัดงานอะไรเป็นพิเศษให้แก่กันในวันพิเศษของแต่ละคนในครอบครัว ดังบีเมกกล่าวว่า “กินข้าวในบ้านด้วยกันยังไม่เคย เรื่องไปเที่ยวด้วยกันในครอบครัวหนูเลิกคิดเลิกหวังเลิกฝันไปนานแล้ว” และแซนากล่าวว่า ‘บางทีก็นึกอยากพาแม่ไปเที่ยวเหมือนกันนะ แต่ก็แค่นึกทุกวันนี้กินข้าวก็ต่างคนต่างกิน แม้ก็มีแต่ งาน งาน งาน ชินชวนเที่ยวมีหวังโดนด่า’

ส่วนที่ 3 สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้น เนื่องจากการขาดความสัมพันธ์ และไม่สามารถเข้ากันได้ดีกับคนในครอบครัว ทำให้เกิดความรู้สึกขาดที่ยึดเหนี่ยวและรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว รู้สึกว่าตนเองไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และคนในครอบครัวก็ไม่สามารถที่จะดูแลช่วยเหลือ หรือให้คำปรึกษาแก่ผู้พยายามฆ่าตัวตายได้ ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายหันไปยึดตนเองเป็นหลัก ไม่มีความผูกพันที่จะต้องคิดถึงใคร และไม่สามารถจะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายของตนได้จึงใช้วิธีการฆ่าตัวตายเป็นทางออกเมื่อมีปัญหา และแบ่งสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายได้ดังนี้

1. ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ไม่มีความหมายกับคนในครอบครัว เช่น พ่อไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาและอนาคตของตนไม่ยอมให้ไปเรียน และไม่ให้เงินไปเสียค่าเทอม ดังคำกล่าวของเอม “ไม่มีเงินก็ไม่ต้องเรียน ขายเป็นไปอย่างนี้แหละ.. พุดได้ไงพี่ไม่รักอนาคตลูกเลย พ่อที่ไหนเขาก็อยากให้ลูกได้เรียนหนังสือกันทั้งนั้น และถ้าหนู

เรียนจบก็จะทำงานช่วยครอบครัวอยู่ดี” บางรายน้อยใจแม่ที่ดูค่าและเปรียบตนเองว่าเหมือนพ่อที่ไม่มีความรับผิดชอบ ดังคำกล่าวของแซน ‘ผมกลับมาจากไปเที่ยวก็โดนตำเพราะแม่ต้องทำงานคนเดียว ผมก็ไม่ว่า แต่แม่บอกว่าผมเลวเหมือนพ่อ ไม่รับผิดชอบเหมือนพ่อ ทำให้ผมรู้สึกเลยว่าแม่เกลียดพ่อที่ทิ้งไปแล้วเอาความเกลียดนั้นมาลงกับผม แม่ถึงได้ไม่รักและสนใจผมเลย ถ้าผมตายแม่คงพอใจ’ บางรายน้อยใจพ่อแม่ที่ไม่เข้าใจอารมณ์และความต้องการของตนเอง พ่อเป็นผู้ทำให้เลิกกับคนรัก ทำให้เกิดความน้อยใจว่าทำไมตนเองจึงต้องเกิดมาในครอบครัวนี้ ดังคำกล่าวของโดม ‘ทั้งพ่อทั้งแม่เคยให้อิสระอะไรผมบ้าง ทั้งความคิดและการกระทำ ผมเกิดปัญหาจะเลิกกับแฟน พ่อบอกว่าไร้สาระพาลตำไปเรื่องนั้นเรื่องนี้ รู้ทั้งรู้ว่าผมกำลังมีปัญหาแทนที่จะถามต้นตำซ้ำไปอีก ตอนนั้นคิดว่าถ้าตายไปทั้งพ่อทั้งแม่คงดีใจ’ และบางรายน้อยใจที่แม่ไม่ยอมพูดด้วย ไม่ให้อภัยที่ตนเองทำผิดพลาดจึงประชดด้วยการพยายามฆ่าตัวตาย ดังคำกล่าวของเฮเรน ‘หนูไม่เข้าใจว่าแม่จะโกรธอะไรนักหนา มันน่าโกรธ หนูก็รู้ แต่หนูก็พยายามแก้ไขแล้วโดยไปให้เพื่อนช่วยขาย แล้วหนูก็ขอโทษแล้วยังไม่พูดกับหนูอีกเป็นอาทิตย์เลยนะพี่แม่ล่ะโกรธแต่หนูนะเสียใจ แล้วหนูมีใครล่ะ เพื่อนก็ไม่มี ญาติพี่น้องก็ไม่มี พ่อก็ไม่มี ชีวิตหนูก็มีแต่แม่ที่แหละถ้าไม่ให้อภัยหนูก็ตายดีกว่า’

2. ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกอยากลงโทษตนเอง เพราะทำให้พ่อแม่ผิดหวัง ทำให้เกิดปัญหาในครอบครัวทั้งที่พ่อกับแม่ให้ความรักและตามใจมาตลอด เช่น การคบเพื่อนไม่ดีชักจูงกันเข้าบ่อนการพนัน ดื่มสุรา สูบบุหรี่และติดยาเสพติด จนถูกพักการเรียนและสุดท้ายถูกตำรวจจับในคดีเสพยาบางรายถึงขั้นเกิดอาการประสาทหลอน และถึงแม้ว่าจะเกิดเรื่องขึ้นพ่อกับแม่ก็อดทนไม่ว่าอะไรเลย ถึงแม้ว่าจะต้องไปประกันตัวที่โรงพักและต้องพาเข้ารับการบำบัดที่โรงพยาบาล จึงรู้สึกสำนึกและโกรธในการกระทำของตนเอง ดังไอ้ดกล่าววว่า “ให้พ่อกับแม่ดูค่าผมยังดีกว่าที่ไม่ดูค่าผมเลย ผมรู้ว่าผมทำให้เขาเสียใจมากที่สุด ผมผิดคนเดียวเลยพี่ ผมเสียใจมากจนไม่อยากจะอยู่สู้หน้าเขาเลย” และไอ้ดกล่าวว่า ‘ผมเป็นตัวปัญหาให้ทุกคนในครอบครัว ทำแต่เรื่อง ทั้งที่ทุกคนก็ไม่เคยทอดทิ้งผม ทำไมไม่คิดไม่รู้ คิดไม่ได้ โกรธตัวเองฉิบเป้ง’

ผู้พยายามฆ่าตัวตายรายหนึ่งเป็นโรคประจำตัวต้องใช้เงินในการรักษาอย่างต่อเนื่อง ต้องออกจากราชการเพราะหยุดไปหาหมอบ่อยๆ เธอเกิดความรู้สึกท้อแท้ใจ หมดอาลัยในชีวิต มองไม่เห็นคุณค่าของชีวิต มีความรู้สึกที่ตนเองนั้นไร้ค่าและเป็นภาระของบุคคลในครอบครัวที่จะต้องคอยดูแล และเป็นภาระเรื่องค่าใช้จ่าย นึกเสียใจ น้อยใจกับร่างกายตนเองว่าทำไมต้องมีโรคประจำตัวเช่นนี้และไม่ต้องการที่จะเป็นภาระในด้านต่าง ๆ ให้กับพ่อแม่และคนในครอบครัวอีกต่อไป

ตอนนั้นหนูท้อมากเลยพี่ เบื่อหน่ายตัวเอง เกลียดตัวเอง ไม่รู้เวรกรรมอะไรของหนู มีอยู่ช่วงหนึ่งต้องใช้เงินมาก ทุกคนในบ้านต้องรวบรวมเงินกัน ทุกคนในบ้านเดือนร้อนเพราะหนู

มาก ทุกคนตีกับหนูตอนนั้นหนูอยากตายเพราะหนูไม่อยากเป็นภาระให้กับครอบครัว ไม่อยากให้ทุกคนต้องมาลำบากเพราะหนู (แอน. สัมภาษณ์. 2547)

3. ผู้พยายามฆ่าตัวตายผิดหวังจากความรัก ถูกปฏิเสธความรัก ทำให้รู้สึกสูญเสีย ไร้ค่า ขาดสายสัมพันธ์ทางสังคมกับคนรัก รู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวหรือคนรัก และไม่ได้รับความเห็นใจจากคนรอบข้าง ทำให้ตกอยู่ในสภาพเศร้าโศก เสียใจ ดังมีกล่าวไว้ว่า "อยู่บ้านก็เหมือนอยู่ตัวคนเดียวอยู่แล้ว มันก็รู้ว่าครอบครัวหนูเป็นไง หนูมีปัญหาอะไรในบ้านบ้าง มันยังทิ้งหนูไปอีกคน หนูไม่อยากพูดถึงผู้ชายเลย ๆ คนนี้อีกแล้ว" เจมกล่าวไว้ว่า 'ตอนนั้นผมทนไม่ได้จริง ๆ พี่ ผมไม่อยากเสียเขาไป ผมคุยกับเขาได้ทุกอย่างถึงตอนนี้ผมจะคุยกับใคร ใครจะฟังผม คนในบ้านมีใครจะฟังผมมัย' และเจกล่าวไว้ว่า 'ผมเพื่อเจอเพื่อนไปเอง เห็นเขา (ผู้ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์) ตีกับผม คุยกับผมด้วยดีทุกครั้งทีโทรไปหาปรึกษาเรื่องบ้านบ่อต่าง ๆ นา ๆ จริง ๆ เขาก็แค่ทำตามหน้าที่ เรามันบ้าไปเอง เพราะความที่ผมไม่มีใครมันก็อย่างนี้แหละ'

ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตายภายหลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว พบว่า

1. ผู้พยายามฆ่าตัวตายได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่และคนในครอบครัวดีขึ้น มีการพูดคุยกันมากขึ้น มีเวลาให้แก่กันมากขึ้น จึงรู้สึกเสียใจในการกระทำของตน เสียใจที่ทำให้พ่อแม่เสียใจ เป็นห่วง เสียเงินและเสียเวลามาดูแลตนเอง และตั้งใจจะปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น เลิกคบเพื่อนไม่ดี เลิกเสพยาเสพติด บางรายตั้งใจจะเรียนต่อ หางานทำเพื่อช่วยเหลือทางบ้าน บางรายรู้สึกรักพ่อแม่มากขึ้นและตั้งใจจะบวชเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่ ดังไอ้ดกล่าวไว้ว่า "จริง ๆ พ่อกับแม่ก็ดูแลผมดีอยู่แล้ว มาช่วงหลังนี้แกก็ยิ่งใส่ใจผมมากขึ้น ผมยิ่งรู้สึกผิดมากขึ้น อยากบวชไม่รู้ว่าจะได้บวชได้หรือเปล่า แต่ที่แน่ ๆ ผมจะตั้งต้นใหม่ ผมสัญญากับตัวเอง จะไม่ทำให้เขาเสียใจหรือผิดหวังอีก"

ก็มีแม่ที่นั่นแหละที่ที่ดูแลผมดีมาก ไม่เคยเป็นอย่างนี้เลยนะผมรู้สึกดีขึ้น ก็เสียใจเหมือนกันที่ทำให้เขาเสียใจ แต่สำหรับพ่อผมหาคำตอบไม่ได้ทุกกรณี ขอร้องอย่าถามถึง (โตม. สัมภาษณ์. 2547)

หนูรู้สึกผิดมากเลยพี่ รู้สึกแยกว่าที่หนูรู้สึกว่าเป็นภาระให้พวกเขาอีก เมื่อก่อนหนูก็ได้รับการดูแลจากทุกคนดีแล้ว แต่หลังจากเหตุการณ์ทุกคนก็ยิ่งสนใจหนูมากขึ้น หนูก็ไม่อยากให้เป็นอย่างนั้น เท้ากับไปเพิ่มภาระทางใจพวกเขาเข้าไปอีก แต่หนูก็ตั้งใจจะต้องสู้ต่อไป และต้องทำให้เข้มแข็งกว่านี้ให้ได้ เพื่อทุกคนจะได้สบายใจและจะไม่มัววันทำอย่างนี้อีก (แอน. สัมภาษณ์. 2547)

ผมเสียใจมากครับพี่ ทำให้รู้ว่าทุกคนรักผมมาก ทำให้ผมตัดใจจากแฟนที่บอกเลิกได้เพราะรู้ว่าไม่มีใครรักเราเท่ากับคนในครอบครัว ทุกคนสนใจดูแลและพูดคุยกับผมมากขึ้น รู้สึกว่าบ้านเราอบอุ่นขึ้น ผมจะทำงานและเรียนต่อให้จบ จะทำให้ทุกคนในบ้านได้ชื่นใจกันบ้างผมสัญญา (เจม. สัมภาษณ์. 2547)

พ่อกับแม่สนใจผมมากขึ้น ดูแลผมมากขึ้นทั้งพี่ชายกับพี่สะใภ้ด้วย ผมเสียใจในสิ่งที่ทำลงไปนะ โชคดีที่ไม่ตาย ถ้าตายก็ไม่มีโอกาสรับรู้ที่พ่อแม่และทุกคนในบ้านรักผมมากขนาดไหน ผมจะกลับตัวครับ จะเลิกทำในสิ่งเลว ๆ ที่เคยทำ ยานี้เลิกแน่นอน และก็จะตั้งใจเรียนด้วย และถ้ามีปัญหาอะไรจะพยายามคุยกับคนในบ้านให้มากขึ้นครับ (ไอ. สัมภาษณ์. 2547)

2. ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเข้าใจคนในครอบครัวมากขึ้น มีความคิดเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ได้รับรู้ว่าคนที่รักตนมากที่สุดก็คือคนในครอบครัว ดังเอมกล่าวว่ “หนูรู้สึกสองอย่างนะ พี่ใจแรกก็เสียใจนะที่เข้าไป แต่อีกใจหนึ่งก็ว่าถ้าไม่เกิดเหตุการณ์นี้ขึ้นก็ไม่ดีขึ้น ทุกวันนี้ก็คงเป็นเหมือนเดิม นี่ก็ทำให้หนูรู้ว่าจริง ๆ พวกเขาก็คือรักหนูนะ” และบีมกล่าวว่า ‘ก็พูดไม่ถูกเหมือนกัน มันก็ทำให้รู้แหละว่าจริง ๆ แล้วคนในบ้านก็ยังรักเรา แต่หนูก็แค้น แต่ถ้าไม่แค้นเกิดมาแล้วหนูก็ไม่มีปัญหาเลี้ยงให้โตได้อีก ไม่มีดั่งค์ และก็อายุด้วยลูกไม่มีพ่อ พูดถึงก็เป็นผลดีนะ แต่ก็ใจหายกลัวบาป’

ส่วนที่ 5 ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ผลที่เกิดขึ้นต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายในเชิงบวก พบว่า สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวดีขึ้น สนใจและให้เวลาแก่กันมากขึ้น พูดคุยกันมากขึ้นแม้จะรู้สึกฝืนในช่วงแรก รู้สึกถึงความเป็นครอบครัวที่อบอุ่นมากขึ้น

มันก็ฝืน ๆ นะคุณ ปกติผมก็ไม่ใช้คนช่างพูด ช่างถาม หรือคุยเรื่องนั้นเรื่องนี้ และไอ้เรื่องของวัยรุ่นสมัยนี้ผมยังไม่รู้เรื่องกับมันใหญ่แต่ก็จะพยายามทำตามที่หมอแนะนำ ก็เป็นห่วงมันกลัวมันจะทำอะไรบ้า ๆ ขึ้นมาอีก ถึงไงมันก็เป็นลูก มีพ่อที่ไหนบ้างละไม่รักลูก ก็ต้องยอมเหนื่อยมากขึ้น แต่ก็รู้สึกดีขึ้นเหมือนกัน (พ่อของเอม. สัมภาษณ์. 2547)

จริง ๆ ก็รู้ว่าเขาเป็นคนอ่อนไหว ละเอียดย่อน แต่ก็ไม่นึกว่าจะทำแบบนี้ ถ้าคิดไปทุกคนก็มีส่วนผิดหมดนั่นแหละ ก็ไม่รู้จะพูดยังไงเรื่องมันผ่านไปแล้ว แต่ก็พยายามทำให้ดีขึ้น นี่ก็ดูแลเขามากขึ้น แต่เขาก็ยังเฉย ๆ อยู่ ก็กลัวว่าจะทำอีกเหมือนกัน (แม่ของโตม. สัมภาษณ์. 2547)

ทุกคนก็ช่วยกันดูแล กลัวว่าจะทำอีก กลัวมาก เพราะเขาอ่อนไหว ช่วงกลางคืนไม่เป็นไรเพราะนอนด้วยกัน กลัวช่วงกลางวันนี่แหละ เพราะพ่อก็แก่แล้วขาไม่ดีขึ้นบันไดไม่ได้กลัวจะทำช่วงกลางวันนี่แหละ (พี่สาวของแอน. สัมภาษณ์. 2547)

ก็ดีขึ้นครับพี่ แต่มันดูแปลกๆ ผิดๆ ใจไม่รู้ คือเมื่อก่อนไม่เคยทำต่อกันแบบนี้ไง ผมรู้สึกแปลกๆ บางทีก็อดด้วยซ้ำ คงกลัวว่าผมจะทำอีกมั้ง แต่โดยรวมแล้วก็ดีขึ้น ดีกว่าเมื่อก่อน (เจม. สัมภาษณ์. 2547)

ก็ยอมรับว่าโกรธที่เขาทำให้งานเสียหาย ที่ไม่พูดด้วยก็เพราะอยากให้เขาเข็ด และมีความรอบคอบให้มากขึ้นกว่านี้ ก็รู้แหละว่าเขาเสียใจแต่ไม่แน่ใจว่าจะทำอะไรบ้าง ๑ แบบนี้ ไม่คิดถึงแม่บ้างเลย ตอนนั้นก็เลยต้องดูแลกันเป็นพิเศษหน่อย แต่ทำไม่ได้ งานก็ต้องทำ ก็ต้องอยู่ในสายตา กันตลอด แต่เขาก็สัญญาว่าจะไม่ทำอะไรแบบนี้อีก เขาบอกว่าชีวิตเขามีแต่แม่ และไอ้ที่แม่มีชีวิตอยู่และทำงานหนักมาตลอดนี่แหละ ไม่ได้ทำเพื่อเขาหรือ แม่ก็เหลือแต่เขาเหมือนกัน เราต่างก็เสียใจ และแม่ก็ไม่อยากให้มันเกิดขึ้นอีก พอมีเรื่องแล้วก็ลำบาก พวกเราหาเข้ากินค่า ไม่มีเงินเก็บอะไรมากมาย พอเลี้ยงตัวรอดไปวัน ๑ พอมาเจอแบบนี้เลยต้องกู้มาตอนนั้นก็เลยเป็นหนี้ แต่ไม่เป็นไรทำ ๑ ไป เต็มๆก็หมด ไม่มากมายอะไร ก็ต้องสู้ ขอแต่อย่าทำอย่างนี้อีกก็แล้วกัน (แม่ของเฮเรน. สัมภาษณ์. 2547)

ต้องอยู่ในสายตาตลอดเวลา ดูแลกันตลอด บางทีก็นึกเหมือนกันนะว่าเราผิดหรือเปล่าที่สนใจแต่ตัวเอง ไม่ได้สนใจน้อง บางทีเราก็คิดผิดไปหรือเปล่าว่าเด็กผู้ชายไม่ต้องสนใจอะไรมากก็ได้ ผมว่าเราก็มีส่วนผิดนะ ก็กลัวจริง ๑ ยอมรับว่ากลัวเขาจะทำอีก เหมือนเรามีส่วนฆ่าเขา ทุกคนในบ้านก็รู้สึกอย่างนี้ ภาพวันนั้นยังติดตาผมอยู่เลย ตกใจแทบแย่ (พี่ชายของไอ. สัมภาษณ์. 2547)

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายเชิงลบโดยรวม คือ พ่อแม่ต้องหยุดงาน เสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการรักษา บางรายแม่ต้องหยุดขายของเพื่อไปเฝ้าผู้พยายามฆ่าตัวตายที่โรงพยาบาล บางรายเสียรายได้เพราะต้องหยุดตัดเย็บเสื้อผ้าและต้องไปกู้เงินมาลงทุนเนื่องจากเงินออมที่เก็บไว้สำหรับการลงทุนหมดไปกับค่ารักษาตัว เป็นผลทำให้เกิดภาวะหนี้สิน และบางรายแม่ตกใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนไม่สบายอยู่หลายวัน ในรายที่แม่เป็นโรคหัวใจก็ต้องไปพบหมอบ่อยขึ้นเนื่องจากตกใจและได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจอย่างแรง และทุกครอบครัวก็ยังเกรงว่าผู้พยายามฆ่าตัวตายจะมีพฤติกรรมที่จะพยายามฆ่าตัวตายซ้ำอีก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยเรื่อง ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายในด้าน รูปแบบของครอบครัว แบบแผนการเลี้ยงดู ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ลำดับที่ของการเป็นบุตร ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ความสัมพันธ์กับพี่น้อง การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย และผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้พยายามฆ่าตัวตาย จำนวน 10 ราย ที่เข้ารับการรักษาครั้งแรกช่วงระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2547 - วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2548 จากโรงพยาบาลศิริราช จำนวน 3 ราย จากโรงพยาบาลศรีธัญญา จำนวน 3 ราย และจากวชิรพยาบาล จำนวน 4 ราย โดยเลือกเฉพาะผู้พยายามฆ่าตัวตายที่อยู่ในฐานะเป็นบุตร อายุระหว่าง 18-25 ปี มีสถานภาพโสด และบุคคลในครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย จำนวน 12 ราย ได้แก่ พ่อ แม่ พี่ชาย และพี่สาว ซึ่งยินดีให้ข้อมูลและเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้พยายามฆ่าตัวตายจำนวน 10 ราย เป็นเพศหญิง จำนวน 4 ราย และเพศชายจำนวน 6 ราย มีอายุระหว่าง 18-25 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 1 ราย ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 7 ราย และระดับปริญญาตรี จำนวน 2 ราย ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 4 ราย รับราชการ จำนวน 1 รายและกำลังกำลังศึกษาต่อ จำนวน 3 ราย และมีจำนวน 2 ราย ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ วิธีที่ใช้ในการพยายามฆ่าตัวตาย ได้แก่ กินยาแก้ปวด ยาแก้ปวด กินยานอนหลับ กินยาเบื่อหนู กินยาฆ่าหญ้า กินยาฆ่าแมลง ผูกคอตาย และใช้ไฟฟ้าช็อตตนเอง

2. ลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย มีดังนี้

2.1 รูปแบบของครอบครัว

ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว คือ เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ พี่ หรือ/และน้อง และตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย ครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ และตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย และครอบครัวที่มีแม่เลี้ยงดูโดยลำพัง เนื่องจากพ่อแยกทางไปตั้งแต่ผู้พยายามฆ่าตัวตายยังอยู่ในครรภ์โดยไม่ได้กลับมาส่งเสียเลี้ยงดูอีกเลย ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีลักษณะเป็นครอบครัวที่ต่างคนต่างต้องประกอบอาชีพ ทำให้ในแต่ละวันไม่ค่อยมีเวลาให้แกกัน และมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับญาติพี่น้อง เนื่องจากญาติพี่น้องอยู่ต่างจังหวัดนาน ๆ หรือช่วงเทศกาลจึงจะพบกันสักครั้ง ครอบครัวเหล่านี้จึงไม่มีญาติผู้ใหญ่ในบ้านคอยเป็นแรงสนับสนุนให้คำปรึกษา ปรอบโยน หรือให้กำลังใจ เช่น เมื่อผู้พยายามฆ่าตัวตายประสบปัญหาหรือขาดความรักความอบอุ่นหรือห่างเหินจากบิดามารดา ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจก่อให้เกิดความตึงเครียด ซึมเศร้า วิตกกังวล เกิดความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว ฯลฯ ไม่มีใครเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและไม่สามารถปรับตัวหรือหาทางออกให้กับปัญหาของตนเองได้จึงใช้วิธีการหนีโลกโดยการพยายามฆ่าตัวตาย

2.2 แบบแผนการเลี้ยงดู

ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อและแม่หรือแม่แต่เพียงผู้เดียวตั้งแต่เกิด

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตายมีแบบแผนการเลี้ยงดู ดังนี้

(1) แบบปล่อยปละละเลย การเลี้ยงดูของครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีลักษณะคือ พ่อแม่ไม่สนใจในตัวลูก ต้องให้ลูกช่วยเหลือตนเอง ตัดสินใจด้วยตนเอง เพราะต้องประกอบอาชีพและเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวแต่เพียงผู้เดียว และมีความคิดว่าการที่ลูกเป็นลูกผู้ชายต้องให้ดูแลตนเอง จึงไม่ได้สนใจและทะนุถนอม บางครอบครัวมีพ่อที่ดุมากและไม่รับผิดชอบครอบครัว ชอบดื่มสุรา เล่นการพนัน เสพยาบ้าและชอบใช้ความรุนแรงกับลูก ๆ ทำให้ลูก ๆ กลัวมาก ส่วนแม่ก็ต้องทำงานจึงไม่มีเวลาดูแลลูกและครอบครัว ดังนั้นลูกจึงไม่ได้รับความอบอุ่นทั้งจากพ่อและแม่ ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่ ไม่มีคนแนะนำแนวทางที่เหมาะสม แต่เวลาทำผิดก็จะถูกทำโทษและถูกด่าอย่างรุนแรง ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตาย ขาดความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ก้าวร้าว ครุ่นคิดอยู่คนเดียว ไม่มีโอกาสระบายกับคนในครอบครัว จึงหันไปแก้ปัญหาและความเครียดโดยการคบเพื่อนเกเร ดื่มสุราและเสพสารเสพติด เมื่อได้รับความกดดันหรือบีบคั้นทางอารมณ์อย่างรุนแรงจึงพยายามฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์นั้น

(2) ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตายมีแบบแผนการเลี้ยงดูแบบอึดอัดชิบิโดย พ่อ แม่จะเข้มงวดกวดขันออกคำสั่งบังคับให้ลูกปฏิบัติตาม ลูกไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและทำในสิ่งที่ต้องการ เมื่อทำผิดก็ถูกดุด่าเชียนตืออย่างรุนแรงซึ่งทำให้รู้สึกต่อต้านหรือเกิดความ

ขัดแย้งขึ้นในใจของตัวผู้พยายามฆ่าตัวตายทุกครั้ง และความรู้สึกไม่ดีกับการถูกเลี้ยงดูแบบ
 อดตาธิปไตยนี้เป็นผลให้ลูกได้รับความบีบคั้นจิตใจ กดดันและเก็บกดสะสมความรู้สึกนี้ตลอดมา
 ครอบครัวที่มีแบบแผนการเลี้ยงดูแบบอดตาธิปไตยมีพ่อเป็นผู้นำ
 ครอบครัวเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ บทบาทของพ่อที่มีต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย ส่วนมากทางเห็น
 ไม่ใกล้ชิดและให้ความสนใจกับลูกน้อยมาก ถ้าต้องการให้ลูกทำอะไรจะใช้วิธีการออกคำสั่งบังคับ
 รวมทั้งการกำหนดแบบแผนการดำเนินชีวิตให้แก่คนในครอบครัว โดยถือความคิดเห็นของตนเอง
 เป็นใหญ่ไม่ถามความต้องการของผู้อื่น ไม่มีเหตุผล และมีความคิดว่าเลี้ยงลูกผู้ชายไม่จำเป็นต้อง
 ใกล้ชิดดูแลอยู่ห่าง ๆ ก็ได้ และไม่จำเป็นต้องโอบกอดแสดงความรัก ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตาย
 เกิดความรู้สึกห่างเหินไม่อยากสัมผัสหรือเข้าใกล้พ่อ

แบบแผนการเลี้ยงดูแบบอดตาธิปไตยนี้ ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตาย
 รู้สึกว่าตนเองไม่มีอิสระ ต้องอยู่ในระเบียบวินัย ต้องทำตามคำสั่ง ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่
 ขาดความอบอุ่น ขาดความมั่นคงปลอดภัย ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง
 มีลักษณะต้องพึ่งพาผู้อื่น ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ เก็บกด เมื่อเกิดปัญหาขึ้นไม่
 สามารถหาทางออกได้ และไม่กล้าที่จะปรึกษาใคร ประกอบกับในครอบครัวไม่มีใครให้ปรึกษา
 เกิดความตึงเครียดสูง และหาทางออกด้วยการพยายามฆ่าตัวตาย

2.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย เป็นครอบครัวที่สมาชิกทุกคนช่วยกันหา
 รายได้ อาชีพหลักของครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย คือ รับจ้างทั่วไป และค้าขาย ผู้เป็น
 หัวหน้าครอบครัวมีงานทำ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 10,000.-บาท มีบ้านเป็นของตนเอง
 ส่วนใหญ่มีสิ่งของเครื่องใช้อำนวยความสะดวกพอสมควร ในแต่ละเดือนมีเงินหมุนเวียนพอใช้
 จ่าย แต่ก็ต้องประหยัดไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

ส่วนครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายที่มีหนี้สินเป็นครอบครัวที่มีรายได้
 เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000.-บาท หนี้สินที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการกู้ยืมจากธนาคารบ้าง กู้เงิน
 นอกกระบบบ้าง จุดประสงค์เพื่อซ่อมแซมที่พักอาศัยและลงทุนค้าขาย แต่พ่อได้นำเงินก้อนนั้นไป
 เล่นการพนันจึงทำให้เหลือเงินลงทุนในการค้าขายน้อย เป็นเหตุให้ทุกคนในบ้านต้องช่วยกันทำ
 มาหากินเพื่อใช้หนี้ธนาคาร

2.4 ลำดับที่ของการเป็นบุตร

ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นบุตรคนเดียวของครอบครัว ประกอบกับมีความสัมพันธ์
 ที่ห่างเหินกับญาติ เพราะญาติพี่น้องอยู่ต่างจังหวัด บางรายพ่อหรือแม่เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว
 เพียงคนเดียวจึงไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูกเท่าที่ควร ทำให้ลูกเกิดความห่างเหิน และรู้สึกเดียวดาย เหวง
 เพราะไม่มีเพื่อนที่สามารถพูดคุยหรือปรึกษาได้

ในกรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนเดียว และพ่อแม่ให้ความใกล้ชิดและ
 ดูแลดีมาก จึงทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายไม่กล้าที่จะเล่าหรือปรึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นให้ฟัง เพราะ

ไม่ต้องการทำให้อแม่จะเสียใจ ทำให้ไม่มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาขึ้น เกิดความรู้สึกเก็บกด และกดดันทางอารมณ์สูงเมื่อแก้ปัญหาไม่ได้จึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย

ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นบุตรคนสุดท้อง ได้รับการดูแลเอาใจใส่ทั้งจากพ่อแม่ และพี่ ๆ เป็นอย่างดี พี่ ๆ ไม่เคยแสดงอาการอิจฉาหรือรังแก ให้ความรักและสนใจดูแลแทนพ่อแม่มาตลอด จนกระทั่งเมื่อพี่มีครอบครัว ผู้พยายามฆ่าตัวตายจึงรู้สึกว่าพี่ ๆ สนใจตนเองน้อยลง จึงเกิดความน้อยใจและเมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็ไม่ปรึกษาเพราะคิดว่าพี่ ๆ คงไม่สนใจตนเองแล้ว และเมื่อมีความรักก็ไม่สมหวัง ถูกคนรักบอกเลิก ทำให้เกิดความรู้ว่าตนเองสูญเสียทุกอย่าง การถูกทอดทิ้งจากคนรอบข้าง จึงคิดว่าชีวิตนี้ไม่เหลือใครให้เป็นที่ปรึกษาอีกแล้ว ทำให้เกิดความเสียใจ น้อยใจและมีความเครียดสูง

กรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนสุดท้อง ที่มีทั้งพี่สาว พี่ชาย ซึ่งก็ให้ความรักความสนใจ เป็นอย่างดี ไม่เคยแสดงอาการอิจฉาหรือรังแก จนผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกว่าตนเองโชคดีแล้วที่เกิดมาเป็นลูกคนสุดท้อง จนเมื่อเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพขึ้นและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่องและต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก จึงเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นภาระทำให้ทุกคนต้องเดือดร้อน จึงไม่อยากมีชีวิตอยู่ให้เป็นภาระแก่ทุกคนต่อไป

กรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนสุดท้อง และมีความรู้สึกว่าพ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน รักพี่มากกว่าตนเอง ทั้งที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่า ๆ กันกับพี่ ๆ จึงเกิดความอิจฉาและแก่งแย่งชิงดีระหว่างพี่น้อง ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นคนดี เจ้าอารมณ์ มีความวิตกกังวลสูง อารมณ์อ่อนไหว ซึ่งนอกจากมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับพี่น้องแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับพ่อแม่อีกด้วย ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นจึงไม่สามารถปรึกษาหรือพูดคุยกับใครในบ้านได้ เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว น้อยใจในโชคชะตา รู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่ไร้ค่าสำหรับครอบครัว มีชีวิตอยู่ก็ไม่มียประโยชน์อะไร เป็นคนทำให้ครอบครัวเดือดร้อนจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย

2.5 ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พยายามฆ่าตัวตายกับพ่อแม่ มีลักษณะดังนี้ คือ ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับพ่อแม่ ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความรู้สึกไม่ดีและห่างเหินกับพ่อ เพราะพ่อไม่ค่อยอยู่บ้าน พ่อเป็นคนดุ เจ้าอารมณ์ เป็นคนพูดน้อย เผด็จการ ไม่มีเหตุผล ไม่รับฟังความคิดเห็นหรือเหตุผลใดๆ จากคนในบ้าน ถือเอาความคิดเห็นตนเองเป็นใหญ่ ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว เล่นการพนัน ดื่มสุรา ทำลายข้าวของและใช้กำลังข่มขู่ลูกเมีย ทุกคนในบ้านจะรู้สึกมีความสุขถ้าพ่อไม่อยู่ ในรายที่พ่อแม่แยกทางกันนั้นผู้พยายามฆ่าตัวตายไม่เคยเห็นหน้าพ่อแม่แต่ครั้งเดียว เพราะพ่อไม่เคยกลับมาดูแลหรือส่งเสียอีกเลยผู้พยายามฆ่าตัวตายรายหนึ่งพ่อชอบดื่มสุรา เวลาเมาจะอาละวาด ทะเลาะและทำร้ายร่างกายคนในบ้านและเล่นการพนันอยู่เสมอ จึงมีความรู้สึกเกลียดชังพ่อ รู้สึกว่าชีวิตเขาจะไม่สามารถปลอดภัยถ้าอยู่ใกล้พ่อ พ่อเป็นตัวอันตรายสำหรับเขา อีกทั้งแม่ก็อ่อนแอยอมให้พ่อทำร้ายร่างกายอยู่เสมอ ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและเปรียบเทียบกับพ่อของผู้อื่น

ผู้พยายามฆ่าตัวตายรายหนึ่งมีความรู้สึกไม่ดีและห่างเหินกับแม่ เนื่องจากแม่ต้องทำงานนอกบ้านกว่าจะกลับก็ดึก ตอนเช้าก็ออกจากบ้านไปแต่เช้า มีวันหยุดก็ไม่ตรงกันจึงไม่มีเวลาที่จะพูดคุยใกล้ชิดกัน บางรายรู้สึกเบื่อแม่เพราะแม่ขี้บ่น พูดซ้ำซาก ไม่มีเหตุผลปากจัดชอบตำเสียงดัง สนใจแต่เรื่องของชาวบ้านไม่สนใจลูก และบางรายเห็นว่าเป็นลูกผู้ชายไม่ต้องสนใจมากก็ได้

ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความผูกพันกับแม่มากกว่าพ่อ บางรายสนิทและใกล้ชิดกับแม่ค่อนข้างมากเพราะแม่เป็นคนดูแลทุกเรื่อง และรู้สึกว่าแม่เป็นคนเก่งสามารถช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้แทบทุกเรื่อง แม้กระทั่งพ่อก็ยังยอมรับในความสามารถของแม่และไม่เคยดูต่ำว่ากล่าวให้เสียใจ บางรายสงสารแม่ รู้สึกว่าแม่เป็นคนอ่อนแอที่ยอมให้พ่อทำร้ายร่างกาย และไม่กล้าตัดสินใจใด ๆ ทั้งสิ้น ทุกอย่างต้องแล้วแต่พ่อ ยอมยกให้พ่อเป็นใหญ่ทั้งที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกว่าพ่อไม่ใช่ผู้นำครอบครัวที่ดี

ผู้พยายามฆ่าตัวตายรายที่พ่อแยกทางไปและพ่อไม่เคยกลับมาดูแลอีก จึงทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความผูกพันกับแม่มาก ถึงแม้ว่าแม่จะไม่ค่อยสนใจก็ตาม แต่ก็รู้สึกว่าชีวิตนี้มีเพียงแต่แม่เท่านั้นที่ทำให้มีชีวิตรอดมาจนทุกวันนี้

ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับทั้งพ่อและแม่ ทำให้เกิดความรู้สึกขาดความอบอุ่น ลักษณะความสัมพันธ์เป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ไม่ราบรื่น มีการทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ บางครอบครัวมีประวัติแตกแยกปล่อยปละละเลย ประกอบกับไม่มีญาติพี่น้องที่คอยช่วยประคับประคองจิตใจเมื่อเกิดปัญหา ผู้พยายามฆ่าตัวตายมักเก็บปัญหาไปคิดแต่เพียงลำพัง เกิดความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว รู้สึกว่าตัวเองเป็นส่วนเกินของครอบครัว ไม่เป็นที่ต้องการของพ่อแม่ มีชีวิตอยู่หรือไม่ก็ไม่มีความสำคัญกับครอบครัว เมื่อประสบปัญหาไม่สมหวังหรือสูญเสีย จึงไม่สามารถระบายความทุกข์กับใครได้ ผลสุดท้ายจึงหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย

2.6 ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง

ผู้พยายามฆ่าตัวตายที่เป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่และทุกรายไม่สนิทกับญาติ เนื่องจากญาติอาศัยอยู่ต่างจังหวัด จึงมีโอกาสพบกันเฉพาะในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ทำให้ไม่สนิทกัน เมื่อเวลาเกิดปัญหาญาติที่พอจะช่วยปรึกษา ทำให้ต้องใช้ความคิดอยู่กับปัญหานั้น ๆ แต่เพียงผู้เดียว

ผู้พยายามฆ่าตัวตายที่มีพี่น้อง แต่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน มีอคติต่อกัน เช่น รู้สึกอิจฉาว่าพ่อ แม่ ญาติธรรมล้าเอียงรักน้องหรือพี่มากกว่า ใช้งานตนเพียงคนเดียว บางรายน้องสาวใช้วาจาไม่สุภาพไม่มีความเคารพพี่ พ่อแม่ไม่เคยว่ากล่าวตักเตือน บางรายทั้งพี่ชายและน้องสาวจะพูดล้อเสียดอยู่เสมอ ๆ เนื่องจากผู้พยายามฆ่าตัวตายยังไม่มียานพาหนะแต่พี่ชายและน้องสาวทำงานทุกคน บางรายมีสองคนพี่น้องแต่น้องสาวเรียนอยู่ต่างจังหวัดจึงห่างเหินกับผู้พยายามฆ่าตัวตาย

2.7 การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีน้อย เนื่องจากไม่มีเวลาให้แกกัน พ่อแม่ต้องทำงานหนักเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว กลับบ้านดึก การพูดคุยเป็นลักษณะสั่งให้ทำงานเหมือนนายจ้างกับลูกจ้าง จึงทำให้ห่างเหิน ไม่ใกล้ชิดกับลูก ประกอบกับมีแบบแผนการเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย ไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้พูดคุยแสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึกหรือความต้องการของแต่ละฝ่าย ทำให้ลูกกลัวไม่กล้าพูดคุย ปรึกษาอะไรด้วย เมื่อประสบกับปัญหาจึงต้องเก็บไปคิดเพียงผู้เดียวและรู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียวในโลก

นอกจากการสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีน้อยแล้ว ยังไม่เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว เพราะพูดด้วยภาษาที่ก้าวร้าวรุนแรง การตำหนิ การพูดจาต่อเสียดจากสมาชิกในครอบครัว ทำให้เกิดความขัดแย้ง เมื่อมีปัญหาจึงไม่ปรึกษาใคร เพราะถ้าปรึกษาคาดว่าจะไม่ได้รับคำแนะนำที่ทำให้สบายใจขึ้น และไม่มีครอบครัวใดเลยที่สื่อสารกันด้วยภาษากาย เช่น การสัมผัสโอบกอดกัน ผู้พยายามฆ่าตัวตายบางครอบครัวแม้เป็นผู้ทำความรำคาญ เพราะพูดมาก พูดซ้ำซาก พูดเรื่องหนึ่งไปอีกเรื่องหนึ่ง ชอบโววายวด่าทอเสียงดัง จึงหาทางออกด้วยการไม่สื่อสารกัน เมื่อผู้พยายามฆ่าตัวตายมีปัญหา จึงไม่ได้พูดคุยหรือปรึกษาใคร และต้องพึ่งตนเอง เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวมักมีความคิดเห็นไม่ตรงกันจึงพูดคุยกันไม่รู้เรื่อง และผู้พยายามฆ่าตัวตายบางรายไม่ปรึกษาเพราะเกรงใจไม่อยากให้พ่อแม่ไม่สบายใจและกระทบกระเทือนใจ

2.8 การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย พบว่า

(1) มีกิจกรรมในการประกอบอาชีพร่วมกัน

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย มีความจำเป็นต้องช่วยกันประกอบอาชีพค้าขาย คือช่วยแม่ทำขนมขาย ซึ่งทำมากกว่า 10 ปี ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกเบื่อบามาก กับชีวิตที่จำเจ และไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง

(2) ทำกิจกรรมร่วมกันบ้างแต่น้อย

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตายทำกิจกรรมที่เป็นการสานสัมพันธ์กันในครอบครัวร่วมกันบ้างแต่น้อย โดยมากจะทำกิจกรรมร่วมกันในเทศกาลต่าง ๆ เช่น มีการกินเลี้ยงกันในวันขึ้นปีใหม่ สงกรานต์ เมื่อถึงวันคล้ายวันเกิดของพ่อแม่ ลูก ๆ จะรวมเงินกันซื้อของขวัญให้ แต่พอถึงวันคล้ายวันเกิดของลูกพ่อแม่ไม่เคยซื้ออะไรให้ จะมีก็แต่เพียงซื้ออาหารมารับประทานร่วมกัน และนาน ๆ จะได้ไปพักผ่อนต่างจังหวัดร่วมกันสักที บางรายที่แม้ว่าจะมีกิจกรรมร่วมกันเช่นไปพักผ่อนต่างจังหวัดด้วยกัน แต่ก็ไม่มีความสุขหรือรู้สึกดีเพราะมีพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ไม่สนิทกันทั้งกับพ่อและแม่ จึงกลายเป็นความรู้สึกอึดอัด และไม่ยอมรับร่วมกิจกรรมด้วยโดยเฉพาะถ้ามีบิดาร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ

(3) ไม่เคยมีกิจกรรมร่วมกันเลย

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตายไม่เคยทำกิจกรรมที่เป็นการสานสัมพันธ์ในครอบครัวร่วมกันเลย เช่น ไม่เคยรับประทานอาหารร่วมกันทั้งในบ้านและนอกบ้าน ไม่เคยมอบของขวัญหรือจัดงานอะไรเป็นพิเศษให้แก่กันในวันพิเศษของแต่ละคนในครอบครัว

3. สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

3.1 ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกว่าคุณค่า ไม่มีคุณค่า ไม่มีความหมายกับคนในครอบครัว เช่น พ่อไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาและอนาคตของตนไม่ยอมให้ไปเรียน และไม่ให้เงินไปเสียค่าเทอม บางรายน้อยใจแม่ที่ดูต่ำและเปรียบตนเองว่าเหมือนพ่อที่ไม่มีควมรับผิดชอบ บางรายน้อยใจพ่อแม่ที่ไม่เข้าใจอารมณ์และความต้องการของตนเอง พ่อเป็นผู้ทำให้เลิกกับคนรัก ทำให้เกิดความน้อยใจว่าทำไมตนเองจึงต้องเกิดมาในครอบครัวนี้ และบางรายน้อยใจที่แม่ไม่ยอมพูดด้วย ไม่ให้อภัยที่ตนเองทำผิดพลาดจึงประชดด้วยการพยายามฆ่าตัวตาย

3.2 ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกอยากลงโทษตนเอง เพราะทำให้พ่อแม่ผิดหวัง ทำให้เกิดปัญหาในครอบครัวทั้งที่พ่อกับแม่ให้ความรักและตามใจมาตลอด เช่น การคบเพื่อนไม่ดีชักจูงกันเข้าบ่อนการพนัน ดื่มสุรา สูบบุหรี่และติดยาเสพติด จนถูกพักการเรียนและสุดท้ายถูกตำรวจจับในคดีเสพยาบางรายถึงขั้นเกิดอาการประสาทหลอน และถึงแม้ว่าจะเกิดเรื่องขึ้นพ่อกับแม่ก็อดทนไม่ว่าอะไรเลย ถึงแม้ว่าจะต้องไปประกันตัวที่โรงพักและต้องพาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล จึงรู้สึกสำนึกและโกรธในการกระทำของตนเอง และผู้พยายามฆ่าตัวตายรายหนึ่งเป็นโรคประจำตัวต้องใช้เงินในการรักษาอย่างต่อเนื่อง ต้องออกจากราชการเพราะหยุดไปหาหมอบ่อยๆ เธอเกิดความรู้สึกท้อแท้ใจ หมดยุติในชีวิต มองไม่เห็นคุณค่าของชีวิต มีความรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองนั้นไร้ค่าและเป็นภาระของบุคคลในครอบครัวที่จะต้องคอยดูแล และเป็นภาระเรื่องค่าใช้จ่าย นึกเสียใจ น้อยใจกับร่างกายตนเองว่าทำไมต้องมีโรคประจำตัวเช่นนี้และไม่ต้องการที่จะเป็นภาระในด้านต่าง ๆ ให้กับพ่อแม่และคนในครอบครัวอีกต่อไป

3.3 ผู้พยายามฆ่าตัวตายผิดหวังจากความรัก ถูกปฏิเสธความรัก ทำให้รู้สึกสูญเสีย ไร้ค่า ขาดสายสัมพันธ์ทางสังคมกับคนรัก รู้สึกว่าคุณค่าตัวเองไม่เป็นที่ต้องการไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวหรือคนรัก และไม่ได้รับความเห็นใจจากคนรอบข้าง ทำให้ตกอยู่ในสภาพเศร้าโศกเสียใจ

4. ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตายภายหลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว พบว่า

4.1 ผู้พยายามฆ่าตัวตายได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่และคนในครอบครัวดีขึ้น มีการพูดคุยกันมากขึ้น มีเวลาให้แกกันมากขึ้น จึงรู้สึกเสียใจในการกระทำของตน เสียใจที่ทำให้พ่อแม่เสียใจ เป็นห่วง เสียเงินและเสียเวลามาดูแลตนเอง และตั้งใจจะปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น เลิกคบเพื่อนไม่ดี เลิกเสพยาเสพติด บางรายตั้งใจจะเรียนต่อ หางานทำเพื่อช่วยเหลือทางบ้าน บางรายรู้สึกรักพ่อแม่มากขึ้นและตั้งใจจะบวชเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่

4.2 ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเข้าใจคนในครอบครัวมากขึ้น มีความคิดเป็น
 ผู้ใหญ่มากขึ้น ได้รู้ว่าคนที่รักตนมากที่สุดก็คือคนในครอบครัว

5. ผลต่อครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ผลที่เกิดขึ้นต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายหลังเหตุการณ์ในเชิงบวก
 โดยรวม พบว่า สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวดีขึ้น สนใจและใช้เวลาแก่กันมากขึ้น
 พุดคุยกันมากขึ้นแม้จะรู้สึกฝืนในช่วงแรก รู้สึกถึงความเป็นครอบครัวที่อบอุ่นมากขึ้นแต่ทุก
 ครอบครัวก็ยังเกรงว่าผู้พยายามฆ่าตัวตายจะมีพฤติกรรมที่จะพยายามฆ่าตัวตายซ้ำอีก

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายในเชิงลบโดยรวม คือ พ่อแม่ต้องหยุด
 งานเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการรักษา บางรายแม่ต้องหยุดขายของเพื่อไปเฝ้าผู้
 พยายามฆ่าตัวตายที่โรงพยาบาล บางรายเสียรายได้เพราะต้องหยุดตัดเย็บเสื้อผ้าและต้องไปกู้
 เงินมาลงทุนเนื่องจากเงินออมที่เก็บไว้สำหรับการลงทุนหมดไปกับการรักษาตัว ทำให้ซึ่งเป็นผล
 ให้เกิดหนี้สิน และบางรายแม่ตกใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนไม่สบายอยู่หลายวัน ในรายที่แม่
 เป็นโรคหัวใจก็ต้องไปพบหมอบ่อยขึ้นเนื่องจากตกใจและได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจอย่าง
 แรง

อภิปรายผล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
 ทำให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะครอบครัว รูปแบบของครอบครัว แบบแผนการเลี้ยงดู
 ลักษณะทางเศรษฐกิจในครอบครัว ลำดับที่ของการเป็นบุตร ความสัมพันธ์กับพ่อแม่
 ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว การมีกิจกรรมร่วมกันของ
 สมาชิกในครอบครัว สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย
 และผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

รูปแบบของครอบครัว จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย
 มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ที่ต่างคนต่างต้องประกอบอาชีพ ทำให้ในแต่ละวันไม่ค่อยมีเวลา
 ให้แก่กัน และมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับญาติพี่น้อง ครอบครัวเหล่านี้จึงไม่มีญาติผู้ใหญ่ใน
 บ้านคอยเป็นแรงสนับสนุนให้คำปรึกษา ปลอดภัย หรือให้กำลังใจ หรือเป็นเพื่อนคุยคอยเติม
 เต็มในส่วนที่ขาดหายไป เช่น เมื่อผู้พยายามฆ่าตัวตายประสบปัญหาหรือขาดความรักความ
 อบอุ่นหรือห่างเหินจากบิดามารดา ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อสภาพจิตใจก่อให้เกิดความตึง
 เครียด ซึมเศร้า วิตกกังวล เกิดความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว ฯลฯ ไม่มีใครเป็นที่ยึดเหนี่ยวทาง
 จิตใจและไม่สามารถปรับตัวหรือหาทางออกให้กับปัญหาของตนเองได้จึงใช้วิธีการฆ่าตัวตาย ซึ่ง
 จากการศึกษาองค์การสหประชาชาติ ได้กล่าวว่า ครอบครัวเดี่ยว มีข้อเสียคือห่างเหินจากพี่น้อง

ซึ่งอาจทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความว่าเหว่และขาดความอบอุ่นได้ (อ้างถึงใน อุมพร ตรงค์สมบัติ. 2546 : 9)

ในด้านแบบแผนการเลี้ยงดู ผลการวิจัย พบว่า การเลี้ยงดูของครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีลักษณะคือ พ่อแม่ไม่สนใจในตัวลูก ต้องให้ลูกช่วยเหลือตนเอง ตัดสินใจด้วยตนเอง เพราะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวแต่เพียงผู้เดียว และมีความคิดว่าการที่ลูกเป็นลูกผู้ชายต้องให้ดูแลตนเอง จึงไม่ได้สนใจและทะนุถนอม บางครอบครัวมีพ่อที่ดุมากทำให้ลูก ๆ กลัว ส่วนแม่ก็ต้องทำงานจึงไม่มีเวลาดูแลลูกและครอบครัว ดังนั้นลูกจึงไม่ได้รับความอบอุ่นทั้งจากพ่อและแม่ ไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ไม่มีคนแนะนำแนวทางที่เหมาะสม แต่เวลาทำผิดก็จะถูกทำโทษและถูกดูต่ำว่ากล่าวอย่างรุนแรง ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายว่าเหว่ ขาดความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ก้าวร้าว ครุ่นคิดอยู่คนเดียว ไม่มีโอกาสระบายกับคนในครอบครัว จึงหันไปแก้ปัญหาคือความเครียดโดยการคบเพื่อนเกรง ฟังพาสุราและสารเสพติด เมื่อประสบกับปัญหาและได้รับความกดดันหรือบีบบังคับทางอารมณ์อย่างรุนแรงและไม่สามารถหาทางแก้ไขปัญหาได้จึงพยายามฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์นั้น และ ฟลอย (Froch. 1985 : 67) ได้กล่าวถึงแบบแผนการเลี้ยงดู แบบปล่อยปละละเลยหรือขั้นทอดทิ้งว่าการเลี้ยงดูแบบนี้ บิดา มารดา ผู้ปกครองไม่สนใจอบรมเลี้ยงดูเด็ก ปล่อยให้ทำอะไรได้ตามใจ ไม่มีคนแนะนำแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม เด็กที่โตขึ้นมาในบรรยากาศเช่นนี้จะรู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่น มองไม่เห็นความผิดของตน มีความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป มองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่นนอกจากตนเอง รักแต่ตัวเอง ขาดความเป็นระเบียบ ชอบทะเลาะเบาะแว้ง ไม่เชื่อฟังใคร มีอารมณ์ไม่มั่นคง เป็นคนก้าวร้าวและมักก่ออาชญากรรมได้ง่าย

นอกจากนี้ ผลการวิจัย ยังพบว่า ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายมีแบบแผนการเลี้ยงดูลูกที่เข้มงวดกวดขัน และมีพ่อเป็นผู้นำครอบครัว ใช้วิธีออกคำสั่งบังคับให้ลูกปฏิบัติตาม ลูกไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและทำในสิ่งที่ต้องการ เมื่อทำผิดก็จะถูกดูต่ำเฉียดตัวอย่างรุนแรงซึ่งทำให้รู้สึกต่อต้านหรือเกิดความขัดแย้งขึ้นในใจของตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย เมื่อเกิดปัญหาขึ้นลูกจึงเกิดความรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว ไม่สามารถพูดคุยหรือปรึกษาใครได้จึงหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย ซึ่งจากการศึกษาของ ฟลอย (Froch. 1985 : 67) พบว่า แบบแผนการเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย (Authoritarian) ว่าเป็นการเลี้ยงดูที่เข้มงวดกวดขัน บิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดูออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม การเลี้ยงดูแบบนี้ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับอิสระ ต้องอยู่ในระเบียบวินัย เด็กมักขาดความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับบิดามารดา ขาดความรู้สึกอบอุ่น ขาดความมั่นคงปลอดภัย ขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะพึ่งพาผู้อื่น ไม่กล้าแสดงออก แต่ก็ยังมีข้อดีอยู่บ้าง คือ มักจะเป็นคนที่ไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ อ่อนน้อม และเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณพิมล หล่อตระกูลและคณะ (2541) ที่ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมในเด็กและวัยรุ่นที่มาใช้บริการที่ศูนย์สุขวิทยาจิต พบว่า เด็กทั้งหมดมีความผิดปกติของภาวะจิตสังคมซึ่งเกิดจากการเลี้ยงดูที่ผิดปกติ

คือ การเลี้ยงดูที่เอาใจใส่เด็กมากเกินไป หรือขาดการควบคุมดูแลที่ถูกต้อง เด็กถูกละเลยทอดทิ้ง หรือการเลี้ยงดูที่มีความคาดหวังมากเกินไป ความผิดปกติของปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับอายุในเด็กวัยรุ่นนี้ จะมีปัญหาจากความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ผิดปกติ บิดามารดาที่เข้มงวด ชอบตำหนิตำว่ากล่าวอย่างรุนแรงออกคำสั่ง บังคับให้ทำในสิ่งที่บิดามารดาเห็นว่าดี โดยที่ไม่มีการถามถึงความต้องการที่แท้จริงของลูก ไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็นหรือบอกกล่าวถึงเหตุผลของการกระทำต่าง ๆ เมื่อเวลาทำผิดก็มักจะลงโทษอย่างรุนแรงเสมอ เหล่านี้ส่งผลให้ลูก ๆ เป็นคนขี้กังวล เก็บกด ขณะเดียวกันก็เกลียดชังบิดามารดาอยู่เงียบ ๆ ในใจ ส่วนเด็กที่ถูกปล่อยปละละเลยจะรู้สึกว่า โลกนี้โหดร้าย ไร้ความยุติธรรม มีปมด้อย เด็กสองประเภทนี้จะเสียความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อาจแสดงความก้าวร้าวหรือแสดงความเป็นมิตรกับผู้อื่นออกมาโดยตรงได้ ซึ่งทฤษฎีของ เดอร์ไคม์ (Durkheim, 1998 : 78-95) ได้กล่าวว่า การฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดความสัมพันธ์ และไม่สามารถเข้ากันได้ดีกับสังคม เป็นภาวะที่บุคคลขาดการยึดเหนี่ยวกับกลุ่มและรู้สึกอ้างว้างเปลี่ยวเปล่าเปลี่ยว หรือมีการรวมกลุ่มต่ำ ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่ม และกลุ่มเองก็ไม่สามารถที่จะควบคุมสมาชิกในกลุ่มได้ ทำให้บุคคลหันไปยึดตนเองเป็นหลัก ไม่มีความผูกพันที่จะต้องคิดถึงใคร และไม่สามารถจะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายของตนได้จึงใช้วิธีการฆ่าตัวตายเป็นทางออกเมื่อมีปัญหา (วิจารณ์ วิชยยะ. 2543 : 7-9)

ในกรณีดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่าการที่พ่อเข้มงวดกวดขันกับลูกอย่างเกินเหตุนี้ เป็นการเพิ่มช่องว่างระหว่างพ่อกับลูก ประกอบกับแม่ที่ให้เวลากับการประกอบอาชีพมากจนไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูก ลูกจึงแสวงหาในสิ่งที่ขาดหายไป นั่นคือ ความรักและความเข้าใจจากผู้อื่น ถ้าพ่อแม่พยายามปรับตัวโดยทำความเข้าใจกับลูก สละเวลารับฟังปัญหาและให้โอกาสลูกได้แสดงความต้องการหรือแสดงความคิดเห็น เพราะการที่พ่อแม่ได้พูดคุยกับลูกจะทำให้ได้รับรู้ปัญหาของลูกพฤติกรรมกรรมการฆ่าตัวตายคงไม่เกิดขึ้น

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายที่มีหนี้สินเป็นครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000.-บาท หนี้สินที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการกู้ยืมจากธนาคารบ้าง กู้เงินนอกระบบบ้างจุดประสงค์เพื่อซ่อมแซมที่พักอาศัยและลงทุนค้าขาย แต่พ่อได้นำเงินก้อนนั้นไปเล่นการพนันจึงทำให้เหลือเงินลงทุนในการค้าขายน้อย เหตุให้ทุกคนในบ้านต้องช่วยกันประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ไปใช้หนี้ธนาคาร จึงทำให้ไม่มีเวลาให้แกกัน เกิดความห่างเหินกันในครอบครัว ซึ่ง เดอร์ไคม์ (Durkheim) กล่าวว่า เศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลทำให้เกิดภาวะวิกฤตในการดำรงชีวิตของคนในสังคม ซึ่งได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การว่างงาน ภาวะเงินเฟ้อ เงินเฟ้อ ฉะนั้นในสังคมยากจนหรือมีคนตกงานมากจึงมีผลกระทบต่อการเลี้ยงดูสมาชิกทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีปัญหาสุขภาพจิตในอัตราสูง และเป็นสาเหตุทางอ้อมที่ทำให้ครอบครัวความสัมพันธ์ในครอบครัวห่างเหิน แยกแยก มีปัญหาการแบ่งชนชั้น การต่อรองในการหางานทำน้อย รายได้ต่ำความเป็นอยู่ขาดแคลน ซึ่งเป็น

สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการฆ่าตัวตาย และ ปิยะฉัตร เนนเลิศ (2544 : 7) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างต่ำมีอัตราการพยายามฆ่าตัวตายสูง สอดคล้องกับ เรณู ปทุมมณี (2543 : 5) ได้กล่าวว่า ปัญหาเศรษฐกิจเป็นส่วนหนึ่งของการพยายามฆ่าตัวตาย

ลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายสำหรับงานวิจัยนี้ ส่วนใหญ่ เป็นครอบครัวที่สมาชิกทุกคนช่วยกันหารายได้ อาชีพหลักของครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย คือ รับจ้างทั่วไป และค้าขาย ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวมีงานทำ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 10,000.- บาท มีบ้านเป็นของตนเอง มีสิ่งของเครื่องใช้อำนวยความสะดวกพอสมควร ในแต่ละเดือนมีเงินหมุนเวียนพอใช้จ่าย แต่ก็ต้องประหยัดไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ซึ่งขัดแย้งกับ ประยุกต์ เสรีเสถียร และคณะ (2541 : 11) ที่พบว่าครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000.- บาท/เดือน มีอัตราเสี่ยงต่อการพยายามฆ่าตัวตายเป็น 2.79 เท่า ของผู้มีรายได้ของครอบครัวมากกว่า 10,000.-บาท/เดือน ซึ่งพบว่ามีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายสูงมาก แสดงให้เห็นว่าบางกรณีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็ไม่ได้เป็นสาเหตุเสมอไปที่การพยายามฆ่าตัวตาย แต่เกิดจากสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยทางด้านอื่นที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวขึ้น

ลำดับที่ของการเป็นบุตร ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นบุตรคนเดียวของครอบครัว และมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับญาติ เพราะญาติพี่น้องอยู่ต่างจังหวัด หรือในบางรายพ่อหรือแม่เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวเพียงคนเดียวไม่มีเวลาเอาใจใส่ลูกเท่าที่ควร ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูก ขาดความใกล้ชิด และรู้สึกเหงา เมื่อเกิดปัญหาก็ไม่มีเพื่อนที่สามารถพูดคุยหรือปรับทุกข์ได้ และเก็บความรู้สึกต่าง ๆ ไว้แต่เพียงผู้เดียว ส่วนกรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนเดียวและพ่อแม่ให้ความใกล้ชิดและดูแลดีมาก จนลูกไม่กล้าที่จะเล่าหรือปรึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นให้ฟัง เพราะไม่ต้องการทำให้พ่อแม่จะเสียใจ ทำให้ไม่มีที่ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาขึ้น เกิดความรู้สึกเก็บกด และกดดันทางอารมณ์สูงเมื่อแก้ปัญหาไม่ได้ เกิดความรู้สึกท้อถอยจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แม้ว โสทธิพันธ์ (2546 : 3) พบว่า การเป็นลูกคนเดียวจะซึมซับลักษณะท่าทางและพฤติกรรมของผู้ใหญ่ได้เร็ว มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการสูง แต่ขณะเดียวกันอาจไม่มีโอกาสเรียนรู้การแบ่งปัน และถ้าไม่ได้รับความสนใจจากบิดามารดาเท่าที่ควร หรือเกิดจากแบบแผนการเลี้ยงดูที่ผิดพลาด อาจกลายเป็นคนที่เก็บกด ว่าเหว่ ชอบเรียกร้องความสนใจ ท้อถอยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นได้ง่าย และขาดความสนใจทางสังคม ซึ่งตรงกับข้อมูลของผู้ใช้บริการของศูนย์ฮอทไลน์ที่พยายามฆ่าตัวตายคือ บังคับเสี่ยงในด้านจำนวนพี่น้องพบว่า การเป็นบุตรคนเดียวได้รับการเลี้ยงดูมาเพียงคนเดียว และไม่มีที่พึ่งที่ปรึกษา คนเหล่านี้จะรู้สึกเหงา ว่าเหว่และบางครั้งเหมือนอยู่ตัวคนเดียวในโลก นอกจากนี้การศึกษาของ เสี่ยม สารบัณฑิตกุล ศึกษาการฆ่าตัวตายใน 7 จังหวัด ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 202 คน โดยศึกษาลำดับที่ของการเป็นบุตร ของผู้พยายามฆ่าตัวตายและฆ่าตัวตายสำเร็จก็พบว่า ผู้พยายามฆ่าตัวตายและฆ่าตัวตายสำเร็จเป็นบุตรคนที่

1 มากที่สุด 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.21 รองลงมาเป็นบุตรคนที่ 2 จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.75 (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2546 : 6)

กรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นบุตรคนสุดท้าย ได้รับการดูแลเอาใจใส่ทั้งจากพ่อแม่ และพี่ ๆ เป็นอย่างดี พี่ ๆ ไม่เคยแสดงอาการอิจฉาหรือรังแก ให้ความรักและสนใจดูแลแทนพ่อแม่มาตลอด จนกระทั่งเมื่อพี่มีครอบครัว ผู้พยายามฆ่าตัวตายจึงรู้สึกว่ามีพี่ ๆ สนใจตนเองน้อยลง จึงเกิดความน้อยใจและเมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็ไม่ปรึกษาเพราะคิดว่าพี่ ๆ คงไม่สนใจตนเองแล้ว และเมื่อมีความรักก็ไม่สมหวัง ถูกคนรักบอเลิก การถูกทอดทิ้งจากครอบครัวและคนรอบข้าง คิดว่าชีวิตนี้ไม่เหลือใครให้เป็นที่ปรึกษาอีกแล้ว ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองสูญเสียทุกอย่าง ชีวิตไร้ความหมายไร้ค่า เกิดความน้อยใจเสียใจ และมีความเครียดสูง จึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย ซึ่งตามทฤษฎีของเดอริโคม (Durkheim. 1998 : 96-102) ได้อธิบายว่า การฆ่าตัวตายที่ผู้กระทำมีความตั้งใจที่จะฆ่าตนเองให้ตายนั้น เกิดจากความรู้สึกไม่ยอมมีชีวิตอยู่อย่างรุนแรง รู้สึกว่าชีวิตว่างเปล่าไร้ค่า ไร้ความหมาย หมดอาลัยตายอยากในชีวิต และมีความคิดว่า การมีชีวิตอยู่นานวันก็จะเป็นการเพิ่มปัญหาให้กับตนเอง

กรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนสุดท้าย ที่มีทั้งพี่สาว พี่ชาย และพี่ ๆ ก็ให้ความรักความสนใจ เป็นอย่างดี ไม่เคยแสดงอาการอิจฉาหรือรังแก จนผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกว่าคุณเองโชคดีแล้วที่เกิดมาเป็นลูกคนสุดท้าย จนเมื่อเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพขึ้นและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่องและต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก จึงเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นภาระทำให้ทุกคนต้องเดือดร้อน จึงไม่ยอมมีชีวิตอยู่ให้เป็นภาระแก่ทุกคนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ สุวทนา อารีพรรค (2542 : 126) กล่าวว่าคนที่กระทำการฆ่าตัวตาย เกิดจากแรงขับ (Drive) 4 ด้าน และด้านหนึ่งก็คือ ฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมาน ความเจ็บปวด ได้แก่ผู้ป่วยที่ไม่มีทางรักษาให้หายได้ หรือคนชราที่มองไม่เห็นคุณค่าของชีวิต และไม่ต้องการเป็นภาระให้แก่สังคมและคนรอบข้าง

กรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนสุดท้าย และมีความรู้สึกว่าพ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน รักพี่มากกว่าตนเอง จึงเกิดความรู้สึกอิจฉาและแก่งแย่งชิงดีระหว่างพี่น้อง ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นคนดื้อ เจ้าอารมณ์ มีความวิตกกังวลสูง อารมณ์อ่อนไหว ซึ่งนอกจากมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับพี่น้องแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับพ่อแม่อีกด้วย ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นจึงไม่สามารถปรึกษาหรือพูดคุยกับใครในบ้านได้ เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว น้อยใจในโชคชะตา รู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่ไม่สามารถเข้ากับครอบครัวได้และเป็นคนไร้ค่าสำหรับครอบครัว มีชีวิตอยู่ก็ไม่มีประโยชน์อะไร เป็นคนทำให้ครอบครัวเดือดร้อนจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย ซึ่งตามทฤษฎีของเดอริโคม (Durkheim. 1998 : 96-102) ได้อธิบายว่า การฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดความสัมพันธ์และไม่สามารถเข้ากันได้ดีกับสังคม (Egoistic suicide) เป็นภาวะที่บุคคลขาดการยึดเหนี่ยวกับกลุ่มและรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว หรือมีการรวมกลุ่มต่ำ ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่มและกลุ่มเองก็ไม่สามารถที่จะควบคุมสมาชิกในกลุ่มได้ ทำให้บุคคลหันไปยึดตนเองเป็นหลัก ไม่มี

ความผูกพันที่จะต้องคิดถึงใคร และไม่สามารถจะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายของตนได้จึงใช้วิธีการฆ่าตัวตายเป็นทางออกเมื่อมีปัญหา ซึ่งผลการวิจัยนี้แตกต่างจากงานวิจัยของ เสรียม สารบัณฑิตกุล (2543) ที่ทำการศึกษากการฆ่าตัวตายใน 7 จังหวัด ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 202 คน แล้วพบว่า ผู้พยายามฆ่าตัวตายและฆ่าตัวตายสำเร็จเป็นบุตรคนที่ 1 มากที่สุด รองลงมาเป็นบุตรคนที่ 2

ในด้านความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ผลการวิจัย พบว่า ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับพ่อแม่ กรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความรู้สึกไม่ดีและห่างเหินกับพ่อ เพราะพ่อไม่ค่อยอยู่บ้าน พ่อเป็นคนดู เจ้าอารมณ์ เป็นคนพูดน้อย เผด็จการ ไม่มีเหตุผล ไม่รับฟังความคิดเห็นหรือเหตุผลใดๆ จากคนในบ้าน ถือเอาความคิดตนเองเป็นใหญ่ ไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว เล่นการพนัน ดื่มสุรา เวลาเมาจะอาละวาดทำลายข้าวของและทะเลาะใช้กำลังข่มขู่ทุบตีลูกเมีย ลูกจึงมีความรู้สึกเกลียดชังพ่อ รู้สึกว่าชีวิตเขาจะไม่ได้รับความปลอดภัยถ้าอยู่ใกล้พ่อ พ่อเป็นตัวอันตรายสำหรับเขา อีกทั้งแม่ก็อ่อนแอยอมให้พ่อทำร้ายร่างกายอยู่เสมอ ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและเปรียบเทียบกับพ่อของผู้อื่น ทุกคนในบ้านจะรู้สึกมีความสุขถ้าพ่อไม่อยู่ ในรายที่พ่อแม่แยกทางกันนั้นผู้พยายามฆ่าตัวตายไม่เคยเห็นหน้าพ่อเลยแม้แต่ครั้งเดียว เพราะพ่อไม่เคยกลับมาดูแลหรือส่งเสียอีกเลย ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยของ มาโนช หล่อตระกูล (2546 : 6) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายว่า การฆ่าตัวตายอาจจะไม่ได้เกิดจากสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบโดยตรง แต่เป็นผลกระทบทางอ้อม เช่น พ่อ แม่ ทะเลาะกันอย่างรุนแรง การหย่าร้างของพ่อแม่ทำให้เกิดความกลัดกลุ้มใจและฆ่าตัวตายในที่สุด และจากการศึกษางานวิจัยของ ภัสสร ลิมานนท์ (2544) กล่าวว่า เพศชายมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก คือ การทุบตี การทำร้ายร่างกายสมาชิกในครอบครัว ซึ่งผู้ถูกทำร้ายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาและลูก ทั้งนี้เพราะสังคมไทยมีค่านิยมยกให้ผู้ชายเป็นใหญ่ ทำให้คนส่วนหนึ่งยอมรับว่า ผู้ชายยังมีสิทธิ์ที่จะควบคุมสมาชิกในครอบครัว โดยการใช้อำนาจหรือการใช้กำลังได้และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวที่อาจบกพร่องไปในด้านใดด้านหนึ่ง สมาชิกบางคนอาจต้องรับภาระหน้าที่แทนที่มากเกินไป ปัญหานี้ทำให้เกิดความเครียดสะสม ก่อให้เกิดภาวะบกพร่องทางจิตและเป็นส่วนผลักดันให้เกิดพฤติกรรมกรรมการพยายามฆ่าตัวตายให้แก่ผู้ถูกกระทำได้

ในรายที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกไม่ดีและห่างเหินกับแม่ เนื่องจากแม่ต้องทำงานนอกบ้านและกลับบ้านดึก ตอนเช้าออกจากบ้านไปแต่เช้า มีวันหยุดไม่ตรงกันจึงไม่มีเวลาพูดคุยใกล้ชิด บางรายรู้สึกเบื่อแม่เพราะแม่ชอบบ่น พูดซ้ำซาก ไม่มีเหตุผล ปากจัดชอบด่าเสียงดังสนใจแต่เรื่องของชาวบ้านไม่สนใจลูก และบางรายเห็นว่าเป็นลูกผู้ชายไม่ต้องสนใจมากก็ได้

ผู้พยายามฆ่าตัวตายบางรายถ้าเปรียบเทียบกับระหว่างพ่อกับแม่จะมีความผูกพันและสนิทกับแม่มากกว่าพ่อ บางรายสนิทและใกล้ชิดกับแม่ค่อนข้างมากเพราะแม่เป็นคนดูแลทุกเรื่อง แม่เป็นคนเก่งสามารถช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้แทบทุกเรื่อง แม้กระทั่งพ่อก็ยัง

ยอมรับในความสามารถของแม่ และไม่เคยคิดว่ากล่าวให้เสียใจ และในรายที่พ่อแยกทางไป และพ่อไม่เคยกลับมาดูแลอีก จึงทำให้มีความผูกพันกับแม่มาก ถึงแม้ว่าแม่จะไม่ค่อยสนใจก็ตาม แต่ก็รู้สึกในชีวิตนี้ก็มีเพียงแต่แม่เท่านั้นที่ทำให้มีชีวิตรอดมาจนทุกวันนี้

ในกรณีที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับทั้งพ่อและแม่ ทำให้เกิดความรู้สึกขาดความอบอุ่น ลักษณะความสัมพันธ์เป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ไม่ราบรื่น มีการทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ บางครอบครัวมีประวัติแตกแยก พ่อแยกทางไปตั้งแต่ยังเล็กโดยไม่เคยกลับมาดูแลหรือส่งเสียอะไรอีกเลย ทำให้แม่ต้องเลี้ยงดูโดยลำพัง ซึ่งแม่ก็ต้องประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวทำให้ไม่มีเวลาดูแลใกล้ชิด ปล่อยปละละเลย ประกอบกับไม่มีญาติพี่น้องที่คอยช่วยประคับประคองจิตใจเมื่อเกิดปัญหา ผู้พยายามฆ่าตัวตายมักเก็บปัญหาไปคิดแต่เพียงลำพัง เกิดความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว เป็นส่วนเกินของครอบครัว ไม่เป็นที่ต้องการของพ่อแม่ มีชีวิตอยู่หรือไม่ก็ไม่มีความสำคัญกับครอบครัว เมื่อประสบปัญหาไม่สมหวังหรือสูญเสีย จึงไม่สามารถระบายความทุกข์กับใครได้ ผลสุดท้ายจึงหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย ซึ่งตามทฤษฎีของเดอว์เคิร์ม (Durkheim, 1998 : 96-102) ได้อธิบายว่า การฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดความสัมพันธ์และไม่สามารถเข้ากันได้ดีกับสังคม (Egoistic suicide) เป็นภาวะที่บุคคลขาดการยึดเหนี่ยวกับกลุ่มและรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว หรือมีการรวมกลุ่มต่ำ ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่ม และกลุ่มเองก็ไม่สามารถที่จะควบคุมสมาชิกในกลุ่มได้ ทำให้บุคคลหันไปยึดตนเองเป็นหลัก ไม่มีความผูกพันที่จะต้องคิดถึงใคร และไม่สามารถจะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายของตนได้จึงใช้วิธีการฆ่าตัวตายเป็นทางออกเมื่อมีปัญหา

ในด้านความสัมพันธ์กับพ่อแม่ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พฤติกรรมของพ่อดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจกันและกัน บางครอบครัวมารดาก็ไม่ค่อยมีเวลาให้กับลูก ๆ เนื่องจากต้องประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง ทำให้ไม่มีเวลา ให้ความรักความอบอุ่น ความใกล้ชิดและการดูแลเอาใจใส่ลูก ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกว่า บ้านเป็นที่ ๆ ไม่มีความสุข การที่พ่อไม่รับผิดชอบครอบครัว ดุดัน ทำตัวห่างเหิน เมasuราอาละวาดทุบตีทำร้ายร่างกาย และแม่ชอบด่าทอหยาบคาย ไม่มีเหตุผลนั้น มีผลกระทบต่ออารมณ์ของผู้พยายามฆ่าตัวตาย ทำให้รู้สึกไม่พอใจกับความเป็นอยู่ของตนเอง ไม่ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ รวมทั้งตนเองก็ยอมรับกับการกระทำของพ่อแม่ไม่ได้ จึงรู้สึกเบื่อกและคิดว่าตนเองไม่มีประโยชน์ต่อครอบครัว และตัดสินใจฆ่าตัวตาย ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยของ นีรา พรเดชวงส์ (2540 : 50) ได้กล่าวว่า สถาบันครอบครัวถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการฆ่าตัวตายได้ ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ ลูก นับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพของบุคคล ถ้าครอบครัวมีสภาพไม่ปกติสุข ครอบครัวไม่เป็นระเบียบ เช่น ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่แยกกันอยู่ ครอบครัวอยู่กันอย่างไม่มีความผูกพันรักใคร่กัน สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย อารมณ์รุนแรง ก้าวร้าว เศร้าหมอง

เมื่อเกิดความสูญเสียหรือผิดหวังอย่างรุนแรง ก็จะไม่ใส่ใจเสียใจมากและนานกว่าคนธรรมดา ความรู้สึกไร้ค่าและอารมณ์เศร้านี้เป็นเหตุให้คิดฆ่าตัวตาย

ในด้านความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง ผู้วิจัยพบว่า ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่และทุกรายไม่สนิทกับญาติเนื่องจากญาติอาศัยอยู่ต่างจังหวัด จึงมีโอกาสพบกันเฉพาะในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ทำให้ไม่สนิทกัน เมื่อเวลาเกิดปัญหาขาดผู้ที่พุดคุยปรึกษา ทำให้ต้องใช้ความคิดอยู่กับปัญหานั้นๆ แต่เพียงผู้เดียว ผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความเห็นว่าเป็นผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัว ซึ่งครอบครัวไทยในอดีตเป็นครอบครัวเกษตรกรรมระบบครอบครัวส่วนใหญ่เป็นลักษณะครอบครัวขยายแต่ละครอบครัวอยู่รวมกันหลายชั่วอายุคน เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา พ่อ แม่ พี่ น้อง ลูก หลาน แต่ปัจจุบันการพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรมและความทันสมัย มีการขยายตัวของความเป็นเมืองมากขึ้น เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเมืองเพื่อประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและบริการ โครงสร้างครอบครัวแบบขยายถูกเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีแต่ พ่อ แม่ ลูก บางครอบครัวมีแต่แม่และลูกเท่านั้น ซึ่งในแต่ละวันก็ไม่ค่อยมีเวลาให้แกกัน โดยครอบครัวเหล่านั้นต่างไม่มีญาติผู้ใหญ่ในบ้าน เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้องคอยเป็นแรงสนับสนุนให้คำปรึกษาปลอบโยน หรือให้กำลังใจ เช่น เมื่อผู้พยายามฆ่าตัวตายประสบปัญหาหรือขาดความรักความอบอุ่นหรือห่างเหินจากบิดามารดา ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อสภาพจิตใจก่อให้เกิดความตึงเครียด ซึมเศร้า วิตกกังวล เกิดความรู้สึกอ้างว้างโดดเดี่ยว ฯลฯ ไม่มีใครเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและไม่สามารถปรับตัวหรือหาทางออกให้กับปัญหาของตนเองได้จึงใช้วิธีการหนีโลกโดยการพยายามฆ่าตัวตาย

ส่วนผู้พยายามฆ่าตัวตายในรายที่มีพี่น้อง แต่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อกัน มีอคติต่อกัน เช่น รู้สึกอิจฉาว่าพ่อแม่อยู่ดีธรรมลำเอียงรักน้องหรือพี่มากกว่า ใช้งานตนเพียงคนเดียว บางรายน้องสาวใช้วาจาไม่สุภาพไม่มีความเคารพพี่ พ่อแม่ไม่เคยว่ากล่าวตักเตือน บางรายทั้งพี่ชายและน้องสาวจะพุดส่อเสียดอยู่เสมอ ๆ เนื่องจากผู้พยายามฆ่าตัวตายยังไม่มียานพาหนะแต่พี่ชายและน้องสาวทำงานทุกคน บางรายมีสองคนพี่น้องแต่น้องสาวเรียนอยู่ต่างจังหวัดจึงห่างเหินกับผู้พยายามฆ่าตัวตาย จึงเกิดความรู้สึกเหมือนตนเองอยู่ตัวคนเดียว ไม่ใครเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่มีใครพุดคุยหรือปรึกษาได้ จึงหนีปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย ผู้วิจัยพบว่า มีน้อยเนื่องจากไม่มีเวลาให้แกกัน พ่อแม่ต้องทำงานหนักเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวกลับบ้านดึก การพุดคุยเป็นลักษณะสั่งให้ทำงานเหมือนนายจ้างกับลูกจ้าง จึงทำให้ห่างเหิน ไม่ใกล้ชิดกับลูก ประกอบกับมีแบบแผนการเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย ไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้พุดคุยแสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึกหรือความต้องการขอแต่ละฝ่าย ทำให้ลูกกลัวไม่กล้าพุดคุย ปรึกษาอะไรด้วย เมื่อประสบกับปัญหาจึงต้องเก็บไปคิดเพียงผู้เดียวและรู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียวในโลก ซึ่งตรงกับสรุปผลปัจจัยเสี่ยงในด้านความสามารถในการสื่อสารของผู้ใช้บริการศูนย์ฮอทไลน์ที่

พยายามฆ่าตัวตาย ว่า ความสามารถในการสื่อสารถึงความรู้สึกของตนเองต่ำมาก และไม่สามารถแสดงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองได้ (มูลนิธิศูนย์ฮอทไลน์. 2532-2547 : 33-36)

นอกจากการสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีน้อยแล้ว ยังไม่เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวด้วย เพราะพูดด้วยภาษาที่ก้าวร้าวรุนแรง การตำหนิ การพูดจา ส่อเสียดจากสมาชิกในครอบครัว เกิดความขัดแย้ง เมื่อมีปัญหาจึงไม่ปรึกษาใคร เพราะถ้าปรึกษาคาดว่าจะไม่ได้รับคำแนะนำที่ทำให้สบายใจขึ้น และไม่มีครอบครัวใดเลยที่สื่อสารกันด้วยภาษากาย เช่น การสัมผัสโอบกอดกัน ซึ่งจากการศึกษาด้านการสื่อสารพบว่า การสื่อสารที่ดี จะต้องใช้องค์ประกอบของการสื่อสารทั้งคำพูดและภาษาท่าทาง ได้แก่ การสบตา สีหน้า ท่าทาง ที่แสดงออกซึ่งการรับฟัง การสัมผัส โอบกอด ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มความรักความผูกพันที่ดีต่อกัน ผู้พยายามฆ่าตัวตายบางครอบครัวแม้เป็นผู้ทำความรำคาญ เพราะพูดมาก พูดซ้ำซาก พูดเรื่องหนึ่งไปอีกเรื่องหนึ่ง ต่ำทอเสียงดัง จึงหาทางออกด้วยการไม่สื่อสารกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณพิมล หล่อตระกูลและคณะ (2541) ที่พบว่า ความผิดปกติของปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับอายุในเด็กวัยรุ่น จะมีปัญหาจากความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ผิดปกติ ขาดความรักความอบอุ่น ผู้ใหญ่มีความขัดแย้งกัน การทารุณด้านร่างกาย การสื่อสารภายในครอบครัวไม่เพียงพอ ขาดการสื่อสาร ไม่สามารถสื่อสารให้เข้าใจกันได้ ดังนั้นการพัฒนาการสื่อสารในครอบครัวให้เหมาะสมนั้น ควรใช้เวลาในการพูดคุยกัน ให้ความสนใจในสิ่งที่สมาชิกในครอบครัวพูดหรือแสดงความคิดเห็น พยายามสื่อสารให้เข้าใจกัน และควรเลือกภาษาที่ใช้ให้เป็นปียวาจา คำนี้ถึงความรู้สึกของผู้ฟัง ควรใช้เหตุผลและหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำตัดรอน เหยียดเย้ย หยาบคายและวางอำนาจ การสื่อสารที่เปิดเผยต่อกันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจกัน สามารถสื่อความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของกันและกัน ซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการสื่อสารในระบบชีวิตประจำวันจะมีผลต่อความผูกพันที่มีอยู่ในครอบครัว

ผู้วิจัยเห็นว่าการสื่อสารกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวนั้น เป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องและแสดงผลควบคู่กับแบบแผนการเลี้ยงดู หากผู้พยายามฆ่าตัวตายได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หรือปล่อยปละละเลย คนในครอบครัวไม่สนใจกัน ย่อมส่งผลให้การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัวพร่องดังผลการวิจัยที่พบในเบื้องต้น ประกอบกับผู้พยายามฆ่าตัวตายมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับญาติพี่น้อง และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นพ่อแม่ที่เข้มงวดกวดขันไม่เคยรับรู้เพราะเคยไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้พูด พ่อแม่ที่ปล่อยปละละเลยอาจเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับลูกเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ไม่มีความสำคัญ จึงไม่มีการสื่อสารซักถามถึงปัญหานั้นทำให้ปัญหานั้นใหญ่โตลุกลามเกินกว่ากำลังและสติปัญญาของผู้พยายามฆ่าตัวตายจะแก้ไขได้ ผู้พยายามฆ่าตัวตายจึงต้องคิดและแก้ไขปัญหาแต่เพียงผู้เดียว รู้สึกว่าไม่มีใครเคียงข้างที่จะปรึกษาหรือพูดคุยปรับทุกข์ได้เลย เกิดความเครียด และผลักดันให้ตัดสินใจฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหาได้

จากการศึกษาด้านการมีกิจกรรมร่วมกัน ผลการวิจัยพบว่า บางครอบครัวมีกิจกรรมในการประกอบอาชีพร่วมกัน มีความจำเป็นต้องช่วยกันประกอบอาชีพค้าขาย คือ ช่วยแม่ทำขนมขาย ซึ่งทำมานานกว่า 10 ปี ผู้พยายามฆ่าตัวตายจึงรู้สึกเบื่อมาก กับชีวิตที่จำเจ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง บางรายทำกิจกรรมร่วมกันบ้างแต่น้อย โดยมากจะทำกิจกรรมร่วมกันในเทศกาลต่าง ๆ เช่น มีการกินเลี้ยงกันในวันขึ้นปีใหม่ สงกรานต์ เมื่อถึงวันคล้ายวันเกิดของพ่อแม่ ลูก ๆ จะรวมเงินกันซื้อของขวัญให้ แต่พอถึงวันคล้ายวันเกิดของลูกพ่อแม่ไม่เคยซื้ออะไรให้ จะมีก็แต่เพียงซื้ออาหารมารับประทานร่วมกัน และนาน ๆ จะได้ไปพักผ่อนต่างจังหวัดร่วมกันสักที และในบางรายที่แม้ว่าจะมีกิจกรรมร่วมกันเช่นไปพักผ่อนต่างจังหวัดด้วยกัน แต่ก็ไม่มีความสุขหรือรู้สึกดีเพราะมีพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ไม่สนิทกันทั้งกับพ่อและแม่ จึงกลายเป็นความรู้สึกอึดอัดและไม่อยากร่วมกิจกรรมด้วยถ้ามีบิดาร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งจากการศึกษาทฤษฎีได้กล่าวว่าการอยู่ด้วยกันและการใช้เวลาทำสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันก่อให้เกิดสัมพันธ์ในครอบครัวที่แน่นแฟ้น และเกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกัน มีการเอาใจใส่ซึ่งกันและสังสรรค์กัน ทำกิจกรรมในวันหยุดด้วยกัน การรับประทานอาหารร่วมกัน และไปเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ ด้วยกันกับครอบครัว สิ่งเหล่านี้เป็นการใช้เวลาอยู่ด้วยกันอย่างมีคุณภาพและมีคุณค่า และเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้สัมพันธ์ภาพในครอบครัวมีความใกล้ชิดและอบอุ่นมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในเรื่องข้อมูล ข่าวสาร รวมทั้งวิธีการดำรงชีวิตในครอบครัว การมีกิจกรรมร่วมกัน นอกจากจะก่อให้เกิดความสนิทสนมกันแล้ว ยังก่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านต่าง ๆ ซึ่งเมื่อคนในครอบครัวประสบปัญหา ก็จะแสดงความเอาใจใส่ ช่วยเหลือให้สามารถเผชิญปัญหานั้นได้โดยไม่ต้องรู้สึกโดดเดี่ยว ในทางตรงกันข้าม หากขาดสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัว ต่างคนต่างอยู่ เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งประสบปัญหาและไม่ได้รับความเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจ จะทำให้เกิดความรู้สึกคับข้องใจและตัดสินใจหนีปัญหาโดยการฆ่าตัวตายได้

ในกรณีที่ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายไม่เคยมีกิจกรรมร่วมกันเลย ไม่เคยรับประทานอาหารร่วมกันทั้งในบ้านและนอกบ้าน ไม่เคยมอบของขวัญหรือจัดงานอะไรเป็นพิเศษให้แก่กันในวันพิเศษของแต่ละคนในครอบครัว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นการไม่ให้ความสำคัญแก่ตัวบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัว การไม่มีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เช่น ไม่เคยรับประทานอาหารนอกบ้านร่วมกัน ไม่เคยไปท่องเที่ยวหรือพักผ่อนตามต่างจังหวัดหรือสถานที่ต่าง ๆ ร่วมกัน ไม่เคยแสดงความยินดีหรือให้ของขวัญกันวันสำคัญหรือวันพิเศษ การไม่เห็นคุณค่าของกันและกันมีผลทางด้านจิตใจทำให้เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว ไม่มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ไม่ไว้ใจครอบครัว แยกตัวอยู่คนเดียวมากขึ้น เมื่อเกิดปัญหาจึงหมกมุ่นแก้ไขปัญหาเพียงลำพัง ซึ่งอาจใช้วิธีการหนีปัญหามากกว่าการแก้ปัญหาได้ เช่น การพยายามฆ่าตัวตาย ซึ่งจากการศึกษาทฤษฎีของ เดอร์ไคม์ (Durkheim, 1998 : 78-95) กล่าวว่า การฆ่าตัวตายเกิดขึ้นจากการเสียสมดุลในสังคม ขาดความสัมพันธ์ และไม่สามารถเข้ากันได้ดีกับสังคม (Egoistic suicide) เป็นภาวะที่บุคคลขาดการยึดเหนี่ยวกับกลุ่มและรู้สึกอ้างว้าง

เปล่าเปลี่ยว หรือมีการรวมกลุ่มต่ำ ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่ม ไม่อาจเข้ากับคนอื่น ๆ ในสังคมได้ และกลุ่มเองก็ไม่สามารถที่จะควบคุมสมาชิกในกลุ่มได้ ทำให้บุคคลหันไปยึดตนเองเป็นหลัก ไม่มีความผูกพันที่จะต้องคิดถึงใคร และไม่สามารถจะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายของตนได้จึงใช้วิธีการฆ่าตัวตายเป็นทางออก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นีรา พรเดชวงศ์ (2540) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพยายามฆ่าตัวตายของผู้ป่วยในโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร แล้วพบว่าการมีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ ทำให้มีการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม สามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนั้น การสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้สามารถปรับตัวและเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ นั้น จึงควรประกอบด้วยการสนับสนุนด้านอารมณ์ การตอบสนองความต้องการซึ่งกันและกัน การเห็นอกเห็นใจ เข้าใจและยอมรับความรู้สึกระหว่างสมาชิกในครอบครัวด้วยความจริงใจ การพักผ่อนร่วมกันหรือการมีกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกันของคนในครอบครัว จะเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมนั้น ๆ เป็นการเปิดโอกาสให้แสดงออกถึงตัวตนและความต้องการของสมาชิกในครอบครัวและยังเป็นการสร้างความรักความสามัคคีกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวอีกด้วย

จากการศึกษาสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย ผลการวิจัย พบว่า สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายมาจากการรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า เช่น พ่อไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาและอนาคตของตนไม่ยอมให้ไปเรียน และไม่ให้เงินไปเสียค่าเทอม บางรายน้อยใจแม่ที่ดูต่ำและเปรียบตนเองว่าเหมือนพ่อที่ไม่มีความรับผิดชอบ บางรายน้อยใจพ่อแม่ที่ไม่เข้าใจอารมณ์และความต้องการของตนเอง พ่อเป็นผู้ทำให้เลิกกับคนรัก ทำให้เกิดความน้อยใจว่าทำไมตนเองจึงต้องเกิดมาในครอบครัวนี้ และบางรายน้อยใจที่แม่ไม่ยอมพูดด้วยเหมือนไม่เห็นคุณค่าของลูก ไม่ให้อภัยที่ลูกทำผิดพลาดจึงประชดด้วยการพยายามฆ่าตัวตาย และชาร์ล (Charles. 1991 : 86) กล่าวว่า "ความเป็นมนุษย์ หมายถึง ความรู้สึกเป็นปมด้อย" ความคิดเช่นนี้อธิบายว่าการต่อสู้ของมนุษย์ต่อปัญหาต่าง ๆ นั้น เป็นความพยายามเอาชนะปมด้อยของตนเอง แต่หากไม่สามารถเอาชนะปัญหาได้ ก็จะมุ่งทำลายประชดตัวเองด้วยการฆ่าตัวตาย และทฤษฎีของ เดอร์ไคม์ (Durkheim. 1998 : 78-95) กล่าวว่า การฆ่าตัวตายที่ผู้กระทำมีความตั้งใจที่จะฆ่าตนเองให้ตายนั้น ทั้งนี้เกิดจากความรู้สึกไม่ยอมมีชีวิตอยู่อย่างรุนแรง ชีวิตมีปมด้อย วางเปล่าไร้คุณค่า ไร้ความหมาย หมดอาลัยตายอยากในชีวิต มีความคิดว่า การมีชีวิตอยู่นานวันก็จะยิ่งเป็นการเพิ่มปัญหาให้กับตนเอง

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายบางกรณีเกิดจากความรู้สึกอยากลงโทษตนเอง เช่น ทำให้พ่อแม่ผิดหวัง ทำให้เกิดปัญหาในครอบครัวทั้งที่พ่อกับแม่ให้ความรักและตามใจมาตลอด บางรายเป็นโรคประจำตัวต้องใช้เงินในการรักษาอย่างต่อเนื่อง ต้องออกจากราชการเพราะหยุดไปหาหมอบ่อย ๆ เธอเกิดความรู้สึกท้อแท้ใจ หมดอาลัยในชีวิต มองไม่เห็นคุณค่าของชีวิต มีความรู้สึกที่ว่าตนเองนั้นไร้ค่าและเป็นภาระของบุคคลในครอบครัวที่จะต้องคอยดูแล และเป็น

ภาวะเรื่องค่าใช้จ่าย นึกเสียใจ น้อยใจกับร่างกายตนเองว่าทำไมต้องมีโรคประจำตัวเช่นนี้และไม่ต้องการที่จะเป็นภาวะในด้านต่าง ๆ ให้กับพ่อแม่และคนในครอบครัวอีกต่อไป ซึ่ง สุวัทนา อารีพรรค (2542 : 126) กล่าวว่าคนที่กระทำการฆ่าตัวตาย เกิดจากแรงขับ (Drive) ที่ซับซ้อนซึ่งแยกได้เป็น 4 ลักษณะ และ 1 ใน 4 ลักษณะหนึ่ง คือ การฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมาน ความเจ็บปวด ได้แก่ผู้ป่วยที่ไม่มีทางรักษาให้หายได้ หรือคนชราที่มองไม่เห็นคุณค่าของชีวิต และไม่ต้องการเป็นภาระแก่สังคมและคนรอบข้าง และมาโนช หล่อตระกูล (2546 : 6) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายสาเหตุหนึ่งว่า ผู้ที่มีโอกาสเสี่ยงหรือมีแนวโน้มที่จะทำการฆ่าตัวตายนั้น เกิดจากสภาพร่างกายไม่สมบูรณ์หรือมีความพิการ บุคคลประเภทนี้มักเกิดความรู้สึกท้อแท้ใจ หมดอาลัยในชีวิต มองไม่เห็นคุณค่าของชีวิต มีความรู้สึกว่าตนเองนั้นไร้ค่าและเป็นภาระของบุคคลรอบข้าง นอกจากเรื่องความพิการแล้ว การที่เป็นโรคร้ายแรงไม่มีทางรักษาให้หายได้หรือยากแก่การรักษา เช่น ดิตเชื้อเอสดี โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน โรคลมชัก หรือโรคที่ทำให้เกิดความพิการ เสียโฉม หรือสูญเสียสมรรถภาพทางเพศ สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ป่วยอ่อนแอและเกิดความท้อแท้ไม่อยากมีชีวิตอยู่ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮอกก์ (Hock. 1980 : 725) สนับสนุนเหตุผลดังกล่าว เขาศึกษาเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายในประเทศสิงคโปร์ และพบว่า การฆ่าตัวตายของผู้ชายที่สูงอายุมีสาเหตุมาจากโรคทางกายที่รุนแรงและรักษาไม่หาย

ผู้พยายามฆ่าตัวตายผิดหวังจากความรัก ถูกปฏิเสธความรัก ทำให้รู้สึกสูญเสีย ไร้ค่า ขาดสายสัมพันธ์ทางสังคมกับคนรัก รู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวหรือคนรัก และไม่ได้รับความเห็นใจจากคนรอบข้าง ทำให้ตกอยู่ในสภาพเศร้าโศกเสียใจ ซึ่งจากการศึกษาสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายโดยนักสังคมศาสตร์หลายสาขาได้ทำการศึกษารูปแบบถึงสาเหตุของการฆ่าตัวตายเป็นระยะเวลาหลายทศวรรษ จนสามารถให้แนวคิดที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์การฆ่าตัวตายได้ว่า คนที่ฆ่าตัวตายมักเป็นคนที่มีสูญเสียบุคคลที่ตนเองรัก และเกิดความรู้สึกแค้นมากในเวลาเดียวกัน เป็นความรู้สึกแบบสองฝักสองฝ่าย ความแค้นแค้นก่อให้เกิดความคิดก้าวร้าวที่จะทำร้าย แต่ขณะเดียวกันความรักที่มีอยู่จะปิดเบนความก้าวร้าวให้มุ่งเข้าหาตนเอง (Introjection) กลับกลายเป็นการลงโทษตนเอง คิดว่าตนเองไม่ดีสมควรได้รับการลงโทษ ถ้าความคิดดังกล่าวนี้รุนแรงถึงที่สุด ก็อาจทำให้บุคคลนั้นฆ่าตัวตายได้

จากการศึกษาผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตายภายหลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว ในเชิงบวก พบว่า ผู้พยายามฆ่าตัวตายได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่และคนในครอบครัวดีขึ้น มีการพูดคุยกันมากขึ้น มีเวลาให้แก่มากขึ้น นอกจากนั้นยังทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายเข้าใจคนในครอบครัวมากขึ้น มีความคิดเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ได้รับรู้ว่าคุณที่รักตนมากที่สุดก็คือคนในครอบครัว ทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกเสียใจในการกระทำของตน เสียใจที่ทำให้พ่อแม่เสียใจ เป็นห่วง เสียเงินและเสียเวลามากดูแลตนเอง และตั้งใจจะปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น เลิกคบเพื่อนไม่ดี เลิกเสพยาเสพติด บางรายตั้งใจจะเรียนต่อ หางานทำเพื่อช่วยเหลือทางบ้าน บางรายรู้สึกรักพ่อแม่มากขึ้นและตั้งใจจะบวชเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่ ซึ่งสอดคล้องกับ แสงอุษา

สุทธิชนกุล (2545 : 23-26) กล่าวว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นในชีวิตครอบครัวเมื่อมีคนในครอบครัวพยายามฆ่าตัวตาย จะมีทั้งในแง่บวก เช่น การพยายามให้ความสนใจกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวมากขึ้น หาเวลาให้กับครอบครัวมากขึ้น

ผลที่เกิดขึ้นต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายในเชิงบวก พบว่า สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวดีขึ้น สนใจและใช้เวลาแก่กันมากขึ้น พูดคุยกันมากขึ้นแม้จะรู้สึกฝืนในช่วงแรก รู้สึกถึงความเป็นครอบครัวที่อบอุ่นมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ แสงอุษา สุทธิชนกุล (2545 : 23-26) กล่าวว่า ครอบครัวอาจดีใจที่ญาติของเขายังคงมีชีวิตอยู่และยังมีโอกาสอีกครึ่งสำหรับชีวิตที่ดีกว่าของวันพรุ่งนี้ แต่ครอบครัวก็ยังคงเผชิญหน้า และมีชีวิตอยู่พร้อมความหวาดกังวลว่าเขาอาจจะเกิดความพยายามฆ่าตัวตายอีกครั้งและอาจถึงแก่ชีวิต อัมพร โอตระกูล (2541) พบว่า ผลต่อครอบครัวในด้านบวกนั้น มีการปฏิบัติต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตายดีขึ้น ให้ความหวังใจ และดูแลอย่างใกล้ชิดมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มของความสัมพันธ์ในครอบครัวเริ่มดีขึ้น ทุกคนเริ่มปรับตัวที่จะหันหน้าเข้าหากัน เริ่มที่จะหาโอกาสมาปรึกษาหารือกันเมื่อมีปัญหา เพราะที่ผ่านมามีเคยหันหน้ามาพูดหรือปรึกษาปัญหากันเลย และหลีกเลี่ยงไม่พูดถึงเหตุการณ์พยายามฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นไปแล้วและเฝ้ารอไม่ให้เกิดซ้ำขึ้นอีก

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายในเชิงลบโดยรวม คือ พ่อแม่ต้องหยุดงาน เสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการรักษา บางรายแม่ต้องหยุดขายของเพื่อไปเฝ้าผู้พยายามฆ่าตัวตายที่โรงพยาบาล บางรายเสียรายได้เพราะต้องหยุดตัดเย็บเสื้อผ้าและต้องไปกู้เงินมาลงทุน เนื่องจากเงินออมที่เก็บไว้สำหรับการลงทุนหมดไปกับค่ารักษาตัว ทำให้ซึ่งเป็นผลให้เกิดหนี้สิน และบางรายแม่ตกใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนไม่สบายอยู่หลายวัน ในรายที่แม่เป็นโรคหัวใจก็ต้องไปพบหมอบ่อยขึ้นเนื่องจากตกใจและได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจอย่างแรงและทุกครอบครัวก็ยังเกรงว่าผู้พยายามฆ่าตัวตายจะมีพฤติกรรมที่จะพยายามฆ่าตัวตายซ้ำอีก

ผลจากการศึกษาลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตายในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะของปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งแสดงออกมาทางด้านลบ และสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย ซึ่งทำให้ผู้พยายามฆ่าตัวตายรู้สึกเครียด เกิดอารมณ์เศร้า รู้สึกชีวิตติดตัน สิ้นหวัง ไม่มีใครช่วยเหลือ รู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียวในโลก เป็นแรงผลักดันให้เป็นสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายและเกือบทั้งหมดก่อนที่จะพยายามฆ่าตัวตายจะมีอาการซึมเศร้า เก็บตัวไม่พบหน้าใคร นอนไม่หลับ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ นิรา พรเดชมวงศ์ (2540) ที่ได้กล่าวไว้ว่าสถาบันครอบครัวถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการฆ่าตัวตายได้ ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ ลูก นับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพของบุคคล ถ้าครอบครัวมีสภาพไม่ปกติสุข ครอบครัวไม่เป็นระเบียบ เช่น ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่แยกกันอยู่ ครอบครัวอยู่กันอย่างไม่มีความรักใคร่กัน สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย อารมณ์รุนแรง ก้าวร้าว เศร้าหมอง หรือแม้แต่การที่แม่รักลูกมากเกินไป ปกป้องลูกมากเกินไป ห่วงแทนลูกคอยดูแลช่วยเหลือควบคุมทุกสิ่งทุกอย่าง จะมีผลทำให้เด็กขาดความเป็นตัว

ของตัวเอง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง หวาดกลัวต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวง่ายอาจทำให้มีบุคลิกภาพแบบต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา (Dependent) เมื่อเกิดความสูญเสียหรือผิดหวังอย่างรุนแรงก็จะโศกเศร้าเสียใจมากและนานกว่าคนธรรมดา (เป็นลักษณะของผู้ป่วยด้วยโรคประสาทซึมเศร้า) ซึ่งอาจเป็นกลไกป้องกันตนเองชนิดมุ่งเข้าหาตนเอง (Introjections) โดยรับเอาความรู้สึกที่ไม่ดีเข้ามาไว้ในตนเอง ความรู้สึกไร้ค่าและอารมณ์เศร้าจะเพิ่มมากขึ้น เป็นเหตุให้คิดฆ่าตัวตายได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลหรือเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดการพยายามฆ่าตัวตาย โดยที่มาของปัญหาเหล่านี้เกิดจากสาเหตุย่อยหลาย ๆ สาเหตุผสมผสานกัน และความคิดที่จะฆ่าตัวตายเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้กับทุก ๆ คน แต่การป้องกันไม่ให้คนคนหนึ่งตัดสินใจฆ่าตัวตายนั้น เป็นเรื่องที่ประกอบด้วยเหตุและผล จึงต้องการเสนอแนะแนวทางเพื่อป้องกันการฆ่าตัวตาย ดังนี้

(1) พ่อแม่ต้องแสดงบทบาทและหน้าที่ให้เหมาะสม พ่อผู้เป็นผู้นำครอบครัวต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูก ให้เวลา ให้ความใกล้ชิดกับลูก ไม่ทำตัวเหินห่าง ควรเปลี่ยนความคิดที่ว่า เป็นพ่อต้องทำให้ลูกกลัว เป็นพ่อไม่จำเป็นต้องใกล้ชิดลูก และไม่จำเป็นต้องแสดงความรัก

(2) พ่อแม่ควรปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงดูให้เหมาะสม ตามยุค ตามสมัย ตามเหตุการณ์ โดยยึดหลักเดินสายกลาง เปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็น ได้แสดงออกถึงความต้องการ ไม่ปิดกั้นกระบวนการความคิด และยอมรับความเป็นตัวตนหรือความเป็นตัวของตัวเองของลูก พร้อมอบรมสั่งสอนหรือชี้แนะถึงผลดีหรือไม่ดีในสิ่งที่ลูกกระทำ ควรเลี้ยงลูกแบบให้ลูกพูดกับพ่อแม่ได้ทุกเรื่อง ไม่ควรเลี้ยงแบบให้ลูกไม่กล้าพูดกับพ่อแม่ ถ้าพูดก็พูดเฉพาะบางเรื่องและบางเรื่องที่ไม่พูดก็เป็นเรื่องที่โกหก เนื่องจากถ้าพูดความจริงแล้วกลัวจะถูกลงโทษ

(3) พ่อแม่ควรให้ความใกล้ชิดกับลูก แสดงความรัก ให้ความอบอุ่น แสดงความสนใจในความเป็นไปหรือการกระทำของลูก พูดคุยสื่อสารซักถามถึงกันและกัน ระวังระวังคำพูดที่อาจทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้ง ตึงเครียด หรือคำพูดที่ทำร้ายจิตใจ และควรทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างลูกกับพ่อแม่เป็นไปในทางที่ดี มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น อบอุ่น

(4) พ่อแม่ควรแสดงความรัก ความสนใจต่อบุตรเท่า ๆ กัน ในกรณีที่มีบุตรมากกว่า 1 คน หากจะต้องทำอะไรต่อบุตรคนใดมากกว่าบุตรคนอื่นแล้ว ควรอธิบายถึงสาเหตุของการกระทำนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ หรือเกิดความรู้สึกว่าพ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน ซึ่งจะส่งผลให้ความรู้สึกต่อกันระหว่างพี่น้องไปในแนวทางที่ดีด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

(1) รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยบริการให้คำปรึกษา ให้ความรู้ในเรื่องการเตรียมตัวก่อนสมรส ภายหลังการสมรสและก่อนการมีบุตร เพื่อการปรับตัวของบุคคล ปรับตัวกับการมีชีวิตคู่ปรับตัวในชีวิตครอบครัว แนวทางการเป็นผู้นำครอบครัวและการเลี้ยงดูบุตรให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

(2) ควรมีนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตที่เป็นสุข การจัดการความเครียดในครอบครัว ส่งเสริมสุขภาพจิตครอบครัวในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการพยายามฆ่าตัวตายของสมาชิกในครอบครัว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- (1) ควรศึกษาถึงความเสี่ยงที่ผู้พยายามฆ่าตัวตายจะกระทำซ้ำอีก
- (2) ควรศึกษาว่าระดับการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจพยายามฆ่าตัวตายหรือไม่
- (3) ควรศึกษาถึงสาเหตุที่ผู้นำครอบครัวที่เป็นพ่อ ส่วนใหญ่เหตุใดจึงเลี้ยงดูลูกแบบอัตตาธิปไตย

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา. (2541). แนวทางการช่วยเหลือผู้ที่พยายามฆ่าตัวตาย. กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ.
- กรมส่งเสริมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2545). สรุปผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการฆ่าตัวตายระหว่างปี พ.ศ.2542-2545. กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ .
- นางพาง ลีมาสุวรรณ. (2541). โรคซึมเศร้า. กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี.
- นางลักษณ์ เทพสวัสดิ์. (กรกฎาคม-ธันวาคม). "ความเครียดและสุขภาพจิตของคนในสังคมสมัยใหม่". วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, 9(2) : 27-33.
- นිරา พรเดชวงศ์. (2540). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพยายามฆ่าตัวตายของผู้ป่วยโรงพยาบาลสังกัด กทม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นฤจร อธิธิจักรจรส. (2535). แนวความคิดทางทฤษฎีทางสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิยะฉัตร เนนเลิศ. (2544). การศึกษาปัญหาทางสังคมของผู้พยายามฆ่าตัวตาย ศึกษาเฉพาะกรณีผู้มารับการรักษา ณ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประยูศักดิ์ เสรีเสถียร. (2541). "การศึกษาระบาดวิทยาของผู้พยายามฆ่าตัวตายที่มารับบริการในโรงพยาบาลของรัฐจังหวัดระยอง". วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 1 : 11.
- ประเวช ตันติพิพัฒนสกุล. (2541). การหาสาเหตุและการป้องกันการฆ่าตัวตาย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อารีย์.
- ประสิทธิ์ สวาสดีญาติ. (2546). ต้นแบบชีวิต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, อัมพรศรี ธนไพศาล และสุพรรณิ เกกนิชะ (2541). "รายงานผู้ป่วยพยายามฆ่าตัวตาย 485 คน ของโรงพยาบาลศูนย์เชียงใหม่รายประชนาเคราะห์" วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 43 : 2-13.
- ผอบ นะมาตร. (2543). ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- แก้ว โสทธิพันธ์. (2546). พ่อจ๋า แม่จ๋า ลูกลาก่อน. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์การพิมพ์.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2538). กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

- พรรณพิมล หล่อตระกูล. (กรกฎาคม-กันยายน). "ปัจจัยทางจิตสังคมในเด็กและวัยรุ่นที่มาใช้บริการที่ศูนย์สุขวิทยาจิต". วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 43(3) : 27-33 .
- พระพยอม กัลยาโณ. (18-24 พฤศจิกายน 2548). "โง่ชั่ววูบ -ฆ่าตัวตาย". โลกวันนี้ วันสุข, 1(1) : 4-5
- ไพรัตน์ พุกกะชาติคุณากร. (2543). จิตเวชศาสตร์. เชียงใหม่ : ธนบรรณการพิมพ์.
- ภัสสร ลิมานนท์. (กรกฎาคม-กันยายน). "บทบาทของผู้ชายกับปัญหาครอบครัวไทยในปัจจุบัน". วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 43(3) : 33-40
- กัมศักดิ์ บุญเจียร. (2541). ความพยายามฆ่าตัวตาย : กรณีศึกษาที่จังหวัดชัยนาท. ปรินิพนธ์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มณฑิรา เลิศพานิช. (2543). การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการพยายามฆ่าตัวตายของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสังกัดรัฐบาลส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มณีรัตน์ เพ็ญวุฒิราญ. (2546). อัตวินิบาตกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- มาโนช หล่อตระกูล. (2542). พฤติกรรมการฆ่าตัวตาย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ หมอชาวบ้าน.
- _____. (2546). แนวโน้มการฆ่าตัวตายในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- เรณู ปทุมมณี. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างความวิกฤติในชีวิตกับการประกอบอัตวินิบาตกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลิชฐ์ เดชกฤษ. (12 เมษายน 2548). "ฆ่าตัวตาย : ทางออกหรือทางตัน?". มติชนรายวัน. 7.
- วิจารณ์ วิชัยยะ. (2543). Management of suicide. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อารีย์.
- วีรพล กุลบุตร. (22 มีนาคม 2544). "แนวโน้มการฆ่าตัวตายในสังคมไทยในปัจจุบัน". สยามรัฐ. 11.
- วันเพ็ญ บุญประกอบ. (มกราคม - มีนาคม 2546). "การพยายามฆ่าตัวตายในวัยเด็ก". วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 16(2) : 29-39.
- ศรีสุดา โดประสี. (4 ตุลาคม 2543). "แพ้นั้นการฆ่าตัวตายทางเลือกสังคมเพราะบาง". มติชนรายวัน. 4.
- สกุ๊ป หน้า 1. (13 สิงหาคม 2548). "สถิติการฆ่าตัวตายของคนไทย". ไทยรัฐ. 5.
- สมชาย จักรพันธ์. (29 มีนาคม 2548). "คนไทยฆ่าตัวตายสถิติ-วันละ 12 คน". ไทยรัฐ. 19.

- _____. (9 มิถุนายน 2548). "สำรวจสุขภาพจิต..ท่ามกลางความวิปริตและ
พฤติกรรมแปรปรวน...คนหรือสังคม... "บ้า" ?..." ไทยรัฐ. 15.
- สมพร บุชราทิจ และคณะ. (2543). "การฆ่าตัวตาย". วารสารศิริราช, 30(25) : 35.
- สมภาพ เรื่องตระกูล และคณะ. (2546). คู่มือจิตเวชศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 6).
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว.
- สุวิทนา อารีพรรค. (2542). ความผิดปกติทางจิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- _____. (กันยายน 2543). "การพยายามฆ่าตัวตายของคนไทย". วารสารสมาคม
จิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 24(3) : 26-29.
- สุชาติ พหลภาคย์. (2544). การฆ่าตัวตายในสังคมไทย. ขอนแก่น : รายงานการวิจัย
ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพัตรา สุภาพ. (2542). สังคมวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิชย์ จำกัด.
- _____. (2544). ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์ จำกัด.
- เสงี่ยม สารบัณฑิตกุล. (2543). การศึกษาการฆ่าตัวตาย 7 จังหวัด ภาคตะวันออก
เฉียงเหนือ. ขอนแก่น : โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น กรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข.
- แสงอุษา สุทธิชนกุล. (2545). โรคทางจิตใจ ที่อาจเกิดขึ้นได้กับคุณ. กรุงเทพฯ :
อุษาการพิมพ์.
- อนันต์ ศรีเกียรติขจร. (กรกฎาคม - กันยายน 2542). "การฆ่าตัวตาย".
วารสารโรงพยาบาลชลบุรี, 9(4) : 18.
- อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม. (2536). **Reducing Suicide by the Year 2000.**
บทความองค์การอนามัยโลก.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2546). "พฤติกรรมฆ่าตัวตายในเด็ก". จุฬาลงกรณ์เวชสาร.
1 : 11-15.
- อนุชา อาภาภิรม. (2547). (ความ) ครียด กับ (ความ) เจริญของโลก. กรุงเทพฯ :
รุ่งแสงการพิมพ์.
- เอมอร ชินพัฒนพงษ์ศา. (2544). การศึกษาระบาดวิทยาของผู้พยายามกระทำ
อัตวินิบาตกรรมในกลุ่มอายุ 15-30 ปี. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรอนงค์ อินทรจิตร. (2548). ทำไมต้องฆ่าตัวตาย. กรุงเทพฯ : ปกเกล้า.
- อัมพร โอตระกูล. (2541). สาเหตุการฆ่าตัวตาย. กรุงเทพฯ : นำอักษรการพิมพ์.

- Adam, K. Bianchi (et.al.). (1998). **International factors in suicide attempts.**
Australian And New Zealand : Arch Genneral Phychiatric Press.
- Brent,D.A. (1995). "Risk factors for adolescent suicide and suicide behavior mental
and substance abuse disorder, family environment factor and life
stress". **Suicide Life Threat Bch 25, (Suppl) : 52 - 63.**
- Burgess, W.A. (1986). **Crisis and recovery.** Maryland : A Prentice Hall.
- Charles,I. (1991). **Suicide Stressors and the life cyclen.** American Journal
Psychiatry.
- Durkheim, E. (1966). **Suicide.** New York : Free Press.
- Erwin, S. (1977). **Suicide and attempted suicide.** Made and Printed in Great
Britain by C. Nicholls and Company Ltd.,
- Froch, C.P. (1985). **Guidance services in schools.** (5th ed). New York :
McGrow-Hill.
- Hock, C.B. (April 1980). "A study of attempted suicide in private protive".
Singapore Medical Journal, 724-728.
- Howton, K. (September 1995). "Attempted suicide". **Medical International,**
3910-3912.
- Nancy,C. (1991). "Social system of suicidal high school adolesentss". **Journal of
psychosocial Nursing, 29 : 15.**
- Peck, M. (1985). **Suicidal behavior among college students.** New York : Harper and
Brother
- Platt, S. (1984). "Unemployment and suicidal behavior". **Social Science and Medicine,**
: 93-115.
- Robert, J. Wesley, E. and David, F. (1997). "Depression and health behavior of
adolescent". **Psychological Report, 111-113.**
- Stack, S. (1982). "Suicide" . **A decade review of the sociological literature
deviant Behavior. 4 : 49-51**
- U.S. Bureau of the Census. (1988). **Statistical abstract of the united states.**
Washington, DC : U.S.Goverment Printing Office.
- Weissman, M. (1994). **The epidemiology of suicide attempted 1960-1973.**
Australian And New Zealand : Arch Genneral Phychiatric Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แนวคำถามการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

แนวคำถาม

ส่วนที่ 1 (สำหรับผู้ป่วยฆ่าตัวตาย)

ชื่อ - สกุล.....ชื่อเล่น.....
 ชื่อสมมุติที่ใช้.....
 เพศ.....อายุ.....
 การศึกษา.....
 อาชีพ.....
 วิธีที่ใช้ในการพยายามฆ่าตัวตาย.....

รูปแบบของครอบครัว

- ในครอบครัวมีสมาชิกกี่คน มีใครบ้าง
- มีสมาชิกในครอบครัวคนใดต้องเดินทางไปทำงานที่ต่างจังหวัดเป็นประจำหรือไม่

แบบแผนการเลี้ยงดู

- ใครเป็นผู้นำครอบครัวและเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับครอบครัว
- บทบาทของบิดาที่มีต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นอย่างไร
- บทบาทของบิดาที่มีต่อครอบครัวเป็นอย่างไร
- บทบาทของมารดาที่มีต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นอย่างไร
- บทบาทของมารดาที่มีต่อครอบครัวเป็นอย่างไร
- คุณมีบทบาทด้านใดมากที่สุดในครอบครัว
- คุณคิดว่าทุกคนในครอบครัวทำหน้าที่หรือแสดงบทบาทของตนได้เหมาะสมแล้วหรือไม่ ถ้าไม่ต้องการให้แก้ไขอย่างไรบ้าง
- ในครอบครัวมีหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันอย่างไรบ้าง และคิดอย่างไรเกี่ยวกับหลักปฏิบัติดังกล่าว
- ใครเป็นคนจัดการเรื่องต่าง ๆ ของครอบครัว
- ผู้เลี้ยงดูท่านในวัยเด็กคือใคร
- ลักษณะการเลี้ยงดูในวัยเด็กเป็นอย่างไร
- มีความรู้สึกอย่างไรต่อพ่อ แม่ หรือผู้เลี้ยงดู

- มีกฎเกณฑ์ในการเลี้ยงดูอย่างไร เช่น การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องต่าง ๆ หรือต่อบุคคลในครอบครัว ให้สิทธิ์ตัดสินใจในบางเรื่องที่เหมาะสมแก่วัย ให้กฎเกณฑ์ในการคบเพื่อนอย่างไร
- ในครอบครัวมีระเบียบกฎเกณฑ์หรือไม่ มากน้อยเพียงใด
- ท่านมีโอกาสหรือสามารถอธิบายถึงเหตุผลในการกระทำต่าง ๆ ของท่านต่อครอบครัวได้หรือไม่
- ครอบครัวรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่หรือไม่
- ใครมีอำนาจมากที่สุดในบ้าน
- ครอบครัวสนับสนุน ส่งเสริมหรือไม่ในเรื่องการเรียน คุณธรรม จริยธรรม และการแสดงออก
- คุณคิดว่าครอบครัวของคุณเป็นครอบครัวที่ทันสมัยหรือสมัยใหม่หรือไม่
- การเลี้ยงดูบุตร เพศหญิง เพศชาย ของพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดู เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
- เคยได้รับการลงโทษบ่อยครั้งหรือไม่ ด้วยวิธีใด รู้สึกยอมรับหรือต่อต้าน
- เวลามีปัญหา ท่านสามารถปรึกษาคนในครอบครัวได้หรือไม่ ใครที่ให้คำปรึกษากับท่าน
- คิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดู

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

- ใครเป็นผู้หารายได้หลักในครอบครัว
- มีใครที่ช่วยหารายได้จนเจือครอบครัวบ้าง
- คิดว่าครอบครัวของท่านขาดสนเรื่องการเงินหรือไม่
- ครอบครัวอยู่ในภาวะการณมีหนี้สินหรือไม่
- ต้องเช่าบ้าน หรือผ่อนบ้าน ผ่อนรถยนต์ ผ่อนสิ่งของเครื่องใช้อุปโภคบริโภค หรือเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพหรือไม่
- ในแต่ละเดือนคุณมีเงินพอใช้หรือไม่
- ในแต่ละเดือนครอบครัวมีเงินหมุนเวียนพอใช้จ่ายหรือไม่
- ในครอบครัวมีสิ่งของเครื่องใช้ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอมหรือไม่

ลำดับที่ของการเป็นบุตร

- เป็นบุตรคนที่เท่าไร
- มีพี่น้องกี่คน
- ท่านคิดว่าระหว่างตัวท่านกับพี่หรือน้องได้รับการเอาใจใส่จากพ่อแม่เท่ากันหรือไม่
- ท่านคิดว่าระหว่างท่านกับพี่หรือน้องได้รับความสนใจ เอาใจใส่ หรือความใกล้ชิดจากพ่อแม่เท่ากันหรือไม่
- ท่านหรือพี่หรือน้องได้รับโอกาสในเรื่องต่าง ๆ เท่ากันหรือไม่
- ท่านคิดว่าระหว่างตัวท่านหรือพี่หรือน้องมีความเท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ หรือไม่
- ถ้าให้เลือกได้ท่านอยากเกิดเป็นตัวท่าน หรือเป็นพี่ หรือเป็นน้อง เพราะอะไร

ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

- ท่านรู้สึกอย่างไรกับพ่อ แม่
- คิดว่าพ่อกับแม่เป็นคนอย่างไร
- ระหว่างพ่อกับแม่ ท่านใกล้ชิดหรือสนิทกับใครมากกว่ากัน
- เวลามีปัญหาส่วนใหญ่แล้วท่านปรึกษาใครระหว่างพ่อกับแม่
- ระหว่างพ่อกับแม่ใครดูแลท่านมากกว่ากันเช่นในยามมีปัญหา เวลาเจ็บป่วย
- ท่านพอใจในความสัมพันธ์กับพ่อแม่แล้วหรือไม่
- พ่อแม่แสดงความรักต่อท่านอย่างไร บ่อยเพียงใด

ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง

- นอกจากพ่อแม่แล้วท่านสนิทกับใครมากที่สุดในครอบครัว เพราะอะไร
- ใครในครอบครัวที่ท่านรู้สึกห่างเหินมากที่สุด
- ท่านใกล้ชิดกับญาติพี่น้องเพียงใด
- ญาติพี่น้องให้ความสนใจในตัวท่านมากน้อยเพียงใด
- ท่านรู้สึกอย่างไรกับญาติพี่น้อง มีความพอใจในความสัมพันธ์กับญาติพี่น้องหรือไม่
- เวลามีปัญหาท่านสามารถพูดคุยหรือปรับทุกข์กับญาติพี่น้องได้หรือไม่ กับใคร

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว

- ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอหรือไม่
- มีใครบ้างที่ไม่ค่อยพูดคุยร่วมกับสมาชิกในครอบครัว
- การพูดกันในแต่ละครั้งมักจะมีความขัดแย้งตามมาหรือไม่

- เวลาที่พูดคุยกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นช่วงไหน บ่อยเพียงใด
- สมาชิกในครอบครัวมีความคิดเห็นขัดแย้งกันบ้างหรือไม่ ถ้ามี เป็นใครบ้าง บ่อยแค่ไหน มีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร และผลที่ตามมาเป็นอย่างไร
- ท่านเคยมีความคิดเห็นขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวหรือไม่ บ่อยเพียงใด
- ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีความห่วงใย สนใจ หรือช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด
- คนในครอบครัวสามารถระบายความทุกข์ต่อกันได้หรือไม่
- มีใครในครอบครัวหรือไม่ที่ทำให้สมาชิกรู้สึกหงุดหงิด รำคาญ บ่อยแค่ไหน ใครแก้ปัญหา

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

- เมื่อมีวันหรือถึงวันสำคัญของคนในครอบครัว เช่น วันคล้ายวันเกิด วันรับปริญญา บัณฑิต หรือวันอื่น ๆ มีการจัดงานหรือมอบของขวัญเป็นพิเศษแก่กันหรือไม่อย่างไร
- ไปรับประทานอาหารนอกบ้านกันบ่อยเพียงใด
- ไปพักผ่อน หรือท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น สวนสาธารณะ ต่างจังหวัด กันบ้างหรือไม่บ่อยเพียงใด
- ใครบ้างที่ไม่ค่อยร่วมทำกิจกรรมกับสมาชิกในครอบครัว

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

- อะไรที่ทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ หหมดกำลังใจที่จะมีชีวิตอยู่และเป็นสาเหตุที่ทำให้พยายามฆ่าตัวตาย
- สาเหตุที่ทำให้พยายามฆ่าตัวตายในครั้งนี้เกี่ยวข้องกับคนในครอบครัวหรือไม่
- ก่อนหน้าที่จะลงมือพยายามฆ่าตัวตาย ได้แสดงหรือพูดเป็นนัยว่าจะคิดจะฆ่าตัวตายหรือไม่
- คนในครอบครัวทราบถึงสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายหรือไม่
- คนในครอบครัวเคยช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เป็นสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายหรือไม่
- เวลาที่กระทำการพยายามฆ่าตัวตาย
- ใครเป็นคนมาช่วย

ผลที่เกิดขึ้นต่อผู้พยายามฆ่าตัวตาย

- หลังเกิดเหตุการณ์แล้วท่านคิดว่ามีผลดีหรือผลเสียต่อชีวิตท่านอย่างไร

- คนในครอบครัวมีปฏิกริยาต่อท่านอย่างไร

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

- ท่านคิดว่าครอบครัวของท่านได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้อย่างไรบ้าง ทั้งในทางที่ดี และไม่ดี

ส่วนที่ 2 (สำหรับพ่อแม่และผู้ใกล้ชิด)

รูปแบบของครอบครัว

- ในครอบครัวมีสมาชิกกี่คน มีใครบ้าง
- มีสมาชิกในครอบครัวคนใดต้องเดินทางไปทำงานที่ต่างจังหวัดเป็นประจำหรือไม่

บทบาทของสมาชิกในครอบครัว

- ใครเป็นผู้นำครอบครัว
- ใครเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับครอบครัว
- บทบาทของท่านที่มีต่อ Case เป็นอย่างไร
- คุณให้ Case มีบทบาทด้านใดมากที่สุดครอบครัว
- ในครอบครัวมีหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันอย่างไรบ้าง และคิดอย่างไรเกี่ยวกับหลักปฏิบัติดังกล่าว
- ใครเป็นคนจัดการเรื่องต่าง ๆ ของครอบครัว
- ท่านเป็นผู้เลี้ยง Case ตั้งแต่วัยเด็กหรือไม่
- ท่านมีวิธีการเลี้ยงดู Case อย่างไร
- Case ถูกเข้มงวดเรื่องอะไรบ้าง
- ท่านมีกฎเกณฑ์ในการเลี้ยงดู Case อย่างไร เช่น การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องต่าง ๆ หรือต่อบุคคลในครอบครัว ให้สิทธิ์ตัดสินใจในบางเรื่องที่เหมาะสมแก่วัย ให้กฎเกณฑ์ในการคบเพื่อนอย่างไร
- ในครอบครัวมีระเบียบกฎเกณฑ์มากน้อยเพียงใด
- เมื่อ Case ทำผิดท่านให้โอกาส Case อธิบายถึงเหตุผลในการกระทำนั้นๆ หรือไม่
- ท่านสนับสนุน ส่งเสริม Case หรือไม่ในเรื่องการเรียน คุณธรรม จริยธรรม และการแสดงออก

- คุณคิดว่าวิธีการอบรมเลี้ยงดูของคุณที่มีต่อ Case เป็นแบบทันสมัยหรือไม่และคิดว่าต้องปรับเปลี่ยนอย่างไร
- ท่านมีการเลี้ยงดูบุตร เพศหญิง เพศชาย เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
- ท่านเลี้ยงดู Case ต่างจากบุตรคนอื่นหรือไม่
- เมื่อ Case ทำผิด ท่านทำโทษด้วยวิธีใด และ Case รู้สึกยอมรับหรือต่อต้าน
- เวลา Case มีปัญหา เคยให้คำปรึกษาหรือไม่
- คิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูของท่านที่มีต่อ Case
- เมื่อยังเป็นเด็ก กับปัจจุบัน Case มีบุคลิกภาพ อุปนิสัย เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมบ้างหรือไม่ อย่างไร
- เวลาที่มีเรื่องไม่ถูกใจ Case ทำอย่างไร
- คุณคิดว่าวิธีการอบรมเลี้ยงดูของคุณมีอิทธิพลต่อนิสัยใจคอของ Case หรือไม่

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

- ใครเป็นผู้หารายได้หลักในครอบครัว
- มีใครที่ช่วยหารายได้จุนเจือครอบครัวบ้าง
- ครอบครัวมีรายได้เสริมหรือไม่
- คิดว่าครอบครัวของท่านขาดสนเรื่องการเงินหรือไม่
- ครอบครัวอยู่ในภาวะการณมีหนี้สินหรือไม่
- ต้องเช่าบ้าน หรือผ่อนบ้าน ผ่อนรถยนต์ ผ่อนสิ่งของเครื่องใช้อุปโภคบริโภค หรือเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพหรือไม่
- ในแต่ละเดือนใครเป็นผู้ให้เงิน Case
- ในแต่ละเดือนครอบครัวมีเงินหมุนเวียนพอใช้จ่ายหรือไม่
- ในครอบครัวมีสิ่งของเครื่องใช้ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอหรือไม่

ลำดับที่ของการเป็นบุตร

- Case เป็นบุตรคนที่เท่าไร
- Case มีพี่น้องกี่คน
- ท่านคิดว่าระหว่าง Case กับพี่หรือน้อง ท่านเอาใจใส่เท่าเทียมกันหรือไม่
- ระหว่าง Case กับพี่หรือน้องท่านให้ออกาสในเรื่องต่าง ๆ เท่ากันหรือไม่

ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

- ท่านรู้สึกอย่างไรกับ Case

- ท่านคิดว่า Case เป็นคนอย่างไร
- Case ใกล้ชิดหรือสนิทกับท่านหรือไม่
- ท่านคิดว่าท่านให้เวลากับ Case มากน้อยเพียงใด
- เวลาที่มีปัญหาส่วนใหญ่แล้ว Case ปรึกษาใครระหว่างพอกับแม่
- ระหว่างพอกับแม่ใครดูแล Case มากกว่ากัน เช่น ในยามมีปัญหา เวลาเจ็บป่วย
- ท่านมีวิธีการอย่างไรในการช่วย Case แก้ปัญหา
- ท่านพอใจในความสัมพันธ์ที่มีต่อ Case แล้วหรือไม่
- ท่านแสดงความรักต่อ Case อย่างไร บ่อยเพียงใด

ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง

- นอกจากท่านแล้ว Case สนิทกับใครมากที่สุดในครอบครัว ท่านคิดว่าเพราะอะไร
- ใครในครอบครัวที่ท่านคิดว่า Case รู้สึกห่างเหินมากที่สุด
- Case ใกล้ชิดกับญาติพี่น้องเพียงใด
- ญาติพี่น้องให้ความสนใจในตัว Case มากน้อยเพียงใด
- ท่านคิดว่า Case มีความพอใจในความสัมพันธ์กับญาติพี่น้องหรือไม่
- เวลาที่มีปัญหา Case สามารถพูดคุยหรือปรับทุกข์กับญาติพี่น้องได้หรือไม่

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว

- Case มีการพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอหรือไม่
- สมาชิกในครอบครัวใครบ้างที่ Case ไม่ค่อยพูดคุย
- การพูดกันในแต่ละครั้ง Case มักจะมีความคิดเห็นขัดแย้งกับสมาชิกอื่นในครอบครัวหรือไม่
- ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีความห่วงใย สนใจ หรือช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด
- คนในครอบครัวสามารถระบายความทุกข์ต่อกันได้หรือไม่
- มีใครในครอบครัวหรือไม่ที่ทำ Case รู้สึกหงุดหงิด รำคาญ
- ในครอบครัวมีการพูดคุย เล่า ระบายเรื่องราวต่าง ๆ ต่อกันบ้างหรือไม่ บ่อยแค่ไหน
- การพูดคุยในครอบครัวมีลักษณะอย่างไร
- สมาชิกในครอบครัวมีการแสดงกิริยาก้าวร้าวทางคำพูดหรือทางการกระทำต่าง ๆ บ่อยหรือไม่

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

- เมื่อมีวันหรือถึงวันสำคัญของคนในครอบครัว เช่น วันคล้ายวันเกิด วันรับปริญญา บัตร หรือวันอื่น ๆ มีการจัดงานหรือมอบของขวัญเป็นพิเศษแก่กันหรือไม่อย่างไร
- ไปรับประทานอาหารนอกบ้านกันบ่อยเพียงใด
- ไปพักผ่อน หรือท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น สวนสาธารณะ ต่างจังหวัด กัน บ้างหรือไม่บ่อยเพียงใด
- Case ร่วมทำกิจกรรมกับสมาชิกในครอบครัวบ้างหรือไม่
- คิดว่า Case รู้สึกอย่างไรเมื่อร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับครอบครัว

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

- ท่านคิดว่าสาเหตุที่ทำให้ Case พยายามฆ่าตัวตายในครั้งนี้เกี่ยวข้องกับคนในครอบครัวหรือไม่
- ก่อนหน้าที่ Case จะลงมือพยายามฆ่าตัวตาย ได้แสดงหรือพูดเป็นนัยว่าจะคิดจะฆ่าตัวตายหรือไม่
- คนในครอบครัวทราบถึงสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายหรือไม่
- คนในครอบครัวเคยช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เป็นสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายหรือไม่
- Case มีอาการอย่างไรบ้างก่อนพยายามฆ่าตัวตาย

ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

- หลังเกิดเหตุการณ์แล้วท่านคิดว่ามีการเปลี่ยนแปลงในชีวิต Case อย่างไร ทั้งร่างกาย จิตใจ และบุคลิกภาพ
- หลังเกิดเหตุการณ์แล้วท่านปฏิบัติต่อ Case อย่างไร

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

- ท่านคิดว่าครอบครัวของท่านได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้อย่างไรบ้าง ทั้งในทางที่ดี และไม่ดี

ภาคผนวก ข

คำให้สัมภาษณ์

ผู้พยายามฆ่าตัวตาย (1) เอ็ม

รูปแบบของครอบครัว

ครอบครัวของ เอ็มเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว ในครอบครัวมีทั้งหมด 4 คน คือ พ่อ แม่ เอ็มและน้องสาว

แบบแผนการเลี้ยงดู

พ่อเป็นผู้นำครอบครัวและเป็นผู้ตัดสินใจจัดการเรื่องต่าง ๆ ภายในบ้าน เป็นคนจริงจัง ใช้ความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ไม่ฟังใคร แม่ไม่ค่อยกล้ามีปากเสียงกับพ่อ นาน ๆ จะมีปากเสียงกันบ้างแต่ไม่ถึงขั้นลงมือตบตี และนางสาวเอมก็มักจะมีเรื่องขัดแย้งกับพ่อเป็นประจำ เนื่องจากพ่อมักใช้ให้ นางสาวเอมขายของอยู่จนสายทำให้ไปโรงเรียนไม่ทันบ่อยมาก บางครั้งถ้าแม่ไม่สบายก็ต้องขาดเรียน เพราะพ่อไม่ยอมให้ไป จนต้องถูกพักการเรียน “ถ้ามีงไปใครจะช่วยกู เก็บล้างให้เสร็จก่อนแล้วค่อยไป” (พ่อของเอม. 2547)

จากคำกล่าวข้างต้นเป็นสาเหตุให้ นางสาวเอมเรียนไม่ค่อยทันเพื่อน ๆ และต้องขีมีสมุดเพื่อนมาจดงานตามหลังบางครั้งต้องลอกการบ้านเพื่อน เพราะไม่มีเวลาทำ เย็นกลับบ้านก็ต้องออกไปช่วยขายกับข้าวกว่าจะเสร็จก็ประมาณ 4 ทุ่มขึ้นไป

“...หนูเข้าใจนะพี่ว่า พ่อ แม่ เหนื่อยมาก หนูเองก็เหนื่อย หนูอยากมีเวลาส่วนตัวของ หนูบ้าง ไม่เคยได้ไปเที่ยวเดินเล่น ดูหนังกับเพื่อน ๆ เลยสักครั้ง ถ้าหนูไม่รีบกลับบ้านหรือกลับมาช้า หนูโดนพ่อเล่นงานละเลย แม่คำได้ยื่นไปถึงท้ายซอยนั่น ที่ น้องสาวนะ ไม่เห็นใช้อะไรมันเลย โคตรลำเอียงฉิบเบิง...” (เอม. 2547)

“...คุณรู้ไหม ผมต้องตื่นตั้งแต่ตี 3 ทำน้ำเต้าหู้ 2 ถัง ออกขายตั้งแต่หกโมงเช้าหมด เมื่อไหร่ก็เลิกเมื่อนั้น ใจก็ต้องขายให้หมด ไม่จั้นเอาอะไรกิน เอาเงินที่ไหนมาเป็นทุน ทำกับข้าวขายตอนเย็น ถ้ามันไม่ช่วยผมแล้วผมกับแม่มัน 2 คนจะไปไหวอะไร...” (เอม. 2547)

เอมจะใกล้ชิดกับแม่มากกว่า มีบางครั้งที่พูดให้กำลังใจบ้าง แต่ก็ไม่สามารถปกป้องได้ นางสาวเอมเป็นแรงสำคัญในการช่วยขายของและเก็บล้างอุปกรณ์ทั้งช่วงเช้าและช่วงเย็น เพราะพ่อเลี้ยงลูกโดยถือหลักว่า ทุกคนต้องทำงานเป็นและต้องรู้จักความลำบาก ซึ่งนางสาวเอมก็เห็นด้วยกับความคิดของพ่อ แต่มีข้อโต้แย้งว่าทำไมถึงไม่ให้น้องสาวช่วยงานบ้าง น้องสาวไม่เห็นจะลำบากเลย

เอมอยากให้พ่อเข้าใจตนเองบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ความสำคัญกับการเรียนของตน และอยากมีเวลาส่วนตัวในการเรียน ทำการบ้าน อ่านหนังสือ “หนูไม่เคยขอไปดูหนัง ไปเที่ยว หรือไปไหนต่อไหนอย่างเพื่อน ๆ แต่หนูอยากไปโรงเรียนทุกวัน อยากมีเวลาทำการบ้าน อ่านหนังสือบ้าง จะได้เรียนจบไว ๆ หนูอยากทำงานบริษัท มีเงินเดือนประจำ แม่จะได้สบายขึ้น” (เอม. 2547)

เอมได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อ แม่ ตั้งแต่เล็ก พ่อเป็นคนมีอำนาจมากที่สุดในบ้าน กำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ แม่ และลูก ๆ ไม่มีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจเรื่องใดๆ นานๆ ครั้งจะมีการโต้เถียงบ้าง เอมรู้สึกกลัวและอึดอัดกับพ่อ เวลาทำผิดจะถูกพ่อตี บางครั้งใช้ไม้ บางครั้งใช้เข็มขัด และไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นหรือเหตุผลต่อการกระทำใดๆ ของ เอมทำให้ตนเองรู้สึกเก็บกด ไม่กล้าแสดงออก เวลาที่มีเรื่องอะไรเกิดขึ้นจะใช้วิธีเงียบ และเข้านอนซึ่งจะหลับหรือไม่หลับก็แล้วแต่ บางครั้งนอนร้องไห้คนเดียว

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ครอบครัวของเอมมีอาชีพค้าขาย ช่วงเช้าจะขายน้ำเต้าหู้ และช่วงบ่ายจะขายกับข้าว ทั้งพ่อและแม่ช่วยกันหารายได้มาจุนเจือครอบครัวฐานะทางบ้านค่อนข้างลำบาก มีหนี้เกือบ 2 แสนบาท ซึ่งกู้จากธนาคารเพื่อซ่อมบ้านและลงทุนขายของ แต่เงินที่กู้มาเกือบครึ่งหนึ่งพ่อนำไปเสี่ยงโชคโดยการเล่นหวย จึงทำให้ซ่อมบ้านก็ไม่เสร็จและเหลือเงินลงทุนขายของน้อย ทุกวันนี้รายได้ในแต่ละวันก็ไม่แน่นอน กำไรจากการขายน้ำเต้าหู้ตอนเช้าก็นำไปจ่ายของมาทำกับข้าวขายในตอนเย็น ก็จะเหลือกำไรวันละประมาณ 300-400 บาท พ่อให้เงิน เอมใช้จ่ายส่วนตัวเดือนละ 1,500.-บาท ซึ่งก็เกือบจะไม่พอใช้ แต่เนื่องจากโรงเรียนอยู่ไม่ไกลจากบ้านจึงไม่ต้องเสียค่าเดินทาง จะเสียเฉพาะค่าอาหารมื้อกลางวันและของใช้ส่วนตัว เอมไม่ได้ใช้โทรศัพท์มือถือ เพราะไม่มีเงินพอที่จะซื้อ ทุกวันนี้ทุกคนต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด ดูโทรทัศน์บ้างแต่ไม่เคยเปิดวิทยุฟังเพราะพ่อบอกว่าเปลืองไฟดูทีวีก็พอแล้ว เอมติดเงินค่าเทอมล่าสุดกับทางโรงเรียน และทางโรงเรียนก็ได้ทวงมาแล้ว 1 ครั้ง

ลำดับที่ของการเป็นบุตร

เอมเป็นพี่คนโต และมีน้องสาวอีก 1 คน ตั้งแต่เล็กจนโต รู้สึกว่าพ่อ และแม่ รักน้องสาวมากกว่า เช่น ไม่เคยใช้หรือถ้าจะใช้ก็น้อยมาก ในขณะที่เธอต้องช่วยทำงานทุกอย่าง แต่ไม่เคยต้องช่วยขายน้ำเต้าหู้ตอนเช้า ไม่เคยต้องไปโรงเรียนสาย ไม่เคยต้องขาดเรียน กลับบ้านตอนเย็นจะช่วยขายกับข้าวก็ได้ไม่ช่วยก็ได้ ไม่มีใครว่าอะไร เอมถูกสอนให้ยอมน้อง เป็นพี่ต้องเสียสละให้น้อง ตอนเด็ก ๆ ทุกครั้งที่ทะเลาะกับน้อง เธอจะถูกดุและถูกตีมากกว่า ถ้าเลือกได้เธอบอกว่าอยากเกิดเป็นน้องมากกว่าเพราะจะได้มีคนรักและตามใจและถูกดุถูกตีน้อยกว่า

ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

เอมสนิทและใกล้ชิดกับแม่มากกว่าพ่อเนื่องจากพ่อเป็นคนเงี้ยวขริม และเป็นพ่อที่ดูในสายตาของลูก ก็เลยทำให้ดูเหมือนห่างเหินกัน เวลามีปัญหาส่วนใหญ่ก็คุยกับแม่แต่น้อยมาก เพราะแม่เองก็ไม่ค่อยมีเวลาเท่าไร เวลาส่วนมากหมดไปกับการทำมาหากิน เวลาเจ็บป่วยก็ดูแลตัวเอง แต่แม่ก็ถามบ้างว่า “เป็นไงบ้าง กินยาอะ” แค่นั้น พ่อแม่ไม่เคยโอบกอด หอมแก้ม หรือแสดงความรักต่อตัวนางสาวเอมเลย “หนูอยากกอดแม่นะพี่ เวลาที่หนูไม่สบาย หรือเวลาที่หนูเครียด แต่อย่าว่าแต่กอดเลย แค่อุ้มแขนแม่ก็สะบัดหนีแล้ว บอกว่าร้อน รำคาญ บางครั้งหนูรู้สึกเหมือนเราอยู่กับแบบนายจ้างกับลูกจ้าง คือทุกวันทำงานตามหน้าที่” (เอม. 2547)

ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง

ความสัมพันธ์ระหว่าง เอมกับน้องสาวไม่ค่อยดีนัก อาจเนื่องจากการมีอคติ หรืออิจฉาน้องอยู่ในใจว่า พ่อแม่รักน้องมากกว่า ตนต้องลำบากแต่น้องสาวสบาย อีกประการหนึ่งน้องสาวเป็นคนอารมณ์ร้อน วาจาหยาบคายไม่มีความเคารพยำเกรงเธอในฐานะพี่สาว บางช่วงมีปากเสียงกันบ่อยมาก ในช่วงที่ผู้วิจัยไปเยี่ยมที่บ้านครั้งหนึ่งผู้วิจัยได้ยิน เอม เตือนน้องสาว เนื่องจากน้องสาวจะออกไปเที่ยวกับเพื่อนว่า

เอม “อย่าไปเลยถ้าพ่อรู้โดนเล่นงานแน่”

น้องสาว “แกไม่ต้องมาเตือนฉัน แกเอาตัวของแกให้รอดเสียก่อน และถ้าแกไม่ปากเสียไปฟ้อง จ้างให้พ่อก็ไม่รู้”

ซึ่งแม่ก็ไม่เคยพูดจาห้ามปรามน้องสาว ซึ่งจากการสัมภาษณ์แม่ของเอม ยอมรับว่าไม่ได้อบรมสั่งสอนลูกเนื่องจากคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา โดยคิดถึงแต่เรื่องทำมาหากินอย่างเดียว บางครั้ง เอมเคยพูดกับแม่ว่า รู้สึกอายเพื่อนบ้านที่ถูกน้องสาวตำบอย ๆ จนบางครั้งเมื่อน้องสาวอยู่บ้านตนเองก็ไม่อยากอยู่ เมื่อมีเรื่องกันโดยมากพ่อก็จะเข้าข้างเสมอ

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ในครอบครัวจะมีลักษณะค่อนข้างต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนเอง มีการพูดจกันบ้างเล็กน้อยโดยมากเป็นลักษณะของการสั่งให้ทำงานมากกว่า พ่อเป็นคนที่พูดน้อยที่สุด โดยมากของการพูดคุยจะเป็นช่วงทำกับข้าวชาย และเก็บล้างอุปกรณ์ เรื่องที่พูดคุยก็มักเป็นเรื่องของงาน เอมมักไม่ค่อยพูดคุยกับพ่อ ไม่เคยเล่าปัญหา ไม่เคยปรึกษา จะพูดจะถามก็เฉพาะเรื่องที่เป็นเท่านั้น

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

ตอนเด็กๆ แม่เคยพาไปชมภาพยนตร์ด้วยกันกับน้องสาว แต่พ่อไม่ได้ไป แต่ทุกวันนี้ไม่เคยมีกิจกรรมร่วมกันเลย ไม่เคยจัดงานวันคล้ายวันเกิด ให้แก่กัน ไม่เคยมอบของขวัญให้กัน มีแต่แม่ที่บอกให้ตักกับข้าวเก็บไว้ตักบาตรตอนเช้า “กิจกรรมร่วมกันนะหรือพี่ ก็ขายของด้วยกันนี่ไงทำร่วมกันทุกวัน แต่ถ้าหมายถึงกิจกรรมอื่นที่ทำร่วมกัน หนูตอบไม่ได้หรอกว่ารู้สึกไง เพราะไม่เคยมี ไรท์ที่เคยกินนานมากแล้ว นานจนจำไม่ได้” (อม. 2547)

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

จากการที่แอมถูกบิดาใช้ให้ขายน้ำเต้าหู้ช่วงเช้า และบังคับว่าต้องขายให้หมดเสียก่อน จึงจะไปเรียนได้ ทำให้ไปเรียนสายและขาดเรียนเป็นประจำ ส่งผลให้เวลาเรียนไม่พอ ซึ่งอาจารย์ได้เรียกไปเตือนเป็นการส่วนตัว และให้ทำรายงานส่ง และที่สำคัญ แอมเรียนไม่ทันเพื่อน ผลการเรียนลดต่ำลงมาก ที่ผ่านมาจะเรียนอยู่ในระดับ 2.00 ขึ้นไป และมีสิทธิ์กู้เงินโรงเรียนเพื่อใช้เป็นค่าเล่าเรียนมาประมาณ 2 ปีแล้ว แต่สำหรับปีนี้ปรากฏว่า มีผลการเรียนเฉลี่ย 1.90 และเมื่อเปิดเทอมจึงทราบว่า ตนเองถูกตัดสิทธิ์จากการกู้เงินเพื่อการศึกษาของโรงเรียน เพราะมีผลการเรียนไม่ถึง 2.00 ทำให้เทอมสุดท้ายนี้ไม่มีเงินไปจ่ายค่าเรียน จึงทำเรื่องขอม่อนผันไว้ เมื่อครบกำหนดผ่อนผันครูก็ทวงค่าเทอมจึงรู้สึกอายเพื่อน มีประวัติขาดเรียนบ่อย ทำให้ชั่วโมงเรียนไม่พอ รวมทั้งปัญหาของครอบครัวที่มีหนี้สินมากมายจึงทำให้แอมเครียดมากและคิดว่าสาเหตุทั้งหมดนี้เป็นผลจากการกระทำของพ่อ พ่อเป็นผู้ทำลายอนาคตของตน เธอน้อยใจพ่อมาก และคิดว่าเมื่อไม่มีเงินก็คงไม่มีหวังที่จะได้เรียน เธอรู้สึกท้อแท้และหมดหวังในชีวิต คิดมากและเครียดมาประมาณ 1 เดือน จะมีก็เพียงแม่เท่านั้นที่พูดปลอบใจบ้าง ส่วนพ่อพูดเพียงสั้น ๆ ว่า “เมื่อไม่มีเงินก็ไม่ต้องเรียน ก็ขายของไป” ยิ่งทำให้ นางสาวแอมน้อยใจพ่อมากขึ้นที่พ่อมองไม่เห็นอนาคตของลูกเลย แอมเครียดมาก นอนไม่หลับ แยกตัว บางครั้งร้องไห้เวลาขายของ ไม่พูดคุยกับใครในบ้าน ไม่พูดกับเพื่อนที่โรงเรียน จนสุดท้ายตัดสินใจฆ่าตัวตายเพื่อประชดพ่อ ด้วยการกินยาแก้ไอแก้ปวดประมาณ 60 เม็ด ที่บ้านช่วงกลางคืน แต่แม่มาพบเหตุการณ์จึงนำตัวส่งโรงพยาบาลเพื่อล้างท้อง

ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย

หลังจากเหตุการณ์ผ่านไปแล้ว แอมรู้สึกว่าได้ได้รับความสนใจและมีความห่วงใยจากทุกคนในครอบครัวมากขึ้น ผลัดกันมาเยี่ยมและเฝ้าที่โรงพยาบาลทุกวัน มีการพูดคุยถามไถ่กันมากขึ้น ครั้งแรกแอมคิดว่า พ่อต้องว่ากล่าวหรือโกรธ แต่กลับไม่เป็นเช่นนั้นพ่อพูดคุยด้วยดีและแสดงความห่วงใยอย่างที่ แอมไม่เคยได้รับมาก่อน “หนูรู้สึก 2 อย่างนะพี่ ใจแรกก็เสียใจนะที่ทำไป แต่

อีกใจหนึ่งก็ว่าถ้าไม่ทำก็ไม่ดีขึ้น ทุกวันนี้ก็คงเป็นเหมือนเดิม จริง ๆ พวกเขาก็คงหนุนะ” (เอม. 2547)

ทุกวันนี้ พ่อ แม่ และน้องสาวมีความเข้าใจในตัว เอมมากขึ้น พ่อรับปากว่า จะไม่ทำให้ต้องไปโรงเรียนสาย หรือขาดเรียนอีก และได้ไปพูดคุยกับทางโรงเรียนแล้ว เล่าเหตุการณ์ทุกอย่างให้อาจารย์ฟังและขอความกรุณาจากทางผู้บริหาร ขอให้มียกยัดเงินเพื่อการศึกษา ซึ่งทางผู้บริหารก็ให้ความช่วยเหลือ แต่มีข้อแม้ว่าพ่อจะต้องไม่เป็นต้นเหตุให้ต้องไปโรงเรียนสายหรือขาดเรียนอีก

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

หลังเหตุการณ์เกิดขึ้นใหม่ ๆ พ่อแม่รู้สึกอายนเพื่อนบ้านมาก พ่อรู้สึกหงุดหงิดรำคาญ ไม่อยากตอบคำถามเมื่อเพื่อนบ้านถามถึงสาเหตุ แต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร พ่อแม่ก็พยายามหาทางแก้ไขและยังกลัวว่าเอมจะคิดทำร้ายตนเองอีก

ทุกวันนี้เอมก็ออกไปช่วยขายของตามปกติ แต่เมื่อถึงเวลาไปเรียนก็ไปโดยแม่จะอยู่ขายต่อ น้องสาวก็ช่วยแบ่งเบางานมากขึ้น “มันก็ฝืน ๆ นะคุณ ปกติผมก็ไม่ใช่คนช่างพูด ช่างถาม หรือคุยเรื่องนั้นเรื่องนี่ และไอ้เรื่องของวัยรุ่นสมัยนี้ผมยังไม่รู้เรื่องกับมันใหญ่แต่ก็จะพยายามตามที่หมอแนะนำ ก็เป็นห่วงมันกลัวมันจะทำอะไรบ้า ๆ ขึ้นมาอีก ถึงใจมันก็เป็นลูก มีพ่อที่โหนบ้างละไม่รักลูก ก็ต้องยอมเหนื่อยมากขึ้น” (พ่อของเอม. 2547)

ตอนนี้บรรยากาศโดยรวมของครอบครัวถือว่าดีขึ้น พ่อแม่พูดคุยกับลูกมากขึ้น และยังเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของเอม เนื่องจากยังคงมีอาการซึมเศร้าอยู่เป็นบางครั้ง และทุกคนเกรงว่าจะเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นอีก

ผู้พยายามฆ่าตัวตาย (2) บีม

รูปแบบของครอบครัว

เป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ พี่ชาย บีมและน้องสาว

บทบาทของสมาชิกในครอบครัว

แม่เป็นผู้นำครอบครัวตัดสินใจและจัดการเรื่องต่าง ๆ ภายในครอบครัว เนื่องจากพ่อมีอาชีพเป็นพนักงานขับรถสลิบล้อขนส่งสินค้า ระหว่างกรุงเทพฯ ๔ กับ เชียงใหม่ จึงไม่ค่อยได้อยู่ที่บ้าน พ่อเป็นคนดูมาก ชอบดื่มสุรา และเสพยาบ้าครั้งละ 1-2 เม็ด เสพย์มาเป็นเวลาหลายปี จนเกิดอาการประสาทหลอนและลงเอยโดยการใช้จ่ายกำลังกับภรรยาและบุตรอย่างรุนแรงเป็นประจำ จนบางครั้งแม่ต้องพาลูก ๆ หนีออกไปอาศัยบ้านอื่นอยู่ พ่อพ่อรู้สึกดีขึ้นก็ไปตามให้กลับมาอยู่

บ้านเหมือนเดิม ปัจจุบันพ่อเลิกเสพยาแล้ว แต่ยังมีดื่มสุร่ายู้ง่วงและยังคงเป็นพนักงานขับรถ ดังนั้น พ่อจึงไม่ค่อยมีบทบาทในการเลี้ยงดูบีมนัก จะใกล้ชิดกับแม่มากกว่า เพราะแม่เป็นผู้เลี้ยงดูมาตั้งแต่เด็กและเป็นคนจัดการเรื่องทุกอย่างภายในบ้าน ส่วนพี่ชายมีอาชีพรับจ้างซ่อมมอเตอร์ไซด์ ไปทำงานช่วงเช้าและกลับมาช่วงค่ำ น้องสาวทำงานเป็นพนักงานขายสินค้าที่ห้างสรรพสินค้า กว่ากลับบ้านก็สี่ห้าทุ่ม บีมไม่ได้ประกอบอาชีพอื่น นอกจากเรียนหนังสือจึงเป็นคนที่ต้องช่วยแม่ ในส่วนที่ต้องช่วยคือการเตรียมอาหาร แม่จะไปซื้อเนื้อหมู เนื้อไก่ ข้าวเหนียว ในช่วงเย็น บีมจะเป็นผู้หมักเนื้อไก่ หมักเนื้อหมู และนำมาเสียบไม้เตรียมไว้สำหรับย่าง แซ่ข้าวเหนียวทิ้งไว้ และทำน้ำจิ้มใส่ถุงเตรียมไว้วันหนึ่งประมาณ 60 ถุง เช้าตื่นตั้งแต่ 04:45 น. ลุกขึ้นมาหุงข้าวเหนียวแบ่งใส่ถุงแล้วใส่กระติกเตรียมไว้ จากนั้นก็จะจัดเตรียมรถเข็นติดเตาถ่าน เมื่อเรียบริบร้อยแล้วก็จะออกไปขายกับแม่ตั้งแต่ประมาณหกโมงเช้า พอสายได้เวลาต้องไปเรียน บีมก็จะกลับเข้าบ้านอาบน้ำแต่งตัวไปเรียน บีมรู้สึกว่าคุณคนในบ้านทำหน้าที่ได้เหมาะสมแล้ว ในครอบครัวไม่ได้ยึดถือหลักปฏิบัติอะไรอยู่แบบต่างคนต่างอยู่

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

แม่เป็นผู้หารายได้หลักให้แก่ครอบครัวมาตั้งแต่เล็ก ส่วนพ่อก็มีรายได้จากการขับรถ โดยจะให้เงินกับแม่ทุกครั้งที่กลับบ้านแต่ก็ไม่มากนัก พี่ชายที่มีอาชีพรับจ้างซ่อมมอเตอร์ไซด์ก็ให้เงินแก่แม่บ้างเล็กน้อยไม่แน่นอน บางเดือนก็ไม่ได้ให้ ส่วนน้องสาวที่เป็นพนักงานขายของที่ห้างสรรพสินค้าจะให้เงินแม่ทุกเดือนแต่ก็ไม่มาก เงินหมุนเวียนโดยมากเกิดมาจากการขายของซึ่งก็พออยู่ได้ เพราะไม่ได้เป็นหนี้สินใครบ้านที่อยู่นี้เป็นบ้านเช่าต้องจ่ายค่าเช่าบ้านเดือนละ 1,000.-บาท เป็นบ้านไม้ 2 ชั้น ก่อนข้างเก่าชั้นบนมี 2 ห้องนอน เป็นห้องนอนสำหรับพ่อ แม่ 1 ห้อง อีกห้องหนึ่งเป็นห้องนอนของบีมกับน้องสาว ส่วนพี่ชายกางมุ้งนอนอยู่ชั้นล่าง ภายในบ้านชั้นล่างมีตู้เย็น 1 หลัง โทรทัศน์ 1 เครื่อง พัดลม และเครื่องเสียงแบบธรรมดา 1 เครื่อง มารดาจะเป็นผู้ให้เงินแก่บีมใช้จ่ายเดือนละ 2,000.-บาท ซึ่งก็พอใช้เพราะเสียแต่ค่าเดินทางเวลาไปเรียน เนื่องจากตอนนี้บีมเรียน กศน.ตอนเย็น ก่อนไปก็จะกินข้าวจากบ้านไปแล้ว ก็ไม่ต้องเสียค่ากินอีก แต่ก็ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายไม่ได้

วิธีการอบรมเลี้ยงดู

แม่เป็นผู้เลี้ยงดูตั้งแต่เล็ก สอนให้ช่วยเหลือตัวเอง ไม่ได้ประคับประคองอะไรมากนัก เพราะแม่ก็ต้องตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากิน ทำอะไรก็ตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง ไม่มีกฎเกณฑ์หรือกฎระเบียบอะไรถือปฏิบัติ ต่างคนต่างใช้ชีวิตของตัวเอง ต่างคนต่างทำหน้าที่ เวลาทำผิดก็จะ “โดนตำ” เป็นส่วนมาก แต่ก็ไม่เคยถึงขั้นที่บ้างครั้งเกิดความรู้สึกได้แค้นอยู่ในใจ เวลามีปัญหาโดยมากจะพูดให้พี่ชายฟัง พี่ชายก็ฟังบ้างไม่ฟังบ้างแต่ส่วนมากฟังแล้วก็จะเฉย ๆ หรือ

แสดงความคิดเห็นนิดหน่อย แต่สำหรับคนอื่นในบ้านแล้ว บีมไม่เคยปรึกษาใครเลย “ไม่รู้จะพูดไปทำไม พูดไปก็ไม่รู้เรื่อง กับแม่นะถ้าถามเรื่องของชาวบ้านแกยังรู้ดีกว่าเรื่องของหนูอีก ชายของเสรีจว่างก็เอาแต่ไปนั่งคุยหน้าร้านตรงปากทางนั่นแหละ” (บีม. 2547)

มีบางครั้งที่ บีมเคยถามแม่ถึงปัญหาบางอย่างที่เกิดขึ้น แต่แม่กลับตอบว่า “กูจะไปรู้หรือ กูไม่ใช่ตัวมีงนี่” จากลักษณะการเลี้ยงดูเช่นนี้จึงทำให้ บีมมีนิสัยค่อนข้างดื้อ เก็บกดอารมณ์ ชอบเก็บตัว ไม่ค่อยฟังเสียงใคร เวลาที่มีเรื่องไม่ถูกใจจะเฉย ไม่พูดไม่ทำอะไร ไม่เคยแสดงอารมณ์รุนแรง ถ้ามีปัญหาจะหนีออกจากบ้าน บางทีจะไปค้างบ้านเพื่อน เมื่อสงบสติอารมณ์ได้แล้วจึงกลับบ้าน

ลำดับที่ของการเป็นบุตร

บีมมีพี่ชาย 1 คน และน้องสาวอีก 1 คน ตั้งแต่เล็กจนโต บีม รู้สึกว่าพ่อกับแม่จะรักพี่ชายเป็นพิเศษ ทุกวันนี้แม่ยังเป็นผู้คอยหาอาหารเก็บไว้ให้พี่ชายกินทุกวัน และเวลาที่มีเรื่องแม่ก็จะยอมพี่ชายทุกครั้ง พี่ชายจะ “ถูกตำ” น้อยมาก ส่วนตนกับน้องสาวคิดว่าได้รับความสนใจจากพ่อแม่เท่า ๆ กัน แต่ในด้านการเรียนนั้น พ่อแม่ไม่ขัด บอกว่าทุกคนใครอยากเรียนแค่ไหนก็เรียน ถ้ามีปัญหาส่งก็จะส่ง แต่ถ้าไม่ไหวก็ต้องหางานทำส่งตนเอง แต่ให้ออกาสทุกคนเท่ากัน

ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

กับพ่อแล้ว บีมรู้สึกว่าตนเองห่างเหิน บางครั้งรู้สึกคล้ายกับเป็นคนแปลกหน้า อาจเป็นเพราะพ่ออยู่บ้านน้อย เดือนหนึ่งจะอยู่บ้านสักวันสองวัน และถ้าวันไหนอยู่ก็ดื่มเหล้าเมาทุกวัน จึงไม่ค่อยได้พูดคุยอะไรกับพ่อเลย “พ่ออยู่หรือไม่อยู่ก็ไม่แตกต่าง แต่ไม่อยู่เลยก็คืออยู่บ้านก็มาพูดคุยอะไรก็ได้ไม่รู้เรื่องเปลอ ๆ อาละวาดอีก ตัวก็เหม็นเหล้าเหม็นบุหรี่หนุรงเกียจ” (บีม. 2547)

ส่วนแม่เป็นคนค่อนข้างปากร้าย ชอบออกไปคุยกับเพื่อนบ้าน แต่ถ้าเทียบกับพ่อแล้วก็นับว่าสนิทกับแม่มากกว่าแต่เมื่อถึงเวลาที่เกิดปัญหาอะไรขึ้นแล้วแม่ก็ไม่ค่อยได้ช่วยอะไรสักเท่าไร บีมรู้สึกไม่พอใจในความสัมพันธ์ระหว่างทุกคนในครอบครัว “หนูอิจฉาไอ้แกวมันมากเลยพี่ พ่อแม่มันรักมันมากเลยนะ ขนาดพ่อมันเป็นพ่อเลี้ยงนะ ยังรักมันยังกะเป็นลูกจริง ๆ เป็นผู้ชายก็เป็นอย่างนี้แหละ” (บีม. 2547)

ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง

พี่ชายและน้องสาวชอบพูดจากระทบกระแทก บีมอยู่เสมอ ๆ ว่าเกาะแม่กินบ้าง ไม่รู้จักทำมาหากิน น้องสาวยังต้องทำงานส่งตัวเองเรียน นี่เอาแต่ขอสตางค์แม่อยู่ได้บางครั้งบีมทนไม่ไหวต้องออกจากบ้านไปนอนบ้านเพื่อนพอสบายใจขึ้นก็ค่อยกลับบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องเป็นไปด้วยความห่างเหิน ไม่มีใครให้ความสนใจใคร เนื่องจากต่างคนต่างก็ต้องทำงาน

“ทำไมมันไม่คิดกันบ้างล่ะพี่ว่าหนูเป็นคนช่วยแม่ทำกิน พวกมันไม่เคยช่วยแม่ทำอะไรเลย มันกลับมาถึงกินนอน ยิ่งพี่ชายยิ่งสบายใหญ่ แม่ทำให้มันกินอีก” (บีม. 2547)

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว

จากการที่ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมที่บ้านนั้นเป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วันนั้น ผู้วิจัยไม่เคยได้พบกับพ่อหรือน้องสาวของบีมเลย เนื่องจากพ่อขับรถรับจ้างและยังไม่กลับมากองทัพ ส่วนน้องสาวก็ไปทำงานตั้งแต่ 8 โมงเช้า กว่าจะกลับก็ประมาณ 5 ทุ่ม และวันหยุดก็ไม่แน่นอน ผู้วิจัยได้พบและพูดคุยกับแม่และพี่ชายของบีมเท่านั้น แต่ช่วงเวลาที่พบก็สังเกตเห็นว่าภายในครอบครัวไม่ค่อยมีการพูดคุยกัน วันไหนถ้าพี่ชายอยู่บ้านก็จะนอนฟังเพลง ล้างรถบ้าง เดินผ่านกันไปผ่านกันมา แต่ไม่มีการพูดคุยกัน ส่วนแม่ก็ตะโกนใช้ให้หยิบโน่นทำนี่ แต่ไม่เคยได้ยินพูดคุยกันในแบบครอบครัวที่สนิทกัน “ก็อย่างนี้แหละพี่ มันก็เป็นอย่างนี้มาแต่ไหนแต่ไรแล้ว พูดกับแม่มาก ๆ เดียวก็ผิดหูโดนตำ ส่วนไอ้พี่ชายพูด ๆ ไปเดี๋ยวมันก็แหวะหนู ชี้เกี่ยจะฟัง อยู่จึงก็ดี” (บีม. 2547)

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

ตั้งแต่จำความได้เคยมีกิจกรรมร่วมกันเพียงครั้งเดียวเท่านั้น แต่นานหลายปีแล้วคือไปทอดผ้าป่าร่วมกันที่ต่างจังหวัด โดยพ่อเป็นผู้พาไปแต่ก็ไม่สนุกอะไรเท่าไร จากนั้นก็ไม่เคยมีกิจกรรมร่วมกันอีกเลย นางสาวบีมบอกว่า เมื่อ 2 ปีก่อนเคยเข้าพระพุทธรูปองค์เล็ก ๆ จากวัดหลวงพ่อโสธรมาให้แม่เป็นของขวัญวันคล้ายวันเกิด มารดาก็พูดว่าซื้อมาทำไมเปลืองเงิน แต่ก็นำไปใส่กรอบแล้วแขวนคอจนทุกวันนี้ ซึ่งบีมบอกว่าดีใจมาก “ทุกครั้งที่หนูเห็นหนูรู้สึกดีทุกทีเลยพี่ เหมือนแม่ยังรักหนูใส่พระของหนู” (บีม. 2547)

แต่บุคคลอื่นไม่เคยมีใครให้ของขวัญใครในเทศกาลใด ๆ ทั้งสิ้น คิดว่าจำวันคล้ายวันเกิดของกันและกันไม่ได้ด้วยซ้ำ

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

บีมมีคนรักซึ่งเรียนอยู่ที่เดียวกันช่วงกลางวันคนรักของบีมเป็นลูกจ้างบริษัททำหน้าที่ส่งเอกสาร เป็นคนต่างจังหวัดพักอยู่หอพักคนเดียว บีมไปมาหาสู่กันได้ประมาณ 6 เดือน ก็เกิดตั้งท้อง ช่วงตั้งท้องใหม่ ๆ เครียดมาก แรก ๆ ไม่กล้าบอกใครหรือปรึกษาใครจนกระทั่งเข้าเดือนที่ 3 จึงตัดสินใจบอกแม่ ซึ่งก็ถูกแม่ต่อว่าตำหนิเป็นอย่างมาก เธอบอกว่าตั้งใจปรึกษาแม่ต้องการให้แม่รู้เพียงคนเดียว แต่เป็นเพราะแม่โกรธมากจึงต่อว่าเสียงดังทำให้ชาวบ้านในระแวกนั้นได้รู้ไปด้วย เมื่อท้องเข้าเดือนที่ 4 คนรักเริ่มตีตัวออกห่างโดยไปมีความสัมพันธ์กับนักร้อง ไม่มาพบ ไม่กลับหอพัก และขาดเรียนบ่อย ก่อนหน้านี้ทั้งคู่มีเรื่องระหองระแหงกันมาตลอดเนื่องจากแฟนบีมเบี่ยงเรื่องลูกในท้อง วันที่เกิดเรื่องบีมไปหาแฟนที่หอพักแต่ไม่พบ จึงตามไป

ที่ร้านอาหารก็มีปากเสียงกันมาก คนรักบอกว่าให้กลับไปหอพักก่อนแล้วจะตามไป แต่คนรักก็ไม่กลับมาตามที่บอกไว้ เธอคิดมาก เครียดมาก เสียใจมาก อับอายชาวบ้านที่ถูกคนรักทิ้ง ไม่กล้าพูดหรือปรึกษาใครทั้งสิ้น จึงตัดสินใจที่จะฆ่าตัวตายด้วยการกินยาแก้ไอแก้ปวดเข้าไปประมาณ 80 เม็ด ตอนกลางคืนประมาณ 3 ทุ่ม แล้วนอนหลับที่โต๊ะทำการบ้าน น้องสาวมาพบเข้ารีบนำส่งโรงพยาบาลตอนช่วงประมาณตีสอง ผลจากการกระทำครั้งนั้นทำให้เสียลูกไป

ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย

การกระทำในครั้งนี้ทำให้เธอต้องเสียลูกในท้องไป “หนูตอบไม่ถูกว่าหนูเสียใจหรือเปล่า แต่ถ้าไม่แท้ง คลอดออกมาก็คงไม่มีพ่อ และหนูก็ไม่มีตั้งค์พ่อกี่จะเลี้ยงมันให้ดี ๆ แต่ก็บอกไม่ถูกเหมือนกันที่ว่ารู้สึกไง” (บีบี. 2547)

แม่แสดงความเป็นห่วงในตัวเธอมากขึ้น แรก ๆ น้องสาวซึ่งน้อยครั้งที่จะพูดดีด้วยก็มาพูดปลอบใจซึ่งเธอบอกว่าเธอคิดผิดไป ส่วนพี่ชายก็เฉย ๆ ไม่พูดอะไร ส่วนแฟนไม่เคยไปเยี่ยม ทั้งที่รู้ว่าเธอนอนอยู่ที่โรงพยาบาล จากการกระทำในครั้งนี้ทำให้เธอสามารถตัดใจจากแฟนได้โดยเด็ดขาด

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

แม่เป็นห่วงมากไปเยี่ยมที่โรงพยาบาลทุกวัน ส่วนพี่ชายและน้องสาวไปเยี่ยม 1 ครั้ง แม่ต้องเหนื่อยมากกว่าเก่าเพราะต้องทำงานแทนเธอ บางวันต้องลดปริมาณของที่จะขายลงเพราะทำไม่ทันและเหนื่อยมาก ทำให้รายได้ลดน้อยลงในช่วงที่เธอรักษาตัว แต่พอระยะหลัง ๆ นี้ก็เริ่มเหมือนเดิมอีกคือไม่มีใครสนใจใครต่างคนต่างอยู่

ผู้พยายามฆ่าตัวตาย (3) แชน

รูปแบบของครอบครัว

เป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย แม่ และแชน แม่เป็นผู้เลี้ยงดูแต่ผู้เดียว เพราะพ่อแยกทางไปตั้งแต่แชนอายุได้ 5 ขวบ และไม่เคยกลับมาดูแลอีกเลย

แบบแผนการเลี้ยงดู

แม่เป็นผู้นำและตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในครอบครัว มีอาชีพรับจ้างทั่วไปทั้งรับจ้างซัก รีดเสื้อผ้า โดยตอนเช้าจะไปรับผ้าตามบ้านต่าง ๆ ที่จ้างผูกขาดเป็นรายเดือน ประมาณ 4 หลัง โดยแม่จะเป็นผู้ซักด้วยเครื่อง แชนจะมีหน้าที่ตากผ้าที่แม่ซักเสร็จแล้ว จากนั้นก็ทำงานบ้านทั่วไป ช่วงบ่ายแม่ก็จะไปรับจ้างทำความสะอาดตามบ้าน บ้านที่จ้างประจำมีประมาณ 3 หลัง ส่วน

แซนหากทำความสะอาดบ้านเสร็จแล้ว ถ้ามีเรียน (ลงเรียนเกี่ยวกับการซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้าไว้) ก็จะไปแต่ถ้าไม่มีก็จะออกไปหาเพื่อนบ้าน หรือไม่ก็นอนดูโทรทัศน์ ฟังเพลง อยู่คนเดียวในห้อง พอช่วงเย็นก็จะเก็บเสื้อผ้าที่ตากไว้มาแขวนเพื่อเตรียมให้แม่เป็นผู้รีด แซนบอกว่าไม่ชอบช่วยรีดผ้าเพราะร้อน แม่กว่าจะกลับถึงบ้านก็ประมาณ 1 ทุ่ม ซึ่งก็ไม่ค่อยได้พูดคุยกันเท่าไร เมื่อแม่กลับมาก็จะทำกับข้าวกิน ส่วน แซนกินบ้างไม่กินบ้าง แต่แม่ก็จะทำเผื่อไว้และเรียกกินทุกครั้ง กลางคืนแม่จะรีดผ้าเพื่อส่งตอนเช้า ส่วนแซนถ้าอยู่บ้านก็จะเก็บตัวอยู่แต่ในห้อง หรือไม่ก็จะชิร์ทมอเตอร์ไซด์ไปนั่งดื่มสุรากับเพื่อนที่อยู่ชอยถัดไป ทุกวันที่ 16 และวันที่ 1 ของทุกเดือน แซนจะมีหน้าที่เขียนหอยไต้ดินให้แก่แม่ เพื่อนำไปส่งต่อให้เจ้ามืออีกทีหนึ่ง ในครอบครัวไม่มีหลักเกณฑ์การปฏิบัติอะไรเป็นพิเศษ อยากทำอะไรก็ตัดสินใจเอง ตอนเป็นเด็กเวลาทำผิดถ้าไม่มากก็จะถูกตำ ถ้ามากก็จะถูกตี แม่ไม่ค่อยได้ให้เหตุผลในการลงโทษ พอลงโทษเสร็จก็จะไล่บอกให้ไปพ้น ๆ หน้าที่ผู้วิจัยสังเกตได้ว่า แซนเป็นคนเงียบขรึม พูดน้อย มีเพื่อนไม่มากนัก ชอบอยู่คนเดียวในห้องนอน ฟังเพลง ดูโทรทัศน์ แม่บอกแก่ผู้วิจัยว่า ถ้าดื่มสุรแล้วจะกลับเป็นคนพูดมาก ก้าวร้าว มุทะลุตุตัน และทำลายข้าวของ

แม่เป็นผู้เลี้ยงดูแซนมาตั้งแต่เกิด พ่อมีอาชีพขับรถแท็กซี่ช่วงกลางวันจะนอน บางครั้งก็ไม่กลับบ้านเลิกจากขับรถก็ไปดื่มสุรากับเพื่อนและก็นอนค้างที่บ้านเพื่อนจะกระทั่งถึงเวลาที่ต้องไปขับรถอีก จึงไม่ค่อยได้ช่วยเหลืออะไรมากนัก แม่เองก็ต้องเลี้ยงลูกไปด้วยทำมาหากินไปด้วย ไม่ค่อยได้ดูแลเอาใจใส่บุตรเช่นกัน จนกระทั่ง นายแซนอายุได้ 5 ขวบ

พ่อแม่แยกทางกันเพราะพ่อไปมีภรรยาใหม่และตามภรรยาใหม่ไปอยู่ต่างจังหวัด ส่วนแม่ก็มีสามีใหม่และพาเข้ามาอยู่ในบ้านด้วยแต่ไม่มีบทบาทอะไรกับนายแซน ทั้งแม่และสามีใหม่ชอบดื่มสุรจนเมาและทะเลาะกันเป็นประจำในที่สุดก็เลิกกันไป แม่เครียดมากจึงรับจ้างทำงานเพิ่มมากขึ้น ยิ่งทำให้ไม่มีเวลาดูแลหรือเอาใจใส่ นายแซนมากขึ้น ปล่อยให้เติบโตตามยถากรรม “ฉันผิดเองแหละคุณ ก็คิดว่ามันเป็นเด็กผู้ชาย ไม่ต้องอะไรกับมันมากก็ได้ ยอมรับว่าไม่ได้ใส่ใจอะไรมันเลย อีกอย่างก็แค่นพ่อมันด้วย ไม่เคยมาดูตาดูดี ไม่เคยช่วยส่งเสียอะไรเลย ทุกอย่างฉันดิ้นรนเองมาตลอด รอดมาได้ โตมาได้แค่นี้ก็บุญแล้ว” (แม่ของแซน. 2547)

เมื่อแซนเรียนจบชั้น ปวช. แม่บอกว่าอยากเรียนก็เรียน ไม่อยากเรียนก็ไม่ต้องเรียน แต่ถ้าอยากเรียนก็ต้องทำงานช่วยส่งตัวเองด้วย แซนจึงไม่เรียนต่อ แต่พอมีความรู้เรื่องไฟฟ้าบ้าง ก็ไปรับจ้างช่วยเพื่อนทำงานบ้าง รับจ้างเองบ้างและช่วยงานบ้านแม่บ้าง เวลาที่มีปัญหาที่ไม่เคยปรึกษากับแม่ มักคิดเองตัดสินใจเองเสมอ

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

แม่เป็นผู้หารายได้หลักให้แก่ครอบครัวจากการรับจ้างชิร์ทเสื้อผ้าจากบ้าน 4 หลังได้ค่าจ้างหลังละ 1,500.-บาท/เดือน ทำความสะอาดบ้าน 3 หลัง ได้ค่าจ้างหลังละ 1,000.-บาท/เดือน เดินหอยไต้ดินหรือรับจ้างทั่วไปถ้ามีเวลา สำหรับแซนพอมีความรู้เรื่องไฟฟ้าบ้าง บางวันก็

ออกไปช่วยเพื่อนรับเหมาเดินไฟตามบ้าน เดือนหนึ่งจะไปสัก 1-2 ครั้ง มีบ้างที่ไปทำถึงต่างจังหวัด แต่ก็ไม่เคยนำรายได้มาให้แม่ จะเก็บไว้ใช้จ่ายเองทั้งหมด และจะมีรายได้จากการเขียนหวยซึ่งเจ้ามือหวยจะจ้างทั้งแม่และแซนเดือนละ 2 ครั้ง ได้คนละ 1,000.-บาท/งวด ในแต่ละเดือนถ้าไม่พอใช้จะขอแม่เป็นครั้ง ๆ ไป บ้านที่อยู่เป็นบ้านของตัวเองไม่ต้องเช่า ภายในบ้านมีสิ่งอำนวยความสะดวกพอประมาณ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ตู้เย็น เครื่องซักผ้า เครื่องเสียง สเตอริโอ ตอนนี้มีหนี้ต้องผ่อนชำระค่างวดเครื่องซักผ้า โดยรวมเศรษฐกิจในครอบครัวถือว่า พออยู่ได้ในแต่ละเดือนแต่ไม่มีเงินเก็บ เวลาไม่สบายก็จะใช้บัตร 30 บาท รักษาทุกโรค

ลำดับที่ของการเป็นบุตร

แซนเป็นบุตรคนเดียวของแม่ แต่ก็ไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร

ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

ตลอดเวลาที่ผู้วิจัยไปพบ หรือไปสัมภาษณ์หรือบางครั้งไปชมภาพยนตร์ด้วยกัน แซนไม่เคยพูดถึงพ่อเลย ผู้วิจัยเคยถามว่าคิดถึงพ่อบ้างไหม “ไถ่พี่...หน้าตาเขาเป็นไงผมยังจำไม่ได้เลย แม่ก็ทิ้งรูปเขาไปหมด แล้วจะให้คิดถึงอะไรล่ะ นานมาแล้วเคยถามป้าว่า หน้าผมเหมือนพ่อหรือแม่ ผมก็ดันเหมือนแม่ซะอีก” (แซน. 2547)

แซนรู้สึกว่แม่ไม่รักเขา แม่โกรธพ่อที่ทิ้งไป แล้วนำความโกรธแค้นนั้นมาลงที่เขาถึงไม่ได้สนใจอะไรเขาเลย แม่เคยพูดกับเขาว่า “พอมึงมันเลว ใจดำทิ้งมึงไว้ให้กูเลี้ยงคนเดียว” แซนสงสัยว่าเขาผิดด้วยหรือ เขาเกี่ยวอะไรด้วยกับเรื่องระหว่างพ่อแม่ ทุกวันนี้แซนกับแม่อยู่กันแบบต่างคนต่างอยู่ บางครั้งรู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียวในโลก พูดคุย ทักทายกันธรรมดาเวลาที่ต้องเผชิญหน้ากัน แต่ไม่พูดเรื่องส่วนตัวของตัวเองและกัน ไม่เคยพูดเล่น ไม่เคยไปเที่ยวที่ไหนด้วยกันเหมือนอย่างครอบครัวอื่น แซนจะทะเลาะกับแม่เป็นประจำทุกครั้งที่เมาสุรา แต่เวลาเจ็บป่วยแม่จะดูแลใกล้ชิด หายา หาข้าว ซึ่งตัว แซนได้บอกกับผู้วิจัยว่าจริง ๆ แล้วเขารักและเป็นห่วงแม่มาก ถ้าไม่มีแม่เขาไปอยู่ต่างจังหวัดกับเพื่อนนานแล้ว แต่ก็ไม่เคยได้มีโอกาสบอกหรือแสดงความรักกับแม่เลย และคิดว่าคงทำไม่ได้ คงกระดาก เพราะไม่เคยทำ

ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง

นอกจากแม่แล้ว แซนก็มีเพียงครอบครัวของป้า ซึ่งเป็นพี่สาวของแม่ซึ่งกินาน ๆ เป็นปี ๆ จึงจะพบกันซักที นอกนั้นก็ไม่มีญาติที่ไหน “ปกติแล้วผมมีเพื่อนไม่กี่คนหรอกพี่ น้อยมากถ้าจะนับญาติแล้วน้อยกว่าเพื่อนอีก แต่ถ้าถูกห่วยเป็นสิบล้านผมว่าเดี๋ยวก็น่าญาติมาเองแหละ เผลอ ๆ พ่อจะโผล่มาด้วย” (แซน. 2547)

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

ผู้วิจัยถามว่าเคยไปเที่ยวพักผ่อนต่างจังหวัดด้วยกันไหม แชนตอบว่า “ต่างจังหวัดเนี่ยนะ ไปดูหนังยังไม่เคยเลย แม่รู้จักหรือเปล่าว่าโรงหนังเป็นไง”

เมื่อถึงวันคล้ายวันเกิดของแม่ในทุก ๆ ปี แชนก็จะซื้อของขวัญมาทานกับแม่หลายอย่าง ซึ่งก็เป็นพิเศษกว่าทุกวัน เมื่อถึงวันคล้ายวันเกิดของเขา แม่จะทำกับข้าวให้ดกบาตรทุกปีเช่นกัน แต่ไม่เคยให้ของขวัญหรือมีอะไรเป็นพิเศษมากไปกว่านี้ ไม่เคยไปกินข้าวนอกบ้านด้วยกัน

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

วันที่เกิดเหตุเป็นวันที่ แชนกลับมาจากต่างจังหวัดซึ่งไปเที่ยวกับเพื่อนประมาณ 1 สัปดาห์ พอกลับมาแม่ก็ดูท่าอย่างรุนแรงเพราะไม่มีใครช่วยทำงานที่บ้าน ด่าแชนว่าไม่มีความรับผิดชอบเหมือนพ่อ จึงทะเลาะกับแม่อย่างรุนแรงระบายอารมณ์ด้วยการออกไปดื่มสุรากับเพื่อน พอกลับเข้าบ้านก็ทะเลาะกับแม่อีก จนในที่สุดประชดด้วยการกินยาเบื่อหนู

ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

หลังจากเกิดเหตุการณ์นั้นแล้วถึงวันนี้นายแชนจะมีอาการสับสนท้อป้อย ๆ บางครั้งรู้สึกมีแรง แชนรู้สึกเฉย ๆ ต่อการกระทำของตนเอง แชนนอนอยู่ที่โรงพยาบาล 4 วัน แม่ไม่เคยเยี่ยมไปแคว้นที่ต้องรับกลับบ้านเท่านั้น

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ไม่มีการปรับตัวเข้าหากัน ไม่พูดคุยปรับความเข้าใจหรือบอกความต้องการของตนเอง ทำให้เกิดความเครียดและความกดดันทางอารมณ์มากขึ้น ทุกอย่างในบ้านก็ยังคงเป็นเหมือนเดิม

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย (4) โคม

รูปแบบของครอบครัว

ลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อ แม่ โคม และน้องสาว

แบบแผนการเลี้ยงดู

พ่อเป็นผู้นำเป็นผู้มีอำนาจมากที่สุดในครอบครัว แต่จะเป็นในลักษณะสั่งให้แม่เป็นผู้ออกหน้าทำแทนเพราะแม่เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี รู้จักคนมาก เวลาจะทำอะไรก็มักได้รับความ

สะดวกเสมอ ปกติพ่อจะไม่ค่อยพูด ส่วนมากมักจะเป็นการออกคำสั่งมากกว่า กับตัวโดมเอง พ่อจะเป็นผู้กำหนดแผนการในการดำเนินชีวิต ว่าเวลาไหนจะต้องทำอะไรบ้างในแต่ละวัน ต้องเรียนอะไร ต้องทำงานอะไร โดยตัวโดมเองไม่เคยได้มีโอกาสตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเองเลย ทุกคนในครอบครัวจะกลัวพ่อมาก พ่อเป็นคนหัวโบราณมาก ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ ปกครองคนในบ้านเหมือนครอบครัวสมัยโบราณที่ผู้ชายเป็นใหญ่ และต้องการให้ทุกคนในบ้านทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ ในสิ่งที่ตนเองว่าดีแล้ว ถูกแล้ว โดยไม่เคยถามถึงความต้องการของสมาชิกในบ้านว่าเขาต้องการอะไรบ้าง พ่อเป็นคนเจ้าอารมณ์โกรธง่าย หายยาก เวลาอารมณ์เสียจะปึงปึงทำลายข้าวของและใช้กำลังเข้าข่มลูกเมียส่วนแม่ก็จะคล้อยตามพ่อเสมอ แต่แม่ก็เป็นผู้ที่ดูแลลูกทั้งสองคนอย่างใกล้ชิด ดูแลทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียน เรื่องอาหารการกิน และชีวิตความเป็นอยู่ของทุกคนในครอบครัว โดมเมื่ออยู่บ้านก็จะช่วยทำงานบ้านต่าง ๆ ซึ่งนับได้ว่าเป็นกำลังสำคัญของแม่ เพราะน้องสาวยังเรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังนั้นภารกิจในบ้านต่าง ๆ จึงตกเป็นหน้าที่ของ โดมที่ต้องช่วยเหลือ โดมอยากให้พ่อแม่รับฟังความคิดเห็นของลูก ๆ บ้างว่าลูก ๆ ต้องการอะไร ทุกอย่างต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่พ่อตั้งไว้ตลอดเวลา

ชีวิตในครอบครัวเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ แต่จะทานข้าวพร้อมกันทุกมื้อที่อยู่ด้วยกัน ก็กินแบบเงียบ ๆ ไม่มีใครคุยกับใคร จะมีบ้างก็เพียงแม่ที่ชอบเล่าเรื่องนั้นเรื่องนี้ให้ฟัง ส่วนพ่อจะเงียบฟังเฉยชานาน ๆ จะออกความคิดเห็นสักทีหรือถ้ารู้สึกรำคาญก็จะสั่งให้เงียบ ช่วงเย็นก็จะต่างคนต่างอยู่ในห้องของตัวเอง

พ่อแม่เลี้ยงดูมาตั้งแต่เล็ก ลักษณะการเลี้ยงดูเป็นไปในแบบเผด็จการโดยทุกอย่างต้องฟังพ่อเท่านั้น ตั้งแต่เล็กจะถูกสอนว่า ต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่โดยเฉพาะพ่อแม่ เป็นเด็กไม่มีสิทธิ์โต้แย้ง ดังนั้นเมื่อเวลาถูกดุที่ทำได้ก็คือเงียบไม่ว่าจะผิดหรือถูกก็ต้องเงียบ ให้เหตุผลก็บอกว่าเถียง "พ่อเคยบอกว่าพ่อปกครองลูกแบบประชาธิปไตย แต่พี่รู้ไม่ไ้ประชาธิปไตยใบที่พ่อเขาใช้ปกครองลูกเมียครอบครัวนะ พ่อเขาเขียนเอง เขียนตามความต้องการของเขาเองทั้งนั้น พ่อน่าจะฟังเหตุผลของคนอื่น ๆ บ้าง นี่เอาแต่ความคิดของตัวเองเป็นใหญ่ แม่ก็ต้องยอม ไม่กล้าขัดใจพ่อ น่าเบื่อมาก" (โดม. 2547)

ในเรื่องของการศึกษาเล่าเรียนทั้งพ่อและแม่จะสนับสนุนเต็มที่ แต่ในบางครั้งก็ไม่ได้ถามความต้องการที่แท้จริงของโดม เช่น โดมอยากเรียนอย่างหนึ่งแต่พ่อแม่อยากให้เรียนอีกอย่างหนึ่งจึงทำให้ผลการเรียนที่ออกมาไม่ดีเท่าที่ควรเพราะทำในสิ่งที่ไม่ชอบ ซึ่งถ้าเป็นการเลี้ยงดูที่ทันสมัย ก็จะต้องให้ลูกทำในสิ่งที่ลูกชอบ แต่นี้เป็นเพราะมีการเลี้ยงดูแบบหัวโบราณจะต้องทำในสิ่งที่พ่อแม่เลือกให้หรือสั่งให้ทำเท่านั้น และหากไม่ทำหรือทำผิดแปลกไปจากที่พ่อแม่กำหนดก็จะถูกลงโทษเขียนต้อยอย่างแรง บางครั้งถูกลงไม้ลงมือตะตอยจนเลือดกำเดาออกก็มี ดังนั้นเวลามีปัญหาอะไรก็จะไม่สามารถปรึกษาใครได้ วิธีการเลี้ยงดูเช่นนี้ส่งผลให้บุคลิกภาพ

ของ โดมเป็นคนเก็บตัว ไม่ค่อยมีสังคมกับใคร เก็บความรู้สึก คิดมาก ชี้น้อยใจ และขาดความมั่นใจในตนเอง

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

พ่ออาชีพรัฐวิสาหกิจ แม่รับราชการเป็นอาจารย์โรงเรียนมัธยมมีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง ส่วนตัวโดมเองเรียนจบปริญญาตรีแล้วและได้เข้ารับราชการ เหลือน้องสาวเพียงคนเดียวที่ยังเรียนไม่จบ ครอบครัวจัดได้ว่ามีฐานะดีพอสมควร มีอาชีพการงานดีกันทุกคน สภาพบ้านเป็นบ้าน 2 ชั้น ปลูกอยู่บนเนื้อที่เกือบ 1 ไร่ สวยงามใหญ่โต มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน มีรถยนต์ 3 คัน มีเครื่องใช้อุปโภคบริโภคครบถ้วน และไม่เป็นหนี้สินใด ๆ ทั้งสิ้น นอกจากนี้แมยังมีกิจการโดยเป็นเจ้าของบ้านเช่า 16 หลัง โดยแม่และโดมเป็นผู้ดูแลกิจการนี้ด้วยกัน ฐานะทางการเงินดีมากพอสมควร

ลำดับที่ของการเป็นบุตร

โดมเป็นลูกคนโต มีน้องสาวอีก 1 คน ตั้งแต่เล็กจนโต โดมรู้สึกมาตลอดเวลาที่พ่อกับแม่รักลูกไม่เท่ากันรักน้องสาวมากกว่า เวลาจะให้ช่วยทำงานอะไรก็จะใช้แต่โดมคนเดียว เวลาถูกลงโทษก็จะถูกลงโทษหนักกว่าและโดมไม่เคยเถียง ถึงให้เหตุผลไปก็ไม่ฟัง แต่กับน้องสาวเถียงได้ทั้งกับพ่อและแม่ พ่อกับแม่จะใกล้ชิดน้องสาวมากกว่าโดม “แปลกนะมีลูก 2 คน ทำไมไม่เหมือนกัน ทำไมผมโดนแต่น้องไม่โดน ทำไมผมทำไม่ได้แต่น้องทำได้ เป็นลูกคนเล็กนี่ดิ้นะ มักได้อภิสิทธิ์ลูกคนเล็ก น้องสาวเพื่อนผมก็เหมือนกันนั่นก็อภิสิทธิ์ลูกคนเล็ก ทำไมไม่เกิดเป็นลูกคนเล็กบ้างวะ” (โดม. 2547)

ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

รู้สึกว่าตนเองห่างไกลจากพ่อ เนื่องจากตั้งแต่เล็กจนโตจำได้แต่ว่าพ่อได้แต่ดุกับตีและบังคับให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ ความสนิทสนมกับพ่อไม่มีเลย คุยกันเฉพาะเวลาที่จำเป็นเท่านั้นไม่เคยโอ้อวดไม่เคยแสดงความรักใด ๆ ต่อกันทั้งสิ้น จะสนิทกับแม่มากกว่าสามารถพูดคุยกับแม่ได้บ้างแต่ก็ไม่ทุกเรื่องเวลามีปัญหาโดยมากก็จะเก็บไว้คนเดียวไม่ค่อยได้ปรึกษาใคร แต่ในยามเจ็บป่วยแม่จะเป็นคนพาไปพบหมอ หาข้าว และเตรียมยาให้กิน “บางทีดูละครที่วันะ เห็นครอบครัวในละครบางเรื่องแล้วอิจฉา อยากให้ครอบครัวเราเป็นอย่างนั้นบ้าง แต่ก็อย่างว่าแหละ เพียงแค่นั้น” (โดม. 2547)

ความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้อง

โตมจะพูดคุยและติดต่อกับน้องสาวเฉพาะทางโทรศัพท์เท่านั้น เนื่องจากน้องสาวกำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แต่ก็พูดคุยกันไม่ค่อยบ่อย และไม่เคยเล่าถึงปัญหาให้ฟัง แม้กระทั่งการมีปัญหากันระหว่างพ่อกับแม่ โตมก็ไม่เคยเล่าให้น้องสาวฟังเพราะเกรงว่าน้องสาวจะไม่สบายใจและไม่มีสมาธิเรียนหนังสือ จึงเก็บทุกสิ่งทุกอย่างไว้ในใจเพียงผู้เดียว

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ภายในครอบครัวมีการสื่อสารกันน้อยมาก เป็นลักษณะต่างคนต่างอยู่ ช่วงเย็นเมื่อทุกคนกลับจากทำงานต่างคนต่างก็จะอยู่ในห้องส่วนตัวของตนเองและไม่ค่อยได้ออกมาอีก อาหารมื้อเย็นก็ไม่มีใครกิน ถึงวันหยุดเสาร์อาทิตย์ก็เป็นเช่นเดียวกัน ถ้ามีเรื่องจำเป็นต้องพูดก็จะไปเคาะประตูเรียกแล้วก็พูดในเรื่องที่จำเป็นเท่านั้น ถ้าจะมีการพูดคุยกันส่วนมากนายโตมจะพูดกับแม่มากกว่า แต่เดี๋ยวนี้โตมบอกว่าการคุยกับแม่น้อยลงเพราะนับวันก็ยิ่งพูดกันไม่รู้เรื่องมากขึ้น ไม่เคยใช้น้ำเสียงที่อ่อนโยนสื่อสารกัน การที่ต่างคนต่างอยู่ก็ดี เพราะจะได้ไม่ต้องรำคาญใจ

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

ทุก ๆ ปี พ่อจะพาทั้งครอบครัวไปเที่ยวตากอากาศพักผ่อนชายทะเล อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง แต่โตมก็บอกว่าไม่สนุกเพราะพื้นฐานแล้วไม่ใช่ครอบครัวที่สนิทสนมจะได้มีกิจกรรมที่สนุกสนานทำกัน นี่ก็เหมือนไปเปลี่ยนที่กินที่นอนเท่านั้น เมื่อถึงวันคล้ายวันเกิดของพ่อและแม่ ลูก ๆ ก็ซื้อของขวัญให้ทุกปี แต่วันคล้ายวันเกิดของลูก ๆ พ่อแม่ไม่เคยซื้อของขวัญให้ แต่แม่จะทำกับข้าวให้ตักบาตรตอนเช้า 9 รูปทุกปี และพอสาย ๆ ก็จะไปทำสังฆทานที่วัดแต่พ่อไม่เคยร่วมไปด้วย

บางครั้งในวันหยุดสุดสัปดาห์ตอนเย็น โตมจะพาแม่ไปสวนสาธารณะ เช่น สวนรถไฟ เพื่อเดินออกกำลังกายและรับประทานอาหารนอกบ้านกัน แต่กิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นพ่อไม่เคยร่วมด้วย พ่อจะชอบอยู่แต่บ้านไม่ชอบออกจากบ้านไปไหน และก็ต้องการให้ผู้อื่นเป็นเหมือนตนด้วย "โลกของพ่อมีแค่ในบ้าน และเขาก็ต้องการที่จะล้อมโลกของคนทั้งบ้านไว้ในรั้วด้วยเหมือนกัน" (โตม. 2547)

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

ช่วงนั้นเป็นช่วงที่โตมกำลังมีปัญหาเกี่ยวกับแฟนและกำลังจะออกไปพบเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น จึงขออนุญาตแม่เพื่อออกไปพบกับแฟนซึ่งได้นัดกันไว้ แต่แม่ไม่ยอมให้ไป โดยบอกว่าเย็นแล้วจะออกไปทำไม โตมจึงให้เหตุผลของการที่จะออกไปดังกล่าวแต่แม่และ

พ่อไม่ฟัง บอกว่าเป็นเรื่องไร้สาระอธิบายเท่าไรก็ไม่ยอมรับฟังหาว่า โดมปิกกล้าหาแข็งกล้ามีปากเสียง พาลทะเลาะต่อว่าต่าทอเป็นเรื่องราวใหญ่โต

“...ตอนนั้นความรู้สึกมันไม่ไหวจริง ๆ นะ พี่เข้าใจไม่ความรู้สึกของคนทีทะเลาะกับแฟนถึงขั้นจะเลิกกันนะ แล้วดันมาเจอพ่อกับแม่อารมณ์นี้อีก ปรีกษาพูดคุยอะไรก็ไม่เคยได้ พี่รู้ไม่พ่อเคยเป็นสาเหตุที่ทำให้ผมกับแฟนคนแรกต้องเลิกกัน ตอนนั้นผมก็เสียใจมาก พ่อก็รู้ว่าผมเสียใจแต่เขาไม่พูดอะไรเลยทำหน้าที่เหมือนกับคนที่ได้รับชัยชนะ บางทีผมก็ตอบตัวเองไม่ได้ว่าผมเกลียดพ่อหรือเปล่า...” (โดม. 2547)

หลังจากมีปากเสียงกันกับพ่อแม่ พ่อได้ไล่ให้ขึ้นไปอยู่บนห้องไม่ต้องลงมาให้เห็นหน้า โดมเครียดมาก เสียใจ น้อยใจ โกรธแค้นตัวเองที่เกิดมาในครอบครัวอย่างนี้ จึงระบายอารมณ์ด้วยการปาแก้วน้ำไปกระแทกข้างฝา จากนั้นใช้มีดคัตเตอร์กรีดข้อมือตนเองแล้วขึ้นไปนอนบนเตียง พ่อได้ยินเสียงแก้วแตกจึงสงสัยตามขึ้นไปเรียกให้ โดมเปิดประตู แต่เขาไม่เปิด พ่อจึงฟังประตูเข้าไปแล้วนำโดมส่งโรงพยาบาล

ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย

หลังจากเกิดเหตุการณ์นั้นแล้วทำให้โดมได้รู้สึกที่จริง ๆ แล้วคนที่รักและเป็นห่วงเขามากที่สุดคือแม่ โดมพักอยู่โรงพยาบาล 2 วัน แม่จะอยู่กับโดมตลอดเวลาแสดงความเป็นห่วงเป็นใยอย่างที่โดมไม่เคยได้รับมาก่อน แต่พ่อแค่พามาส่งเท่านั้นแล้วก็รีบกลับและไม่เคยถามอะไรหรือพูดอะไรกับโดมเลย

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

เมื่อกลับมาโรงพยาบาล ทุกคนในบ้านไม่มีใครพูดถึงเหตุการณ์นี้อีกเลย ชีวิตครอบครัวบางส่วนดีขึ้นบ้าง เช่น แม่ให้ความสนใจมากขึ้น พูดคุยซักถามมากขึ้นนิดหน่อยบนน้อยลงแต่กับพ่อทุกอย่างเหมือนเดิม

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย (5) อี๊ด

รูปแบบของครอบครัว

มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว มีจำนวนสมาชิก 3 คน คือพ่อ แม่ และอี๊ด ซึ่งเป็นลูกคนเดียวของครอบครัว

แบบแผนการเลี้ยงดู

พ่อเป็นผู้นำครอบครัวแต่การตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในบ้านพ่อแม่จะร่วมกันคิดและตัดสินใจ กับตัวโอ๊ดแล้วพ่อจะให้ความใกล้ชิดสนิทสนมพอสมควรและจะเป็นผู้ดูแลเรื่องต่าง ๆ ในครอบครัว เช่น ซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ ในบ้าน แม่เป็นผู้ดูแลนายโอ๊ดทุกเรื่อง ดูแลครอบครัวเกี่ยวกับอาหารการกิน งานบ้านต่าง ๆ นายโอ๊ดจะช่วยทำงานบ้านเล็กๆ น้อย ๆ โดยมากพ่อกับแม่จะเป็นคนทำเองเสียมากกว่า เพราะพ่อและแม่รักนายโอ๊ดมากจึงไม่ค่อยได้ให้ทำอะไรมากมายนัก ซึ่งเขาก็คิดว่าพ่อกับแม่ทำหน้าที่ได้ดีที่สุดแล้ว

เนื่องจากแม่เป็นคนที่มีความรักลูกเพราะมีปัญหาที่มดลูก ก่อนหน้าที่จะมีโอ๊ดมารดาเคยแท้งมาแล้ว 2 ครั้ง ดังนั้นเมื่อมีโอ๊ดพ่อแม่จึงดีใจมาก ตั้งแต่เล็กจนโตได้เลี้ยงดูแบบตามใจทุกอย่าง ไม่เคยขัดใจลูก ไม่เคยบังคับ ลูกต้องการอะไรจะพยายามหามาให้ทุกอย่าง ไม่เคยตีหรือลงโทษลูกเลย และเปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และจะถามความต้องการของลูกทุกครั้ง และสนับสนุนเรื่องการเรียนมาตลอด การเลี้ยงดูนี้ส่งผลให้โอ๊ดมีบุคลิกภาพลักษณะนิสัยอ่อนโยน ใจเย็น พุดจาไพเราะ ไม่ค่อยกล้าตัดสินใจอะไร เป็นคนหัวอ่อน เชื่อเพื่อนและเกรงใจเพื่อนมาก เวลาที่มีเรื่องไม่ถูกใจจะหนีออกจากสถานการณ์นั้นเสีย

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

รายได้หลักของครอบครัวได้จากพ่อซึ่งประกอบอาชีพเป็นช่างประกอบและตกแต่งเฟอร์นิเจอร์ ส่วนแม่เป็นแม่บ้านไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร โอ๊ดก็ยังไม่ได้ประกอบอาชีพอะไรเช่นกัน ฐานะของครอบครัวอยู่ในระดับพอมีกินมีใช้ ไม่มีอุปสรรคอำนวยความสะดวกในบ้านมากนัก ไม่มีหนี้สินแต่ก็ไม่มีความเก็บ ทุกวันนี้อยากได้โทรทัศน์เครื่องใหม่เพราะเครื่องเก่าขนาดแค่ 14 นิ้ว และเสียบ่อยแต่ก็ไม่อยากเป็นหนี้ แม่มีโรคประจำตัวคือโรคหัวใจซึ่งต้องเข้ารับการรักษาอย่างต่อเนื่อง ก็ใช้บัตร 30 บาทรักษาทุกโรค ทุกคนในครอบครัวใช้จ่ายอย่างระมัดระวังไม่ฟุ่มเฟือย โอ๊ดจะได้เงินจากพ่อเดือนละ 700.-บาท ซึ่งถ้าหมดก็ต้องไม่ออกจากบ้านไปไหน ซึ่งแรก ๆ ก็เหลือเก็บไว้ทุกเดือนแต่พอระยะหลังช่วงที่เกิดปัญหาช่วงนั้นไม่พอใช้เนื่องจากออกไปเที่ยวข้างนอกกับเพื่อนบ่อย แต่เมื่อเงินหมดก็ไม่ขอเพิ่มจะใช้วิธีไปยืมเพื่อนแล้วพอดันเดือนก็คืนให้ ปัจจุบันนี้กำลังจะหางานทำเพราะอยากหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวอย่างน้อยก็ไม่ต้องขอจากพ่อ

ลำดับที่ของการเป็นบุตร

ไม่มีข้อเปรียบเทียบเพราะโอ๊ดเป็นบุตรชายเพียงคนเดียวของครอบครัว

ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

ไอ้ดรู๊สึกว่าทั้งพ่อและแม่เป็นคนดีมาก ให้ความรัก ความอบอุ่น และสนใจในตัวไอ้ดมาตลอด โดยเฉพาะแม่และจะสนิทกับแม่มาก แม่เองก็ตามใจและให้ความรักกับไอ้ด มาก เช่นเดียวกันเพราะเป็นลูกชายคนเดียว เวลามมีปัญหาเจ็บไข้ได้ป่วยแม่จะดูแลอย่างใกล้ชิด พ่อเองก็ถามไถ่ห่วงใยอยู่เสมอ “ลูกขออะไร ขอเท่าไรก็ได้ ไม่มีวันนี้ก็ต้องหามาให้วันหลัง ไม่เคยขัดใจ แต่เขาก็เป็นเด็กดีนะ ถึงแม่จะเลี้ยงมาแบบตามใจแต่เขาก็ไม่เอาแต่ใจตัวเอง” (แม่ของไอ้ด. 2547)

เมื่อมีความเครียดไม่สบายใจ ไม่ถูกใจ จะไม่พูดไม่แสดงความคิดเห็น ไม่เคยพูดโต้เถียงกับแม่ หากมีปัญหา ก็จะเก็บเงียบไว้คนเดียวไม่เล่าให้แม่ฟังเพราะเกรงว่าจะกระทบกระเทือนใจแม่ เนื่องจากแม่เป็นโรคหัวใจ

ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง

ญาติพี่น้องที่ไปมาหาสู่กันนาน ๆ จะพบกันสักทีโดยมากก็เป็นช่วงวันสงกรานต์ และไม่ได้สนิทสนมอะไร

การสื่อสารกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ในครอบครัวมีการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ ทุกคนในครอบครัวพูดจากันดี ไม่มีสมาชิกคนใดพูดจาก้าวร้าวรุนแรง ไอ้ดจะพูดกับพ่อแม่เพราะนุ่มนวล เวลาที่พูดคุยกันส่วนใหญ่จะเป็นเวลาทานข้าวเย็น ในการพูดคุยแต่ละครั้งนั้นไม่มีข้อขัดแย้งกัน นาน ๆ จะมีข้อขัดแย้งกันสักทีแต่ก็ไม่ใช้เรื่องรุนแรงอะไรสามารถหาข้อสรุปกันได้ สมาชิกในครอบครัวต่างคนต่างรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

ไม่ค่อยได้ไปพักผ่อนหรือเที่ยวต่างจังหวัดกันมากนัก นาน ๆ จะไปสักครั้ง ถ้าไปก็คือไปบ้านยายที่อยู่จังหวัดลำปาง แต่ก็ไม่ได้ไปนานมากแล้วเนื่องจากพ่อทำงานแทบทุกวันไม่ค่อยมีวันหยุด ไปทานอาหารนอกบ้านก็ไม่ค่อยได้ไป ส่วนมากจะซื้อเข้ามากินกันเป็นพิเศษ เช่น ถ้าวันไหนเป็นวันคล้ายวันเกิดของคนในครอบครัว หรือวันขึ้นปีใหม่ แต่ก็ไม่เคยซื้อของขวัญให้แก่กัน แต่ก็มีความสุขทุกครั้งที่ทำกิจกรรมร่วมกัน

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

เนื่องจากไอ้ดเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ ความที่ถูกตามใจมาตลอด พ่อแม่ไม่เคยกำหนดกฎเกณฑ์อะไรให้ในชีวิต เรื่องการคบเพื่อนก็เช่นกัน ความที่เป็นคนหัวอ่อนและเป็นคนที่

ติดเพื่อนมาก ชี้เกรงใจเพื่อน กลัวเพื่อนไม่คบ แต่บังเอิญเพื่อนที่โอดคบเป็นเพื่อนไม่ดี ชักจูงกันเข้าบ่อนการพนัน บังคับให้ลองสูบบุหรี่ ดื่มสุรา ในที่สุดติดยาเสพติด ถูกสั่งพักการเรียน เพื่อนในโรงเรียนมองว่าเป็นกลุ่มเด็กเกเรทำให้ชีวิตยิ่งผิดพลาดมากขึ้น จนกระทั่งถูกตำรวจจับพร้อมกับแม่ต้องไปขอร้องให้นำซึ่งเป็นข้าราชการไปประกันตัวให้ เมื่อกลับมาถึงบ้าน พ่อกับแม่ก็อดทนไม่ว่าอะไรให้โอดต้องเสียใจ เขาขังตัวเองอยู่แต่ในห้องไม่ยอมออกมาพบหน้าพ่อแม่ รู้สึกเสียใจกับการกระทำของตนเองมาก แค้นใจตัวเองที่ทำให้พ่อแม่เสียใจ จึงตัดสินใจกินยาฆ่าหญ้าเป็นการลงโทษตัวเอง “ให้พ่อกับแม่ดูตำหยังดีกว่าที่ไม่ดูตำหเลย ผมรู้ว่าผมทำให้เขาเสียใจมากที่สุด ผมผิดคนเดียวเลยพี่ ผมเสียใจมากจนไม่อยากอยู่สูหน้าเขาเลย” (โอด. 2547)

ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

หลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว โอดรู้สึกเสียใจต่อการกระทำของตนเองมาก เพราะเขารู้มาตลอดว่า พ่อแม่รักเขามาก อบรมเลี้ยงดูอย่างดีมาตลอดแม้ว่าฐานะทางบ้านจะไม่ร่ำรวย “ผมคิดไม่เป็นเรื่องคบเพื่อน คิดไม่ได้ว่าควรทำหรือไม่ควรทำอะไร พอเกิดเหตุการณ์ก็คิดน้อยไปอีก คิดว่าจะตายเพื่อลงโทษตัวเองที่ทำให้พ่อแม่เสียใจ แต่ไม่ได้คิดว่าถ้าผมตายไปจริง ๆ พ่อแม่จะยิ่งเสียใจมากมายขนาดไหน ใจเรื่องที่ไม่เรียนต่อ ไม่หางานทำนี้ก็แะพออยู่แล้ว ยังทำอะไรบ้า ๆ อีกสิ้นคิดอีก” (โอด. 2547)

ตอนนี้ยิ่งรักพ่อแม่มากขึ้น ตั้งใจจะบวชพรษาหน้าเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่ และไถ่โทษที่ทำให้เสียใจ จากนั้นคิดว่าจะหางานทำและเรียนต่อ ตอนนี้เลิกคบเพื่อนกลุ่มนั้นไปแล้ว ช่วงนี้อยู่ระหว่างบำบัดเรื่องยาเสพติด ซึ่งพ่อแม่ก็ให้กำลังใจตลอด ซึ่งตลอดเวลาที่ผู้วิจัยเข้าไปสัมภาษณ์ก็รู้สึกได้ถึงความรักที่คนในครอบครัวมีให้กัน จนแอบคิดเสียใจแทนโอดว่าเขามีความรักมากมายขนาดนี้ มีความเข้าใจมากมายขนาดนี้อยู่ในครอบครัวไม่น่าจะต้องไปหาความรักจากคนนอกบ้านหรือคิดผิดและทำผิดเลย

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ผลที่เกิดจากการกระทำนี้ ทำให้แม่และพ่อต้องคอยดูแลใกล้ชิดโอดมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตอนนี้อยู่ในช่วงบำบัดเรื่องยาเสพติด แม่เองก็ต้องไปพบหมอบ่อยขึ้นเนื่องจากได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจมาก ผอมลง แต่ก็ยังยิ้มแย้มอยู่เสมอเพียงแต่ขอคำสัญญาจากโอดว่าจะไม่ทำอย่างนั้นอีก ซึ่งโอดก็ให้สัญญา

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย (6) แอน

รูปแบบของครอบครัว

ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อ แม่ พี่สาว พี่ชาย และแอน

แบบแผนการเลี้ยงดู

แม่เป็นผู้นำและผู้ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในครอบครัว พ่อจะเกรงใจแม่เพราะแม่เป็นคนเก่งจัดการทุกอย่างในบ้านด้วยความเรียบร้อย ทั้งงานบ้านงานเรือน ดูแลความเป็นอยู่ของสามี และลูกเป็นอย่างดี ส่วนพ่อเป็นคนเฉย ๆ ไม่ค่อยพูด ใจเย็น ยิ้มง่าย ดูแลลูก ๆ พอสมควร ใครมีปัญหาอะไรก็จะคอยให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือเสมอ ทุกคนในบ้านมีหน้าที่ของแต่ละคนในเรื่องของการทำงานบ้าน แอนก็จะช่วยทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ เนื่องจากมีปัญหาด้านสุขภาพ นอกนั้นพี่ชายและพี่สาวจะช่วยกันทำ และคิดว่าทุกคนในบ้านมีบทบาทและหน้าที่เหมาะสมแล้วและมีความพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ส่วนเรื่องการศึกษาพี่สาวเคยต้องการให้แอนเรียนต่อในระดับปริญญาโทและจะเป็นคนส่งเสียให้เรียนเอง แต่แอนยังไม่พร้อมเนื่องจากมีปัญหาด้านสุขภาพและพี่ชายจะมีหน้าที่พาแอนไปพบหมอตามนัดหมายทุกครั้ง

ตั้งแต่คลอดจนอายุ 3 ขวบ ยายเป็นผู้เลี้ยงดูช่วงกลางวัน เนื่องจากพ่อแม่ต้องทำงาน แต่กลางคืนก็นอนห้องเดียวกับพ่อแม่ ยายให้ความรักและเอาใจใส่แอนมาก ยายมีความรู้เรื่องสุขภาพอนามัยดี พ่อแอนอายุได้ 4 ขวบกว่า ยายเสียชีวิตจากโรครุนแรง พ่อแม่จึงเป็นผู้เลี้ยงดูเอง โดยให้อยู่ในกฎระเบียบบ้างแต่ไม่มากเกินไป ไม่ออกนอกกลุ่มนอกรทาง เน้นการคบเพื่อน ให้คบเพื่อนดี ๆ ถ้าไม่ดีให้ตีตัวออกห่าง สามารถพูดคุยหรือแสดงเหตุผลถึงการกระทำต่าง ๆ ของตนเองได้ ซึ่งแอนสามารถปรึกษาได้ทั้งกับพ่อแม่ พี่สาว และพี่ชาย ถ้าทำผิดก็ถูกว่ากล่าวตักเตือนบ้างแต่ไม่เคยถูกตีและแอนก็จะเชื่อฟังผู้ใหญ่ และเริ่มมีความคิดเป็นผู้ใหญ่เมื่อเริ่มเรียนมหาวิทยาลัย โดยปกติแอนเป็นคนเฉย ๆ ไม่ชอบสูงส่งกับใคร ชอบอ่านหนังสือและฟังเพลง

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ทุกคนในครอบครัวมีรายได้ พ่อเป็นข้าราชการบำนาญ แม่มีอาชีพเป็นครูโรงเรียนเอกชน พี่ชายและพี่สาวมีอาชีพรับจ้าง ส่วนแอนเคยมีอาชีพรับราชการครูแต่ขณะนี้ลาออกแล้ว เนื่องจากมีปัญหาด้านสุขภาพ ตอนนีรับจ้างเขียนตำราเกี่ยวกับช่างอิเล็กทรอนิกส์ “มันก็จริงพี่ที่รับราชการแล้วเราสามารถเบิกได้ แต่เป็นครูแล้วต้องหยุดบ่อย ๆ ก็ไม่ไหวเกรงใจคนอื่นเขาต้องสอนแทน หยุดหลาย ๆ ครั้ง เขาก็มีปฏิกิริยา มีพูดเหน็บแนม หนูไม่สบายใจเลยตัดสินใจออกดีกว่า” (แอน. 2547)

ฐานะทางบ้านค่อนข้างดีพอใช้มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ไม่มีหนี้สิน หน้าบ้านแบ่งที่ให้เช่าเป็นอู่ซ่อมรถจักรยาน ทุกเดือนมีเงินใช้ไม่ขาดมือ แต่ทุกคนในครอบครัวก็ไม่มีใครใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ยิ่งตัวแอนด้วยแล้วแต่ละวันแทบไม่ได้ใช้จ่ายอะไรเลยเพราะไม่ค่อยได้ออกจากบ้านไปไหน ไม่แต่งหน้าไม่แต่งตัวตามแฟชั่น จะมีค่าใช้จ่ายก็เพียงเงินที่ต้องเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลซึ่งก็เป็นเงินไม่มาก จะเสียแต่ค่ายานอกบัญชีหลักที่ไม่สามารถเบิกได้เท่านั้น นอกนั้นใช้บัตร 30 บาทรักษาทุกโรค

ลำดับที่ของการเป็นบุตร

แอนเป็นลูกคนที่ 3 เป็นน้องคนสุดท้องของพี่ ๆ ซึ่งทั้งพ่อ แม่ พี่สาว และพี่ชายต่างให้ความรักความอบอุ่นและความสนใจจากทุกคนดี และรู้สึกว่าตลอดเวลาที่ผ่านมาพ่อแม่รักและสนใจตนเองมากกว่าพี่สาวและพี่ชายด้วยซ้ำ แต่พี่ทั้ง 2 ก็ไม่เคยแสดงอาการอิจฉาหรือรังแกแอนเลย และคิดว่าตนเองโชคดีแล้วที่เกิดมาเป็นน้องคนสุดท้อง

ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

แอนคิดว่าตนเองมีพ่อแม่ที่ดีมาก ถึงแม้ว่าจะไม่สนิทกับพ่อเท่าไรนัก แต่ก็ไม่ห่างเหินเพราะพ่อก็ให้ความรักและดูแลแอนมาตลอด แต่ด้วยความเป็นผู้หญิงจึงสนิทกับแม่มากกว่า แอนคิดว่าแม่เป็นผู้หญิงเก่ง เนื่องจากว่าเมื่อมีปัญหาไม่สบายใจและปัญหาอื่นหรือเมื่อเวลาเจ็บป่วย ๆ แม่จะช่วยเหลือได้หมด แม่จะเข้าใจและคอยปลอบใจให้กำลังใจอยู่เสมอ

ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง

นอกจากแม่แล้ว แอนก็สนิทกับพี่สาวมาก เพราะพี่สาวใจดีจึงสนิทสนมและพูดคุยกับพี่สาวทุกเรื่อง กับพี่ชายก็สนิทแต่ไม่มากเท่าพี่สาวเนื่องจากเรื่องบางเรื่องก็เป็นเรื่องของผู้หญิง พี่ชายจะชอบพูดแหย่เล่นชอบทำตลกหรือพูดจาตลกๆ ให้ทุกคนในบ้านขำแต่พี่ชายก็จะคอยถามไถ่เรื่องสุขภาพและเป็นผู้ที่พาแอนไปพบหมอตามนัดหมายทุกครั้ง และจะคอยซื้อขนมมาฝากตั้งแต่เล็กจนโต แอนมีความสุขและพอใจกับความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องในครอบครัวมาก

การสื่อสารกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ครอบครัวของแอนเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนพูด ระบายความทุกข์ พูดคุยเล่าสู่กันฟังได้ทุกคน ถ้ามีเรื่องไม่พอใจก็จะเจียบไม่ขัดแย้งกัน แต่พอเวลาผ่านไปก็จะค่อย ๆ บอกถึงเรื่องที่ไม่พอใจนั้นแต่เหตุการณ์เช่นนี้เกิดไม่บ่อยมากนัก ช่วงเวลาที่ได้พูดคุยกันมากที่สุดก็จะเป็นช่วงค่ำ ๆ ของทุกวันหลังจากที่ทุกคนกลับบ้านแล้วและทานข้าวเย็นแล้วจะมานั่งพูดคุยและดูโทรทัศน์ด้วยกัน และบ่อยครั้งที่แอนจะมีความคิดเห็นขัดแย้งกับคนในบ้าน “หนูชอบฟังแม่กับพี่

เล่าโน่นเล่านี้ให้ฟังว่าวันนี้ไปทำงาน ใครพบเจออะไรบ้าง หนูอยู่แต่บ้านกับพ่อไม่ค่อยได้ออกไป เจออะไรนอกบ้านเลยต้องฟังสนุกดี บ้างก็ที่ได้รู้ในสิ่งที่ไม่รู้” (แอน. 2547)

บางครั้งใครมีปัญหาจากที่ทำงานก็จะมาเล่าให้ฟังและขอความคิดเห็นจากคนในบ้าน รวมทั้งแอนด้วยว่าควรจัดการกับปัญหานี้หรือแก้ปัญหานี้อย่างไร ซึ่งทุกคนในบ้านก็จะแสดงความคิดเห็นแสดงความห่วงใยในปัญหาที่เกิดขึ้นกับทุกคนในครอบครัวเสมอ

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

สมาชิกในครอบครัวจะรับประทานอาหารเช้าพร้อมหน้ากับเกือบทุกวันโดยเฉพาะมื้อเย็น ไปเที่ยวต่างจังหวัดหรือเดินตามห้างสรรพสินค้าด้วยกันบ้างและจะไปทั้งครอบครัวมีบางครั้งที่ พ่อไม่ได้ไปด้วยเพราะบอกว่าปวดขาอายุมากแล้ว ในโอกาสวันคล้ายวันเกิดของสมาชิกใน ครอบครัวจะมีการมอบของขวัญและไปรับประทานอาหารนอกบ้านพร้อม ๆ กัน ที่ชอบมากคือ ไปคาราโอเกะพ่อและแม่ร้องเพลงเพราะมาก เมื่อแอนสอบบรรจุข้าราชการได้สมาชิกใน ครอบครัวต่างชื่นชมยินดี ให้ของขวัญและเลี้ยงสังสรรค์กัน “พ่อบอกลูกเสมอว่า ความสุขของ ครอบครัวไม่ได้อยู่ที่การต้องมีเงินมาก ๆ เสมอไป มันอยู่ที่การกระทำต่อกันของคนในครอบครัว ความสุขเราสามารถทำและสร้างได้ตามกำลังของเรา มันอยู่ที่ว่าเราจะช่วยกันทำ เราจะช่วยกัน สร้างมันขึ้นมาหรือเปล่า” (พ่อของแอน. 2547)

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

ก่อนที่แอนจะพยายามฆ่าตัวตายนั้น เธอเครียดและคิดมากเรื่องลาออกจากงาน เนื่องจากต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลและต้องรับประทานยาเป็นประจำ ผู้วิจัยสังเกตเห็น แอนมีรูปร่างผอมบางผิวขาวเหลือง ซึ่งถ้าพบเจอกันตามท้องถนนก็จะมองดูว่าผู้หญิงคนนี้ต้องมีโรคประจำตัวอะไรสักอย่าง แต่ผู้วิจัยไม่ได้ถามเพราะตั้งแต่แรก แอนพูดแต่ว่าเป็นโรค ประจำตัวแต่ไม่ยอมบอกว่าเป็นอะไร “ตอนนั้นหนูท้อมากเลยพี่ เบื่อหน่ายตัวเอง เกือบตัวเอง ไม่รู้เรกรรมอะไรของหนู มีอยู่ช่วงหนึ่งต้องใช้เงินมาก ทุกคนในบ้านต้องรวบรวมเงินกัน ทุกคนในบ้านเดือนร้อนเพราะหนูมาก ทุกคนดีกับหนูตอนนั้นหนูอยากตายเพราะหนูไม่อยากเป็นภาระ ให้กับครอบครัว” (แอน. 2547)

แอนพยายามฆ่าตัวตายด้วยการรับประทานยานอนหลับไปถึง 80 เม็ด ยานี้ได้มาจากการที่หมอสั่งเมื่อเธอเข้ารับการรักษา ซึ่งหมอจะให้มาครั้งละ 4-5 เม็ด เพื่อให้เธอหลับและคลายเครียดและเธอก็เก็บสะสมไว้แต่ไม่ได้ตั้งใจว่าจะเก็บไว้เพื่อฆ่าตัวตาย นางสาวแอนกินยาเข้าไป ช่วงตีหนึ่งและถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลช่วงประมาณ 7 โมงเช้า เนื่องจากพี่สาวไปปลุกแต่เธอไม่ตื่นจึงตัดสินใจนำส่งโรงพยาบาล

ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

แอนเสียใจต่อการกระทำของตนเองมาก แต่จากเหตุการณ์นี้ทำให้แอนมีความคิดที่จะดำรงชีวิตอยู่ต่อไปและตั้งใจทำงานรับจ้างเขียนตำราเพื่อหาเงินช่วงเหลือทางบ้านและได้เห็นความรักมากมายที่ทุกคนในบ้านมีให้เธอ “พอฟื้นขึ้นมาเขาก็ร้องไห้ ร้องไห้มาก กอดแม่กอดพี่ บอกว่าหนูไม่อยากเป็นภาระของทุกคน แม่ก็บอกว่าทุกคนก็รักหนูนะ ในเมื่อทุกคนยังสู้เพื่อหนู แล้วหนูจะไม่สู้เพื่อพ่อ เพื่อแม่ เพื่อพี่เลยหรือ” (แม่ของแอน. 2547)

คำพูดของแม่ทำให้แอนรู้สึกผิดต่อทุกคน รู้สึกว่าตนทำไม่ดีมากกว่าการที่ตนเป็นโรคประจำตัวแล้วเป็นภาระให้กับทุกคนในครอบครัวเสียอีก เธอบอกกับตัวเองว่าเธอต้องสร้างกำลังใจ ให้เข้มแข็งกว่านี้ให้ได้

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

การพยายามฆ่าตัวตายของแอน เป็นเหตุการณ์ที่สร้างความตกใจและสะเทือนใจกับสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างมาก เนื่องจากตลอดเวลาที่ผ่านมาครอบครัวของเธอ ไม่มีปัญหา และมีความสุขมาก เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นทุกคนในครอบครัวไม่นิ่งดูตายในการที่จะแก้ไขปัญหาคิด ทุกคนยิ่งดูแลเอาใจใส่เธอเป็นพิเศษทั้งด้านจิตใจและอาการเจ็บไข้ได้ป่วย แต่ทุกคนกลัวเป็นอย่างยิ่งว่าเธอจะเป็นอย่างนั้นอีก “กลัวว่าจะทำอีก กลัวมาก เพราะเขาอ่อนไหว ช่วงกลางคืนไม่เป็นไรเพราะนอนด้วยกัน กลัวช่วงกลางวันนี้แหละ เพราะพ่อก็กังแล้วขาไม่ดีขึ้นบันไดไม่ได้กลัวจะทำช่วงกลางวันนี้แหละ” (พี่สาว. 2547)

ถึงแม้เหตุการณ์นั้นจะผ่านไปประมาณ 2 เดือนแล้ว แต่ทุกคนในบ้านบอกว่าเหมือนเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่กี่วันนี้เอง และยังกลัวว่าจะเกิดขึ้นอีก แต่แอนก็ได้ให้สัญญาไว้แล้วว่าจะไม่ทำอย่างนั้นอีก

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย (7) เจม

รูปแบบของครอบครัว

เป็นลักษณะครอบครัวขยายประกอบด้วย พ่อ แม่ พี่ชาย พี่สะใภ้ และเจม

แบบแผนการเลี้ยงดู

พ่อเป็นผู้นำและเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในครอบครัว แต่ไม่ค่อยได้ใกล้ชิดกับลูก ๆ เพราะต้องออกไปทำงานตั้งแต่เช้ามืดโดยมีอาชีพลูกจ้างบริษัทมีตำแหน่งเป็นคนขับรถให้แก่เจ้าของบริษัท และกลับบ้านไม่เป็นเวลา เสาร์-อาทิตย์ได้หยุดบ้างไม่ได้หยุดบ้างแล้วแต่เจ้านาย

จะเรียกใช้แต่ก็จะมีเงินชดเชยให้ แม่มีอาชีพค้าขาย ขายขนม ผลไม้ และไม่ได้ใกล้ชิดกับลูก เช่นกันเนื่องจากต้องประกอบอาชีพและไม่มีวันหยุด เจมจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ศึกษาต่อในระดับอนุปริญญาแต่ไม่จบ ปัจจุบันอยู่บ้านเฉย ๆ อยู่ในระหว่างพักรักษาตัว ช่วยแม่ล้างและปอกผลไม้บ้าง พี่ชายรับราชการทหารและพี่สะใภ้เป็นครูสอนโรงเรียนอนุบาล วันธรรมดาจะไม่ค่อยได้พบกัน เนื่องจากต่างคนต่างออกไปทำงานกันตั้งแต่เช้า กลับค่ำโดยพี่ชายจะไปรอรับภรรยาที่โรงเรียนแล้วกินข้าวกันมาจากข้างนอก เมื่อกลับถึงบ้านแล้วก็ต่างคนต่างเข้าห้องของตัวเอง ส่วนแม่จะกลับถึงบ้านประมาณ 1 ทุ่ม จากนั้นก็จะทำกับข้าวและจะกินโดยไม่รอพ่อเพราะพ่อกลับบ้านไม่เป็นเวลา ส่วนเจมจะกินข้าวหลังจากแม่กินเสร็จแล้ว เวลาอยู่บ้านเจมจะทำความสะอาดบ้านบ้างเป็นบางวัน ส่วนพี่ชายจะช่วยงานบ้านซ่อมแซมบ้านเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์หรือวันที่หยุดงาน ส่วนพี่สะใภ้จะทำกับข้าวทั้ง 3 มื้อ ในครอบครัวมีหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันว่า ทุกครั้งที่จะออกนอกบ้านต้องบอกให้ทางบ้านรับรู้ว่าจะไปไหน ซึ่งเจมก็ไม่รู้สึกขัดข้องกับหลักการอยู่ร่วมกันในข้อนี้

พ่อแม่เป็นคนเลี้ยงดูลูก ๆ โดยปล่อยอิสระ ไม่มีการควบคุมมากนัก คบเพื่อนฝูงได้ตามใจ ตัดสินใจทำอะไรต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่ก็ไม่ค่อยได้พูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นอะไรในครอบครัว พ่อแม่มีบทบาทต่อความพฤติกรรมเจมในเรื่องการสั่งสอนทางจริยธรรม "พ่อแม่สอนเสมอว่า ทุกคนสามารถตัดสินใจทำอะไรได้เอง แต่สิ่งนั้นต้องไม่ผิดกฎหมาย ห้ามข้องแวะกับยาเสพติด เน้นการทำความดี และต้องทำมาหากิน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น" (เจม. 2547) "ไม่ค่อยได้ดูและอะไรลูก ๆ มากนัก เห็นมันเป็นผู้ชายทั้งคู่ พ่อมันบอกว่าทะนุถนอมมากไปไม่ดี" (แม่ของเจม. 2547)

เมื่อเวลาทำผิดถ้าไม่ใช้กรณีรุนแรงจะถูกแม่ดุตำ แต่ถ้ากระทำผิดรุนแรงพ่อจะตี บางครั้งเตะ ส่วนแม่ก็จะดุตำรุนแรงเช่นกัน พี่ชายจะคอยช่วยปกป้อง ระหว่างพี่ชาย กับเจมพ่อกับแม่ให้การเลี้ยงดูเท่า ๆ กันไม่เอนเอียง โดยมากเรื่องของเจมจะให้พี่ชายเป็นผู้ดูแล เจมรู้สึกที่พ่อแม่ไม่ค่อยได้ใส่ใจตนเองเท่าที่ควรแต่ก็เคยชินกับการเป็นอยู่แบบนี้แล้ว ส่งผลให้เจมเป็นคนค่อนข้างเอาแต่ใจตนเอง ใจร้อน หุนหัน อารมณ์รุนแรง ชอบคบเพื่อน เวลาโกรธจะชอบขับรถจักรยานยนต์ซึ่งไปเร็ว ๆ แต่เป็นคนรักสวยรักงามและเจ้าระเบียบ

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ทุกคนในบ้านมีรายได้ยกเว้นเจม พ่อ พี่ชาย พี่สะใภ้มีรายได้ค่อนข้างแน่นอน แต่แม่มีรายได้ไม่แน่นอนแล้วแต่ว่าจะขายของหมดหรือไม่หมด แต่ฐานะทางบ้านจัดได้ว่าพอมีพอกิน ไม่มีหนี้สิน ภายในบ้านมีอุปกรณ์เครื่องใช้อำนวยความสะดวกพอสมควร พี่ชายมีมอเตอร์ไซด์ 1 คัน ทุกเดือนแม่และพี่ชายเป็นผู้ให้เงินเจมใช้จ่ายส่วนตัว ก็พอใช้บ้างไม่พอใช้บ้าง ถ้าเดือนไหนไม่เที่ยวมากก็เหลือเก็บ แต่ถ้าเดือนไหนเที่ยวมากก็จะไม่พอใช้ ถ้าไม่พอใช้จะ

ขอพี่ชายซึ่งให้บ้างไม่ให้บ้างแต่ส่วนมากจะให้ เวลาพ่อแม่ไม่สบายก็สามารถเบิกจากทางราชการได้โดยพี่ชายเป็นผู้จัดการให้ เจมบอกว่าโดยรวมแล้วก็อยู่ได้สบาย ๆ ไม่เดือดร้อน

ลำดับที่ของการเป็นบุตร

เจมเป็นลูกคนสุดท้ายของพ่อแม่ โดยมีพี่ชายอีก 1 คน พี่ชายและตนเองได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่เท่า ๆ กัน พ่อโตขึ้นพี่ชายจะเป็นผู้ดูแลน้องแทนพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ต้องทำมาหากิน ไม่มีเวลามากนัก ดังนั้นความรู้สึกว่าพ่อแม่รักลูกไม่เท่ากันจึงไม่เกิดขึ้นกับเจม

ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

เจมรู้สึกว่าตนเองไม่สนิทกับพ่อแม่เท่าไรนัก กับพ่อแล้วไม่ค่อยได้พูดคุยกันตั้งแต่เด็ก ๆ แล้ว เพราะพ่อเป็นคนพูดน้อย และไม่ค่อยได้อยู่บ้านกว่าจะกลับก็ค่ำหรือดึก จึงไม่ค่อยได้พบกัน ส่วนแม่เป็นคนชอบดุด่า โวยวายไม่มีเหตุผล “ตอนเด็ก ๆ เคยโดนพ่อเขียนเพราะหนีเที่ยว แต่กับพ่อยังพอพูดเหตุผลกันได้ในบางที่ ส่วนแม่จะใช้การด่า แม่จะด่าแบบไม่มีเหตุผลและก็ไม่ยอมฟังเหตุผล ชอบใช้อารมณ์ ด่าเรื่องนี้แล้วเอาเรื่องโน้นมาพูด เอาเรื่องเก่า ๆ มาพูดซ้ำซากไม่เลิก..เบื่อ..มีอะไรจะไม่บอกแม่ ไม่เคยคุยกับแม่ได้เกิน 5 ประโยคเลย” (เจม. 2547)

เวลามีปัญหาก็ไม่เคยได้ปรึกษาทั้งกับพ่อและแม่ ตั้งแต่จำความได้ไม่เคยได้รับการโอบกอดจากพ่อและแม่เลย ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ไม่ดีเท่าที่ควรค่อนข้างเห็นห่างกัน

ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง

ในครอบครัว เจมจะสนิทกับพี่ชายมากที่สุด เพราะเป็นคนที่เข้าใจตนเองมากที่สุดดูแลและพาไปรักษาเวลาป่วย เมื่อมีปัญหาจะปรึกษาพี่ชายซึ่งพี่ชายก็ให้ความสนใจ ตั้งแต่พี่ชายแต่งงาน เจมก็ไม่กล้ารบกวนจึงทำตัวออกห่างพี่ชายมากขึ้น “ระยะหลัง ๆ มานี้รู้สึกเขาห่าง ๆ ไปก็คิดว่าอาจเป็นเพราะเขาโตเป็นผู้ใหญ่มากขึ้นแล้วมั้ง ประกอบกับผมเองก็เพิ่งมีครอบครัวเพิ่งแต่งงานก็เลยไม่ได้สนใจอะไรเขามากนัก” (พี่ชายเจม. 2547)

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ในครอบครัวจะมีการพูดคุยกันน้อยมาก เนื่องจากช่วงกลางวันถ้าเป็นวันธรรมดาพ่อกับแม่ก็จะไม่อยู่บ้าน ถ้าเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ แม่จะออกไปขายของถ้าพ่ออยู่จะใช้เวลาส่วนใหญ่พักผ่อน ส่วนพี่ชายก็จะออกไปเที่ยวนอกบ้านกับภรรยาบ้างหรือถ้าอยู่ไม่คอยได้ออกมาพูดคุยกัน ถ้าจะมีเวลาพูดคุยกันจริง ๆ ก็จะมีแม่ที่เป็นคนพูดกันได้ไม่นานก็จะมีเรื่องขัดแย้งกับคนในบ้านเสมอ และเมื่อขัดแย้งแล้วก็ต่างคนต่างไปเพราะถ้าพูดกันต่อก็จะมีเรื่องทะเลาะกันก็เลยเงียบ การสื่อสารกันในครอบครัวโดยมากจะเป็นลักษณะเปิดเผย ตรงไปตรงมา ไม่มีการแสดง

ความรักโดยการสัมผัส โอบกอด ซึ่งเจมบอกว่าถึงตอนนี้แล้วมันก็ไม่จำเป็น ชอบให้มีการรับฟัง และเข้าใจกันจะดีกว่า

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

ในครอบครัวมีการสังสรรค์ร่วมกันบ้างแต่ไม่บ่อยนัก เช่น วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ ก็จะมีญาติทางพ่อมาสังสรรค์กันที่บ้าน มากินข้าว ดื่มสุรา ร้องคาราโอเกะร่วมกัน แต่ถ้าเป็นวันคล้ายวันเกิดของคนในบ้านไม่เคยจัดงานหรือมอบของขวัญอะไรแก่กันก็ทำเหมือนเป็นวันปกติ ไม่เคยไปพักผ่อนตามต่างจังหวัดหรือกินข้าวนอกบ้านด้วยกันเลย

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

เจมคบกับแฟนคนนีมาตั้งแต่อยู่ ม.6 ซึ่งแฟนคนนี้เจมบอกว่ารักมากเพราะเป็นคนที่เจมสามารถพูดคุยหรือปรับทุกข์ได้ทุกเรื่อง เนื่องจากมีความสัมพันธ์ห่างเหินกับคนในบ้าน เมื่อสามารถคุยกับแฟนคนนี้ได้ เจมจึงรักมากและไม่อยากสูญเสียไป แต่ก่อนหน้าที่จะเกิดเรื่อง เจมกับแฟนทะเลาะกันและถูกบอกลีก เจมตามจ้อหลายครั้ง แต่แฟนก็ไม่ใจอ่อนยังบอกลีกเหมือนเดิม สุดท้ายควงผู้ชายอื่นมาให้เห็น ทำให้เจมเสียใจมากรู้สึกที่ตนเองสูญเสีย คนในบ้านก็เห็นห่าง แฟนก็เลิก จึงขับมอเตอร์ไซด์ด้วยความเร็วเกิดอุบัติเหตุทำให้ใบหน้าเป็นแผลขนาดใหญ่ ระหว่างรักษาตัวก็คิดมากกินยาฆ่าแมลง พี่สะใภ้มาพบเข้าจึงร้องให้คนข้างบ้านช่วยกันนำส่งโรงพยาบาล แม่หยุดขายของและเป็นผู้อยู่เฝ้าทุกวัน ส่วนพ่อพี่ชายและพี่สะใภ้จะมาเยี่ยมทุกเย็น

ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

จากการกระทำในครั้งนี้สมาชิกทุกคนในครอบครัวตกใจกันมาก พอรู้ว่าเจมกินยาฆ่าแมลง แม่เก็บร้านขายของรีบตามไปที่โรงพยาบาลทันที เมื่อฟื้นขึ้นมาเห็นแม่กับพี่สะใภ้ก็นั่งร้องไห้ ส่วนพี่ชายก็มีสีหน้าเครียดมาก พอเห็นเจมฟื้นแม่เข้ามากอด ทำให้เจมเสียใจรู้สึกผิดที่ได้กระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสม ทำให้คนอื่นลำบากใจ เสียใจ เสียเงิน เสียเวลาต้องมาคอยดูแลเอาใจใส่ และเสียใจที่ทำให้พ่อแม่ไม่สบายใจเพราะตัวเอง

ตอนนี้มีความคิดอยากทำงานเพราะต้องการเงินมาช่วยทางบ้านและส่งตนเองเรียนหนังสือต่อให้จบปริญญาและต้องการเงินไปทำศัลยกรรมที่ใบหน้าเนื่องจากมีแผลเป็นจากอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์คิดว่า ซึ่งทางบ้านก็ไม่ขัดข้องพี่ชายก็บอกว่ายินดีช่วยส่งเรียนให้เรียนต่อแต่เรื่องทำศัลยกรรมให้ทำงานเก็บเงินเอง

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

คนในครอบครัวจะมีปฏิกริยากับเจมแบบไม่เป็นธรรมชาติ เนื่องจากต้องคอยระวังเกรงใจว่าจะกระทบกระเทือนใจเจมอีก กลัวว่าจะทำเรื่องแบบนี้ขึ้นมาอีก มีอะไรก็ดูปิดๆ บังๆ ยิ่งทำให้รู้สึกอึดอัดลำบากใจมากขึ้น แต่ในอีกมุมหนึ่งก็ทำให้รู้ว่าจริง ๆ แล้วทุกคนในบ้านก็รักเจมทุกคน

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย (8) เฮเรน

รูปแบบของครอบครัว

ลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวประกอบด้วย แม่ และเฮเรน

แบบแผนการเลี้ยงดู

แม่เป็นผู้นำครอบครัวและเป็นผู้จัดการทุกสิ่งทุกอย่างในบ้าน เนื่องจากพ่อมีภรรยาหลายคนแม่จึงตัดสินใจแยกทางกับพ่อตั้งแต่นางสาวเฮเรนยังอยู่ในครรภ์ และเลี้ยงดูด้วยตนเองมาตลอดโดยไม่ได้แต่งงานใหม่ ซึ่งพ่อก็ไม่ได้กลับมาดูแลหรือส่งเสียอีกเลย แม่จึงมีบทบาทกับชีวิตเฮเรนทุกด้าน และเธอก็ช่วยแม่ในเรื่องการทำกับข้าวและช่วยแม่ตัดเย็บเสื้อผ้า

แม่เป็นผู้เลี้ยงดูเฮเรนเพียงลำพังมาตลอด แม่เปิดโอกาสให้ตัดสินใจเองแทบทุกเรื่อง ถ้าทำผิดจะถูกลงโทษโดยการใช้ไม้ตีและจะบอกเหตุผลของการลงโทษนั้นทุกครั้ง ซึ่งเฮเรนก็ยอมรับ และก็สามารถให้เหตุผลหรือแสดงความคิดเห็นต่อการกระทำต่าง ๆ ได้แม่เองก็รับฟังแม่สอนให้ทำบุญ ช่วยเหลือคนอื่น "ฉันเลี้ยงมาเองกับมือ ไม่เคยจ้างใครเลี้ยง ไม่มีเงิน ก็สู้มาตลอด เขามั่นนอนบนกองผ้าที่ตัดนี้แหละไม่รู้จะทำไม ก็เลี้ยงตามสติที่ฉันคิดได้นี้แหละ ตัวฉันเองก็ไม่มีความรู้สูงอะไรก็ได้เท่านี้แหละ" (แม่ของเฮเรน. 2547)

เวลามีปัญหา ก็จะปรึกษาแม่ แม่ก็จะให้คำแนะนำสั่งสอน เฮเรนบอกว่าพอใจแล้วที่ได้รับ การเลี้ยงดูเช่นนี้ และไม่คิดจะให้ปรับเปลี่ยนอะไร

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ทั้งแม่และเฮเรนมีอาชีพรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า หลังจากเฮเรนจบชั้น ม.3 แล้ว ช่วงนั้นแม่สุขภาพไม่ดีรับงานได้น้อยลงทำให้ไม่มีกำลังในการส่งให้เฮเรนเรียนต่อ เฮเรนจึงช่วยแม่ทำงานเป็นจริงเป็นจังตั้งแต่นั้นมา ฐานะทางบ้านค่อนข้างลำบากลักษณะบ้านเป็นบ้านไม้หลังเล็ก ๆ สองชั้น แต่เป็นบ้านของตนเองไม่ต้องเช่า ภายในบ้านไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากนัก มีเท่าที่จำเป็นนอกนั้นเป็นเครื่องมือทำกินคือมีจักรเย็บผ้า 2 ตัว และอุปกรณ์ตัดเย็บเสื้อผ้า ซึ่งตอนนี้ก็มีคนมาจ้างเย็บเสื้อผ้าไหลพวกชุดนอนในแบบต่าง ๆ มีรายได้ต่อเดือนประมาณ 8,000

บาท ไม่มีหนี้สิน มีเงินหมุนเวียนในบ้านพอใช้แบบพอดี ๆ แต่ถ้าเดือนไหนที่ไม่สบายก็อาจลำบากบ้างเพราะต้องใช้เงินมาก ยังไม่มีบัตร 30 บาทรักษาทุกโรค ซึ่งกรณีนี้ผู้วิจัยได้แนะนำให้ไปทำซึ่ง เเฮเรนจะพาแม่ไปทำจะได้เป็นการทุนค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดเจ็บไข้

ลำดับที่ของการเป็นบุตร

เนื่องจากเป็นลูกเพียงคนเดียวจึงไม่มีข้อเปรียบเทียบ

ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

เฮเรนและแม่มีความรักและผูกพันกันมากเพราะแม่เป็นผู้เลี้ยงดูแต่ผู้เดียวมาตั้งแต่เด็ก รู้สึกสงสารแม่ มักคิดไปว่าทำไมพ่อเจ้าชู้ ทำไมต้องทิ้งเราแม่ลูก ทำไมไม่ส่งเสียให้ลูกเรียน เเฮเรนเคยคิดอยากพบหน้าพ่อสักครั้งเพราะไม่เคยรู้จักหน้าพ่อเลย แม่ก็ไม่ยอมพูดถึงพ่อ แต่แม่ก็เลี้ยงดูทำให้ไม่รู้สึกรู้ว่าขาดพ่อ และรู้ว่าแม่รักตนเองมาก "ชีวิตนี้หนูก็มีแต่แม่นั้นแหละ" (เฮเรน. 2547)

ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง

ญาติพี่น้องทางแม่ นาน ๆ จึงจะพบกันสักที โดยมากก็เป็นช่วงเทศกาลต่าง ๆ แต่ก็ไม่ทุกครั้ง จึงไม่สนิทสนมกัน

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว

เฮเรนกับแม่พูดจาสื่อสารกันตลอดเวลา เนื่องจากต้องทำงานคือตัดเสื้อผ้าด้วยกัน การสื่อสารจึงเกิดขึ้นตลอดเวลาทั้งคุยกันเรื่องงานหรือเรื่องส่วนตัว และพูดจาทันที ไม่มีใครแสดงความก้าวร้าวใส่กัน แต่ก็ยังมีบางเรื่องที่เฮเรนไม่กล้าที่จะพูดกับแม่เพราะเกรงว่าแม่จะเสียใจ

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

เมื่อถึงวันคล้ายวันเกิดแม่ เเฮเรนจะซื้อของขวัญให้แก่แม่ แต่แม่ไม่เคยซื้ออะไรให้ แต่จะพาออกไปกินอาหารนอกบ้าน ส่วนการไปเที่ยวต่างจังหวัด หรือไปพักผ่อนนอกสถานที่นั้นไม่เคยไปเพราะถ้าหยุดงาน งานก็จะสะสมไปวันรุ่งขึ้น จึงไม่ค่อยได้หยุดงานนอกจากจะไม่สบายเท่านั้น "เราพวกหาเช้ากินค่ำ จะหยุดงานแต่ละที ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ ก็ไม่อยากจะหยุด" (แม่. 2547)

เฮเรนเข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว จึงไม่เรียกร้องและไม่เปรียบเทียบกับครอบครัวอื่น

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

สืบเนื่องจากก่อนหน้าที่จะเกิดเหตุการณ์ประมาณ 2 สัปดาห์ แม่ได้รับใบสั่งสินค้าให้ผลิตชุดนอนสตรีจำนวน 6 โหล แม่ได้มอบงานนี้ให้เฮเรนรับผิดชอบเพราะเป็นแบบที่ไม่ยากและมั่นใจว่าเฮเรนต้องทำได้ และแม่ก็รับงานอื่นต่อ เฮเรนจึงมีหน้าที่ผลิต โดยแม่วางใจและไม่ได้ตรวจสอบเพราะเห็นว่าไม่ใช่งานยาก แต่เมื่อลูกค้ามาตรวจสอบหลังจากที่ผลิตเสร็จแล้ว 4 โหล ปรากฏว่าเฮเรนผลิตผิดแบบที่ลูกค้ากำหนด และสั่งให้ผลิตใหม่ตามแบบที่สัญญาไว้ จากเหตุนี้ทำให้ขาดทุนเป็นจำนวนมาก เพราะต้องลงทุนซื้อผ้ามาตัดใหม่เอง แม่โกรธเฮเรนมากบอกว่าผิดในสิ่งที่ไม่ควรผิด ไม่รอบคอบ เสียในสิ่งที่ไม่ควรเสีย เงินก็ไม่ค่อยพอใช้อยู่แล้ว และไม่ยอมพูดกับเฮเรนเกือบ 1 สัปดาห์

เฮเรนคิดมากเสียใจในความผิดของตนเอง เสียใจที่ตนเองไม่รอบคอบทำให้เกิดความเสียหายและขาดทุน เฮเรนขอโทษแม่และบอกว่าจะพยายามงานที่ทำผิดไปฝากเพื่อนชาย ซึ่งก็มั่นใจว่าต้องขายได้แต่อาจต้องใช้เวลาสักกระยะ แต่แม่กลับทำเป็นชาใส่ และไม่ยอมพูดด้วย ทำให้เฮเรนคิดมากเสียใจมากนึกน้อยใจว่าทำผิดแค่นี้และเป็นความผิดครั้งแรกทำไมแม่ถึงไม่ยอมให้อภัย จึงกินยาแก้ไ้ประมาณ 60 เม็ด แม่เป็นคนพาไปล้างท้องที่โรงพยาบาล

ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

เมื่อออกจากโรงพยาบาลใหม่ ๆ รู้สึกมีแรงอยู่บ่อย ๆ แต่ตอนนี้รู้สึกเป็นปกติแล้ว แม่ดูแลใกล้ชิดมากขึ้น ปลอดภัยและบอกว่าไม่โกรธแล้ว เฮเรนรู้สึกเสียใจในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปสำนึกผิดที่ทำให้แม่เสียใจมากยิ่งขึ้น และสัญญาว่าจะไม่ทำเช่นนี้อีก

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นทำให้แม่เสียใจมาก และต้องหยุดงานหลายวันเพื่อมาดูแลเฮเรน ทำให้เสียรายได้ไปจำนวนมาก เดือนนั้นแม่ต้องยืมเงินจากคนในระแวกบ้านเพื่อนำมาหมุนให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในเดือนนั้น ซึ่งเมื่อก่อนไม่เคยต้องยืมเงินคนอื่นเลย

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย (9) ไอ

รูปแบบของครอบครัว

เป็นลักษณะครอบครัวขยายมีสมาชิก 9 คน ประกอบด้วย ยาย พ่อ แม่ พี่ชายคนที่ 1 และพี่สะใภ้ พี่ชายคนที่ 2 และบุตรชาย พี่ชายคนที่ 3 และไอ

แบบแผนการเลี้ยงดู

พ่อเป็นผู้นำครอบครัวและจะเป็นคนจัดการกับปัญหาต่าง ๆ พ่อจะคอยดูแลลูก ๆ ด้วยความเอาใจใส่ สังเกต และตักเตือนสั่งสอนกับทุก ๆ คนในครอบครัวคอยดูแลปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้านพ่อมีความรู้เรื่องช่างสามารถซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ ในบ้านได้ไม่ว่าจะเป็นพวกงานไม้หรือเรื่องเกี่ยวกับไฟฟ้าก็พอได้บ้าง แม่ไม่ค่อยมีเวลาใกล้ชิดลูก ๆ มากนักเนื่องจากต้องทำงานนอกบ้าน แต่ก็เป็นคนชื้อกับข้าวมาเก็บไว้ให้และคอยดูแลจัดเตรียมเรื่องเกี่ยวกับอาหารการกิน แม่จะหยุดงานเฉพาะวันพุธเท่านั้นแต่ถ้ามีงานพิเศษอื่นมาจ้างก็จะไปทำ ส่วนเรื่องกับข้าวที่บ้าน ถ้าเป็นช่วงเช้าแม่จะเป็นผู้จัดเตรียมและทำไว้ให้โดยมีพี่สะใภ้เป็นผู้ช่วย แต่ถ้าเป็นมื้อเย็นก็จะเป็นหน้าที่พี่สะใภ้เป็นคนทำโดยมีพี่ชายช่วยเหลือเป็นลูกมือ นายไอมีหน้าที่ทำความสะอาดบ้านและตู้ปลาและกรงกระต่ายคอยทำความสะอาดและให้อาหารโดยมีหลานชาย (ลูกของพี่ชายคนที่ 2 เป็นลูกมือ) พี่ชายคนที่ 3 จะกลับบ้านเฉพาะเสาร์-อาทิตย์เพราะไปทำงานอยู่นิคมอุตสาหกรรมชลบุรี นายไอก็คิกว่าทุกคนในบ้านมีบทบาทของแต่ละคนเหมาะสมแล้ว แต่อยากให้แม่มีเวลาให้ตนและครอบครัวมากกว่านี้อยากให้แม่พักผ่อนและอยู่บ้านบ้าง ในครอบครัวไม่มีหลักเกณฑ์ความเป็นอยู่อะไรมากมาย มีมายที่ตักดูแลแต่ยายก็เป็นที่รักของคนในบ้านเพราะยายใจดีและชอบแอบให้ส탕ค์ไออยู่เสมอ

พ่อแม่เป็นผู้เลี้ยงดูตั้งแต่เด็กโดยมียายคอยช่วยเวลาที่พ่อแม่ต้องออกไปทำงาน แต่โดยมากแล้วพ่อจะเลี้ยงดูใกล้ชิดมากกว่าใคร ตอนเด็ก ๆ พ่อจะเข้มงวดกวดขันมาก ดู และต้องทำตามคำสั่งหรือตามความต้องการของพ่อแม่ พ่อไม่เปิดโอกาสให้ได้พูดหรือแสดงความคิดเห็นอะไร เมื่อทำผิดก็จะถูกลงโทษเขียนตีค่อนข้างรุนแรง มีหลักเกณฑ์มีกฎระเบียบพอสมควร พ่อโตขึ้นพ่อปรับเปลี่ยนวิธีการอบรมเลี้ยงดูใหม่โดยเปิดโอกาสให้พูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้ และเลิกการเขียนตีแต่จะใช้วิธีตักเตือนและสั่งสอนแทน แต่จะไม่นุ่มนวลเพราะมีแต่ผู้ชาย ส่วนแม่เป็นคนพูดน้อย ตามใจ ไม่เคยดูหรือเขียนตีลงโทษลูก นาน ๆ เมื่อทำผิดมาก ๆ จริง ๆ ถึงจะว่ากล่าวตักเตือน ทางครอบครัวสนับสนุนทางการศึกษาและยินดีที่จะส่งเสียให้เรียนจนถึงขั้นสูงสุดถ้าสามารถเรียนได้ ไอบจบชั้น ม.3 เคยเรียน ปวช.ปี 2 แต่ไม่จบ เพราะเหตุการณ์ดีกัน ผลการเรียนไม่ดี ขณะนี้เรียนการศึกษานอกโรงเรียนสอบเทียบ ม.6 กำลังรอฟังผลซึ่งคาดว่าจะผ่าน ซึ่งทางบ้านก็ให้การสนับสนุนเต็มที่เพราะพี่ชายจบปริญญาตรีแล้วทุกคน ซึ่งไอก็คิพอใจกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูเช่นนี้ และปกติไอจะเป็นคนขี้อ่อน ขี้ใจน้อยคิดมาก ก่อนข้างเอาแต่ใจ เวลามีปัญหาบางครั้งก็พูดบางครั้งก็ไม่พูด แต่จะไม่พูดเสียมากกว่า บางครั้งชอบเก็บตัว

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ทุกคนมีรายได้เป็นของตนเองยกเว้นยายและไอ โดยพ่อทำงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย อายุ 58 ปี แม่อายุ 55 ปี มีอาชีพเป็นแม่ครัวอยู่ห้องอาหารที่คอนโดมิเนียมซึ่ง

อยู่ไม่ไกลจากบ้านนัก พี่ชายคนที่ 1 และพี่สะใภ้มีอาชีพรับจ้างซักกรีดและซักแห้งเสื้อผ้าอยู่ที่บ้าน พี่ชายคนที่ 2 รับราชการทหาร พี่ชายคนที่ 3 ทำงานโรงงานที่นิคมอุตสาหกรรมชลบุรี ฐานะทางบ้านอยู่ในระดับปานกลางพอมีกินมีใช้ไม่มีภาระหนี้สิน ในแต่ละเดือนพ่อกับพี่ชายจะให้เงินไอไว้เป็นค่าใช้จ่าย จะขอจากแม่เมื่อเดือนไหนที่เงินไม่พอใช้เท่านั้น แต่โดยรวมแล้วก็พอใช้ในแต่ละเดือนถ้าไม่กินไม่เที่ยวกับเพื่อนบ่อย ๆ ในบ้านมีสิ่งของอำนวยความสะดวกพอสมควร ไม่เดือดร้อนหรือขัดสนอะไร

ลำดับที่ของการเป็นบุตร

ไอเป็นลูกคนสุดท้องและมีพี่ชายทั้งหมด 3 คน ซึ่งพ่อนั้นดูแลเอาใจใส่เท่า ๆ กัน เพราะพ่อเคยบอกว่าชอบลูกผู้ชายมากกว่าลูกสาว เพราะลูกสาวเลี้ยงยากและมีเรื่องที่ต้องเป็นห่วงมากกว่าลูกชาย แต่แม่บอกว่าชอบลูกผู้หญิงอยากได้ลูกผู้หญิงเพราะมีลูกชายมา 3 คนแล้วพอรู้ว่าตนเองท้องก็อธิษฐานว่าขอให้ลูกคนสุดท้ายเป็นผู้หญิงแต่ก็เป็นผู้ชาย ดังนั้นถึงแม้ว่าจะได้รับการเลี้ยงดูมาดีพอสมควร แต่ไอลกลับรู้สึกว่ามีเหตุผลอะไรที่คิดอย่างนั้น ไอลกลับหาคำตอบไม่ได้และบอกว่าตนเองอาจคิดไปเอง

“...ไม่รู้ว่าพี่ ผมรู้สึกว่ามีแม่รักพี่มากกว่าดูแลเป็นห่วงเป็นใยมาก อย่างเวลาที่พี่จะกลับจากชลบุรีที่ก็จะต้องหาของกินหาอะไรเตรียมไว้ให้ กับผมไม่เห็นเคยถามเลยแต่ก็ไม่ได้ใจจายที่เขารู้ว่าเขาก็ไปทำงานไกลและก็เหนื่อย...” (ไอ. 2547)

“...ถ้าให้เลือกเกิดได้ว่าเป็นลูกคนที่เท่าไหนหรือ ขอเกิดเป็นลูกคนเดียวดีกว่า พ่อแม่จะได้รักผมคนเดียว...” (ไอ. 2547)

ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

ไอรู้สึกว่าพ่อกับแม่ของตนเป็นคนเก่ง เลี้ยงดูลูกได้ถึง 4 คนและเป็นลูกผู้ชายล้วน ถึงแม้ว่าวิธีการเลี้ยงดูจะไม่นุ่มนวลเท่าไรแต่ก็มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไอลค่อนข้างกลัวพ่อแม้กระทั่งระหว่างการสัมภาษณ์พูดคุย พ่อจะใช้สายตาคอยปรามไอ ถ้าพ่อพยักหน้าก็จะพูดต่อไป โดยพ่อให้เหตุผลว่าต้องคอยดูแล เนื่องจากไอลยังมีปัญหาด้านสุขภาพจิตอยู่ ซึ่งระหว่างพ่อและแม่แล้วพ่อจะดูแลใกล้ชิดมากกว่า เวลาได้ใช้ใช้ได้ป่วยพ่อจะเป็นผู้ดูแล แต่เวลามีปัญหาจะไม่ค่อยได้พูดให้พ่อฟังโดยให้เหตุผลว่าเกรงใจไม่อยากให้ไม่สบายใจ กับแม่ก็ไม่ค่อยได้ใกล้ชิดนักเนื่องจากแม่ทำงานนอกบ้านออกแต่เช้าและจะกลับถึงบ้านประมาณ 3 ทุ่มจึงไม่ค่อยมีเวลาใกล้ชิดลูก ๆ แต่ก็สามารถพูดคุยเรื่องต่าง ๆ กับแม่ได้แต่ต้องหาเวลาเอาเองโดยมาจะต้องรอ

เป็นตอนเด็กต้องรอให้แม่กลับมาจากทำงานเสียก่อน โอบอกว่าอยากให้แม่ใกล้ชิดตนมากกว่านี้ แต่ถึงอย่างไรก็รู้ว่าพ่อแม่รักตนมากเช่นกันแต่อยากให้แสดงออกถึงความรักบ้าง

ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง

ความสัมพันธ์กับคนในบ้านค่อนข้างดี โอบจะสนิทสนมกับพี่ชายคนที่ 1 มากที่สุด เพราะเป็นพี่ชายที่ทำงานอยู่ที่บ้านมีอะไรก็ปรึกษาได้ตลอดเวลา พี่คนที่ 2 จะมีอุปนิสัยเฉย ๆ พี่สะใภ้คนที่ 2 นี้ได้เสียชีวิตไปแล้วตั้งแต่ลูกอายุได้ไม่ถึง 1 ขวบ พี่ชานคนที่ 2 จึงต้องรับภาระเลี้ยงดูลูกแต่เพียงผู้เดียว ส่วนพี่ชายคนที่ 3 นั้น ก็จะกลับบ้านเฉพาะเสาร์-อาทิตย์ซึ่งก็จะนอนเสียเป็นส่วนมากก็ไม่ค่อยได้พูดคุยกันนัก แต่เวลามีปัญหาพี่ ๆ ทุกคนก็ให้ความสนใจ เอาใจใส่ถามไถ่ตลอด พี่ชายคนที่ 3 เมื่อไปทำงานก็จะโทรศัพท์มาคุยด้วยบ่อย ๆ ซึ่งโอบพอใจในสัมพันธภาพนี้แล้ว

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ในครอบครัว สมาชิกมีเวลาพบปะพูดคุยกันพอสมควรส่วนมากเป็นช่วงเย็นจะมีก็แต่แม่ที่ไม่ค่อยได้ร่วมพูดคุยด้วยนักเพราะกว่าจะกลับบ้านก็ดึก ในครอบครัวสามารถระบายความทุกข์แก่กันได้โดยการพูดคุยแต่การพูดคุยนั้นถ้าจะมีเรื่องขัดแย้งโดยมากแล้วก็มาจากโอบ ซึ่งอาจยังมีความคิดเป็นเด็กอยู่ แต่เมื่อโอบแสดงกิริยาก้าวร้าว ทำเสียงดังพ่อจะเป็นคนเข้ามาจัดการห้ามปรามและโอบรู้สึกว่ามันเองเป็นคนที่ทำให้คนในบ้านรู้สึกหงุดหงิด ผู้วิจัยสังเกตการพูดคุยกันระหว่างนายโอบกับพ่อและพี่ ๆ รู้สึกว่าเป็นการคุยกันแบบตรงไปตรงมาแบบผู้ชาย ๆ ภาษาที่ใช้ไม่นุ่มนวลเท่าที่ควร

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

ในครอบครัวมีการรับประทานอาหารร่วมกันพอสมควร ปีใหม่มีการกินเลี้ยงกันที่บ้าน วันสงกรานต์ก็จะไปสงรงน้ำพระด้วยกัน เคยไปเที่ยวพักผ่อนต่างหวัดด้วยกันบ้าง แต่ถ้าเป็นวันคล้ายวันเกิดของพ่อแม่ ลูก ๆ จะเฉลี่ยเงินกันออกค่าของขวัญให้พ่อกับแม่แต่ถ้าในระหว่างพี่น้องกันเองแล้วไม่เคยซื้อของขวัญอะไรมอบให้แก่กัน

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

ช่วงที่โอบเรียน ปวช. ได้คบเพื่อนไม่ดี เกิดเหตุการณ์ตีกันระหว่างโรงเรียน ผลการเรียนตกลงเรื่อย ๆ ร้ายที่สุดคือทดลองเสพยาบ้าจนติดมีอาการประสาทหลอน จนกระทั่งทางบ้านจับได้ได้พามารับการรักษาที่โรงพยาบาลศรีวิบูลยา เนื่องจากติดหลอนเกิดการระแวงว่าจะมีคนมาทำร้ายจนต้องออกจากโรงเรียน พออาการดีขึ้นและออกจากโรงพยาบาลได้แล้วจึงกลับมาพักฟื้นที่

บ้าน ระหว่างนั้นไอมีอาการซึมเศร้า เก็บตัวอยู่แต่ในห้องคนเดียวไม่ค่อยออกมาข้างนอก เมื่อมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปเช่นนี้ทำให้พ่อต้องคอยเอาใจใส่ ช่วยเหลือ ถามสารทุกข์สุกดิบ คอยสังเกต และดูแลอย่างใกล้ชิด แต่ไอรู้สึกว่าคุณเองไร้ค่าเป็นตัวปัญหาสร้างความเดือดร้อนและผิดหวังให้กับทุกคนในครอบครัวไม่มีทางแก้ไขปัญหานี้ได้นอกจากความตาย จึงเข้าห้องผูกคอตาย พ่อได้ยินเสียงผิดปกติจึงรีบวิ่งขึ้นไปดูและช่วยเหลือไว้ทันเวลาที่ ระหว่างที่ผู้วิจัยไปเยี่ยมและพูดคุย อยู่ด้วยนั้นก็ยังเห็นร่องรอยปรากฏอยู่ที่ลำคอของไออย่างชัดเจน

ผลที่เกิดขึ้นต่อตัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นทำให้ทุกคนในบ้านแสดงความห่วงใยมากขึ้น ทุกคนในบ้านให้กำลังใจและจะไม่พูดถึงเรื่องที่ผ่านมาอีก ไอรู้สึกดีขึ้นตั้งใจจะปรับปรุงตัวเอง เลิกใช้ยาเสพติด ตั้งใจเรียนและถ้าสามารถสอบเทียบผ่าน ม.6 ได้ก็อยากเรียนทางด้านนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไอคิดได้ว่าปัญหาต่าง ๆ น่าจะแก้ไขได้และต่อไปถ้ามีปัญหอะไรจะปรึกษาพ่อและพี่ชาย พ่อยิ้มและพยักหน้า พี่ชายคนที่ 1 ก็ยิ้มรับ พี่สะใภ้มองไอด้วยความห่วงใย

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ทุกคนในครอบครัวรู้สึกตกใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะแม่ถึงกับไม่สบายอยู่หลายวัน จนทุกวันนี้ทุกคนในบ้านต้องช่วยกันจับตาเฝ้ามองไอด้วยความหวาดระแวงว่า ไอจะกลับไปเสพยาอีกหรือไม่ และจะทำร้ายตัวเองอีกหรือไม่ตั้งแต่ออกจากโรงพยาบาล พ่อและแม่ให้ไอย้ายเข้ามานอนที่ห้องนอนด้วย และช่วงกลางวันก็จะให้ไอลงมาช่วยดูแลกิจการของพี่ชายจะได้อยู่ในสายตาตลอดเวลาและมีอะไรทำไม่คิดมาก

“...ต้องอยู่ในสายตาตลอดเวลา กลัวจริง ๆ ยอมรับว่ากลัวเขาจะทำอีก ทุกคนในบ้านก็รู้สึกอย่างนี้ ภาพวันนั้นยังติดตาผมอยู่เลย ตกใจแทบแย่...” (พี่ชายของไอ. 2547)

ครอบครัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย (10) เจ

รูปแบบของครอบครัว

เป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยวประกอบด้วย พ่อ แม่ และเจ

แบบแผนการเลี้ยงดู

พ่อเป็นผู้นำและเป็นผู้จัดการทุกอย่างในครอบครัว บทบาทของครอบครัวที่มีต่อการพัฒนาของเจมีน้อยมาก พ่อให้ความสนใจเป็นบางช่วง พ่อชอบดื่มสุราเวลาเมาจะอาละวาด

ทะเลาะและทำร้ายร่างกายแม่กับนายเจเป็นประจำและยังชอบเล่นการพนันอีกด้วย “เมื่อที่มีพ่อซีเม่า ไม่อยากให้มีผู้ชายแบบนี้อยู่ในบ้าน” (เจ. 2548)

แม่เป็นคนพูดน้อย เรียบร้อย และเป็นที่ยอมรับอารมณ์ของพ่อเสมอ ซึ่งเจมักจะพูดถึงแม่อยู่เสมอว่าแม่เป็นผู้หญิงที่อ่อนแอ ไม่ยอมสู้ ยอมให้พ่อสับโขกอยู่ได้ แม่ไม่กล้าตัดสินใจทำอะไรในบ้านทุกอย่างต้องแล้วแต่พ่อจะสั่ง เมื่อยังเด็กเจรู้สึกสงสารแม่มาก แต่เดี๋ยวนี้เคยชินแล้วที่ช่วยได้ก็คือช่วยทำขนมตอนเช้าและหิ้วไปวางที่หน้าโรงเรียนให้เท่านั้น “บ้านเป็นบ้านที่น่าเบื่อไม่เหมือนกับบ้านคนอื่น อยู่คนเดียวหรืออยู่กับพ่อแม่ก็มีค่าเท่ากัน” (เจ. 2548)

เจจะมีความรู้สึกว้าวเมื่ออยู่บ้านการที่ได้อยู่ในห้องนอนของตนเองคือโลกส่วนตัวที่ปลอดภัยจากพ่อ ไม่อยากออกไปไหน ไม่อยากรับรู้หรือเห็นเรื่องต่าง ๆ ของพ่อแม่ เมื่ออยู่คนเดียวก็จะพูดโทรศัพท์กับเพื่อนที่สนิทซึ่งก็มีเพียงไม่กี่คน หรือโทรศัพท์ไปตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้บริการปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวและสุขภาพจิต เพราะทั้งพ่อและแม่ไม่สามารถเป็นที่พึ่งได้ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในครอบครัวก็ไม่มีใครแก้ปัญหา

“...อยากให้พ่อมีบทบาทเป็นพ่อเหมือนพ่อชาวบ้านเขา อยากให้แม่มีความเข้มแข็งขึ้นมาบ้าง อะไร ๆ แม่ก็ดีนะแต่แม่อ่อนแอเหลือเกินอย่าว่าแต่จะมาช่วยผมเลย ช่วยตัวเองยังไม่รอดแล้วผมก็ช่วยแม่ไม่ได้ด้วยเวลาโดนพ่อตบตี แต่ไอ้บทบาทที่ว่านี่มันเป็นความฝันนะพี่ ต้องแยกย้ายกันตายแล้วไปเกิดใหม่ แต่มีข้อแม้ว่าอย่าเกิดมาเจอกันอีกก็พอ...” (เจ. 2548)

พ่อและแม่เป็นผู้เลี้ยงดูมาตั้งแต่เกิด ในวัยเด็กสอนให้เคารพผู้ใหญ่ การวางตัวในสังคม มารยาท ส่วนเรื่องการเรียนนั้นจะไม่ได้รับความสนใจจากพ่อและแม่เลยผลการเรียนค่อนข้างอ่อน ตอนเป็นเด็กพ่อจะเข้มงวดกวดขัน มักบังคับให้ทำตามคำสั่งมาตลอด ต้องทำตามความต้องการของพ่อ เช่น ต้องกลับบ้านตรงตามเวลาและห้ามคบเพื่อน ถ้าทำผิดหรือทำในสิ่งที่พ่อไม่พอใจก็จะถูกลงโทษทุบตีอย่างรุนแรง ซึ่งในบางครั้งเจมีเหตุผลในการกระทำนั้น ๆ แต่ไม่สามารถอธิบายได้และรู้สึกต่อต้านในใจมาตลอด เจมีอิสระและสามารถตัดสินใจด้วยตนเองเมื่อจบชั้น ม.6 ใช้ชีวิตแบบตามสบาย ไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์ พ่อจากที่เคยเข้มงวดกวดขันก็ไม่สนใจหันไปดื่มเหล้าหนักมากขึ้น ใครอยากทำอะไรก็ทำจึงรู้สึกที่บ้านไม่น่าอยู่ ไม่มีความสุขเมื่ออยู่บ้าน เจมีรูปร่างสูงใหญ่ ค่อนข้างอ้วน ผิวคล้ำ แต่มีบุคลิกภาพที่แสดงออกมีลักษณะเป็นแบบผู้หญิง ในวัยเรียนไม่ค่อยมีเพื่อน ชอบเก็บตัว ไม่สูงส่งกับใคร เคยชอบเพื่อนผู้ชายด้วยกันแต่ได้รับการปฏิเสธบ่อยครั้ง จึงทำให้ตนเองรู้สึกมีปมด้อย

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

พ่อเป็นผู้หารายได้หลักให้แก่ครอบครัวโดยรับราชการเป็นลูกจ้างชั่วคราวเก็บขยะของ กทม. แม่มีอาชีพขายของโดยทำขนมเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ขนมกล้วย ขนมฟักทอง ขนมมันและ ขายขนมขบเคี้ยวเป็นซองอยู่หน้าโรงเรียนประถมใกล้ ๆ บ้าน ส่วนเจมีความสามารถในการปัก จักร ก็จะไปรับจ้างปักจักรตามร้านเสื้อผ้าในระแวกบ้าน มีรายได้ต่อวันไม่กี่ร้อยบาทขึ้นอยู่กับ งานที่ได้ทำ แต่ก็พออยู่เลี้ยงตัวเองได้และจะแบ่งเงินรายได้ส่วนหนึ่งแม่โดยไม่ให้พ่อได้รู้เพราะ เกรงว่าพ่อนำเงินไปดื่มสุราหรือเล่นการพนัน พ่อแม่ไม่เคยเล่าเรื่องปัญหาค่าใช้จ่ายในบ้านให้ ฟัง ทราบแต่เพียงว่าเวลาที่บ้านไม่มีเงินก็จะไปกู้เงินคนที่หน้าปากซอยซึ่งเป็นเจ้าของร้านขาย ของชำมาใช้ ฐานะความเป็นอยู่ค่อนข้างขัดสน มีหนี้สินที่เกิดจากการพนันของพ่อแต่ไม่รู้ว่า เท่าไหร่ ภายในบ้านซึ่งเป็นบ้านของตนเองเป็นบ้านไม้หลังเล็ก ๆ สองชั้นระแวกบ้านค่อนข้าง เป็นชุมชนแออัดไม่สามารถนำรถเข้าไปจอดหน้าบ้านได้มีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็น “เมื่อก่อนมีชุดสตรีโอ แต่ต้องยกไปให้คนอื่นเขาแทนเงินใช้หนี้พ่อนั่นแหละ ตอนนี้งบถ้าจะฟัง ชาวฟังเพลงก็เหลือแต่วิทยุเครื่องเล็กนี่เครื่องเดียว” (เจ. 2548)

ลำดับที่ของการเป็นบุตร

ไม่มีข้อเปรียบเทียบเพราะเป็นลูกเพียงคนเดียว

ความสัมพันธ์กับพ่อแม่

เจมีความรู้สึกที่ไม่ดีกับพ่อดังแต่เล็ก พ่อเป็นคนไม่มีเหตุผล เจ้าอารมณ์ ไม่ รับผิดชอบต่อครอบครัว เล่นการพนัน ดื่มสุรา ทำลายข้าวของ ใช้กำลังเข้าข่มขู่ลูกเมีย ด่าหยาบ คาย ดื้ออย่างเดี๋ยวนคือไม่เจ้าชู้ ส่วนแม่ก็อ่อนแอเกินไป ยอมให้พ่อทุกอย่างถูกพ่อว่ากล่าวและ ทำร้ายร่างกายก็ยอม ไม่มีความคิดเป็นของตนเอง ทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องรอคำสั่งจากพ่อเท่านั้น แต่ระหว่างพอกับแม่ เจก็จะใกล้ชิดกับแม่มากกว่าแต่ก็ไม่เคยเล่าปัญหาอะไรให้ฟังเพราะรู้ว่าเล่า ไปก็ช่วยอะไรไม่ได้ และถ้าแม่ไปเล่าให้พ่อฟังต่อก็จะโดนทำโทษหรือโดนด่าหนักยิ่งขึ้น แต่เวลา ไม่สบายแม่จะเป็นคนดูแลหาข้าวหายาให้ทาน ความสัมพันธ์ในครอบครัวห่างเหิน ต่างคนต่าง อยู่ เวลามีปัญหา มักจะเก็บตัวอยู่คนเดียวที่ทำได้คือโทรศัพท์ไปตามหน่วยงานที่ให้บริการให้ คำปรึกษา

ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง

ไม่มีญาติพี่น้องในกรุงเทพฯ ส่วนมากญาติทั้งทางพ่อและแม่ก็อยู่ต่างจังหวัดและไม่ ค่อยได้พบเจอหรือติดต่อกัน

การสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว

การสื่อสารในครอบครัวไม่ค่อยมี สมาชิกในครอบครัวต่างคนต่างอยู่ไม่สนใจกัน เมื่อเรียนจบชั้น ม.6 ก็ไม่มีใครถามว่าจะเรียนต่อที่ไหน หรือทำไมไม่เรียนต่อแม้กระทั่งเกิดเหตุการณ์ที่เจพยายามฆ่าตัวตายก็ไม่มีใครสนใจ

การมีกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

ไม่เคยแม้กระทั่งนั่งรับประทานอาหารร่วมกัน ไม่เคยจัดงานให้ให้ความสำคัญกับวันพิเศษอะไรทั้งสิ้น ถึงวันคล้ายวันเกิดก็จะไปทำบุญที่วัดคนเดียว กิจกรรมที่ทำร่วมกันกับแม่ก็คือช่วยทำขนมตอนเช้าเท่านั้น ซึ่งระหว่างการทำก็ไม่ค่อยได้พูดคุยอะไรกัน ซึ่งเจบอกว่า น่าเบื่อมากทำเหมือนกันมาเป็น 10 ปีแล้ว คนทำยังเบื่อแล้วคนกินจะไม่เบื่อหรือ อยากให้แม่คิดทำอย่างอื่นที่แปลก ๆ ไปบ้าง แต่พอพูดแล้วแม่ก็ได้แต่ยิ้มเฉย ก็เลยไม่พูดอะไรต่อ

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย

สืบเนื่องจากสภาพครอบครัวที่ไม่มีความสุขไม่สามารถพูดคุยหรือปรึกษาอะไรกันได้เลย ดังนั้นเมื่อเจมีปัญหาทุกครั้งจะโทรศัพท์ไปขอรับการปรึกษาจากหน่วยงานให้บริการปรึกษาบ่อยครั้ง โดยเฉพาะหน่วยงานที่ให้การปรึกษาเกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย และจากการโทรศัพท์ไปขอรับบริการทำให้เจพบคนที่ถูกใจซึ่งเป็นเพศชาย ก็จะโทรศัพท์ไปหาผู้ให้การปรึกษาคนนี้บ่อยครั้งทั้ง ๆ ที่ไม่เคยเห็นหน้า เจรู้สึกหลงรักผู้ให้การปรึกษาคนนี้มาก ทุกครั้งที่โทรศัพท์ไปก็จะได้รับคำปรึกษาที่ดี น่าเสียที่สุขภาพนุ่มนวล เจบอกว่ารู้สึกอบอุ่นกับน้ำเสียงนี้มากและไม่เคยปฏิเสธที่จะให้คำปรึกษาแก่เจแม้แต่ครั้งเดียว ทำให้เจคิดว่าผู้ให้การปรึกษาคนนี้ก็มีความรู้สึกเช่นเดียวกับตน จนกระทั่งวันหนึ่งผู้ให้การปรึกษาได้ปฏิเสธความรู้สึกนี้ที่เจมีต่อผู้ให้บริการปรึกษา เจได้ตอบว่าจะฆ่าตัวตาย ผู้ให้การปรึกษายกว่าการฆ่าตัวตายเป็นสิทธิของเขาแต่ไม่ใช่วิธีการที่ดีในการแก้ปัญหา ทำให้เจเสียใจมากและหมดกำลังใจ คิดโทษตนเองว่าตนเองมีปมด้อย สู้คนอื่นเขาไม่ได้ทุกอย่างทั้งด้านครอบครัวรูปร่างหน้าตา *“ผมรู้สึกไร้ค่ามากเลยพี่ ไม่มีใครรักและต้องการผม แม้กระทั่งพ่อแม่”* (เจ. 2548)

เจเริ่มซึมลง บางวันคิดมาก รับประทานอาหารนอนหลับไปหลายเม็ด และเก็บตัวอยู่ในห้องหลาย ๆ วัน พ่อและแม่ก็ไม่เคยเข้ามาดูหรือถามไถ่ทั้งที่ตอนเช้าปกติจะต้องช่วยแม่ทำขนม แต่พ่อไม่ไปช่วยแม่ก็ไม่สงสัยและไม่มาปลุกไม่ถามไถ่ ๆ ทั้งสิ้น ทำให้เจ รู้สึกเหงา ว้าเหว่สุดท้ายตัดสินใจเอาไฟฟ้าช็อตตัวเอง โดยก่อนลงมือได้โทรศัพท์สั่งลาเพื่อน ขณะนั้นเพื่อนได้พยายามติดต่อกลับไปให้เจแต่ไม่สำเร็จจึงได้ติดต่อไปที่แม่ของเจ จึงสามารถช่วยชีวิตเจไว้ได้ทัน และนำตัวเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศรีธัญญา

ผลที่เกิดต่อตัวผู้พยายามฆ่าตัวตาย

เจริญสุขเป็นทุกข์ทรมานมากกว่าเดิมเป็น 2 เท่า เพราะต้องกลับมาในที่เดิมพบกับ สิ่งแวดล้อมเดิม ๆ สภาพความเป็นอยู่และสัมพันธ์ภาพกับพ่อและแม่แบบเดิม “ถึงอยู่หรือไม่อยู่ ก็มีค่าเท่ากันที่ ไม่มีใครรักหรือสนใจ ไม่มีค่าสำหรับใคร อยู่ไปชีวิตก็ไม่มีอะไรดีขึ้น ถ้าผมตายไป ทุกคนคงมีความสุขมากขึ้น” (เจ. 2548)

ผู้วิจัยถามว่าคิดจะทำซ้ำอีกหรือไม่ เจนิงเหมอลอยและไม่ตอบ

ผลต่อครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย

ไม่มีผลกระทบใด ๆ เลยในครอบครัวทุกอย่างเหมือนเดิม พ่อแม่ก็เป็นเหมือนเดิม เหมือนไม่มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาลักษณะครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัวตาย จำนวน 10 ราย พบว่า ส่วนใหญ่ผู้พยายามฆ่าตัวตายเป็นเพศชาย จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว มีพ่อเป็นผู้นำและตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในครอบครัว พ่อแสดงบทบาทที่ไม่เหมาะสม เช่น ชอบดื่มสุรา สูบบุหรี่ จนกระทั่งเสพยาเสพติด ไม่มีเวลา ทำตัวห่างเหิน ไม่ใกล้ชิดและให้ความสนใจกับลูกน้อยมาก กำหนดแบบแผนในการดำเนินชีวิตให้กับคนในบ้าน ออกคำสั่ง บังคับ โดยถือความคิดเห็น ความต้องการและเหตุผลของตนเองเป็นใหญ่ ไม่ถามความคิดเห็นหรือความต้องการที่แท้จริงจากคนในบ้าน เจ้าอารมณ์และชอบทำร้ายร่างกายภรรยาและบุตร ดังนั้นผู้พยายามฆ่าตัวตายส่วนใหญ่จะสนิทกับแม่มากกว่า ลักษณะทางเศรษฐกิจของครอบครัวจะมีรายได้มากกว่าเดือนละ 10,000 บาท พ่อเป็นผู้หารายได้หลัก มีสิ่งของเครื่องใช้อำนวยความสะดวกพอสมควร มีเงินหมุนเวียนพอใช้จ่ายแต่ก็ต้องประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย ผู้พยายามฆ่าตัวตายได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย คือ ทั้งพ่อและแม่เข้มงวดกวดขัน ออกคำสั่งให้ลูกปฏิบัติตามโดยที่ไม่เคยถามความต้องการของลูก เมื่อทำผิดก็จะทำโทษ ดุด่า เข้ายนตีอย่างรุนแรงโดยไม่อธิบายถึงเหตุผล ทำให้เกิดความรู้สึกกดดันและเก็บกดมาก ผู้พยายามฆ่าตัวตายส่วนใหญ่เป็นบุตรเพียงคนเดียวของพ่อแม่จึงไม่มีข้อเปรียบเทียบหรือรู้สึกว่าพ่อแม่รักตนเองน้อยกว่าพี่หรือน้อง ด้านความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ส่วนใหญ่ มีความรู้สึกไม่ดีและห่างเหินกับพ่อจะใกล้ชิดกับแม่มากกว่า แต่เวลามีปัญหา ก็จะเก็บไว้คนเดียวคิดคนเดียวไม่เล่าหรือระบายให้พ่อแม่รับฟัง ประกอบกับไม่มีความสัมพันธ์กับญาติเนื่องจากญาติอยู่ต่างจังหวัดและไม่ได้ติดต่อกัน ในครอบครัวมีการสื่อสารระหว่างกันน้อยถึงน้อยมาก เหตุผลมาจากการไม่มีเวลาให้แก่กัน พ่อแม่ต้องทำงานหนักเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว อีกทั้งพ่อแม่มีความห่างเหิน ไม่ใกล้ชิดสนิทกับลูก ไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้พูดคุยหรือแสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึกหรือความต้องการของแต่ละฝ่ายและมีความกลัวจนไม่กล้าพูดคุยกับพ่อแม่ เหล่านี้ส่งผลให้ครอบครัวของผู้พยายามฆ่าตัว

ตายส่วนใหญ่ไม่เคยมีกิจกรรมร่วมกันเลย แม้กระทั่งรับประทานอาหารร่วมกันทั้งในบ้านและนอกบ้าน ไม่เคยมอบของขวัญหรือจัดงานในวันพิเศษให้แก่กัน

สาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตายส่วนใหญ่ พบว่า ทำไปเพราะประชด เนื่องจากน้อยใจพ่อแม่ในกรณีต่าง ๆ เช่น ไม่เห็นความสำคัญของอนาคตลูก ไม่เห็นความสำคัญและไม่สนับสนุนการศึกษา ดูด่าว่ากล่าวรุนแรง โดยไม่ยอมรับฟังเหตุผล ไม่รับฟังความต้องการของตนเอง ไม่ให้อภัยในความผิดพลาดจึงประชดโดยการพยายามฆ่าตัวตาย และภายหลังจากเหตุการณ์ผ่านไปแล้ว เกิดผลกระทบต่อดัวผู้พยายามฆ่าตัวตายคือทำให้รู้ว่าแท้จริงแล้วพ่อแม่ก็รักตน จึงรู้สึกเสียใจในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป พ่อแม่หันมาดูแล ให้ความสนใจ และมีการพูดคุยกันมากขึ้น มีเวลาให้แก่กันมากขึ้น ส่วนผลกระทบต่อครอบครัวที่เกิดขึ้นคือ ทำให้คนในครอบครัวตกใจ เสียใจ เสียเวลาในการดูแลและเฝ้ารักษา โดยต้องหยุดขายของทำให้เสียรายได้ และเกิดความกังวลว่าผู้พยายามฆ่าตัวตายจะกระทำซ้ำอีก แต่ผลกระทบในด้านบวกคือทุกคนในครอบครัวให้เวลาและสนใจกันมากขึ้น พูดคุยกันมากขึ้น

